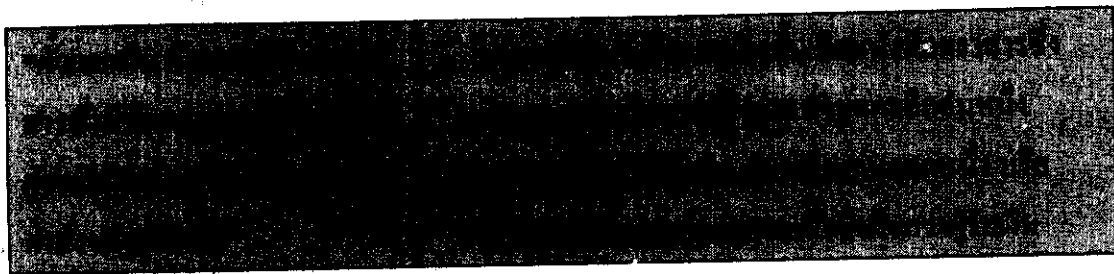

หมวด 2
ตั๋วแลกเงิน
(BILL OF EXCHANGE)

ส่วนที่ 1
การออกและตักหลัง*ตั๋วแลกเงิน
(Drawing and Indorsement)

จากบทวิเคราะห์ศัพท์ตั๋วแลกเงินตามมาตรา 908 อาจแยกสาระสำคัญของตั๋วแลกเงินออกเป็น 3 ประการคือ

1. เป็นหนังสือตราสาร หมายความว่า เป็นหนังสือสัญญาที่กฎหมายรับรองหรือรับรู้ หรือคุ้มครองให้แก่ผู้ทรงตราสาร และเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีข้อห้ามเปลี่ยนมือโดยผู้สั่งจ่าย (มาตรา 917 วรรค 2) หรือโดยผู้ตักหลัง (มาตรา 923)

2. คำสั่งให้จ่ายเงิน (มิใช่สิ่งของ) ซึ่งผู้สั่งจ่ายอาจมีคำสั่งได้ 3 กรณีคือ

2.1 ผู้สั่งจ่ายสั่งให้ผู้จ่าย จ่ายเงินให้แก่บุคคลคนหนึ่งหรือให้แก่ตนเองก็ได้ (มาตรา 912 วรรคแรก) อาจระบุชื่อผู้รับเงิน เช่น “จ่ายเงิน...ให้แก่แดง” เรียกว่า “ตั๋วแลกเงินระบุชื่อ” หรืออาจไม่ระบุชื่อผู้รับเงินก็ได้ เช่น “ให้จ่ายเงิน...แก่ผู้ถือ” เรียกว่า “ตั๋วแลกเงินผู้ถือ”

2.2 ผู้สั่งจ่ายสั่งให้ผู้จ่ายจ่ายเงินตามคำสั่งของบุคคลคนหนึ่ง ซึ่งก็คือผู้รับเงินนั่นเอง เช่น “ให้จ่ายเงินตามคำสั่งของนายแดง” (ตามมาตรา 908 และมาตรา 917 วรรคแรก)

2.3 ผู้สั่งจ่ายจะสั่งจ่ายโดยระบุความตาม 2.1 และ 2.2 ควบเข้าด้วยกันก็ย่อมได้ เช่น ระบุว่า “ให้จ่ายเงินแก่แดงหรือตามคำสั่ง(ของนายแดง)” เป็นต้น

3. คำสั่งให้จ่ายเงินจำนวนหนึ่งซึ่งต้องเป็นจำนวนเดียว เช่น สั่งจ่ายโดยระบุว่า “ให้แดงจ่ายเงินแก่ขาว จำนวน 10,000 บาท...” เช่นนี้ถือว่าสั่งจ่ายเงินจำนวนหนึ่ง แต่ถ้าสั่งจ่ายระบุว่า “ให้แดงจ่ายเงินแก่ดำ 10,000 บาท, ขาว 20,000 บาท และเหลือง 30,000 บาท” ดังนี้ย่อมไม่เป็นตั๋วแลกเงิน เพราะสั่งให้ใช้เงินหลายจำนวน^{*}

ตั๋วแลกเงิน เป็นสัญญาต่างตอบแทนอย่างหนึ่ง และปกติจะมีบุคคลเข้าเกี่ยวข้องเป็นคู่สัญญา 3 ฝ่ายด้วยกัน คือ ผู้สั่งจ่าย ผู้จ่ายและผู้รับเงิน ผู้จ่ายเป็นคู่สัญญาที่ยังไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบแต่จะได้ลงลายมือชื่อรับรองตั๋วแลกเงินนั้น สำหรับผู้รับเงินอยู่ในฐานะเป็นผู้ทรง และมีฐานะเป็นเจ้าของตั๋วแลกเงินนั้น

“รายการในตั๋วแลกเงิน”	มาตรา ๑๐๑ ตั๋วแลกเงินนั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้คือ
	(๑) ตั๋วแลกเงินเป็นตั๋วแลกเงิน
	(๒) คำสั่งจ่ายปรากฏเงื่อนไขให้จ่ายเงินเป็นจำนวนแน่นอน
	(๓) ชื่อ หรือชื่อผู้จ่าย
	(๔) วันถึงกำหนดใช้เงิน
	(๕) สถานที่ใช้เงิน
	(๖) ชื่อหรือชื่อผู้รับเงิน หรือวงเล็บให้ได้ว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ใด
	(๗) วันและสถานที่ออกตั๋วเงิน
	(๘) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

1. คำบอกชื่อว่าเป็นตั๋วแลกเงิน เป็นรายการสำคัญที่ต้องมี จะใช้ภาษาใดก็ได้ ให้ได้ความว่าเป็นตั๋วแลกเงินเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจชัดเจนว่าเป็นตั๋วแลกเงินเพราะยังถือว่าเป็นของใหม่ไม่สู้จะแพร่หลายนักในบ้านเรา

^{*} เฉลิม ขงบุญเกิด, ตั๋วแลกเงิน พิมพ์ครั้งที่ 2 (พระนคร : โรงพิมพ์เพ็ญอักษร, 2512), หน้า 33.

ถ้าคำบอกชื่อดังกล่าวไม่มีเอกสารนั้นก็ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงินตามมาตรา 909(1) ประมวล 910 วรรคแรก

หมายเหตุ สหรัฐอเมริกาเรียกตั๋วแลกเงินว่า “Sola of Exchange” หมายถึง ตั๋วแลกเงินที่มีเพียงใบเดียว หรือตั๋วเดียว ขณะที่ฝรั่งเศสเรียกว่า “Lettre de change”

2. คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้อำนาจเงินเป็นจำนวนแน่นอน นับเป็นรายการสำคัญที่ต้องพิจารณาอย่างละเอียด มิฉะนั้นเอกสารนั้นอาจไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงินตามมาตรา 910 วรรคแรก

2.1 คำสั่ง เป็นข้อความที่มีลักษณะเป็นคำบังคับเช่น “ให้จ่าย” หรือ “โปรดจ่าย” หรือ “กรุณาจ่าย” จะต้องไม่ใช่คำเชื่อเชิญ หรือร้องขอ

2.2 อันปราศจากเงื่อนไข เงื่อนไข คือข้อกำหนดเหตุการณ์ในอนาคตซึ่งไม่แน่นอน (มาตรา 182) คำสั่งจ่ายเงินนั้นต้องปราศจากเงื่อนไข หากมีเงื่อนไขในการสั่งจ่ายเงิน เอกสารนั้นไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงิน ตามมาตรา 910 วรรคแรก

คำสั่งจ่ายเงินที่มีเงื่อนไข เช่น “ให้จ่ายเงินจำนวน 10,000 บาท ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เรือสินค้าของข้าพเจ้ามาถึงท่าเรือกรุงเทพฯ แล้ว” ฯลฯ

2.3 ให้จ่ายเงิน จะจ่ายเป็นเงินไทยหรือเทศก็ได้โดยคิดอัตราแลกเปลี่ยนเงิน ณ สถานที่และเวลาที่จ่ายเงิน แต่จะสั่งให้จ่ายทรัพย์สินอย่างอื่นไม่ได้ มิฉะนั้นย่อมไม่成为ตั๋วแลกเงิน

2.4 เงินที่สั่งจ่ายต้องเป็นจำนวนที่แน่นอน ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ตัวอย่างการสั่งจ่ายเงินจำนวนไม่แน่นอน เช่น “ให้จ่ายเงินจำนวน 10,000 หรือ 20,000 บาท” ในเรื่องจำนวนเงินแน่นอนนั้นอาจจะบุอัตราคอกเบี้ย (มาตรา 911), อัตราแลกเปลี่ยน (มาตรา 196), ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับตั๋วแลกเงิน เช่น ค่าธรรมเนียมเรียกเก็บ, ค่าอากรแสตมป์ ฯลฯ ควบลงไปกับจำนวนเงินนั้นได้ การเขียนจำนวนเงินจะมีทั้งตัวเลขและตัวอักษร สำหรับตัวเลขนั้นควรเขียนให้ชัดเจน “บาท”

3. ชื่อหรือชื่อผู้จ่าย รายการนี้ต้องมี ถ้าไม่มีย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงินตามมาตรา 910 วรรคแรก

ชื่อผู้จ่าย อาจเป็นชื่อตัว, ชื่อสกุล อาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

ชื่อผู้จ่าย เป็นชื่อบุคคลที่ใช้ในทางการค้า

4. วันถึงกำหนดใช้เงิน คือวันอันพึงใช้เงินตามตั๋วแลกเงิน ถ้าผู้สั่งจ่ายมิได้ระบุลงไว้ใน

ตัวก็ไม่ทำให้ตัวขาดความสมบูรณ์ เพราะมาตรา 910 วรรค 2 ให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อได้เห็น เช่น มาตรา 913(3)

วันถึงกำหนดใช้เงินของตัวแลกเงินนั้น ผู้ส่งจ่ายและหรือผู้ทรงสามารถเลือกได้ 4 ประเภท หรือ 4 แบบ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 913 (ดูมาตรา 913)

5. **สถานที่ใช้เงิน** กำหนดไว้เพื่อให้ผู้ทรงนำตัวแลกเงินไปยื่นเพื่อให้ผู้จ่ายรับรองหรือใช้เงินได้สะดวกและรวดเร็ว

ถ้าหากมิได้เขียนแถลงสถานที่ใช้เงินไว้ มาตรา 910 วรรค 3 ให้ถือเอาภูมิลำเนาของผู้จ่ายเป็นสถานที่ใช้เงิน

6. **ชื่อหรือยี่ห้อผู้รับเงินหรือคำจดแจ้งว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ** รายการนี้ต้องมี ถ้าขาดไปย่อมถือว่าเอกสารนี้ไม่สมบูรณ์เป็นตัวแลกเงินตามมาตรา 910 วรรคแรก รายการนี้ทำให้ทราบได้ชัดเจนว่าตัวแลกเงินนั้นมีได้ทั้งตัวระบุชื่อ (ผู้รับเงิน) และตัวผู้ถือ

7. **วันและสถานที่ออกตัวเงิน** (ในที่นี้หมายถึงตัวแลกเงิน)

7.1 **วันออกตัวแลกเงิน** คือวันที่ถูระบุลงในตัว แต่มิใช่วันเขียนตัว เช่นเขียนตัวแลกเงินวันที่ 1 พ.ย. 25 แต่ลงวันที่ในตัวแลกเงินเป็นวันที่ 12 พ.ย. 25 ดังนั้นวันออกตัวแลกเงินคือวันที่ 12 พ.ย. 25 เป็นตัวที่ส่งจ่ายล่วงหน้าได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 655/2498) และคู่คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 415/2502 และ 1017/2507)

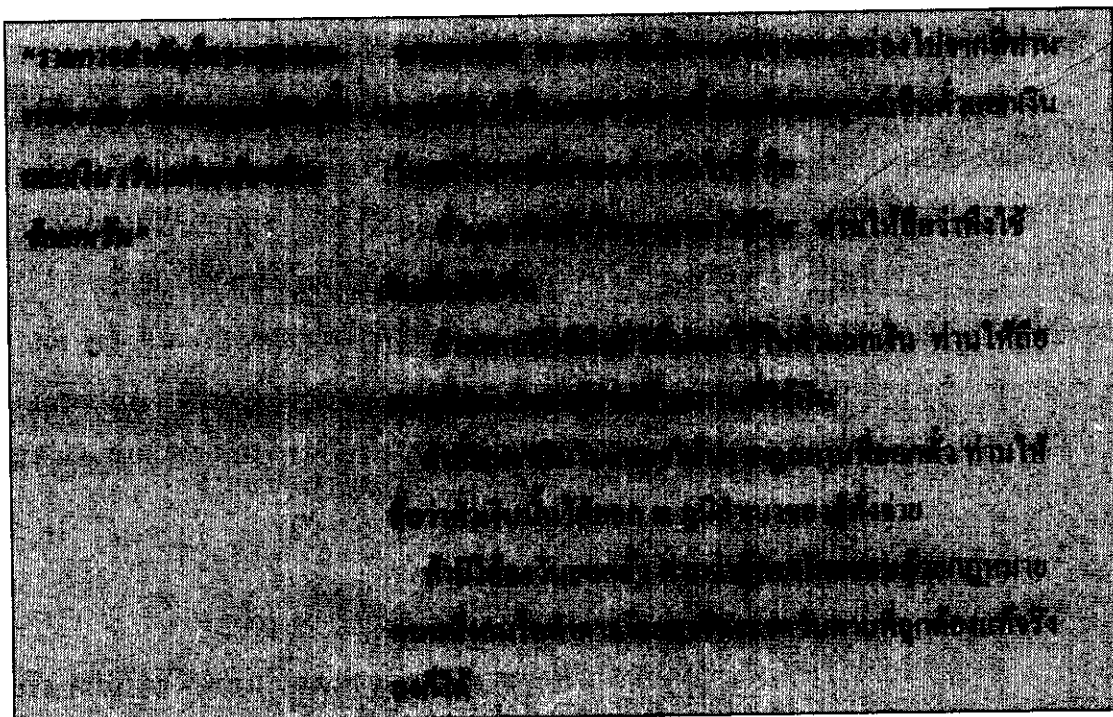
วันออกตัวแลกเงินนั้นปกติต้องลงทั้งวันเดือนและปี แต่ก็มีใช้สาระสำคัญ เพราะถ้าไม่ได้ลงวันออกตัว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดทำการโดยสุจริตจะจดวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงก็ได้ (มาตรา 910 วรรคท้าย) และดูมาตรา 932 วรรคท้าย

7.2 **สถานที่ออกตัวแลกเงิน** คือสถานที่ของผู้ส่งจ่าย ถ้ามิได้เขียนลงไว้ มาตรา 910 วรรค 4 ให้ถือว่าตัวแลกเงินนั้นได้ออก ณ ภูมิลำเนาของผู้ส่งจ่าย

8. **ลายมือชื่อผู้ส่งจ่าย หรือลายเซ็นของผู้ส่งจ่าย** เป็นรายการสำคัญจะขาดเสียมิได้ มิฉะนั้นเอกสารนั้นย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตัวแลกเงิน ตามมาตรา 910 วรรคแรก

ลายมือชื่อนั้นจะเป็นชื่อตัว, ชื่อสกุล, ชื่อสมมุติ หรือยี่ห้อก็ได้ (คู่คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1215/2500) จะเป็นภาษาต่างประเทศภาษาใดก็ได้ ขอให้ได้ความว่าลายมือชื่อที่ผู้ส่งจ่ายเขียนลงไปนั้น ประสงค์จะให้ เป็นเครื่องแสดงตัวผู้ส่งจ่าย (คู่คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 68/2477)

อนึ่ง กรณีที่ลายมือชื่อของผู้สั่งจ่ายต้องด้วยข้อห้ามตามมาตรา 900 วรรคท้ายแล้ว ถือว่า
ตั๋วแลกเงินนั้นขาดรายการสำคัญรายการนี้ด้วย ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงิน

มาตรา 910 วรรคแรก บัญญัติเป็นหลักเกณฑ์สำคัญประกอบรายการสำคัญในมาตรา
909 (1), (2), (3), (6) และ (8) ซึ่งถ้าตั๋วแลกเงินฉบับใดขาดรายการหนึ่งรายการใดตามมาตรา
909 (1), (3), (6) หรือ (8) หรือขัดกับมาตรา 909 (2) ตั๋วแลกเงินนั้นย่อมมีสภาพเป็นเอกสาร
ธรรมดาเพราะขาดความสมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงิน ดังนั้นจะบังคับตามบทบัญญัติว่าด้วยตั๋วแลกเงิน
ต่อไปไม่ได้ ผู้ทรงคงต้องบังคับตามมูลหนี้เดิม (มาตรา 1005) นอกจากนี้เอกสารดังกล่าวอาจจะ
ใช้เป็นหลักฐานอันมีมูลหนี้ตามสัญญาอย่างอื่นได้ เช่นถือว่าเป็นหนังสือสำคัญในสัญญาบาง
ประเภทได้

สำหรับความในวรรค 2 ถึงวรรคสุดท้ายของมาตรานี้ บัญญัติเป็นข้อยกเว้นสำคัญ
รายการในตั๋วแลกเงินที่ไม่สู้จะสำคัญมากนักเช่น รายการที่ (4), (5) และ (7)

ข้อสังเกต มาตรา 910 นี้ นำไปใช้บังคับกับเช็คด้วย (ดูมาตรา 989 วรรคแรก)

ตัวอย่าง การลงวันเดือนปีที่ออกตั๋วเงิน (เช็ก) ตามมาตรา 910 วรรคท้าย ประกอบมาตรา 989 วรรคแรก

1. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1303/2514 (ประชุมใหญ่)

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 910 วรรคสี่, 988, 989

จำเลยที่ 1 ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็คเงินสด โดยมีได้ลงวันที่ออกเช็คมีจำเลยที่ 2 สลักหลัง แล้วมอบเช็คนั้นให้โจทก์ยึดถือไว้ ต่อมาโจทก์มอบเช็คดังกล่าวให้น้องชายโจทก์ไปขอเบิกเงินจากธนาคาร เจ้าหน้าที่ธนาคารได้ลงวันที่ในเช็คนั้น โดยลงวันที่ที่น้องชายโจทก์ไปขอเบิกเงิน ดังนี้ การที่จำเลยที่ 1 มอบเช็คฉบับพิพาทให้โจทก์ยึดถือได้โดยปริยายว่าจำเลยที่ 1 ได้มอบหมายให้โจทก์ลงวันที่ออกเช็คได้เอง ฉะนั้นการที่เจ้าหน้าที่ธนาคารลงวันส่งจ่าย (วันออกเช็ค) จึงถือเป็นปริยายได้อีกว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารได้ลงวันที่ออกเช็คโดยสุจริตแทนโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรง และเป็นการลงวันที่ออกเช็คที่ถูกต้องแท้จริงเช็คฉบับพิพาทจึงเป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 938/2521

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 910, 989, 1002

อายุความที่ผู้ทรงเช็คฟ้องเรียกเงินตามเช็คจากผู้ส่งจ่ายต้องนับแต่วันที่เช็คถึงกำหนด หรือวันที่ถึงในเช็คตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1002 หาใช่เริ่มนับตั้งแต่วันที่มอบเช็คไม่

โจทก์จำเลยเล่นแชร์กัน จำเลยเป็นนายวงแชร์ การลงแชร์ครั้งแรกลงเงินมือละ 20,000 บาท จำเลยในฐานะเป็นนายวงแชร์ได้รับเงินที่ลงแชร์ไปก่อนโดยไม่ต้องประมูลจำเลยรับเงินของโจทก์ไป 20,000 บาท แล้วออกเช็คให้โจทก์ในเดือนเมษายน 2512 โดยลงวันที่ แต่ไม่ได้ลงเดือนและปีไว้เพื่อใช้คืนให้โจทก์เมื่อโจทก์ประมูลแชร์ได้ซึ่งเป็นที่เห็นได้ว่าเป็นเจตนาของโจทก์ และจำเลยผู้ส่งจ่ายที่จะให้เว้นไว้เพื่อให้โจทก์ไปลง (เดือนและปีในเช็ค) เอาเองในภายหลัง เมื่อโจทก์ลงเดือนและปีส่งจ่ายในเช็คเป็นเดือนสิงหาคม 2518 ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คในวันที่ 5 กันยายน 2518 และโจทก์นำคดีมาฟ้องในวันที่ 23 กันยายน 2518 ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

3. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 919/2522

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 910, 989, 1599, 1600

๗๗. ผู้ขายเป็นลูกหนี้โจทก์ตามเช็คพิพาทซึ่ง ว. เป็นผู้ส่งจ่ายแต่มิได้ลงวันที่ไว้การที่ ว. ขายไม่ทำให้หนี้สินระงับเมื่อ ว. ขายลงก็ไม่มีทางที่จะลงวันที่ส่งจ่ายในเช็คได้การที่โจทก์จัดการลงวัน เดือน ปี ภายหลังที่ ว. ขายแล้วโจทก์ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายย่อมมีสิทธิจะจกวันตามที่ถูกต้องแท้จริงลงได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 910 วรรคห้า, 989 เช็คนับพิพาทจึงเป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย

4. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1841/2524

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 293, 910, 1002 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 175

เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2519 จำเลยที่ 1 ออกเช็คโดยไม่ลงวันที่แล้วนำไปขายให้โจทก์โดยขอเวลาไว้ 3 ปี จึงให้โจทก์นำเช็คไปขึ้นเงินระหว่างนี้จำเลยที่ 1 ชำระดอกเบี้ยให้โจทก์ตลอดมาจนถึงเดือนตุลาคม 2520 จึงหยุดชำระ โจทก์จึงลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2520 ในเช็คแล้วเก็บรอไว้จนครบ 3 ปี จึงนำเช็คไปเรียกเก็บเงินเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2521 การที่โจทก์ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2520 ในเช็ค จึงเป็นการกระทำโดยสุจริตตามข้อตกลง และเป็นกรณีจำเลยที่ 1 ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามสัญญาขายลดเช็ค คดีโจทก์ไม่ขาดอายุความ

โจทก์ยื่นคำบอกกล่าวขอถอนฟ้องว่า 'จำเลยที่ 5 ถึงแก่กรรมเสียแล้วโจทก์จึงขอถอนฟ้องเฉพาะจำเลยที่ 5' ดังนี้ หาใช่เป็นการแสดงความประสงค์ปลดหนี้ให้จำเลยที่ 5 ไม่

5. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3973/2526

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 6, 910, 914, 989, 992
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84

การจกวันส่งจ่าย 'ตามที่ถูกต้องแท้จริง' ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 910 ประกอบด้วยมาตรา 989 หมายถึงวันที่ผู้ทรงเช็คเห็นสมควรที่จะจกหรือกรอกลงในเช็ค ซึ่งผู้ทรงมีสิทธิกระทำได้โดยพลการ โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ผู้ส่งจ่ายหรือผู้ใดแจ้งให้จก ส่วนคำว่า 'ทำการโดยสุจริต' นั้น กฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลทุกคนทำการโดยสุจริตตามนัยมาตรา 6 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากจำเลยหรือผู้ใดอ้างว่าการจกหรือกรอกวันส่งจ่ายโดยไม่สุจริตผู้กล่าวอ้างต้องระบุให้ชัดแจ้งถึงเหตุที่ไม่สุจริต และมีหน้าที่นำสืบด้วย
การที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงจกวันส่งจ่ายลงในเช็คภายหลังจาทราบว่าผู้ส่งจ่ายถึงแก่ความตาย ถือได้ว่าโจทก์ทำการโดยสุจริต

ในกรณีที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัถ์หลังถึงแก่ความตายบุคคลผู้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินหรือเช็ค ยังคงต้องรับผิดชอบตามเนื้อความแห่งตั๋วเงินหรือเช็คนั้น

กรณีที่ผู้ส่งจ่ายเช็คถึงแก่ความตาย ผู้ทรงมีสิทธิที่จะเรียกร้องเอาจากกองมรดกของผู้ตาย ได้ 2 วิธีคือ 1. นำเช็คไปยื่นแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงินตามเช็คถ้าธนาคารทราบว่าผู้ส่งจ่ายตายก็จะ ปฏิเสธการจ่ายเงินตามมาตรา 992(2) เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินด้วยเหตุใดก็ตาม ผู้ทรงเช็คมี สิทธิฟ้องเรียกเงินตามเช็คจากทายาทผู้รับมรดกหรือผู้จัดการมรดกตลอดจนมีสิทธิฟ้องผู้สัถ์ หลังเช็คด้วย หรือ 2. ผู้ทรงมีสิทธิทวงถามให้ชำระเงินตามเช็คจากทายาทผู้รับมรดกหรือผู้จัดการ มรดกและผู้สัถ์หลัง ได้เลยถ้าผู้ถูกทวงถามไม่ชำระเงินตามเช็ค ผู้ทรงก็มีสิทธิฟ้องเรียกเงินตาม เช็คได้โดยไม่จำเป็นต้องนำเช็คไปยื่นหรือเรียกเก็บเงินจากธนาคารตามมาตรา 990 (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 1003/2524)

แม้จำเลยจะได้ให้การต่อสู้ไว้ว่าคดีโจทก์ขาดอายุความแต่จำเลยมิได้ขอให้ศาลชั้นต้นยกขึ้น เป็นประเด็นเพื่อวินิจฉัยถือว่าจำเลยสละข้อต่อสู้ในประเด็นข้อนี้แล้วและศาลก็ไม่รับฎีกาข้อนี้ ของจำเลย จึงไม่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย

6. คำพิพากษาฎีกาที่ 2015/2532

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 910, 989, 1002.ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่งมาตรา 55, 84 (1), 183.ประมวลรัษฎากร มาตรา 118.

จำเลยนำเช็คพิพาทไปแลกเงินสดจาก ข. โดยไม่ได้ลงวันเดือน ปี ที่ออกเช็คไว้แต่มี พฤติการณ์ที่แสดงว่าจำเลยยอมให้ ข. ลงวัน เดือน ปี ในเช็คพิพาทแล้วนำไปเรียกเก็บเงิน จากธนาคาร ตามเช็คได้เองเมื่อต้องการเงินคืน ข. ถึงแก่ความตายเสียก่อนที่จะนำเช็คพิพาทไป เรียกเก็บเงิน โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกของ ข. จึงได้ลงวัน เดือน ปี ในเช็คพิพาท ทั้ง 10 ฉบับ แล้วนำไปเข้าบัญชีเพื่อเรียกเก็บเงิน ถือได้ว่าเป็นการลงวันที่ออกเช็คที่ถูกต้องแท้จริง โดยสุจริตตามข้อตกลง ซึ่งโจทก์ขอขบที่จะกระทำได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 910ประกอบมาตรา 989.

โจทก์ฟ้องจำเลยซึ่งเป็นผู้ส่งจ่ายและสัถ์หลังให้รับผิดชอบชำระหนี้ตามเช็คพิพาทซึ่งลง วันที่ 26 มีนาคม 2527 อันเป็นวันตามที่ถูกต้องแท้จริง และเป็นวันกำหนดชำระหนี้ภายใน กำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ลงในเช็คดังกล่าว คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ.

จำเลยให้การรับว่า จำเลยเป็นผู้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็คพิพาทและผู้สัถ์หลังเช็ค พินาท ทั้งมิได้โต้เถียงว่า ธนาคาร ตามเช็คไม่ได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน ฉะนั้น โจทก์ทั้งสองจึงไม่

ต้องส่งช้างเชือกพิพาทเป็นพยานหลักฐานอีกเพราะเป็นข้อเท็จจริงที่จำเลยยอมรับแล้ว ดังนั้น แม้เชือกพิพาทจะปิดอาการแสดงในปีไม่ถูกต้อง ก็รับฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้ส่งจ่ายและสลักหลังเชือกพิพาท.

7. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2474/2534

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 910.

การที่จำเลยกู้ยืมเงิน ส. โดยส่งจ่ายเชือกพิพาทให้ ส. ไว้ ย่อมเป็นการแสดงอยู่ในตัวว่า จำเลยยินยอมให้ผู้ทรงเชือกลงวันที่เองตามที่เห็นสมควรเพื่อเรียกเก็บเงินตามเชือก เอาชำระหนี้นั้นได้ โจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงเชือกพิพาทโดยชอบด้วยกฎหมายจึงย่อมลงวันที่ใดก็ได้ และเมื่อโจทก์ได้ลงวันที่ไปแล้วย่อมเป็นการชอบ อีกทั้งการที่เจ้าหน้าที่ธนาคารลงวันที่ส่งจ่ายในเชือกก็ถือเป็นปริยายได้ว่าเจ้าหน้าที่ธนาคารได้ลงวันที่ส่งจ่ายโดยสุจริตแทนโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรง และเป็นการลงวันที่ส่งจ่ายเชือกที่ถูกต้องแท้จริง.

8. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8149/2544

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 910, 989

จำเลยที่ 1 กู้ยืมเงินจากโจทก์และส่งจ่ายเชือกพิพาทซึ่งจำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อสลักหลังให้ โจทก์ยึดถือไว้ เมื่อจำเลยที่ 1 ผิดนัดผิดสัญญาไม่ชำระดอกเบี้ยและโจทก์กำหนดเวลาให้จำเลยที่ 1 ชำระหนี้แล้ว จำเลยที่ 1 ไม่ชำระ โจทก์มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายจะจดแจ้งลงวันเดือนปีในเชือกพิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 910 วรรคท้าย ประกอบด้วย มาตรา 989 วรรคหนึ่ง เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินจำเลยที่ 1 ผู้ส่งจ่ายและจำเลยที่ 2 ผู้สลักหลังเชือกพิพาทต้องร่วมกันรับผิดชอบโจทก์ผู้ทรง

“ผู้ส่งจ่ายเชือกกำหนดค่าให้ มาตรา 911 ผู้ส่งจ่ายจะเขียนข้อความกำหนดลงไว้ว่าจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินต้นจะตั้งไว้กี่บาทให้คิดดอกเบี้ยด้วยก็ได้ และในการเขียนส่วนเงินต้นก็ได้ ว่าไม่กำหนด นั้นถ้าได้กำหนดไว้ในข้อความอื่น ท่านว่าดอกเบี้ยย่อมคิดแต่ส่วนเงินต้นได้ก็เหมือนเดิม”

มาตรานี้ บัญญัติให้สิทธิผู้ส่งจ่ายลงข้อกำหนดระบุให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ส่งจ่ายในตั๋วแลกเงินได้อันเป็นประโยชน์แก่ผู้รับเงินหรือผู้ทรง ตามปกติต้องไม่เกิน 15 % ต่อปี ถ้าเกิน

ต้องลดลงมาเป็น 15% ต่อปี (มาตรา 654) แต่ถ้าผู้ส่งจ่ายได้เขียนกำหนดดอกเบี้ยลงในตั๋วแต่ มิได้กำหนดว่าร้อยละเท่าไร ดังนั้นต้องนำมาตรา 7 มาบังคับ ก็คือคิดร้อยละ 7.5 ต่อปี มีปัญหา ต่อไปว่าจะเริ่มคิดดอกเบี้ยแต่เมื่อใด ตามปกติแล้วผู้ส่งจ่ายมีอำนาจกำหนดได้ แต่ในกรณีที่ผู้ส่ง จ่ายมิได้กำหนดไว้ชัดว่าให้คิดดอกเบี้ยตั้งแต่เมื่อใด เช่นนี้ มาตรา 911 ท่านให้คิดดอกเบี้ยได้ ตั้งแต่วันที่ลงในตั๋ว (หรือวันออกตั๋ว) เป็นต้นไป ซึ่งเป็นวันก่อนวันถึงกำหนดใช้เงินตามตั๋วแลก เงินนั้น มาตรา 911 นี้ จึงเป็นบทยกเว้นหลักทั่วไปในมาตรา 224 ในเรื่องหน้าที่บัญญัติให้คิด ดอกเบี้ยได้นับตั้งแต่วันที่นี้ถึงกำหนดและลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้

ข้อสังเกต

- (1) มาตรา 911 นี้ นำไปใช้บังคับกับตั๋วสัญญาใช้เงินด้วย แต่ไม่ใช่กับเช็ค (ในตั๋ว สัญญาใช้เงินจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยเสมอ) (ดูมาตรา 985 วรรคแรก)
- (2) ถ้าผู้ส่งจ่ายตั๋วแลกเงินไม่ลงข้อกำหนดดอกเบี้ยลงในตั๋วแลกเงิน ก็จะไม่คิดให้ กันตามมาตรา 911 แม้ต่อมาผู้ส่งจ่ายจะผิดนัดไม่ใช้เงินก็ตาม แต่ผู้ทรงยังมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจาก จำนวนเงินในตั๋วได้ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันที่ตั๋วถึงกำหนดใช้เงินตามมาตรา 968 (2) (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 1222/2517)
- (3) การคิดดอกเบี้ยตามมาตรา 911 ให้เริ่มนับจากวันที่ลงในตั๋วหรือวันออกตัวย่อม ได้ดอกเบี้ยมากกว่าการคิดดอกเบี้ยตามมาตรา 968 (2) ซึ่งผู้ทรงจะเรียกเอาได้โดยนับจากวันที่ตั๋ว ถึงกำหนดใช้เงินเป็นต้นไป
- (4) ผู้ส่งจ่ายเช็คจะกำหนดดอกเบี้ยในเช็คไม่ได้ เพราะมาตรา 989 วรรคแรก มิได้ บัญญัติให้นำมาตรา 911 ไปใช้บังคับกับเช็คด้วย ดังนั้นการคิดดอกเบี้ยในเช็ค จึงคิดได้ตามหลัก ทั่วไปในเรื่องนี้ กล่าวคือ คิดตาม ป.พ.พ. มาตรา 224 คือ ร้อยละ 7 ครั้ง ต่อปีในระหว่างผิดนัด (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 901/2505) ถ้ามีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในเช็ค กรณีย่อมเป็นผลตาม มาตรา 899

ตัวอย่างมาตรา 911 นำไปใช้กับตัวสัญญาใช้เงิน

1. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 312/2531 (ประชุมใหญ่)

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 940, 959, 967, 968, 985

ตัวสัญญาใช้เงินซึ่งมิได้ระบุเรื่องดอกเบี้ยไว้ เมื่อถึงกำหนดชำระผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี้ยเรียกเอาดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันที่ตัวสัญญาใช้เงินถึงกำหนดชำระจากบรรดาผู้สลักหลังผู้ออกตัวและบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวสัญญาใช้เงินนั้นผู้ทรงก็ย่อมมีสิทธิเรียกเอาดอกเบี้ยได้ในอัตราเพียงร้อยละห้าต่อปีจากผู้รับอาวัลตัวสัญญาใช้เงินซึ่งต้องร่วมกันรับผิดชอบบุคคลดังกล่าว

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 193/2536

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 911, 985.

ป.พ.พ. ว่าด้วยตัวสัญญาใช้เงินไม่ได้บัญญัติในเรื่องดอกเบี้ยไว้ แต่มาตรา 985 บัญญัติให้นำเอาบทบัญญัติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนมาบังคับ ซึ่งหมวดดังกล่าวมาตรา 911 บัญญัติว่า ผู้ตั้งจ่ายจะเขียนข้อความกำหนดลงไว้ว่าจำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้นให้คิดดอกเบี้ยด้วยก็ได้ และกรณีเช่นนั้นถ้ามิได้กล่าวลงไว้เป็นอย่างอื่น ดอกเบี้ยย่อมคิดแต่วันที่ลงในตัวเงิน ดังนี้ เมื่อตัวสัญญาใช้เงินพิพาทมิได้กล่าวถึงเรื่องการคิดดอกเบี้ยไว้เป็นอย่างอื่น จึงต้องคิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม 2517 อันเป็นวันที่ลงในตัวสัญญาใช้เงินนั้นเป็นต้นไป หากตั้งแต่วันถึงกำหนดใช้เงินตามตัวสัญญาใช้เงินไม่.

3. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3421/2525

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224, 900, 904, 914, 967, 989

เช็คพิพาทเป็นเช็คอันสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ ย่อมโอนให้แก่กันได้โดยการส่งมอบ เมื่อโจทก์ได้รับเช็คพิพาทไว้ในครอบครอง โจทก์จึงเป็นผู้ทรงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904 ถึงแม้โจทก์จะสลักหลังโอนเช็คให้ ป. และ ป. นำเช็คไปเรียกเก็บเงินจากธนาคารไม่ได้ ซึ่งถือว่า ป. เป็นผู้เสียหายในขณะที่เช็คถูกปฏิเสธการจ่ายเงินก็ตาม แต่เมื่อโจทก์ได้รับเช็คพิพาทคืนมา โจทก์ก็ย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้ทรงในการที่จะบังคับเอาแก่ผู้ที่มีความผูกพันอยู่แล้วก่อนตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 967 ประกอบกับมาตรา 989

การที่โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หากทำให้โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีแพ่งไปด้วยไม่

จำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อไว้ที่ด้านหลังเช็ค ย่อมเป็นผู้สลักหลังเมื่อจำเลยที่ 2 เป็นผู้สลักหลัง

อยู่ก่อน โจทก์ก็ต้องรับผิดชอบโจทก์

หนี้เงินตามเช็คที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินนั้น จะคิดดอกเบี้ยได้ตั้งแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินซึ่งถือว่าจำเลยตกเป็นผู้ผิดนัด จะคิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ลงในเช็คหาได้ไม่(อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 901/2505)

ตัวอย่าง การระบุดัตราดอกเบี้ยในตัวเงิน (มาตรา 911)

คำพิพากษาฎีกาที่ 2872/2537

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคสอง, 911.

จำเลยออกตั๋วสัญญาใช้เงินแก่โจทก์ 2 ฉบับเพื่อชำระหนี้โจทก์โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ด้วย จำเลยได้ชำระต้นเงินตามตั๋วเงินแล้วแต่ยังไม่ได้ชำระดอกเบี้ย ต่อมาจำเลยออกตั๋วสัญญาใช้เงินฉบับพิพาทเพื่อชำระดอกเบี้ยดังกล่าว พร้อมกับกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้อีกด้วยถือว่าจำนวนเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินฉบับพิพาทกลายเป็นหนี้ใหม่และเป็นเงินต้น โจทก์จึงมีสิทธิได้ดอกเบี้ยจากเงินจำนวนนี้หาใช่เป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยไม่

“ผู้สัญญาในตัวเงิน วรรคหนึ่ง มาตรา 912 อันตัวเงินนั้นจะออกสั่งให้ใช้เงินตาม 2 ฝ่ายก็ได้ คือผู้สั่งจ่ายและผู้รับ คำสั่งของผู้สั่งจ่ายก็ได้ เงินเป็นคนเดียวกัน หรือผู้สั่งจ่าย อนึ่ง จะสั่งจ่ายมาจากตัวผู้สั่งจ่ายเอง หรือสั่งจ่ายเพื่อ และผู้จ่ายเป็นคนเดียวกัน” บุคคลภายนอกก็ได้

โดยหลักของมาตรา 908 กำหนดคู่สัญญาในตัวแลกเงินไว้ 3 ฝ่าย คือ ผู้สั่งจ่าย ผู้จ่าย และ ผู้รับเงิน แต่มาตรา 912 บัญญัติให้มีเพียง 2 ฝ่ายก็ได้ เช่น ความในวรรคแรกที่ว่า **“อันตัวแลกเงิน นั้นจะออกสั่งให้ใช้เงินตามคำสั่งของผู้สั่งจ่ายก็ได้”** นั้น หมายความว่า ผู้สั่งจ่ายกับผู้รับเงินเป็น บุคคลคนเดียวกัน กล่าวคือผู้สั่งจ่ายจะสั่งให้ลูกหนี้ของตนจ่ายเงินให้แก่ตนตามตัวแลกเงินนั้นก็ได้

ตัวอย่าง

ก.ออกตัวแลกเงินสั่งให้ ข. ลูกหนี้ของตนจ่ายเงินให้แก่ ก. ก.ได้รับตัวนี้แล้วอาจนำไป ขายลดหรือสตกหลังโอนต่อไปได้

สำหรับความในวรรคท้ายที่ว่า **“จะสั่งจ่ายมาจากตัวผู้สั่งจ่ายเองหรือสั่งจ่ายเพื่อบุคคล**

ภายนอกก็ได้” นั้น หมายความว่า ผู้ส่งจ่ายกับผู้จ่ายเป็นบุคคลคนเดียวกัน โดยส่งจ่ายให้แก่บุคคลภายนอก (บุคคลที่ 3) หรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก มักเกิดกับนิติบุคคลที่มีสำนักงานใหญ่และมีสาขาหลายแห่ง

ตัวอย่าง

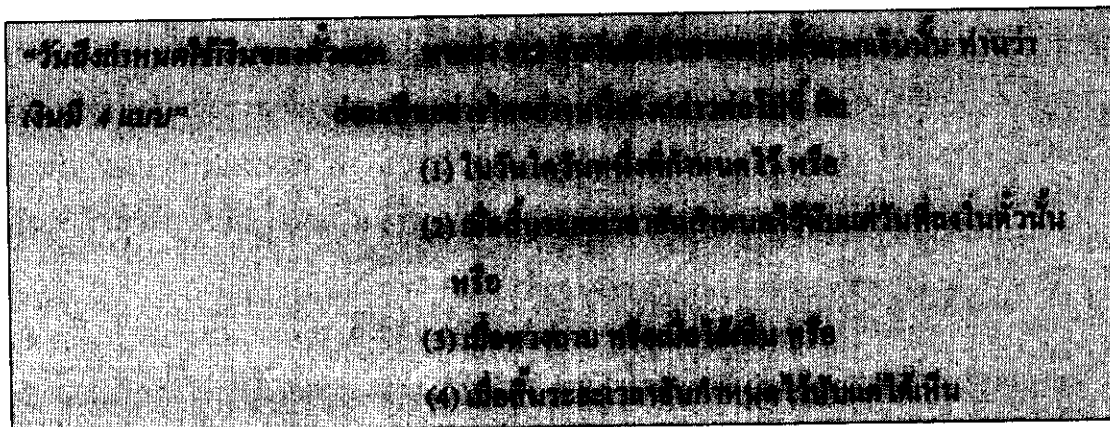
ธนาคารสินทอง สาขาราชบุรี ออกตั๋วแลกเงินสั่งให้ธนาคารสินทองสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพฯ จ่ายเงินให้แก่แดง หรือตามคำสั่งของแดง

ข้อสังเกต

มาตรา 912 นี้ มาตรา 985 มิได้บัญญัติให้นำไปใช้กับตั๋วสัญญาใช้เงิน และมาตรา 989 มิได้บัญญัติให้นำไปใช้บังคับเช็คได้ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว นำไปใช้บังคับกันได้กับเช็ค จึงน่าจะอนุโลมให้นำไปใช้บังคับกับเช็คได้ สมควรเพิ่มเติมเข้าไปในมาตรา 989 วรรคแรก

ตัวอย่าง

- (1) ก.ออกเช็คสั่งให้ธนาคารสินไทยจ่ายเงินตามเช็คให้ ก. (มาตรา 912 วรรคแรก)
- (2) ธนาคารสินทองสำนักงานสาขาส่งออกเช็คสั่งธนาคารสินทองสำนักงานใหญ่จ่ายเงินให้แก่แดง (มาตรา 912 วรรคท้าย)

วันถึงกำหนดใช้เงินของตั๋วแลกเงินนั้น มีความสำคัญไม่น้อย การที่ผู้ส่งจ่ายมิได้ลงวันเดือนปีที่ถึงกำหนดใช้เงินไว้ผู้ทรงจะเดิเินเอาตามใจชอบย่อมไม่ได้ แต่มาตรา 910 วรรค 2 กำหนดให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อได้เห็นยอมเป็นผลให้ผู้ทรงเก็บตั๋วไว้นานเกินกว่า 6 เดือนนับแต่

วันที่ลงในตั๋วไม่ได้ (มาตรา 944 ประกอบ 928) มิฉะนั้นผู้ทรงอาจเสียสิทธิไล่เบี้ยผู้สั่งจ่ายและผู้
สลักหลัง ตามมาตรา 973 (1) และวรรค 2

ความสำคัญของวันถึงกำหนดใช้เงินของตั๋วแลกเงิน คือ

(1) ทำให้รู้ว่าจะมีการใช้เงินกันวันใด (และมาตรา 941)

(2) กำหนดอายุความในการฟ้องคู่สัญญาในตั๋วให้ต้องรับผิดชอบ ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ตั๋วถึง
กำหนดใช้เงิน (มาตรา 1001 และ 1002)

วันถึงกำหนดของตั๋วแลกเงิน ก็คือวันถึงกำหนดใช้เงินตามตั๋วแลกเงิน ที่ผู้ทรงจะได้รับ
การใช้เงิน ผู้สั่งจ่ายและผู้รับเงินหรือผู้ทรงอาจตกลงเลือกเอาแบบใดแบบหนึ่งก็ได้ ตามความ
ต้องการของทั้ง 2 ฝ่ายถูกต้องตรงกัน จึงควรทำความเข้าใจการกำหนดวันดังกล่าวในแต่ละแบบ
ตามลำดับพอสังเขป

(1) ในวันใดวันหนึ่งที่กำหนดไว้ แบบนี้เป็นการกำหนดวันใช้เงินไว้อย่างแน่นอน ซึ่ง
ไม่จำกัดว่าเป็นวันตามปฏิทินเท่านั้น แต่รวมถึงวันตามเทศกาล ที่บุคคลทั่วไปรู้ได้อย่างแน่นอน
ด้วย เช่นระบุให้จ่ายเงินในวันที่ 5 ธ.ค. 2548 หรือในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวปีนี้

(2) เมื่อถึงระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่วันถึงในตั๋ว นั้น เป็นแบบที่ต้องมีการ
คำนวณนับกันเสียก่อนจึงจะทราบวันถึงกำหนดใช้เงินที่แน่นอน วิธีการคือให้เริ่มนับจากวันที่ลง
ในตั๋ว (วันออกตั๋ว) ไปตามระยะเวลาที่ผู้สั่งจ่ายกำหนดไว้จนครบจึงจะทราบวันที่จะพึงใช้เงิน
ตามตั๋ว เช่น วันที่ลงในตั๋วคือวันที่ 1 ธ.ค. 2546 ผู้สั่งจ่ายระบุไว้ว่า “เมื่อครบ 30 วัน นับแต่วันที่ลงใน
ตั๋วนี้ ให้แจ้งจ่ายเงินแก่เจ้าหนี้ จำนวน 30,000 บาท” ดังนี้ วันที่ถึงกำหนดใช้เงินตามตั๋วนี้ คือวันที่ 1
ม.ค. 2547

(3) เมื่อทวงถาม หรือเมื่อได้เห็น เป็นแบบที่ผู้ทรงเร่งด่วนมาก หมายความว่า ผู้ทรงยื่น
ตั๋วแลกเงินให้ผู้จ่ายเมื่อใด ผู้จ่ายต้องจ่ายทันที ถือว่าผู้ทรงได้ทวงถามแล้ว หรือผู้ทรงยื่นตั๋วแลก
เงินให้ผู้จ่ายได้เห็น ก็ย่อมหมายความว่า ผู้ทรงต้องการให้ผู้จ่ายได้จ่ายเงินเมื่อได้เห็นตั๋วแลกเงิน
นั้น

คำว่า “เมื่อทวงถาม” ตั๋วแลกเงินชนิดนี้มักเรียกว่า “On Demand Bill” หมายถึงเมื่อผู้ทรง
ทวงถาม เช่น แดงผู้สั่งจ่ายระบุไว้ว่า “ให้ม่วงจ่ายเงินแก่ขาวเมื่อทวงถาม”

คำว่า “เมื่อได้เห็น” ตัวแลกเงินชนิดนี้มักเรียกว่า “At Sight Bill” หมายถึงเมื่อผู้จ่ายได้เห็นเพราะผู้ทรงนำตัวมาอื่น เช่น ผู้สั่งจ่ายระบุว่า “เมื่อท่านได้เห็นตัวนี้ ให้จ่ายเงินแก่ขาวจำนวน

(4) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้นับแต่ได้เห็น คำว่า “นับแต่ได้เห็น” หมายถึงนับแต่วันรับรองนั่นเอง (ดูมาตรา 927 วรรคแรก ประกอบ 943 วรรคแรก) มีวิธีการนับเช่นเดียวกับ (2) เช่น ผู้สั่งจ่ายระบุว่า “ภายใน 30 วัน นับแต่ท่านได้เห็นตัวนี้ ให้ท่านจ่ายเงินแก่ขาวจำนวน

ขาวจำต้องนำตัวไปให้ผู้จ่ายเห็นด้วยการรับรองเสียก่อน จึงจะคำนวณนับ 30 วัน ต่อจากนั้นจึงจะทราบวันถึงกำหนดใช้เงินตาม (4) ได้

หมายเหตุ มาตรา 985 วรรคแรก บัญญัติให้นำมาตรา 913 นี้ไปใช้บังคับตัวสัญญาใช้เงินด้วย แต่มิได้บัญญัติให้นำไปใช้กับเช็ค เพราะสภาพของเช็คเป็นการสั่งให้ธนาคารใช้เงินเมื่อผู้ทรงไปทวงถามตามวันที่ปรากฏในเช็ค (มาตรา 987 ประกอบ มาตรา 988 (6)) เช่นเดียวกับตัวแลกเงิน มาตรา 913 (3) ดังนั้น ถ้ามีการกำหนดวันใช้เงินลงในเช็คตามวันใดวันหนึ่งในมาตรา 913 ธนาคารไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม ให้ถือว่าข้อความนั้นไม่เป็นผล (มาตรา 899)

ตัวอย่าง วันถึงกำหนดใช้เงินตามตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงิน (มาตรา 913, มาตรา 985 วรรคแรก)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1062/2540 (ประชุมใหญ่)

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/12, 204, 913, 1001

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 169 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น กำหนดให้อายุความเริ่มนับแต่ขณะที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไปเมื่อตัวสัญญาใช้เงินพิพากกำหนดไว้ชัดเจนว่า ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินแก่โจทก์เมื่อทวงถาม ดังนั้น วันถึงกำหนดใช้เงินของตัวสัญญาใช้เงินพิพากจึงหมายถึงวันที่โจทก์ทวงถามให้ใช้เงินตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 9013(3) หากโจทก์ถึงกำหนดใช้เงินในวันออกตัวไม่ทั้งได้มีการทวงถามให้ผู้ออกตัวและจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้รับอาวัลชำระหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินพิพากแล้ว อายุความจึงไม่อาจเริ่มนับจากวันที่ออกตัวได้

ในหนังสือบอกกล่าวทวงถามของโจทก์ได้ให้เวลาจำเลยทั้งสองชำระหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว หมายความว่า โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้จะเรียกให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดเวลานั้นหาได้ไม่ แต่จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นลูกหนี้จะชำระ

หนีก่อนกำหนดนั้นได้ หากพ้นกำหนดดังกล่าวแล้วไม่ชำระก็ถือว่าจำเลยทั้งสี่ผิดนัด โจทก์อาจ บังคับให้จำเลยทั้งสี่ชำระหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินพิพาทในฐานะผู้รับอาวัลได้ นับแต่วันครบ กำหนดตามหนังสือทวงถามแล้วเป็นต้นไป วันครบกำหนด 7 วัน ตามหนังสือทวงถามคือ วันที่ 19 กันยายน 2533 อาชญากรรมจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2533 เป็นต้นไปหาใช่เริ่มนับแต่วันที่จำเลยทั้งสี่ได้รับหนังสือบอกกล่าวทวงถามไม่เมื่อโจทก์ฟ้องคดีวันที่ 14 กันยายน 2536 ยัง ไม่ครบกำหนด 3 ปี คดีโจทก์จึงยังไม่ขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1001

“ความรับผิดชอบของผู้ตั้งจ่ายหรือผู้ สลักหลังเมื่อตัวแลกเงินจากความ เชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรองหรือ ไม่ใช้เงิน ซึ่งผู้ทรงต้องทำค่า คัดค้านการไม่รับรองหรือไม่เอา เงินเสียก่อน”	มาตรา 914 บุคคลผู้ตั้งจ่ายหรือสลักหลังก่อนแลกเงิน ย่อมเป็นอันสัญญาว่า เมื่อตัวนั้นได้นำเงินไปมอบ แลก จะมีผู้รับรองและใช้เงินครบเมื่อความแห่งตัว ตัวและตัวแลกเงินนั้นเขาไม่เรียกคืนโดยไม่วินิจฉัย หรือไม่วินิจฉัยเงินก็มิ ผู้ตั้งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะใช้ เงินแก่ผู้ทรง หรือแก่ผู้สลักหลังคนหลังซึ่งต้องถูกบังคับ ให้ใช้เงินตามตัวนั้น ถ้าหากว่า ได้ทำถูกต้องตามวิธีการใน ข้อไม่รับรองหรือไม่จ่ายเงินนั้นแล้ว
---	--

ตามที่กล่าวมาแล้วในมาตรา 900 วรรคแรก เรื่องผู้ลงลายมือชื่อของคนลงในตัวเงินต้อง รับผิดตามเนื้อความในตัวเงินนั้น ผู้ตั้งจ่ายตัวแลกเงินเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ลงลายมือชื่อในตัวแลก เงิน (มาตรา 900 วรรคแรก, 909 (8), 914) หากได้ออกตัวแลกเงินตั้งให้ผู้จ่ายจ่ายเงินแก่ผู้รับเงิน (ผู้ทรง) ย่อมมีลักษณะเป็นการให้คำมั่นสัญญาต่อผู้รับเงิน (ผู้ทรง) ว่าตัวแลกเงินนั้น ผู้จ่ายจะ รับรองการจ่ายเงินหรือจะใช้เงินให้ ซึ่งถ้าหากต่อมาตัวแลกเงินนั้นต้องขาดความเชื่อถือลงเพราะผู้ จ่ายไม่ยอมรับรองหรือไม่ยอมใช้เงิน (ตามความในมาตรา 959 ข) (1) หรือ ก)) ตนเองจะเป็นผู้ให้ เงินให้แก่ผู้ทรง ในทำนองเดียวกัน ถ้าตัวแลกเงินนั้นมีการสลักหลังโอนต่อไปอีกโดยผู้รับเงิน หรือผู้รับสลักหลังคนต่อ ๆ มา ผู้นั้นก็อยู่ในฐานะเป็นผู้สลักหลัง (มาตรา 900 วรรคแรก, 914) และต่างก็อยู่ในฐานะเป็นผู้ให้คำมั่นสัญญาต่อผู้รับสลักหลัง (ผู้ทรง) เช่นเดียวกับผู้ตั้งจ่าย อนึ่ง คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินนั้นมิได้ให้ไว้แก่ผู้ทรงคนเดียวแต่มีผลรวมไปถึงผู้สลักหลังคนหลังคนใด

คนหนึ่งที่ต้องถูกผู้ทรงบังคับให้ใช้เงินไปก่อนแล้วด้วย แต่ทั้งนี้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านให้ถูกต้อง ถ้าหากตัวแลกเงินนั้นขาดความเชื่อถือลงเพราะผู้จ่ายไม่รับรองหรือไม่ยอมใช้เงิน (มาตรา 960-964) เว้นแต่จะมีข้อกำหนดชัดเจนหน้าที่ผู้ทรงลงไว้ในตัวนั้นว่า “ไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้าน “หรือ” คำคัดค้านยกเว้น” (มาตรา 915 (2) ประกอบมาตรา 964) หรือกรณีที่เป็นตัวแลกเงิน ภายในประเทศที่ผู้จ่ายได้บันทึกลงไว้ในตัวเป็นข้อความบอกปิดไม่ยอมรับรับรองหรือไม่ยอมใช้เงิน ทั้งลงวันที่และลายมือชื่อไว้ด้วย (มาตรา 965) เช่นนี้ ผู้ทรงก็ไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้าน

สรุป มาตรานี้ กล่าวถึงความรับผิดชอบของผู้ส่งจ่ายและผู้สละหลังตัวแลกเงินที่มีต่อผู้ทรง หรือต่อผู้สละหลังคนหลังซึ่งต้องถูกบังคับให้ใช้เงิน ในกรณีที่ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่ยอมรับรับรองหรือไม่ยอมใช้เงินตามตัวแลกเงินนั้น ทั้งนี้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินเสียก่อนจึงจะมีสิทธิฟ้องบังคับเอาจากผู้ส่งจ่ายหรือผู้สละหลังได้

ตัวอย่าง

(1) ก.ออกตัวแลกเงินล่วงหน้าสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. จำนวนเงิน 10,000 บาท ค. สลักหลังและส่งมอบตัวแลกเงินนั้นชำระหนี้ ง. ง. นำตัวแลกเงินนั้นไปสลักหลังโอนขายลดให้แก่ จ. จ. นำตัวฯ นั้นไปสลักหลังชำระหนี้แก่ ฉ. ฉ. นำตัวฯ นั้นไปให้ ข. ผู้จ่ายรับรอง ข. ไม่ยอมรับรับรอง หรือ ข.รับรองแล้วแต่ไม่ยอมใช้เงินเมื่อถึงกำหนด (ดูมาตรา 959ข) (1) หรือ ก)) ดังนี้ได้ชื่อว่า ตัวฯ นั้นขาดความเชื่อถือ หาก ฉ. ผู้ทรงได้ทำคำคัดค้านตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติแล้ว ย่อมมีสิทธิฟ้องบังคับ ก. ผู้ส่งจ่าย ค. ง. และ จ. ผู้สละหลัง รวมทั้ง ข. ถ้าได้รับรองตัวฯ นั้นแล้ว และทั้งหมดต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อผู้ทรง (มาตรา 900 วรรคแรก, 914, 967 วรรคแรก) ฉ. อาจเลือกฟ้องบังคับหนี้เงินเต็มจำนวนเอากับคนใดคนหนึ่งก่อนหรือหลังก็ได้โดยไม่ต้องไม่คำนึงถึงลำดับที่ที่บุคคลเหล่านั้นลงลายมือชื่อผูกพัน หรือจะฟ้องให้บุคคลเหล่านั้นร่วมกันรับผิดชอบก็ได้ (มาตรา 967 วรรค 2, วรรคท้าย) อนึ่ง ถ้า ฉ. บังคับเอากับ ง. ผู้สละหลังตัวฯ คนที่ 2 หาก ง. ได้ใช้เงินให้ ฉ. ไปแล้ว ง. ก็ได้เข้าสวมสิทธิ ฉ. บังคับเอากับ ก. ผู้ส่งจ่ายหรือ ค. ผู้สละหลังคนก่อนได้ (ดูมาตรา 967 วรรค 3)

(2) ผู้ทรงตัวแลกเงินยื่นตัวแลกเงินให้ผู้จ่ายรับรองตัวฯแล้วเมื่อถึงกำหนดใช้เงินตามตัวฯ ผู้รับรองจ่ายเช็คให้เป็นการชำระเงินตามตัวฯ แต่เรียกเก็บเงินตามเช็คนั้นไม่ได้ ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินยังคงต้องรับผิดชอบใช้เงินให้แก่ผู้ทรงตัวแลกเงินนั้นอยู่ตามเดิม (คำพิพากษาฎีกาที่ 862/2467)

ผลคือ มูลหนี้ตามตั๋วแลกเงินยังคงอยู่ อีกทั้งมูลหนี้เดิมก่อนสั่งจ่ายตั๋วแลกเงินนั้นก็ยังคงมีอยู่ (ดู มาตรา 321 วรรคท้าย) และมาตรา 1005

ข้อสังเกต

(1) ความรับผิดชอบของผู้สั่งจ่ายและผู้สละหลังตั๋วแลกเงินตามความในมาตรา 914 นี้ มาตรา 989 วรรคแรกได้บัญญัติให้นำไปใช้บังคับกับเช็คด้วย นั่นคือผู้สั่งจ่ายเช็คและผู้สละหลังเช็คต้องรับผิดชอบตามมาตรา 900 วรรคแรก, 914, 989 วรรคแรก แต่กรณีที่เป็นเช็คภายในประเทศที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินหรือไม่ยอมรับรอง ถือว่าเช็คขาดความเชื่อถือตามมาตรา 959ก) หรือ ข) (1), 989 วรรคแรก ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้าน ผู้ทรงพึงบังคับเอากับผู้สั่งจ่ายและบรรดาผู้สละหลังเช็คได้เลย เพราะมาตรา 989 วรรคแรกมิได้บัญญัติให้นำเอาวิธีการทำคำคัดค้านในเรื่องตั๋วแลกเงิน (มาตรา 960-964) ไปใช้บังคับกับเช็คภายในประเทศด้วย เว้นแต่เป็นเช็คที่ออกมาจากต่างประเทศ (ดูมาตรา 989 วรรคท้าย และคำพิพากษาฎีกาที่ 655/2498, 713/2521)

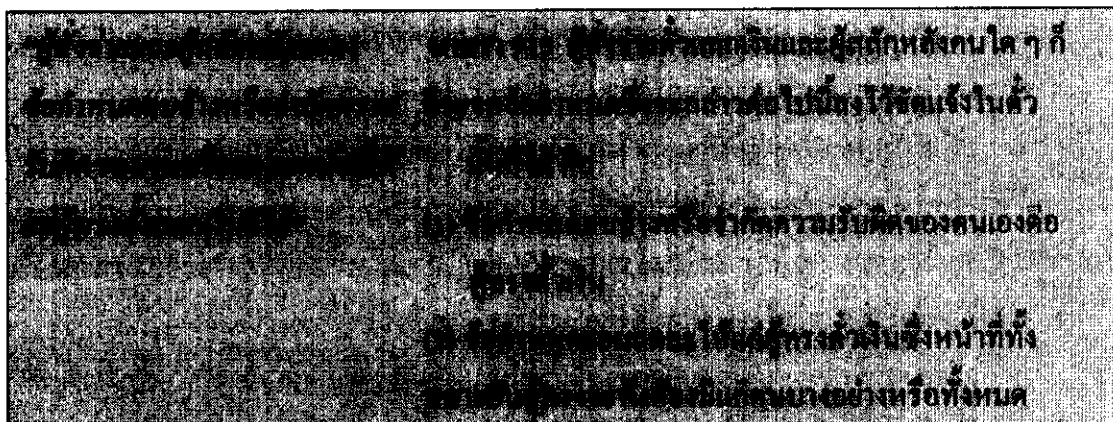
(2) ความรับผิดชอบของผู้สั่งจ่ายและผู้สละหลังตั๋วแลกเงินจะปรากฏต่อเมื่อตั๋วแลกเงินนั้นขาดความเชื่อถือ เพราะผู้จ่ายไม่ยอมรับรองหรือไม่ยอมใช้เงินเสียก่อน(มาตรา 959ข) (1) หรือ ก) และผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านภายในระยะเวลาและตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด ผู้ทรงจึงจะมีสิทธิพึงบังคับเอาเงินตามตั๋วฯ นั้นได้ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ 610/2520) เว้นแต่ต้องด้วยข้อยกเว้นที่ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านตามมาตรา 915 (2) ประกอบ 964, 959 ข) (2) ประกอบ 960 วรรค 5, 959 ข) (3) ประกอบ 960 วรรคท้าย และ 965

(3) การที่ผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ทรงอาจสิ้นสิทธิได้ เบียดเอาแก่ผู้สั่งจ่ายและบรรดาผู้สละหลัง และคู่สัญญาอื่น ๆ ปกติได้แก่ผู้รับอาวัล เว้นแต่ผู้รับรอง (ดูมาตรา 973 (2) และ วรรค 2)

(4) กรณีที่ผู้จ่ายได้รับรองตั๋วแลกเงินแล้ว แต่ครั้งตัวถึงกำหนดกลับไม่ยอมใช้เงินตามเนื้อความที่ตนรับรองไว้ เช่นนี้ ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน ก็พึงบังคับเอากับผู้รับรองได้ แม้จะเลยกำหนดเวลาทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินตามมาตรา 960 แล้วก็ตาม (ดูมาตรา 973 วรรค 2) สำหรับผู้รับอาวัลนั้น ในกรณีที่ตั๋วแลกเงินนั้นมีผู้รับอาวัล (ผู้ค้ำประกัน) การใช้เงินตามตั๋วฯ นั้น (ดูมาตรา 938- 940) การทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินถือว่าเป็นระเบียบของตัวเงินอย่างหนึ่ง หากผู้ทรงประสงค์จะพึงบังคับผู้รับอาวัล ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านฯ ให้ถูกต้องตามระเบียบและวิธีการตามกฎหมายตัวเงินด้วย มิฉะนั้นผู้รับอาวัลอาจหลุดพ้นจาก

ความรับผิดได้ (มาตรา 940 วรรค 2) เว้นแต่ผู้ตั้งจ่ายจะเป็นผู้เขียนข้อกำหนดลงไว้ในคำว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” หรือสำนวนอื่นใดทำนองเช่นเดียวกัน (มาตรา 964 วรรค 3)

(5) ความในมาตรา 914 นี้ไม่นำไปใช้บังคับกับตั๋วสัญญาใช้เงิน ดังนั้น ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและผู้สลักหลังตั๋วสัญญาใช้เงินจึงไม่มีความรับผิดตามมาตรา 914 (มาตรา 985 วรรคแรก) และผู้ทรงตั๋วสัญญาใช้เงินไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้าน เว้นแต่เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศ (มาตรา 985 วรรคท้าย) ความรับผิดของผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินมีบทเฉพาะในมาตรา 986 วรรค 1 สำหรับความรับผิดของผู้สลักหลังตั๋วสัญญาใช้เงิน ปรับได้กับมาตรา 967 ประกอบ มาตรา 985 วรรค 1 หรือกรณีเป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่สั่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็น ซึ่งผู้ทรงมีหน้าที่ต้องนำตั๋วสัญญาใช้เงินไปให้ผู้ออกตั๋วจกรับรู้ภายในระยะเวลาตามมาตรา 928 (6 เดือน) ถ้าผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน ไม่ยอมจกรับรู้ ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้าน (มาตรา 986 วรรคท้าย)

เนื่องด้วยตั๋วแลกเงินเป็นสัญญาอย่างหนึ่ง ทั้งผู้ตั้งจ่ายและบรรดาผู้สลักหลังต่างก็เป็นคู่สัญญาซึ่งโดยหลักแล้วย่อมต้องผูกพันรับผิดชอบเนื้อความแห่งตั๋วแลกเงินนั้น แต่คู่สัญญาดังกล่าวอาจสมัครใจเข้าผูกพันรับผิดชอบเพียงใดก็ได้ ตามมาตรา 915 (1) สุดแต่แต่จะตกลงกัน ผู้ทรงในฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามมูลหนี้ในตั๋วเงินมีสิทธิที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ ไม่ยอมรับตั๋วเงินที่มีข้อกำหนดดังกล่าวได้ ซึ่งถ้าหากยอมรับเอาตั๋วฯ ที่มีข้อกำหนดดังกล่าวเพราะเชื่อเครดิต (Credit) ผู้จ่ายแล้ว ผู้ทรงต้องแบกเอาข้อกำหนดดังกล่าวตามที่ปรากฏชัดแจ้งในตั๋วฯ นั้นไปด้วย

ข้อกำหนดลบด้านความรับผิด เป็นข้อกำหนดที่ผู้ลงฯ ไม่ประสงค์จะผูกพันรับผิดชอบเนื้อความแห่งตั๋วฯ นั้นโดยสิ้นเชิง เช่น ใช้คำว่า “ปราศจากการไล่เบี้ย” (without recourse หรือ

ภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า *Sans recours*) หรือ “ไล่เบี้ยข้าพเจ้าไม่ได้” (*without recourse to me*) หรือคำอื่นในทำนองเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง แดงในฐานะผู้จัดการบริษัทจำกัดแห่งหนึ่งได้เซ็นชื่อส่งจ่ายตั๋วแลกเงินให้แก่ชาวเจ้าหน้าที่ของบริษัทนั้น โดยระบุให้คำเป็นผู้จ่ายเงินตามตั๋วฯ ฉบับนี้ในราคา 50,000 บาท แดงได้ลงข้อกำหนดคลังความรับผิดชอบในตัวแลกเงินนั้นไว้ด้วยว่า “ไล่เบี้ยแดงไม่ได้” ชาวขอรับตั๋วฯ นั้นไว้เพราะเชื่อถือในตัวคำว่าจะจ่ายเงินตามตั๋วฯ นั้นอย่างแน่นอน แต่หากต่อมาตั๋วฯ นั้นไม่มีการใช้เงิน ชาวจะไปฟ้องบังคับเอาหนี้เงินตามตั๋วฯ นั้นจากแดงไม่ได้เลย

ข้อกำหนดจำกัดความรับผิด เป็นข้อกำหนดที่ผู้ลงฯ ประสงค์จะเข้าสู่ผูกพันรับผิดชอบเพียงบางส่วน เช่นกรณีตามตัวอย่าง ตัวราคา 50,000 บาท แต่แดงลงข้อกำหนดคลังในตัวฯ นั้นไว้โดยจำกัดความรับผิดชอบเพียง 10,000 บาท ชาวยอมฟ้องบังคับเอาหนี้เงินตามตั๋วฯ นั้นจากแดงได้เพียง 10,000 บาท พร้อมอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย หนึ่งในกรณีที่ตั๋วฯ ยังไม่ถึงกำหนดใช้เงิน ชาวอาจนำตั๋วฯ นั้นไปสตกหลังโอนให้แก่บุคคลอื่นต่อไปได้ และชาวในฐานะผู้สตกหลังย่อมมีสิทธิลงข้อกำหนดคลังความรับผิดหรือจำกัดความรับผิดไว้เช่นเดียวกัน

ข้อกำหนดยอมลดละให้แก่ผู้ทรงตัวเงินซึ่งหน้าที่ทั้งหลายอันผู้ทรงจะพึงต้องมีแก่คน หมายถึงข้อกำหนดลดละหน้าที่ทั้งหลายที่กฎหมายบังคับให้ผู้ทรงต้องทำเสียก่อนไล่เบี้ยจึงจะมีสิทธิบังคับไล่เบี้ยเอาจากผู้ส่งจ่ายและบรรดาผู้สตกหลังได้ เช่น หน้าที่ที่ผู้ทรงจะต้องทำคำค้ำค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินเมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ (มาตรา 960) หน้าที่ที่ผู้ทรงจะต้องให้คำบอกกล่าวการที่ตัวขาดความเชื่อถือนั้นต่อผู้สตกหลังถัดตนขึ้นไปกับทั้งผู้ส่งจ่ายด้วย (มาตรา 963, 966) หน้าที่ของผู้ทรงดังกล่าวนั้นผู้ส่งจ่ายและผู้สตกหลังอาจเขียนลงในตัวเงินเป็นข้อกำหนดเพื่อลดหน้าที่ของผู้ทรงดังกล่าวเสีย เพื่อมิให้ผู้ทรงต้องยุ่งยากเสียเวลาด้วยความสมัครใจของผู้ส่งจ่ายหรือผู้สตกหลังเอง หรืออาจลงไว้เพราะได้รับการขอร้องจากผู้ทรงในชั้นตอนที่จะออกหรือโอนตัวก็ได้ ข้อความที่ใช้มักใช้คำว่า “ไม่ต้องทำคำค้ำค้าน”⁹, “ไม่จำเป็นต้องมีคำค้ำค้าน”, “ไม่มีคำค้ำค้าน” หรือ “คำบอกกล่าวยกเว้น” หรือคำอื่นในทำนองเช่นเดียวกัน ดังเช่นตัวอย่างแรก แดงลงข้อกำหนดลดละหน้าที่ของชาวผู้ทรงลงไว้ในตั๋วฯ ว่า “ไม่ต้องทำคำค้ำค้าน” เช่นนี้ กรณีที่

⁹ ตัวอย่าง เช่น ตัวแลกเงินของธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง มักมีถ้อยคำว่า “ไม่จำเป็นต้องทำคำค้ำค้าน” ลงไว้ด้านหน้าตัวแลกเงินนั้น

ตัวฯ ขาดความเชื่อถือลงเพราะคำไม่ยอมใช้เงิน ชาวที่ฟ้องบังคับเอากับแดงได้โดยไม่ต้องทำคำคัดค้าน

มีปัญหาว่า การที่ผู้ตั้งจ่ายออกตัวแลกเงิน และมีข้อกำหนดลงความรับผิดชอบหรือข้อกำหนดคดีหน้าที่ให้แก่ผู้ทรงลงไว้ในตัวฯ จะมีผลบังคับรวมไปถึงบรรดาผู้สกลหลังต่อ ๆ มาหรือไม่ เห็นว่าย่อมมีผลบังคับรวมไปถึงบรรดาผู้สกลหลังทุกคนด้วย (มาตรา 964 วรรคท้าย) ทางปฏิบัติตัวแลกเงินที่ใช้กันส่วนใหญ่ในปัจจุบันนั้นจัดพิมพ์รายการต่าง ๆ ไว้เกือบครบถ้วน เว้นเพียงบางรายการให้กรอกเพิ่มเติม และมักจะมีข้อความกำหนดคดีหน้าที่ให้แก่ผู้ทรงไว้ชัดเจน มักนิยมใช้คำว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” (Protest not necessary) สำหรับข้อกำหนดลงความรับผิดชอบที่กำหนดโดยผู้ตั้งจ่ายนั้น หากผู้ตั้งจ่ายลงข้อกำหนดว่า “ปราศจากการไต่เบียด” แล้ว ย่อมมีผลรวมไปถึงบรรดาผู้สกลหลังทุกคนด้วย ผู้ทรงจึงฟ้องบังคับนี้ตามตัวฯ นั้นไม่ได้ ทางออกของผู้ทรงคือต้องฟ้องตามมูลหนี้เดิม (มาตรา 1005) แต่ถ้าผู้ตั้งจ่ายลงข้อความกำหนดว่า “ไต่เบียดข้าพเจ้าไม่ได้” เช่นนี้ น่าจะมีผลปลดเปลื้องเฉพาะตัวผู้ตั้งจ่ายที่ลงข้อกำหนดนี้เท่านั้นไม่รวมไปถึงผู้สกลหลังด้วย

ข้อสังเกต

(1) ข้อกำหนดดังกล่าว กฎหมายอนุญาตให้ผู้ตั้งจ่ายและหรือผู้สกลหลังเป็นผู้มีสิทธิลงได้ ผู้รับรอง, ผู้รับอาวัล และผู้สกลเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า จึงไม่มีสิทธิที่จะลงข้อกำหนดดังกล่าว แต่ผู้รับรองมีสิทธิรับรองบางส่วนได้ (มาตรา 935- 936) และผู้รับอาวัลบางส่วนได้ (มาตรา 938) หากบุคคลดังกล่าวลงข้อกำหนดตามมาตรา 915 ในตัวฯ ข้อกำหนดนั้นก็ย่อมไม่มีผล (มาตรา 899)

(2) ความในมาตรา 915 นี้ มาตรา 989 วรรคแรกบัญญัติให้นำไปใช้บังคับกับเช็คด้วย ดังนั้นผู้ตั้งจ่ายเช็คและหรือผู้สกลหลังเช็คมีสิทธิที่จะลงข้อกำหนดลงหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนต่อผู้ทรงเช็คได้ ผู้ทรงเช็คจะยอมรับหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินและผู้สกลหลังตัวสัญญาใช้เงินไม่ได้สิทธิตามมาตรา 915 นี้ เพราะมาตรา 985 มิได้บัญญัติให้นำความในมาตรา 915 นี้ไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย

“ถูกหนีในตั๋วแลกเงินจะยกข้อ มาตรา 916 บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลในตั๋วแลกเงินหรือ
 ต่อผู้โดยอาศัยความเกี่ยวพัน อาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้ในรากษะความเกี่ยวพันกัน
 เฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้ตั้ง เฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้รับโอน (กับผู้ทรงคนก่อนๆ
 ช่วยหรือกับผู้ทรงคนก่อนเพื่อใช้) นั้น ไม่ได้ เว้นแต่การโอนจะเกิดขึ้นจากคติดกันฉ้อฉลระหว่าง
 ผู้ทรงและผู้รับโอนทั้งตามกฎหมายไม่ได้”

บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตั๋วแลกเงิน หมายถึงถูกหนีในตั๋วแลกเงินนั่นเองได้แก่ผู้ตั้ง
 จำย ผู้สละหลัก ผู้รับรอง ผู้รับอาวัล และผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า บุคคลดังกล่าวอยู่ในฐานะ
 เป็นคู่สัญญาที่ต้องผูกพันรับผิดชอบตามเนื้อความแห่งตั๋วแลกเงินนั้น หรือตามเนื้อความที่สมัครใจเข้า
 ผูกพันรับผิดชอบตามมูลหนี้แห่งตั๋วแลกเงินนั้น บุคคลดังกล่าวคนใดคนหนึ่งจะยกข้อต่อสู้ผู้ทรง (ผู้
 ฟ้อง) โดยอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลระหว่างตน (ผู้ถูกฟ้อง) กับผู้ตั้งจำยหรือระหว่างตน (ผู้
 ถูกฟ้อง) กับผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้น ไม่ได้ เว้นแต่การโอนจะเกิดขึ้นจากการคบคิดกันฉ้อฉลระหว่าง
 ผู้โอน (คนก่อน) กับผู้ทรง (ผู้รับโอน) อนึ่งคำว่า ผู้ทรงคนก่อน ๆ หมายความว่าผู้สละหลักก่อน
 คนก่อน ๆ (กรณีเป็นตัวระบุชื่อ) และผู้ทรงตัวผู้ถือคนก่อน ๆ (กรณีเป็นตัวผู้ถือ) ด้วย

ตั๋วแลกเงินเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ อาจมีการโอนต่อ ๆ กันหลายทอด ทำให้มี
 คู่สัญญาเข้าผูกพันรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ผู้ทรงซึ่งเป็นผู้รับคอนคนสุดท้ายไม่อาจทราบว่ามีคู่สัญญาคนก่อน
 ๆ ในตัวๆ นั้นมีความเกี่ยวพันกันอย่างไร ผู้ทรงคนก่อนอาจได้รับตัวๆ นั้นมาโดยทุจริตและปิดบัง
 ไว้มิให้ผู้รับโอน (ผู้ทรง) ทราบ โดยหลักทั่วไปในเรื่องนี้แล้ว ถือว่าผู้รับโอนย่อมไม่มีสิทธิดีกว่าผู้
 โอน ซึ่งหมายความว่าผู้โอนมีสิทธิบกพร่องเพียงใด ผู้รับโอนก็ย่อมได้รับโอนสิทธิที่บกพร่องไป
 เพียงนั้น แสดงว่าผู้รับโอนไม่อาจได้สิทธิบริบูรณ์ในตัวๆ นั้น (ดูมาตรา 308 วรรคท้าย) แต่ใน
 เรื่องตัวเงิน จำเป็นต้องให้ผู้รับโอนโดยทุจริตได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษให้เป็นที่เชื่อได้ว่าถ้า
 คนทำการโดยทุจริตแล้วจะไม่ได้ได้รับความเสียหาย แม้ผู้โอนจะไม่มีสิทธิอันสมบูรณ์ในตัวเงินนั้น
 มิฉะนั้นการที่จะให้ตัวเงินหมุนเวียนได้ย่อมจะไม่ได้ผล เพราะมันจะต้องสอบสวนความ
 สมบูรณ์ในสิทธิของผู้โอนอยู่ย่อมจะไม่ทันความต้องการ¹⁰ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้บัญญัติหลัก

¹⁰ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบัญชีเงินสะพัดและตัวเงิน พ.ศ. 2497
 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2523 พิมพ์ครั้งที่ 23 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524) หน้า 34.

มาตรา 916 นี้ไว้มิให้คู่สัญญาคนก่อน ๆ คนใดคนหนึ่งที่ถูกฟ้องข่มขู่ต่อสู้โดยอาศัยความ
เกี่ยวพันระหว่างกันขึ้นต่อสู้ผู้ทรงที่สุจริตได้ ดังนั้นมาตรา 916 จึงเป็นบทคุ้มครองผู้ทรงที่สุจริต
อีกบทหนึ่ง เช่นเดียวกับมาตรา 905 ซึ่งเป็นบทยกเว้นหลักทั่วไปที่ว่า “ผู้รับโอนย่อมไม่มีสิทธิ
ดีกว่าผู้โอน” แต่มาตรา 916 เป็นเรื่องและผู้ทรงเป็นผู้ฟ้องคู่สัญญาคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนใน
คราวเดียว ให้ต้องรับผิดชอบ ต่างกับมาตรา 905 วรรค 2-3 ซึ่งเป็นเรื่องและผู้ทรงถูกฟ้องเรียกตัว ๆ กัน หนึ่ง หนึ่ง
อันพึงต้องชำระตามเขาสั่งอื่น ๆ นั้นต่างก็ได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกัน (ดูมาตรา 312, 313)

ตัวอย่าง

(1) ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. เนื่องจากเสียการพนัน ค. จำนวน 20,000
บาท ต่อมา ค. สลักหลังโอนตั๋วฯ นั้นชำระหนี้ค่าสินค้าให้แก่ ง. ต่อมาตั๋วฯ นั้นขาดความเชื่อถือ
เพราะ ข. ไม่ยอมใช้เงิน ง. ฟ้องบังคับ ค. ค. จะข่มขู่ต่อสู้ว่าตนเองได้รับตั๋วฯ นั้นมาจาก ก. ผู้สั่ง
จ่ายเนื่องมาจากมูลหนี้การพนันจึงไม่มีความรับผิดชอบ ง. ผู้ทรง เช่นนี้ ก. จะต่อสู้ ง. ผู้ทรง ด้วยข้อ
ต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันดังกล่าวระหว่างตนกับ ก. ผู้สั่งจ่าย ก. จะต่อสู้ ง. ก็ไม่ได้เช่นเดียวกัน
เว้นแต่ ก. จะพิสูจน์ได้ว่าการโอนตั๋วเงินระหว่าง ค. และ ง. เกิดขึ้นเพราะได้คบคิดกันฉ้อฉล
หรือไม่สุจริตนั่นเอง เช่น ก. พิสูจน์ได้ว่า ค. โอนตั๋วฯ ให้ ง. เพราะรู้ตัวว่าตนเองไม่มีสิทธิฟ้อง
บังคับเอาจาก ก. จึงแกล้งโอนตั๋วฯ นั้นให้ ง. ง. รับไว้โดยรู้เช่นนั้นแล้ว ดังนี้ ก. ขอบที่จะข่มขู่
ต่อสู้ที่ตนมีอยู่กับ ค. ขึ้นต่อสู้ ง. ได้ และไม่ต้องรับผิดชอบต่อ ง. แต่อย่างใด

(2) แดงออกเช็คสั่งให้ธนาคารกรุงทองที่ตนเปิดบัญชีกระแสรายวันไว้ชำระหนี้ราคาสิน
ค้าสำเร็จรูปชนิดหนึ่งแก่ขาว ปรากฏว่าสินค้าสำเร็จรูปที่แดงได้รับจากขาวนั้นมีคุณสมบัติไม่
ครบถ้วนตามสัญญา ปกติแดงมีสิทธิปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้นและบอกเลิกสัญญาเสียได้ ขาว
ได้โอนเช็คนั้นชำระหนี้ค่า ค้ำรับไว้โดยสุจริต ดังนี้ ถ้าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะแดงสั่ง
ห้ามมิให้ธนาคารกรุงทองจ่ายเงิน แแดงยังต้องรับผิดชอบในหนี้เงินตามเช็คนั้นอยู่ แแดงจะต่อสู้ว่าขาวผิด
สัญญาซึ่งเป็นความเกี่ยวพันระหว่างแดงกับขาวโดยเฉพาะขึ้นต่อสู้คำผู้ทรงที่ได้เช็คมาโดยสุจริต
มิได้ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าคำทราบคือว่าแดงไม่มีมูลหนี้ที่จะต้องชำระแก่ขาว แสดงว่าคำรับโอนเช็ค
นั้นไว้โดยไม่สุจริตหรือรับไว้โดยคบคิดกันฉ้อฉลนั่นเอง ดังนี้ แแดงก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อคำ

(3) คำพิพากษาฎีกาที่ 768/2511 จำเลยสั่งจ่ายเช็คให้แก่ผู้ทรงคนก่อนเพื่อเป็นการประกัน
การปฏิบัติตามสัญญา เมื่อผู้ทรงคนก่อนยังไม่ปฏิบัติตามสัญญาและจำเลยสั่งห้ามธนาคารจ่ายเงิน
ตามเช็ค ผู้ทรงคนก่อนจึงสลักหลังโอนเช็คให้โจทก์มาฟ้องเอาเงินจากจำเลยจ่ายเงินตามเช็ค เป็น

การยืมมือโจทก์ฟ้อง ดังนี้ถือว่าคบคิดกันฉ้อฉล จำเลยผู้สั่งจ่ายไม่ต้องรับผิดชอบ (และคำพิพากษาฎีกาที่ 622/2512, 1486/2513, 802/2522, 166/2523)

ข้อสังเกต

(1) ความในมาตรา 916 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985 วรรคแรกและ 989 วรรคแรก) สำหรับตัวแลกเงินและเช็คนั้นใช้ได้ทั้งตัวระบุชื่อและตัวผู้ถือ (คำพิพากษาฎีกาที่ 80/2514, 1612, 1613/2521)

(2) กฎหมายห้ามยกเอาความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคล (คู่สัญญา) ที่อยู่ห่างกันกับผู้ทรงคนฟ้องขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรงซึ่งเป็นบุคคลที่สามและได้ตัวฯ มาโดยสุจริต แต่กฎหมายมิได้ห้ามยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับผู้ทรงคนฟ้อง หรือระหว่างคู่สัญญาที่ใกล้ชิดกับผู้ทรง หรือข้อต่อสู้ในเนื้อหาของตัวฯ หรือที่เกี่ยวกับตัวแต่อย่างใด ดังนั้นคู่สัญญาที่อยู่ในสภาพดังกล่าวย่อมยกเหตุเหล่านั้นขึ้นต่อสู้ผู้ทรง และไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรง เช่น

(2.1) กฎหมายไม่ห้ามผู้ถูกฟ้องยกข้อต่อสู้ในกรณีที่สิทธิของผู้ทรงบกพร่อง เช่น เป็นผู้ทรงเช็คที่เกิดจากมูลหนี้อันขัดต่อความสงบเรียบร้อยฯ ผู้สั่งจ่ายยอมยกข้อต่อสู้ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1288/2501, 2022/2519), ผู้ทรงรับโอนเช็คไว้โดยรู้ว่าผู้สั่งจ่ายไม่มีหนี้ที่จะต้องชำระให้แก่ผู้โอน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1238/2501), ผู้ทรงรับโอนเช็คไว้โดยไม่สุจริต แม้ไม่คบคิดกันฉ้อฉลก็ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 1768/2517), ผู้ทรงรับเช็คไว้โดยปราศจากมูลหนี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2932/2519)

(2.2) กฎหมายไม่ห้ามผู้ถูกฟ้องยกข้อต่อสู้ระหว่างคู่สัญญาที่ใกล้ชิดกัน เช่น ระหว่างผู้สั่งจ่ายกับผู้รับเงิน (ผู้ทรง) หรือระหว่างผู้สละหลังโอนกับผู้รับสละหลัง (ผู้ทรง) โดยที่ตัวฯ นั้นยังมีได้โอนต่อไปยังผู้ทรงซึ่งเป็นบุคคลที่สาม คู่สัญญาที่ถูกฟ้องจึงมีสิทธิยกข้อต่อสู้ผู้ทรงคนฟ้องได้โดยตรง

ตัวอย่าง โจทก์ (ผู้ทรง) ฟ้องเรียกเงินตามเช็ค โดยอ้างว่าจำเลยที่ 2 กับจำเลยที่ 1 ร่วมกันกู้เงินโจทก์แล้วจำเลยที่ 1 เป็นผู้ออกเช็ค จำเลยที่ 2 เป็นผู้สละหลังเช็คนั้นให้โจทก์ยึดถือไว้ ดังนั้นเมื่อปรากฏว่าจำเลยที่ 2 มิได้กู้ ย่อมยกความปราศจากมูลหนี้ระหว่างจำเลยที่ 2 กับโจทก์ขึ้นเป็นข้อต่อสู้โจทก์ได้

(2.3) กฎหมายไม่ห้ามผู้ถูกฟ้องยกข้อต่อสู้เกี่ยวกับเนื้อหาของตัวฯ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน

เช่น ผู้ทรงยังไม่ทำคำคัดค้าน, ตัว ๆ ยังไม่ขาดความเชื่อถือ, ตัว ๆ ขาดรายการสำคัญทำให้ไม่สมบูรณ์ เป็นตัว ๆ, การสลักหลังโอนตัว ๆ ไม่ต่อเนื่องหรือขาดสาย, ตัว ๆ มีลายมือชื่อปลอม, ตัว ๆ ขาดอายุความ ฯลฯ กรณีดังกล่าว คู่สัญญาที่เกี่ยวข้องคนใดก็ชอบที่ยกเป็นข้อต่อสู้ขึ้นได้

ตัวอย่าง การยกความเกี่ยวพันและข้อต่อสู้ของผู้ทรงตัวเงิน (มาตรา 916)

1. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2932/2519

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 145, 194, 916, 989

โจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงเช็คพิพาทฟ้องให้จำเลยชำระเงินตามเช็ค ในฐานะที่จำเลยเป็นผู้ส่งจ่าย จำเลยให้การว่า จำเลยส่งจ่ายเช็คพิพาทให้ ป. เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับที่ดิน ป. เอาเช็คดังกล่าวไปชำระให้โจทก์เป็นค่าซื้อหิน 2 ก้อน ที่โจทก์อ้างว่าเป็นเหล็กไหลโดยมีเงื่อนไขว่า ป. ขอนำหินดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิสูจน์ก่อนว่าใช่เหล็กไหลหรือไม่ ถ้าใช่จึงจะรับซื้อ ถ้าไม่ใช่จะเอามาคืนและรับเช็คคืน ผลการพิสูจน์ปรากฏว่าไม่ใช่เหล็กไหล สัญญาซื้อขายไม่เกิดขึ้น โจทก์ต้องคืนเช็คให้ป. จึงไม่มีอำนาจฟ้องดังนี้ เท่ากับจำเลยต่อสู้ว่าสิทธิของโจทก์ที่ได้เช็คพิพาทมาไว้ในความครอบครอง อันเนื่องมาจากการซื้อขายดังกล่าวนั้นไม่สมบูรณ์ ซึ่งทำให้โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกเงินตามเช็คที่ฟ้องในฐานะผู้ทรง เพราะไม่มีมูลหนี้ตนเอง อันเป็นการยกข้อต่อสู้ที่มีต่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงคนปัจจุบัน มิใช่ข้อต่อสู้ที่จำเลยมีต่อผู้ทรงคนก่อนๆ จึงไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916 คดีย่อมมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับการซื้อขายเหล็กไหล ว่า วัตถุ 2 ก้อนที่โจทก์ขายนั้นเป็นเหล็กไหลหรือไม่ และเมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าไม่ใช่เหล็กไหล สัญญาซื้อขายเหล็กไหลก็ไม่มีต่อกัน จึงไม่มีมูลหนี้ที่โจทก์จะเรียกร้องเงินตามเช็คจากจำเลย

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1545/2524

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 910, 916, 989, 1007

แม้จำเลยส่งจ่ายเช็คพิพาทโดยมิได้ลงวันส่งจ่ายผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายและทำการโดยสุจริต ก็มีอำนาจที่จะจดวันออกเช็คตามที่ถูกต้องแท้จริงลงได้ ไม่ทำให้เช็คพิพาทเป็นเอกสารปลอม และการจดวันออกเช็คในกรณีดังกล่าวมิใช่เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช็คตามความหมายของมาตรา 1007

เมื่อฟังไม่ได้ว่าการโอนเช็คพิพาทระหว่าง ล. กับโจทก์มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล แม้จำเลย

จะส่งจ่ายเช็คพิพาทให้ ล. โดยมีมูลหนี้มาจากการเล่นการพนันสลากกินรวบจำเลยก็จะยกเหตุดังกล่าวซึ่งเป็นความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคล. ระหว่างจำเลยกับ ล. ซึ่งเป็นผู้ทรงคนก่อนมาเป็นข้อต่อสู้โจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916 เช็คพิพาทจึงไม่ตกเป็นโมฆะ

3. คำพิพากษากฎีกาที่ 4336/2536

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 42, 49 เดิม, 386. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249.

แม้จำเลยจะได้ย้ายภูมิลำเนาจากจังหวัดสงขลาไปอยู่ที่กรุงเทพมหานคร แต่จำเลยไม่ได้แจ้งให้โจทก์ทราบ และโทรศัพท์ตามฟ้องยังคงติดตั้งอยู่ที่บ้านของจำเลยตามสัญญาเช่าโทรศัพท์ โจทก์จึงชอบที่จะบอกเลิกสัญญาเช่าโทรศัพท์แก่จำเลย ณ ภูมิลำเนาตามสัญญาเช่าโทรศัพท์ได้

จำเลยมิได้กล่าวคัดค้านได้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ว่าวินิจฉัยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายข้อใดตอนใดผิดถูกต้องอย่างไรเป็นฎีกาไม่ขัดแย้งต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 249

4. คำพิพากษากฎีกาที่ 371/2534

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5, 916.

ขณะรับโอนเช็คพิพาทโจทก์รู้ข้อตกลงระหว่างจำเลยที่ 1 กับที่ 2 อยู่แล้วว่าจำเลยทั้งสองได้ตกลงกันให้เช็คพิพาทเป็นเพียงเช็คค้ำประกันเงินกู้ มิให้นำเช็คพิพาทไปเรียกเก็บเงินและไม่ให้อोनไปยังผู้อื่น การที่โจทก์รับโอนเช็คพิพาทไว้จากจำเลยที่ 2 ทั้ง ๆ ที่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวเช่นนี้ จึงเท่ากับโจทก์กระทำโดยไม่สุจริต ถือได้ว่าโจทก์รับโอนเช็คไว้โดยคบคิดกันฉ้อฉลกับจำเลยที่ 2 ตาม ป.พ.พ. มาตรา 916 ประกอบด้วยมาตรา 989 โจทก์จึงไม่มีอำนาจนำเช็คพิพาทมาฟ้องเรียกเก็บเงินจากจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 ผู้ส่งจ่ายไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คพิพาทให้โจทก์.

5. คำพิพากษากฎีกาที่ 4279/2536

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916.

การโอนเช็คด้วยการคบคิดกันฉ้อฉลที่จะเป็นเหตุให้ผู้ส่งจ่ายยกความเกี่ยวพันระหว่างตนกับผู้ทรงคนก่อนขึ้นต่อสู้ผู้ทรงได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916 จะต้องเป็นการคบคิดกันฉ้อฉลขณะที่ผู้ทรงรับโอนเช็คเท่านั้น มิใช่เป็นการคบคิดกันฉ้อฉลภายหลังจากที่มีการฟ้องร้องเรียกเงินตามเช็ค ดังนั้นการที่จำเลยที่ 2 ผู้ทรงคนก่อนให้การต่อสู้คดีแล้วสละข้อต่อสู้ใน

ภายหลังก็ดี หรือเมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว โจทก์ผู้ทรงบังคับคดีเอาแก่จำเลยที่ 1 ผู้ส่งจ่ายเพียงคนเดียวก็ดี จะถือว่าโจทก์กับจำเลยที่ 2 คบคิดกันฉ้อฉลจำเลยที่ 1 หาได้ไม่

6. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1271/2537

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916.

พฤติการณ์แห่งคดีที่ได้จากการนำสืบของโจทก์ที่ว่า น. ภริยาของ ป. ผู้ทรงเช็คเดิมพาดำเลยที่ 1 มาพบโจทก์เพื่อขอกู้เงินจำเลยที่ 1 ส่งจ่ายเช็คพินาทสองฉบับแลกเงินสดไปจากโจทก์ ซึ่งขัดกับคำบรรยายฟ้องของโจทก์ที่ว่า จำเลยที่ 1 มอบเช็คให้ผู้มีชื่อมาแลกเงินสดไปจากโจทก์ อันเป็นข้อพิรุธให้เห็นว่าโจทก์ทราบแล้วว่าเช็คพินาทเป็นเช็คที่ไม่มีมูลหนี้ ซึ่ง ป. ต้องคืนแก่จำเลยทั้งสอง ประกอบกับคำเบิกความของโจทก์ตอบทนายจำเลยถามค้านที่ว่า โจทก์รู้จักสนิทสนมกับ น. มานาน น. เป็นผู้จัดหาและเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทุกคดีในศาลชั้นต้นที่เกี่ยวข้องกับโจทก์ ดังนี้ฟังได้ว่า โจทก์สมคบกับ น. นำเช็คพินาท 2 ฉบับ ซึ่งจำเลยที่ 1 ออกให้ ป. เป็นประกันการชำระหนี้ และมูลหนี้ได้ระงับไปแล้วมาฟ้องให้จำเลยที่ 1 รับผิดชอบโดยไม่สุจริต เป็นการคบคิดกันฉ้อฉล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916 ประกอบมาตรา 989 โจทก์จึงไม่มีอำนาจนำเช็คพินาท 2 ฉบับมาฟ้องเรียกเงินจากจำเลยทั้งสอง

7. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3213/2538

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 24, 177 วรรคสอง. ศาลชั้นต้นพิเคราะห์คำฟ้องทำให้การแล้วยกปัญหาข้อกฎหมายขึ้นวินิจฉัยให้โจทก์ขณะคดีเป็นคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมายซึ่งทำให้คดีเสร็จไปทั้งเรื่อง ไม่ใช่

คำสั่งระหว่างพิจารณา จำเลยไม่ได้โต้แย้งคำสั่งไว้ก็มีสิทธิอุทธรณ์ได้

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ส่งจ่ายรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คที่นำมาแลกเงินสดไปจากโจทก์ จำเลยให้การว่าจำเลยไม่เคยออกเช็คให้โจทก์ จำเลยส่งจ่ายเช็คให้แก่ ส. เพื่อชำระหนี้การพนัน โดย ส. สมคบกับน้องโจทก์ฉ้อฉลเล่นการพนันกับจำเลยและ ส. กับน้องโจทก์สมคบกับโจทก์นำเช็คมาฟ้องจำเลย เป็นคำให้การที่แสดงโดยชัดแจ้งว่าจำเลยปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ รวมทั้งเหตุแห่งการนั้นและแสดงให้เห็นว่า โจทก์นำเช็คมาฟ้องจำเลยโดยคบคิดกันฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916 คดีจึงมีประเด็นที่ต้องนำสืบพยาน การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งสืบพยานแล้วพิพากษาให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์ตามฟ้องจึงไม่ชอบ

“ตั๋วแลกเงินระบุชื่อ ย่อมโอนได้ ด้วยการสลักหลังและส่งมอบ”	มาตรา 917 อันตั๋วแลกเงินทุกฉบับ ถึงแม้ว่าจะมิใช่สั่ง จ่ายให้แก่บุคคลเพื่อเขาสั่งก็ตาม ท่านว่าย่อมโอนให้แก่กันได้ด้วย สลักหลังและส่งมอบ
“ผู้สั่งจ่ายจะโอนตั๋วแลกเงินให้ แก่บุคคลหนึ่งแล้ว ย่อมโอนได้ โดยโอนตั๋ว”	เมื่อผู้สั่งจ่ายเขียนลงในด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงินว่า “อย่าโอนมิได้” สิ่งนี้ก็ดี หรือเขียนคำอื่นใดให้ความเป็น ลักษณะนั้นก็ตาม ท่านว่าตั๋วเงินนั้นย่อมจะโอนให้ กันได้แต่โดยรูปการและด้วยผลของการโอนตามสัญญา
“ตั๋วแลกเงินที่ระบุชื่อโดยโอนแล้ว มาสู่ผู้ซึ่งถูกโอนแล้วแล้วนั้นโอน ไม่ได้”	อนึ่งตั๋วเงินจะสลักหลังให้แก่ผู้จ่ายก็ได้ ไม่ว่าผู้จ่ายจะ ได้รับของตัวนั้นหรือไม่ หรือจะสลักหลังให้แก่ผู้สั่งจ่าย หรือให้แก่บุคคลผู้ขายอื่นใดแห่งตัวเงินนั้นก็ได้อีก ส่วนบุคคลทั้งหลายเหล่านี้ก็ย่อมจะสลักหลังตัวเงินนั้นต่อ ไปอีกได้

มาตรา 917 วรรคแรก หมายความว่าตั๋วแลกเงินระบุชื่อทุกฉบับ ถ้าผู้ทรงประสงค์จะโอน
ต่อไป ย่อมทำได้ง่ายเพียงสลักหลังและส่งมอบ ถือเป็นการโอนหนี้ตามตัวเงินนั้นแล้ว

ข้อความที่ว่า “แม้ว่าจะมิใช่สั่งจ่ายให้แก่บุคคลเพื่อเขาสั่ง” นั้น หมายความว่าตั๋วแลกเงิน
ที่ผู้สั่งจ่ายมีคำสั่งให้ผู้จ่ายจ่ายเงินแก่ผู้รับเงินนั้น ตามความหมายในมาตรา 908 ผู้สั่งจ่ายอาจจะระบุ
เป็นคำสั่งว่า “ให้จ่ายเงินแก่ผู้รับเงิน หรือตามคำสั่งของผู้รับเงิน” เช่น ก. ออกตั๋วแลกเงินระบุสั่ง
ให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. ว่า “ให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. หรือตามคำสั่งของ ค.” ดังนี้ แม้ว่าจะไม่มีคำว่า
“หรือตามคำสั่งของ ค.” อยู่ในตัวนั้นเลข ค. ก็มีสิทธิที่จะโอนตั๋วฯ นั้นต่อไปให้บุคคลอื่นด้วยการ
สลักหลังและส่งมอบ

การสลักหลัง (Indorsement) เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องทั้งหมดในตัวเงินนั้นไปยังผู้รับ
สลักหลัง (มาตรา 920 วรรคแรก) การสลักหลังมีวิธีการตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา
919 ควรทำความเข้าใจไว้ก่อนด้วย (มาตรา 919)

ข้อสังเกต มาตรา 917 วรรคแรก

(1) การโอนตั๋วระบุชื่อด้วยการส่งมอบเพียงอย่างเดียว การโอนตั๋วฯ ย่อมไม่ชอบด้วย

มาตรา 917 วรรคแรก และถือว่าการโอนตัวระบุชื่อนั้นขาดตอนหรือขาดสายลง แม้ต่อมาจะโดน
ถูกต้อง ผู้ทรงก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนได้รับโอนตัวฯ นั้นมาจากการสลักหลังติดต่อกัน
เรียบร้อยไม่ขาดสายตามมาตรา 905 วรรคแรก แต่ตัวฯ ระบุชื่ออาจโอนโดยส่งมอบเพียงลำพังก็
ได้ ถ้าผู้ทรงได้ตัวระบุชื่อนั้นมาจากการสลักหลังลอย (ตามมาตรา 920 วรรค 2 (3))

(2) การโอนตัวผู้ถือ กระทำได้ง่ายกว่า เพียงส่งมอบให้ก็เป็นการโอนที่สมบูรณ์แล้ว (ดู
มาตรา 918) ความในมาตรา 917 วรรคสอง เป็นเรื่องผู้สั่งจ่ายลงข้อกำหนดห้ามโอนไว้ด้านหน้า
ตัวแลกเงินโดยใช้คำว่า “เปลี่ยนมือไม่ได้” (Not negotiable) หรือคำอื่นอันได้ความทำนอง
เช่นเดียวกัน เช่น “ห้ามโอน” (cannot be transferred) หรือ “ห้ามสลักหลังต่อ” (No further
indorsement) หรือระบุความว่า “จ่ายให้นาย ก. เท่านั้น” (pay for Mr. G. only) หรือระบุความว่า
“จ่ายเข้าบัญชีผู้รับเงินเท่านั้น” (account payee only) ย่อมมีผลเป็นการห้ามเปลี่ยนมือหรือห้าม
โอนเช่นเดียวกัน (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 4/2512)

เป็นเพราะตัวแลกเงินเป็นสัญญา ผู้สั่งจ่ายอาจไม่ประสงค์จะไปมีนิติสัมพันธ์กับผู้อื่น
นอกเหนือจากบุคคลที่ตนประสงค์จะออกตัวฯ ให้ กฎหมายเคารพเจตนาของผู้สั่งจ่ายจึงได้
บัญญัติข้อกำหนดนี้ไว้เพื่อผู้สั่งจ่ายโดยเฉพาะ กล่าวคือ ถ้าผู้สั่งจ่ายลงข้อความเป็นทำนองห้าม
โอนต่อไปอีกลงในด้านหน้าตัวฯ นั้น แล้ว ผู้รับเงิน (ผู้ทรง) จะโอนตัวแลกเงินนั้นต่อไปด้วยการ
สลักหลังและส่งมอบดังเช่นวรรคแรกนั้นไม่ได้ นั่นคือจะโอนตัวฯ นั้นตามวิธีการโอนตัวเงินและ
เพื่อก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้รับโอน (ผู้ทรง) ตามมาตรา 917 วรรคแรกและ 920 วรรคแรกต่อไปไม่ได้
แต่ตัวฯ นั้นก็ยังโอนต่อไปได้ตามแบบสามัญ (คือการโอนหนี้หรือสิทธิเรียกร้องธรรมดาตาม
มาตรา 306) กล่าวคือต้องทำเป็นหนังสือโอนหนี้ตามตัวฯ นั้นระหว่างผู้โอนกับผู้รับโอน และผู้
โอนต้องบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังผู้สั่งจ่าย หรือให้ผู้สั่งจ่ายยินยอมด้วยโดยทำเป็น
หนังสืออย่างหนึ่งอย่างใด เช่นนี้ผู้สั่งจ่ายจึงจะมีความผูกพันรับผิดชอบกับผู้รับโอน และต้องส่งมอบ
ตัวฯ นั้นให้แก่ผู้รับโอนด้วย (มาตรา 524)

ตัวอย่าง

ก.ออกตัวแลกเงินสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. และได้ลงข้อความ “ห้ามเปลี่ยนมือ” ไว้
ด้านหน้าตัวฯ นั้น ดังนี้ ค. จะโอนตัวฯ นั้นต่อไปด้วยการสลักหลังและส่งมอบตามวิธีการโอนตัว
ระบุชื่อดังกล่าวในมาตรา 917 วรรคแรกไม่ได้ หาก ค. ประสงค์จะโอนตัวฯ นั้นต่อไปเพื่อให้มีผล
ผูกพัน ค. ผู้สั่งจ่าย ค. ต้องทำการโอนหนี้ตามตัวฯ นั้นตามแบบสามัญ หรือการโอนหนี้ธรรมดา

ตามมาตรา 306 กล่าวคือ ค. ต้องทำหนังสือโอนหนี้ตามตัวๆ นั้นกับผู้รับโอน ทั้งต้องบอกกล่าวการโอนนั้นไปยังผู้ส่งจ่ายโดยทำเป็นหนังสือหรือจะบอกกล่าวด้วยวาจาก็ได้แต่ ก. ผู้ส่งจ่ายจะต้องให้ความยินยอมเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อ ค. ปฏิบัติดังกล่าวแล้วจึงจะมีสิทธิโอนตัวๆ นั้นให้แก่บุคคลอื่นต่อไปได้ และเป็นผลให้ ก. ผู้ส่งจ่ายต้องผูกพันรับผิดชอบกับผู้รับโอนด้วย แต่ถ้า ค. มิได้ปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าว หรือ ก. ผู้ส่งจ่ายไม่ยินยอมด้วยในการโอนนั้น ก. ผู้ส่งจ่ายก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้รับโอนตัวๆ จาก ค. แต่ยังคงรับผิดชอบต่อ ค.

ข้อสังเกต มาตรา 917 วรรค 2

(1) ข้อความห้ามโอนที่ผู้ส่งจ่ายลงไว้ด้านหลังตั๋วแลกเงิน น่าจะถือว่าตัวๆ นั้นไม่มีข้อกำหนดห้ามโอนลงไว้ในตัวๆ เลย (มาตรา 899)

(2) การโอนตัวๆ ตามวิธีการในกฎหมายตั๋วเงิน ปกติผู้รับโอนย่อมจะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 905, 916 แต่การโอนหนี้หรือสิทธิเรียกร้องธรรมดาตามมาตรา 306 ผู้รับโอนไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 905 และ 916 ดังนั้นผู้โอนยังยกข้อต่อสู้เดิมที่มีอยู่กับคู่สัญญาคนก่อนขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนได้ เพราะหนี้ธรรมดานั้นมิใช่หนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง (ตามมาตรา 312, 313)

ตัวอย่าง

ก. ทำสัญญาซื้อขายสินค้าสำเร็จรูปกับ ข. มีข้อตกลงในรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของสินค้านั้นไว้ในสัญญา ก. ออกตั๋วแลกเงินล่วงหน้าสั่งให้ จ. จ่ายเงินแก่ ข. พร้อมทั้งลงข้อกำหนด "ห้ามเปลี่ยนมือ" ไว้ด้านหลังตัวๆ นั้นด้วย ข. ร่อนเงินนำตัวๆ นั้นไปขายลดให้กับ ค. แต่ทำในรูปโอนหนี้ตามตัวๆ นั้นให้ ค. ซึ่ง ค. ก็ยินยอมด้วยในการโอนนั้น ตามมาตรา 306 แต่ ข. ได้ส่งมอบสินค้าที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามสัญญา ก. จึงบอกห้าม จ. มิให้จ่ายเงินตามตัวๆ นั้นให้ ค. และ ก. สามารถยกข้อต่อสู้ที่มีต่อ ข. ขึ้นต่อสู้ ค. ได้ แม้ว่า ค. จะได้รับโอนหนี้ตามตัวๆ นั้นมาโดยสุจริตก็ตาม ค. จะอ้างมาตรา 916 มาใช้บังคับกับ ก. ไม่ได้

(3) ข้อห้ามโอนดังกล่าวในมาตรา 917 วรรค 2 นั้น ผู้สละหลังก็มีสิทธิลงได้ แต่มีวิธีการและผลต่างกัน (ดูมาตรา 923)

(4) ความในมาตรา 917 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (ดูมาตรา 985 วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

มาตรา 917 วรรคท้าย หมายความว่า ค้ำประกันเงินระบุชื่อที่ส่งจ่ายล่วงหน้าและมีวิธีการโอนที่แสนง่ายเพียงด้วยการสลักหลังและส่งมอบตามความในวรรคแรก คำว่า นั้นอาจถูกสลักหลังกลับคืนมายังผู้จ่าย หรือคู่สัญญาอื่น ๆ ที่ต้องผูกพันรับผิดชอบตามคำว่า คนใดคนหนึ่งก็ได้ เช่นผู้ส่งจ่าย ผู้สลักหลัง ผู้รับรอง ผู้รับอาวัล หรือผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า แต่คู่สัญญาที่ได้รับสลักหลังคำว่า กลับคืนมานั้น จะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนย่อมต้องรับผิดชอบอยู่ก่อนแล้วไม่ได้ (ดูมาตรา 971)

ตัวอย่าง

แดงออกตั๋วแลกเงินล่วงหน้าสั่งให้ขาวจ่ายเงินแก่ดำ ขณะที่คำว่า ยังไม่ถึงกำหนดใช้เงิน คำอาจสลักหลังโอนคำว่า นั้นไปชำระหนี้ให้แก่ขาวผู้จ่ายหรือคำอาจสลักหลังคำว่า นั้น ชำระหนี้เขียว คำว่า นั้น อาจถูกสลักหลังโอนต่อ ๆ กันมาตามลำดับโดยผ่านเหลืองและฟ้า จนถึงน้ำเงิน น้ำเงินซึ่งเป็นผู้ทรงคำว่า นั้น อาจเป็นลูกหนี้คู่สัญญาในคำว่า คนใดคนหนึ่งหนึ่งก็ได้ น้ำเงินอาจสลักหลังโอนคำว่า นั้นกลับคืนมายังคู่สัญญาในคำว่า นั้นคนใดคนหนึ่งก็ได้ แต่สิทธิของคู่สัญญาที่ได้รับสลักหลังโอนคำว่า นั้น มาตรา 971 บัญญัติให้คู่สัญญาที่ได้รับสลักหลังกลับคืนมานั้น จะไล่เบี้ยเอากับบุคคลซึ่งตนต้องรับผิดชอบอยู่ก่อนแล้วไม่ได้ เช่นกรณีตามตัวอย่าง ถ้าน้ำเงินผู้ทรงสลักหลังโอนคำว่า นั้นกลับคืนไปให้คำผู้สลักหลังคนแรก คำจึงเป็นผู้ทรงในฐานะผู้รับสลักหลัง และขณะเดียวกันคำก็เป็นผู้สลักหลังอยู่ก่อนแล้วด้วย ซึ่งตามปกติคำจะต้องรับผิดชอบต่อเขียว เหลือง ฟ้า และน้ำเงิน อยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นคำจะไล่เบี้ยเขียว เหลือง ฟ้า และน้ำเงิน ไม่ได้ เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นคู่สัญญาที่คำจะต้องรับผิดชอบอยู่ก่อนแล้วตามฐานะเดิมของตน คำยังคงมีสิทธิฟ้องบังคับเอากับแดงผู้ส่งจ่ายได้ เพราะคำมิได้รับผิดต่อแดง แดงต่างหากที่ต้องรับผิดชอบต่อคำในฐานะที่แดงเป็นผู้ส่งจ่าย (ดูมาตรา 971)

ข้อสังเกต มาตรา 917 วรรคท้าย

การที่คู่สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบอยู่ก่อนแล้ว ได้รับสลักหลังคำว่า นั้นกลับคืนมาอีกตามปกติแล้วหนี้ตามคำว่า นั้นน่าจะเกลื่อนกลืนกันไป (ดูมาตรา 353) แต่มาตรา 917 วรรค 3 มิได้บัญญัติให้หนี้ตามคำว่า นั้นระงับไปเพราะเหตุดังกล่าว แต่ได้บัญญัติให้ผู้เป็นคู่สัญญาดังกล่าวมีสิทธิที่จะสลักหลังโอนคำว่า ต่อไปได้

ตัวอย่าง การระบุข้อความห้ามโอน หรือห้ามเปลี่ยนมือโดยผู้ส่งจ่ายและผู้ออกตั๋ว (มาตรา 917
วรรค 2)

1. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3788/2524 (ประชุมใหญ่)

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900, 917, 921, 938, 939, 989

การที่จำเลยลงลายมือชื่อไว้ด้านหลังของเช็ค โดยไม่ปรากฏถ้อยคำสำนวนว่าใช้ได้เป็นอาวัล
หรือสำนวนอื่นใดทำนองเดียวกันไม่เป็นการลงลายมือชื่อเป็นผู้รับอาวัลตามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์มาตรา 939 วรรค 1 และ 2 ประกอบด้วยมาตรา 989

จำเลยลงลายมือชื่อด้านหลังของเช็คแม้เช็คดังกล่าวระบุชื่อโจทก์ เป็นผู้รับเงินขีดนำคำว่า
หรือผู้ถือ และที่มุมซ้ายบนด้านหน้ามีข้อความ ว่าเข้าบัญชีผู้รับเงินเท่านั้น ห้ามเปลี่ยนมือก็
ตามแต่ด้วยความสมัครใจ ของจำเลยยอมผูกพันตนต่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงในอันที่จะรับผิดชอบ
เป็นอย่างเดียวกับผู้ส่งจ่าย ด้วยการลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงิน ยอมรับผิดตามเนื้อความในตั๋ว
เงินดังบทบัญญัติแห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900 ดังนั้น เมื่อธนาคาร
ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คดังกล่าว จำเลยย่อมต้องรับผิดชอบชำระหนี้ ตามเช็คให้แก่โจทก์

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1705/2527

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420, 904, 917 ประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 โจทก์ซื้อตั๋วแลกเงินพิพาทระบุชื่อบริษัทผู้รับเงินและ ได้ขีด
คร่อม ห้ามเปลี่ยนมือ(A/C PAYEE ONLY)ไว้แล้วนำไปชำระหนี้ค่าซื้อรถยนต์ ให้แก่บริษัทซึ่ง
ระบุชื่อไว้ในตั๋วแลกเงินดังกล่าว แต่มีบุคคลอื่นนำ ตั๋วแลกเงินพิพาทเข้าบัญชีของตนผ่าน
ธนาคารจำเลยเพื่อเรียกเก็บเงิน จากธนาคารผู้จ่าย เป็นเหตุให้ธนาคารผู้จ่ายจ่ายเงินตามตั๋วแลก
เงินให้บุคคลอื่นไป แม้ตั๋วแลกเงินพิพาทจะได้ขีดคร่อมและมีข้อความ อันมีความหมายถึงห้าม
เปลี่ยนมือ ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายโดยตรงก็คือบริษัทผู้รับเงินตามตั๋วแลกเงินหาใช่โจทก์
แต่อย่างใดไม่ โจทก์ จึงมิได้เป็นผู้ทรงตั๋วแลกเงินรายพิพาทไม่มีอำนาจฟ้องเรียกร้องให้ธนาคาร
จำเลยต้องรับผิดชอบจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินดังกล่าว

การที่โจทก์ไม่ได้รับมอบรถยนต์ที่ซื้อจากบริษัทผู้รับเงินตาม ตั๋วแลกเงินพิพาท มิใช่ความ
เสียหายโดยตรงอันเกิดจากการกระทำของจำเลย และพฤติการณ์ของจำเลยที่ส่งตั๋วแลกเงิน
พิพาทไปเรียกเก็บเงินจาก ธนาคารผู้จ่าย ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการทำละเมิดต่อโจทก์อันจะทำให้
โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยได้

3. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1539/2530

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 917, 988, 995, 1000

การที่ธนาคารจ่ายนำเช็คซึ่งระบุชื่อ โจทก์ เป็นผู้รับเงินและเป็นเช็คขีดคร่อมเฉพาะ มีคำสั่งในระหว่างเส้นขีดคร่อมนั้นว่า ACCOUNT PAYEE ONLY ไปเข้าบัญชีของจำเลยร่วม โดยกระทำไปตามคำสั่งของจำเลยร่วมซึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการของโจทก์ มีอำนาจสั่งจ่ายเงินจากบัญชีของโจทก์ได้ ทั้งไม่ได้ความว่าการที่จำเลยไม่นำเงินตามเช็คดังกล่าวมาเข้าบัญชีโจทก์เป็นเหตุให้โจทก์ต้องเสียหาย ธนาคารจ่ายจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คแก่โจทก์

เช็คที่มีข้อความครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 988 แล้ว ถึงแม้จะใช้ถ้อยคำว่า "โปรดจ่าย" หรือใช้ถ้อยคำว่า "ให้ใช้เงิน" ก็ย่อมมีความหมายอย่างเดียวกันว่าให้ธนาคารจ่ายเงินตามเชคนั้นจึงเป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย.

4. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1162/2533

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306, 917 วรรคสอง, 989.

เช็ค พิกาทจำเลยที่ 1 ที่ 2 ร่วมกันลงชื่อเป็นผู้สั่งจ่ายระบุชื่อ จำเลยที่ 3 เป็นผู้รับเงินโดย ชิดมา คำว่า "หรือผู้ถือ" ออก และด้านหลังหน้าบช้าย ของเช็ค มีตราประทับเป็นภาษาอังกฤษว่า "เอ/ซี เพอี โอนลี" แสดงว่าเปลี่ยนมือไม่ได้ จำเลยที่ 3 จะต้องนำเข้าบัญชีของตน จำเลยที่ 3 จะโอนเช็ค พิกาทให้โจทก์ได้ แต่ โดยรูปการและด้วย ผลของการโอนหน้ามัญ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 917 วรรคสอง ประกอบด้วย มาตรา 989 และการโอนสิทธิเรียกร้องตามมาตรา 306 วรรคหนึ่ง การที่ จำเลยที่ 3 ชำระหนี้ให้โจทก์ด้วยเช็ค พิกาทตาม สัญญาประนีประนอมยอมความในศาลโดย มิให้ โอนกันอย่างการ โอนสามัญ ดังนี้โจทก์จึงไม่ใช่ผู้ทรงเช็คพิกาทที่จะใช้สิทธิไล่เบี้ย จำเลย ที่ 1 ที่ 2 ได้.

5. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2055/2536

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306, 917.

เช็คพิกาทจำเลยที่ 1 สั่งธนาคารจ่ายที่ 4 ให้จ่ายเงินแก่จำเลยที่ 2 หรือผู้ถือโดยขีดคร่อมและ พิมพ์ข้อความว่า A/C PAYEE ONLY ซึ่งแปลว่า เฉพาะบัญชีผู้รับเงินเท่านั้น อันได้ความเป็น ทำนองเช่นเดียวกันกับเปลี่ยนมือไม่ได้ไว้ที่ด้านหลังหน้าเช็ค จำเลยที่ 2 จะโอนเช็คพิกาทให้แก่โจทก์ โดยการสลักหลังและส่งมอบในฐานะเป็นผู้รับเงินหรือจะโอนให้แก่โจทก์โดยการส่งมอบใน

ฐานะผู้ถือหาได้ไม่จำเลยที่ 2 จะต้องนำเข้าบัญชีของตน หากจำเลยที่ 2 จะโอนเช็คพิพาทให้แก่โจทก์ก็ทำได้แต่โดยรูปการและด้วยผลอย่างการ โอนหนี้สามัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 917 วรรคสอง ประกอบด้วยมาตรา 989 และการโอนสิทธิเรียกร้องตาม มาตรา 306 วรรคแรก การที่จำเลยที่ 2 โอนเช็คพิพาทให้แก่โจทก์ด้วยวิธีสลักหลังและส่งมอบเท่านั้น การโอนจึงไม่สมบูรณ์ โจทก์จึงไม่ใช่ผู้ทรงเช็คพิพาทโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยที่ 1 ผู้ส่งจ่าย ส่วนจำเลยที่ 4 เป็นเพียงคู่สัญญาของจำเลยที่ 1 มิได้เป็นคู่สัญญาของโจทก์ เมื่อโจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องจำเลยที่ 1 แล้วก็ย่อมไม่มีสิทธิฟ้องจำเลยที่ 4

6. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2419/2533

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 306, 917, 985.พระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 91, 94, 102.

การโอนตัวสัญญาใช้เงินที่ผู้ส่งจ่ายเขียนลงด้านหน้าว่า"เปลี่ยนมือไม่ได้" จะโอนให้กันได้แต่โดยรูปการและด้วยผลอย่างการ โอนสามัญตาม ป.พ.พ. มาตรา 985, 917, 306 การโอนระหว่างผู้โอนกับผู้รับโอนจึงต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน มิฉะนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เมื่อปรากฏเพียงว่าตัวสัญญาใช้เงินที่ลูกหนี้เป็นผู้ออกนั้น ผู้โอนได้โอนให้เจ้าหนี้ด้วยวิธีสลักหลังและส่งมอบเท่านั้น การโอนดังกล่าวย่อมไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย เจ้าหนี้ยังไม่เป็นผู้ทรง แม้หลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว ผู้โอนจะได้ทำคำบอกกล่าวให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบถึงการสลักหลังและส่งมอบตัวสัญญาใช้เงินให้เจ้าหนี้ก็หาทำให้เจ้าหนี้กลับเป็นผู้ทรงโดยชอบไม่ ดังนี้ เจ้าหนี้จึงไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ และไม่อาจนำหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินนี้ไปหักกลบลบหนี้กับหนี้ที่เจ้าหนี้เป็นหนี้ลูกหนี้ได้.

7. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3292/2536

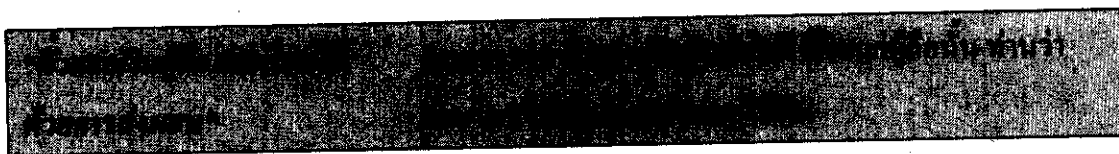
ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306, 917, 940.

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บ. ออกตัวสัญญาใช้เงินชนิดเปลี่ยนมือไม่ได้ให้แก่บริษัท ส. จำเลยลงชื่อเป็นผู้อาวัลตัวสัญญาใช้เงินนั้น ต่อมาบริษัท ส. ทำหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องตามตัวสัญญาใช้เงินให้แก่โจทก์โดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ออกตัวแล้วเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องครบถ้วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306 วรรคแรก มาตรา 917 วรรคสอง ประกอบมาตรา 985 วรรคแรก โจทก์จึงเป็นผู้รับโอนโดยชอบด้วยกฎหมายจำเลยซึ่งเป็นผู้รับอาวัลตัวจึงต้องรับผิดชอบโจทก์

ตัวอย่าง กรณีที่ไม่ถือว่ามิใช่ความห้ามโอนหรือห้ามเปลี่ยนมือ ตามมาตรา 917 วรรคสอง
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4975/2533

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 917.

เช็คที่จำเลยที่ 4 ส่งจ่ายระบุชื่อ จ่ายให้แก่บริษัทจำเลยที่ 1 โดยขีดฆ่าคำว่า "หรือผู้
ถือ" ออก และขีดคร่อมระบุไว้กลางเส้นขนานที่ขีดคร่อมว่า "เฉพาะ" คำว่า "เฉพาะ" ยังถือไม่ได้
ว่าเป็นคำอื่นอันได้ความทำนองเดียวกับคำว่า "เปลี่ยนมือไม่ได้" ตามความใน ป.พ.พ. มาตรา
917 วรรคสอง เช็كدังกล่าวจึงเป็นเช็คที่โอนเปลี่ยนมือกันได้ตามความ
ใน ป.พ.พ. มาตรา 917 วรรคแรก.

ตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ อาจเรียกให้เข้าใจง่ายและสั้น ๆ คือ "ตัวผู้ถือ" วิธีการ
โอนตัวผู้ถือ นั้นง่ายมาก เพียงผู้โอน (ผู้ทรงคนก่อน) ส่งมอบตัวผู้ถือให้ผู้ทรง (ผู้รับโอน) หรือ
ตัวแทนของผู้ทรงก็สมบูรณ์แล้ว ไม่จำเป็นต้องสลักหลังโอนดังเช่นตัวระบุชื่อตามที่กล่าวแล้วใน
มาตรา 917 วรรคแรก หากผู้ทรงคนก่อนสลักหลังโอนตัวผู้ถือแล้วส่งมอบตัวฯ นั้นให้ผู้ทรง
เช่นนี้ การโอนตัวผู้ถือ นั้นย่อมสมบูรณ์เพราะการส่งมอบ มิได้สมบูรณ์เพราะการสลักหลัง แต่ผู้
ทรงคนก่อนที่สลักหลังโอนตัวผู้ถือ นั้น มาตรา 921 บัญญัติให้ถือว่าเป็นการค้ำประกัน (อาวัล) ผู้
สั่งจ่าย นั่นคือต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้รับอาวัลผู้สั่งจ่ายและต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้สั่งจ่าย
(มาตรา 921, 940 วรรคแรก) มิใช่รับผิดชอบในฐานะผู้สลักหลังดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา 914

ตัวผู้ถือมิใช่กับตัวแลกเงินและเช็ค (ดูมาตรา 909 (6) และ 988 (4)) แต่ไม่มีใช้กับตัว
สัญญาใช้เงิน (ดูมาตรา 983 (5)) ส่วนใหญ่นิยมใช้กับเช็คเพราะผู้ทรงเช็คได้รับความสะดวกใน
การโอนได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้โอนไม่จำเป็นต้องลงชื่อสลักหลังโอนแต่อย่างใด ตัวผ่านมือ
ไปโดยไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะใดตามกฎหมายนี้ในตัวฯ นั้นอีก

ผู้สั่งจ่ายตัวแลกเงินผู้ถือและเช็คผู้ถือ อาจระบุชื่อผู้รับเงินลงไว้ในตัวฯ ก็ได้ แต่มิได้ขีดฆ่า
คำว่า "หรือผู้ถือ" ออก ตัวฯ นั้นยังคงเป็นตัวผู้ถือ (ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 622/2512, 99/2519, 1612-

1613/2521) ผู้ที่มีชื่อเป็นผู้รับเงิน ยังคงเป็นผู้ทรงตัวผู้ถือ มีสิทธิโอนตัวฯ ต่อไปด้วยการส่งมอบก็สมบูรณ์แล้ว

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 918 นี้ นำไปใช้บังคับกับเช็คด้วย (ดูมาตรา 989 วรรคแรก) ส่วนใหญ่ผู้สั่งจ่ายนิยมกรอกข้อความว่า “เงินสด” ลงในช่องผู้รับเงินและไม่ขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” ออก จึงเป็นเช็คผู้ถือ แต่ถ้าระบุจ่าย “เงินสด” และขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” ออก เช็คนั้นย่อมไม่สมบูรณ์เป็นเช็คตามมาตรา 987, 988 (4), 910 วรรคแรกและ 989 วรรคแรก ธนาคารจะปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค เพราะถือว่าเช็คนั้นขาดรายการสำคัญคือไม่มีชื่อผู้รับเงินหรือคำจดแจ้งว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1577/2523)

ตัวอย่าง การโอนตัวเงินผู้ถือ (มาตรา 918)

1. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 622/2512

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900, 904, 916, 918, 987, 989

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172, 177

บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของคนในเช็คย่อมจะต้องรับผิดชอบเนื้อความในเช็คนั้น

เช็คซึ่งสั่งจ่ายโดยระบุชื่อผู้รับเงินแต่ไม่ได้ขีดฆ่าคำว่า ‘หรือผู้ถือ’ ออกนั้น ย่อมแสดงว่าผู้สั่งจ่ายประสงค์สั่งจ่ายไม่เฉพาะผู้รับเงินซึ่งระบุชื่อหากยอมจ่ายให้แก่ผู้ถือด้วย

เช็คซึ่งสั่งจ่ายแก่ผู้ถือนั้น เมื่อโอนเปลี่ยนมือตกมาอยู่กับโจทก์โจทก์เป็นผู้ครอบครองหรือผู้ถือเช็คย่อมเป็นผู้ทรงตามกฎหมาย เมื่อโจทก์เรียกเก็บเงินตามเช็คจากธนาคารไม่ได้ย่อมมีอำนาจฟ้องจำเลยผู้สั่งจ่ายให้ใช้เงินตามเช็คนั้น

ในการฟ้องคดีไม่จำเป็นที่โจทก์จะต้องบรรยายฟ้องว่าโจทก์ได้รับเช็คซึ่งโจทก์เป็นผู้ทรงมาอย่างไรแม้จะกล่าวฟ้องว่า จำเลยสั่งจ่ายเช็คนั้นชำระหนี้ค่าสินค้าให้แก่โจทก์ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงก็ไม่ทำให้สิทธิของโจทก์ในฐานะผู้ทรงเช็คโดยชอบต้องเสียไป

จำเลยให้การต่อสู้ว่า โจทก์ได้เช็คมาโดยไม่สุจริตและไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่ไม่กล่าวให้ชัดว่าไม่สุจริตและไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไรเป็นคำให้การคลุมเครือไม่ชัดแจ้ง

ถึงแม้จำเลยจะสั่งจ่ายเช็คให้แก่บุคคลอื่นและบุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันจำเลยจึงแจ้งอายัดเช็คไว้แต่จำเลยจะยกข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันระหว่างตนกับบุคคลนั้นขึ้นต่อสู้โจทก์ผู้ทรงเช็คไม่ได้เว้นแต่การ โอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1169/2514

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921, 939, 989

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 245(1), 247

ผู้ที่ลงลายมือชื่อสลักหลังเช็คที่สั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือต้องผูกพันในฐานะเป็นผู้รับอาวัล สำหรับผู้สั่งจ่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921, 989 โดยไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรา 939 อันเป็นแบบอาวัลทั่วไป

หนี้ตามเช็คเป็นหนี้อันไม่อาจแบ่งแยกได้ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ผู้สั่งจ่ายรับผิดชอบเงินตามเช็คพร้อมดอกเบี้ย ยกฟ้องเฉพาะจำเลยที่ 2 ผู้สลักหลัง ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้จำเลยที่ 2 ร่วมรับผิดชอบด้วย เมื่อจำเลยที่ 2 แต่ผู้เคยฎีกาขึ้นมา และศาลฎีกาเห็นว่า ศาลล่างคำนวณดอกเบี้ยผิดโดยให้จำเลยใช้ดอกเบี้ยเกินไป ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจพิพากษาแก้เรื่องดอกเบี้ยให้มีผลถึงจำเลยที่ 1 ซึ่งมีได้อุทธรณ์ฎีกาด้วยได้

3. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1083/2517

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 700, 914, 919, 967, 989

การลงลายมือชื่อของคนที่ด้านหลังเช็คต้องถือว่าเป็นการ สลักหลังตัวแลกเงินโดยสมบูรณ์. ตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 919 อันมีผลให้ผู้สลักหลังต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงตามมาตรา 914 และมาตรา 989 ให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้ในเรื่องเช็คด้วย ผู้สลักหลังจึงต้องรับผิดชอบใช้เงินที่ค้างชำระให้แก่ผู้ทรง ในเมื่อธนาคารไม่ยอมจ่ายเงินตามเช็คนั้น

ผู้สลักหลังมีฐานะเป็นลูกหนี้ต้องร่วมกับผู้สั่งจ่ายรับผิดชอบต่อผู้ทรงมิได้มีฐานะเป็นผู้ค้ำประกัน จึงนำมาตรา 700 มาใช้บังคับกรณีนี้มีได้

4. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2181/2517

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 921, 940, 967, 990

การสลักหลังเช็คซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถืออื่นนั้น ฐานะของผู้สลักหลังย่อมเป็นเพียงผู้ค้ำประกันการใช้เงินตามเช็คนั้น (อาวัล) สำหรับผู้สั่งจ่ายตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921 และตามมาตรา 940 ผู้สลักหลังย่อมอยู่ในฐานะที่จะต้องผูกพันในเช็คที่พิพาทเป็นอย่างเดียวกันกับผู้สั่งจ่ายเช็คนั้น และย่อมต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงเช็ค ตามมาตรา 967

ผู้ที่เซ็นชื่อสลักหลังเช็ค มีฐานะเป็นผู้รับประกันการใช้เงิน (อาวัล) ตามประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921 มีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ส่งจ่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 940 หากผู้มีฐานะเป็นผู้สลักหลังไม่ กรณีจึงไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 990

5. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 411/2518

ข้อกฎหมาย พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ มาตรา 3
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(4) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 904, 918

จำเลยยืมเงินจากโจทก์ และออกเช็คส่งจ่ายเงินแก่ผู้ถือมอบให้โจทก์ไว้เพื่อชำระหนี้ โจทก์ยอมเป็นผู้ทรงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904 ต่อมาโจทก์นำเช็คเข้าบัญชีผู้อื่น โดยยื่นเช็คต่อธนาคารให้เรียกเก็บเงินเองตราบที่เรียกเก็บเงินไม่ได้ และโจทก์ไม่ได้โอนเช็คให้ผู้หนึ่งผู้ใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 918 โจทก์ยอมเป็นผู้ทรงเชิคนั้นอยู่ เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินมายังโจทก์ โจทก์จึงเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(4)

6. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1612-1613/2521

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 916

เช็คส่งจ่ายแก่ ก. มิได้ขีดคำว่า "หรือผู้ถือ" ออก โจทก์เป็นผู้ถือจึงเป็นผู้ทรง จำเลยเป็นผู้ส่งจ่ายและสลักหลังเช็คต้องรับผิดชอบโจทก์จะอ้างข้อต่อสู้ซึ่งมีต่อ ก. มาใช้ยันโจทก์ ซึ่งมีได้คบคิดกับ ก. นอกลโจทก์ไม่ได้

7. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2485/2523

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 917, 994 วรรคแรก, 999

เช็คพิพาทเป็นเช็คขีดคร่อมทั่วไป ส่งจ่ายเงินให้จำเลยที่ 1 หรือผู้ถือ ย่อมเปลี่ยนมือได้ เมื่อจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ได้ทำสัญญาขายลดเช็คทั้งสองฉบับดังกล่าวให้โจทก์ โดยได้สลักหลังเช็คทั้งสองฉบับโอนให้โจทก์และโจทก์ได้ชำระเงินค่าขายลดเช็คให้จำเลยที่ 1 แล้ว โจทก์ยอมเป็นผู้ทรงเช็คตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904

8. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2460/2526

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921, 940, 967, 989, 990, 1007

จำนวนที่ 2 สลากหลังเช็คซึ่งจำนวนที่ 1 เป็นผู้ส่งจ่ายแก่ผู้ถือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921 ให้ถือว่าการสลักหลังนั้นเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้ส่งจ่าย จำนวนที่ 2 จึงต้องผูกพันตนเป็นอย่างเดียวกันและรับผิดชอบร่วมกันกับจำนวนที่ 1 คือโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงตามมาตรา 940, 967, 989

กำหนดเวลาที่ต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 990 เป็นเรื่องเงื่อนไขแห่งสิทธิไต่เบี่ยของผู้ทรงเช็คต่อผู้สลักหลังโอนเช็คเท่านั้น มิได้รวมถึงผู้สลักหลังเช็คในฐานะผู้รับประกันการใช้เงิน (ผู้รับอาวัล) สำหรับผู้ส่งจ่ายตามเช็คนั้นด้วย

จำนวนที่ 2 ซึ่งเป็นผู้สลักหลังเช็ครู้เห็นยินยอมด้วยกับการที่จำนวนที่ 1 ผู้ส่งจ่ายแก่วันที่ส่งจ่ายในเช็คอันเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ จำนวนที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบร่วมกับจำนวนที่ 1 ในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อสำคัญในเช็คนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1007

9. คำพิพากษานิติภาคที่ 3506/2528

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164, 921, 940, 989, 1002, 1003

จำนวนส่งจ่ายเช็คให้แก่ผู้ถือ โจทก์ผู้ทรงได้สลักหลังเช็คนั้นโดยมิได้ ระบุข้อความใด ๆ ไว้แล้วนำไปขายลดให้แก่บุคคลภายนอกผู้รับซื้อเช็คไว้ ย่อมเป็นผู้ทรงการสลักหลังของโจทก์เป็นเพียงประกันหนี้ตามเช็คที่จำนวน จะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงโจทก์ย่อมอยู่ในฐานะผู้ค้ำประกันหนี้ตามเช็คของจำนวนเมื่อผู้ทรงรับเงินตามเช็คไม่ได้และโจทก์ได้ชำระหนี้ให้แก่ผู้ทรง แทนจำนวนไปย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้ทรงที่จะไต่เบี่ยเอาจากจำนวนสิทธิเรียกร้องของโจทก์ดังกล่าวไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้ จึงต้องใช้อายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164 กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 1002 ซึ่งบัญญัติไว้แต่เฉพาะกรณีที่ ผู้ทรงเช็คฟ้องผู้สลักหลังและผู้ส่งจ่ายและ โจทก์ก็มีได้อยู่ในฐานะ ผู้สลักหลังเช็คตามมาตรา 1003

10. คำพิพากษานิติภาคที่ 3996/2533

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164, 921, 940, 989 พระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 94(1).

เจ้าหนี้สลักหลังเช็คพิพาทเป็นอาวัลผู้ส่งจ่าย เมื่อธนาคารตามเช็คพิพาทปฏิเสธการจ่ายเงิน เจ้าหนี้ในฐานะผู้รับอาวัล ได้ใช้เงินตามเช็คให้แก่ผู้ทรง เจ้าหนี้ย่อมได้สิทธิในอันที่จะไต่เบี่ยเอาแก่จำนวนบุคคลซึ่งตนได้ประกันตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา

940 ซึ่งไม่มีกฎหมายกำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะจึงต้องใช้อายุความ 10 ปี ตามมาตรา 164
คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้จึงไม่ขาดอายุความ

11. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5595/2533

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164, 226, 921, 989, 1003.

ผู้สละหลักประกันซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือยืมอยู่ในฐานะผู้ค้ำประกันนี้ตามเช็ค ตาม
ป.พ.พ. มาตรา 921 ประกอบมาตรา 989 เมื่อได้ชำระหนี้แก่ผู้ทรงไปแล้วย่อมมีสิทธิไล่เบี้ย เอา
จากผู้ส่งจ่ายและเข้ารับช่วงสิทธิของผู้ทรงที่มีเหนือผู้ส่งจ่ายด้วยกรณีเช่นนี้ไม่มีกฎหมายบัญญัติ
ไว้โดยเฉพาะว่าจะต้องฟ้องร้องภายในกำหนดอายุความเท่าใด สิทธิเรียกร้องของผู้รับช่วงสิทธิ
จากผู้ทรงต่อผู้ส่งจ่าย จึงมีอายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

ผู้สละหลักประกันซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือยืมมิใช่ผู้สละหลักตามความหมายของ ป.พ.พ.
มาตรา 1003 จึงไม่นำอายุความ 6 เดือนตามมาตรานี้มาใช้บังคับ.

“วิธีการโอนตัวแลกเงินระบุชื่อ ด้วยถาวรฉีกหลังเฉพาะ”	มาตรา 919 ผู้สละหลักประกันต้องเขียนลงในตัวแลกเงิน หรือใบประจำหอ และต้องลงลายมือชื่อผู้สละหลัก
“วิธีการโอนตัวแลกเงินระบุชื่อ ด้วยถาวรฉีกหลังโดย”	ก. ผู้สละหลักประกันต้องเขียนในใบที่มีได้ระบุชื่อผู้รับ ประจำหอไว้ให้แล้ว หรือผู้สละหลักจะมีได้กระทำการใด ไปกระดงลายมือชื่อของตนที่ด้านหลังตัวแลกเงินหรือที่ใบ ประจำหอก็ได้แต่ไม่อาจเป็นอันสมบูรณ์ได้ การสละหลักเช่นนี้ เรียกว่า “สละหลักโดย”

มาตรา 919 วรรคแรก กล่าวถึงวิธีการสละหลักตัวแลกเงินระบุชื่อ ผู้โอนต้องเขียนคำสละ
หลักลงในตัวแลกเงิน จะเป็นด้านหน้าหรือด้านหลังก็ได้ แต่ส่วนใหญ่นิยมสละหลักด้านหลังตัว
นั้น ถ้าเนื้อที่ในตัวฯ ไม่เพียงพอที่จะเขียนคำสละหลักได้ อาจเป็นเพราะมีการโอนต่อ ๆ กันมาก
ราย ผู้โอนจะเขียนคำสละหลักโอนลงในใบประจำหอก็ได้ตามวิธีการในมาตรา 907 วรรคท้าย
และการสละหลักทุกครั้ง ผู้สละหลักจะต้องลงลายมือชื่อสละหลักลงในตัวฯ หรือใบประจำหอ
ด้วย

วิธีการสลักหลังตั๋วแลกเงิน ผู้สลักหลังมักจะระบุชื่อและหรือชื่อสกุลของผู้รับสลักหลังลงในตั๋วเงินด้วย เช่น ขาวเป็นผู้ทรงตั๋วแลกเงินในฐานะผู้รับเงินประสงค์จะ โอนตั๋วแลกเงินของตนให้เขียว ขาวอาจเขียนคำสลักหลังระบุไว้ในตั๋วฯ นั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งลงลายมือชื่อของตนกำกับไว้ จะลงวันเดือนปีหรือไม่กี่ก็ได้ เช่น

เมื่อขาวเขียนคำสลักหลังดังกล่าวแล้วมอบตั๋วฯ นั้นให้เขียวไป เขียวในฐานะเป็นผู้รับประโยชน์ย่อมเป็นผู้ทรงในฐานะเป็นผู้รับสลักหลัง การสลักหลังระบุชื่อบุคคลผู้รับสลักหลังดังกล่าว เรียกว่า “สลักหลังเฉพาะ”

ยังมีวิธีการสลักหลังโอนตั๋วแลกเงินอีกวิธีหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในวรรคท้ายซึ่งผู้สลักหลังไม่จำเป็นต้องระบุชื่อผู้รับประโยชน์หรือผู้รับสลักหลัง เพียงลงลายมือชื่อของผู้สลักหลังเพียงลำพังที่ด้านหลังตั๋วแลกเงินนั้นหรือด้านหลังใบประจำต่อก็เพียงพอแล้ว การสลักหลังดังกล่าว เรียกว่า “สลักหลังลอย” เช่น ขาวประสงค์จะ โอนตั๋วแลกเงินของตนให้เขียว ขาวจึงลงลายมือชื่อของตนที่ด้านหลังตั๋วฯ นั้น แล้วมอบตั๋วฯ นั้นให้เขียวไป เช่นนี้ เขียวย่อมอยู่ในฐานะเป็นผู้ทรงที่ได้ตั๋วฯ มาจากการสลักหลังลอยของขาว (มาตรา 905 วรรคแรก)

จากการศึกษามาตรา 905 วรรคแรก, 917 และ 919 อาจสรุปได้ว่าการสลักหลังโอนตั๋วแลกเงินระบุชื่อมี 2 วิธี คือ

1. การสลักหลังเฉพาะ -ระบุชื่อของผู้รับประโยชน์หรือผู้รับสลักหลังและมีการลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง
2. การสลักหลังลอย -ไม่ต้องระบุชื่อผู้รับประโยชน์หรือผู้รับสลักหลัง เพียงลงลายมือชื่อของผู้สลักหลังเพียงลำพัง

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 919 นี้นำไปใช้บังคับกับตั๋วสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

ตัวอย่าง การสลักหลังโอนตัวเงินระบุชื่อ (มาตรา 919)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1952/2537

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 905.

จำเลยตั้งจ่ายเช็คระบุชื่อ ข. เป็นผู้รับเงินและขีดฆ่าคำว่า "หรือผู้ถือ" ออก แม้ ข. จะลงลายมือชื่อไว้ด้านหลังเช็คแต่ไม่ได้ความว่าลงชื่อไว้ในฐานะอะไร การที่โจทก์มีเช็คไว้ในครอบครอง แต่โจทก์ไม่สามารถแสดงให้ปรากฏสิทธิด้วยการสลักหลังไม่ขาดสาย ยังถือไม่ได้ว่าโจทก์เป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมาย

"ผลของการสลักหลังโอนตัวเงิน	มาตรา 920	อันการสลักหลังโอนไปจึงบรรลุนิติ
เงินระบุชื่อ"		อันเกิดแก่ตัวเงิน
"สิทธิของผู้ทรงที่ได้ตัวเงิน		อันสลักหลังโดยผู้ทรงจะมีสิทธิดังกล่าวต่อไปนี้
ระบุชื่อที่มาจากการสลัก		ประการหนึ่งประการใดก็ได้ คือ
หลังโดย"		(1) สลากถอนเงินสำหรับวงเงินบัญชีของตนเอง หรือ
		โอนบุคคลผู้ใดคนหนึ่ง
		(2) สลักหลังเงินค้ำไปอีกเป็นสลักหลังถอย หรือสลัก
		หลังให้แก่บุคคลอื่นผู้ใดคนหนึ่ง
		(3) โอนตัวเงินนั้นไปให้แก่บุคคลภายนอกโดยไม่กรอก
		ความลงในที่ว่างและไม่สลักหลังอย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา 920 วรรคแรกกล่าวถึง ผลของการสลักหลังโอนตัวแลกเงินตามวิธีการดังกล่าวมา ในมาตรา 917 และ 919 (ตัวระบุชื่อ) กล่าวคือ การสลักหลังตัวแลกเงินเป็นการแสดงเจตนาโอนสิทธิทั้งหลายอันเกิดแก่ตัวแลกเงินนั้นทั้งหมดไปยังผู้รับสลักหลัง

สิทธิต่าง ๆ ที่ผู้ทรงจะพึงมีพึงได้ตามตัวแลกเงินที่ตนได้รับสลักหลังมาได้แก่

- (1) สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ตามตัวแลกเงินนั้น (มาตรา 914, 959, 967)
- (2) สิทธิที่จะบังคับไล่เบี้ยเรียกเอาหนี้เงินตามตัวแลกเงินนั้นจากคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตัวๆ นั้น (มาตรา 900, 914, 959, 967)
- (3) สิทธิที่จะสลักหลังโอนตัวแลกเงินนั้นต่อไป (มาตรา 917 วรรคแรก, วรรคท้าย, 919)

(4) สิทธิที่จะขัดขวางหรือติดตามทวงถามเรียกคืนตัวแลกเงินของคนจากบุคคลที่ไม่มีสิทธิที่จะยึดถือตัวฯ นั้นไว้ (มาตรา 904, 905 วรรค 2-3, 1008, 1010, 1011)

ความในวรรคสองของมาตรา 920 กล่าวถึงสิทธิของผู้ทรงในฐานะที่ได้รับตัวแลกเงินมาจากการสลักหลังลอยตามความในมาตรา 919 วรรคท้าย

เช่น เขียวเป็นผู้ทรงตัวแลกเงินจากการสลักหลังลอยของขาว เขียวอาจเลือกกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดใน 3 ประการต่อไปนี้ก็ได้คือ

(1) ระบุชื่อของเขียวเองลงเหนือลายมือชื่อขาวผู้สลักหลังลอย เท่ากับว่าขาวสลักเฉพาะให้เขียว หรือเขียวอาจระบุชื่อบุคคลอื่นที่ตนประสงค์จะโอนตัวฯ ต่อไปให้ เช่นเขียวอาจระบุ “จ่ายให้เหลือง” ลงเหนือลายมือชื่อขาว มีผลเท่ากับว่าขาวสลักหลังโอนตัวฯ นั้นให้เหลืองโดยตรง หรือ

(2) เขียวอาจสลักหลังตัวแลกเงินนั้นต่อไปอีกด้วยการลงลายมือชื่อตนเองเพียงลำพัง เป็นการสลักหลังลอยโอนตัวฯ นั้นให้บุคคลอื่น หรือสลักหลังเฉพาะโดยระบุชื่อบุคคลอื่นพร้อมทั้งลงลายมือชื่อของตนโอนตัวนั้นต่อไป หรือ

(3) เขียวอาจโอนตัวแลกเงินนั้นต่อไปด้วยการส่งมอบตัวฯ นั้นให้กับบุคคลอื่นเช่นให้เหลืองโดยไม่กรอกข้อความใด ๆ และไม่จำเป็นต้องสลักหลังแต่อย่างใดก็ได้ เมื่อเหลืองได้รับตัวฯ นั้นไว้แล้วก็เป็นผู้ทรง และถือว่าเหลืองได้ตัวฯ นั้นมาจากการสลักหลังลอยของขาวโดยตรง เหลืองย่อมมีสิทธิโอนตัวฯ นั้นได้เช่นเดียวกับเขียว

การโอนตัวระบุชื่อตามมาตรา 920 (3) นั้น จึงทำได้ง่ายเพียงการส่งมอบก็สมบูรณ์ เช่นเดียวกับตัวผู้ถือ แต่ตัวฯ นั้นยังคงเป็นตัวระบุชื่อตลอดไป ถ้าเหลืองสลักหลังเฉพาะต่อให้น้ำเงิน (ระบุชื่อน้ำเงิน) ตามมาตรา 920 (2) ตอนท้าย หากน้ำเงินประสงค์จะโอนตัวฯ นั้นต่อไปอีก ก็ต้องสลักหลังและส่งมอบตามวิธีการที่กล่าวแล้วในมาตรา 917 วรรคแรก และ 919

ข้อสังเกต

(1) กรณีที่เป็นตัวผู้ถือ ผู้รับโอนตัวผู้ถือก็มีสิทธิบริบูรณ์เช่นเดียวกับผู้รับสลักหลัง (ตัวระบุชื่อ) ตามความหมายในมาตรา 920 วรรคแรก

(2) การที่จะทราบว่าเป็นตัวระบุชื่อหรือตัวผู้ถือ ให้ดูที่รายการชื่อผู้รับเงิน ดูว่าระบุชื่อผู้รับเงินไว้ในตัวและมีคำว่า “หรือผู้ถือ” อยู่หรือไม่ ถ้ามีคำว่า “หรือผู้ถือ” อยู่ในตัวฯ ย่อมเป็นตัวผู้ถือ

(3) ผู้ที่สละหลักเงินโอนตัวระบุชื่อตามมาตรา 917 วรรคแรก, 919 และ 920 (1)-(2) ย่อมต้องผูกพันรับผิดชอบผู้ทรงในฐานะเป็นผู้สละหลักเงิน (มาตรา 900 วรรคแรก, 914, 959) และต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ส่งจ่าย (มาตรา 967 วรรคแรก)

(4) ความในมาตรา 920 นี้ ให้นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

ตัวอย่าง ผลของการสละหลักเงิน (มาตรา 920)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6339-6340/2539

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 920, 989, 1003.

เช็คพิพาทเป็นเช็คระบุชื่อยอมโอนให้กันได้ด้วยสละหลักเงินและส่งมอบ โจทก์สละหลักเงินเช็คพิพาทแล้วส่งมอบให้ธนาคารก.เพื่อขายลดเช็ค ย่อมโอนไปซึ่งบรรดาสิทธิอันเกิดแต่เช็คนั้นธนาคารก. จึงเป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบ และเมื่อนำเช็คไปเรียกเก็บเงินจึงมิใช่การเรียกเก็บเงินในฐานะที่โจทก์ยังเป็นผู้ทรงเช็คอยู่ครั้นเมื่อธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ได้ชำระเงินตามเช็คให้ธนาคารก.และรับเช็คพิพาทคืนมาโจทก์จึงอยู่ในฐานะผู้สละหลักเงินหาใช่ผู้ทรงเช็ค ขณะนั้นไม่จึงต้องฟ้องไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยซึ่งเป็นผู้ส่งจ่ายภายในเวลา 6 เดือนนับแต่วันที่โจทก์เข้าถือเอาเช็คพิพาทและใช้เงิน

แผนภูมิที่ 3
ตัวเอกเงิน
มี 2 ชนิดคือ

1. **ตัวระบุชื่อผู้รับเงิน หรือ ค่าตั้งของผู้รับเงิน**
(เรียกว่า **ตัวระบุชื่อ**)
2. **ตัวผู้ถือ (อาจจะระบุชื่อผู้รับเงินและผู้ถือรวมอยู่**
ด้วยกันเรียกว่า ตัวผู้ถือ)

การโอน

-โอนต่อ ได้ด้วยการสัถกหลังและส่งมอบ (มาตรา 917
วรรคแรก, 919 วรรค 1-2)

การสัถกหลังโอนตัวระบุชื่อ
มี 2 วิธีคือ

1. **สัถกหลังเฉพาะ**
 2. **สัถกหลังลอย**
- ระบุชื่อผู้รับสัถกหลังและ
ลงลายมือชื่อผู้สัถกหลัง
(ด้านหน้าหรือหลังตัว
โดยลำพัง ด้านหลังตัว
(มาตรา 917, 919 วรรคแรก) (มาตรา 919 วรรคท้าย)

การโอน

-โอนต่อ ได้ด้วยการส่งมอบ (มาตรา 918)

การโอนตัวๆ ด้วยการส่งมอบ
อาจทำได้ในตัวๆ ทั้ง 2 ชนิดคือ

1. **ตัวผู้ถือ (มาตรา 918)**
 2. **ตัวระบุชื่อ ที่ผู้ทรงได้รับโอนมา**
- จากการที่ผู้โอน **สัถกหลังลอย** ให้
-ผู้ทรงมีสิทธิ โอนตัวนี้ด้วยการส่งมอบ
ก็ได้ (มาตรา 918 วรรคสอง (3))

แผนภูมิที่ 4

การสลักหลังโอนตัวเงินระบุชื่อ (การโอนตัวระบุชื่อ)

(การสลักหลัง คือ การแสดงเจตนาโอนสิทธิเรียกร้องตามตัวเงินนั้นไปยังผู้รับสลักหลัง) (มาตรา 920
วรรคแรก) การสลักหลังโอนตัวเงินระบุชื่อ มี 2 วิธี คือ-

สลักหลังเฉพาะ

คือการที่ผู้สลักหลังลงลายมือชื่อของตนลงในตัวเงินหรือใบประจำต่อ
(ด้านหน้าหรือหลังก็ได้) ทั้งได้ระบุชื่อบุคคลที่ตนประสงค์จะโอนให้ (ผู้รับ
(ผู้รับสลักหลัง)

สลักหลัง) (มาตรา 917 วรรคแรก, 919 วรรคแรก)

สลักหลังลอย

คือการที่ผู้สลักหลังลงลายมือชื่อของตนโดยลำพังด้าน
หลังตัวเงินหรือใบประจำต่อ โดยมีได้ระบุชื่อบุคคลที่ตนประสงค์จะโอนให้

(มาตรา 917 วรรคแรก, 919 วรรคท้าย)

ผลของการที่ผู้ทรงได้รับโอนตัวเงินมาจากการสลักหลัง
(กรณีเป็นตัวระบุชื่อ) หรือได้รับโอนตัวเงินมาจากการ
ส่งมอบ (กรณีเป็นตัวผู้ถือ)

ผู้ทรงมีสิทธิดังนี้ คือ-

1. สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ตามตัวเงินนั้น
2. สิทธิที่จะได้เบี้ยเอาภัยคู่สัญญาในตัวเงินนั้น
3. สิทธิที่จะสลักหลังโอนหรือส่งมอบตัวเงินนั้นต่อไป
4. สิทธิที่จะขัดขวางหรือติดตามทางงานตัวเงินนั้นคืนจากบุคคล
ที่ไม่มีสิทธิยึดถือไว้

ข้อสังเกต

1. ผู้ทรงที่ได้รับโอนตัวเงินมาจากการสลักหลังลอยโดยสุจริต
และไม่ประมาทเลินเล่อย่อมเป็นผู้ทรงโดยชอบ (มาตรา 905 วรรค 1-2)
ผู้ทรงยังมีสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ คือ
 - 2.1 กรอกข้อความลงลายมือชื่อตนหรือชื่อผู้อื่นที่ตนประสงค์จะโอนให้ หรือ
 - 2.2 สลักหลังลอยตัวเงินนั้นต่อไป หรือสลักหลังเฉพาะให้ผู้อื่น หรือ
 - 2.3 โอนตัวเงินนั้นต่อไปเพียงด้วยการส่งมอบ (มาตรา 920 วรรค 2)

**ผู้ฝากเงินในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ (บัญชีเงินฝากออมทรัพย์) ซึ่งตั้งให้เงิน
ในฐานะเป็นผู้รับอาวัล (หรือ) เป็นผู้รับอาวัล (หรือ) สำหรับผู้ส่งจ่าย**

เจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้ตัวแลกเงินผู้ถือ (ตัวผู้ถือ) ถูกโอนเปลี่ยนมือได้ โดยง่ายเพียงส่งมอบตามความในมาตรา 918 และส่วนใหญ่ผู้ทรงตัวผู้ถือชอบที่จะได้รับตัวผู้ถือ เพราะไม่มีชื่อตนเองปรากฏ และอาจโอนต่อไปด้วยการส่งมอบ จึงไม่มีลายมือชื่อเข้าไปผูกพันกับตัวฯ ฉบับนั้นแต่ตัวผู้ถืออาจถูกผู้ทรงเดิมสลักหลังโอนต่อไป (จะเป็นสลักหลังเฉพาะหรือสลักหลังลอยก็ตาม) ตัวฯ นั้นก็ยังคงเป็นตัวผู้ถือตลอดไป ผู้ทรงที่ได้รับสลักหลังตัวผู้ถือมา ยังคงโอนตัวผู้ถือนั้นด้วยการส่งมอบตามมาตรา 918 ได้ต่อไป แต่ผู้ที่สลักหลังโอนตัวผู้ถือนั้น ต้องถือว่ามิเจตนาเข้าผูกพันรับผิดชอบโดยผลของกฎหมาย และมาตรา 921 บัญญัติให้ผูกพันรับผิดชอบในฐานะอาวัลผู้ส่งจ่าย (หมายถึงต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงเช่นเดียวกับผู้ส่งจ่าย อาจถูกผู้ทรงฟ้องบังคับให้ใช้เงินแทนผู้ส่งจ่ายได้ มาตรา 940 วรรคแรก) ดังนั้นผู้สลักหลังตัวผู้ถือจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงในฐานะเป็นผู้สลักหลังตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 914 เพราะมีมาตรา 921 และ 940 วรรคแรกบัญญัติความรับผิดชอบไว้โดยเฉพาะแล้ว

ตัวอย่าง แดงออกตัวแลกเงินระบุสั่งให้ชาวจ่ายเงินแก่คำหรือผู้ถือ แล้วส่งมอบตัวฯ นั้นให้คำไป ต่อมาคำสลักหลังโอนตัวนั้นชำระหนี้ให้เขียว ดังนั้นการโอนตัวผู้ถือระหว่างคำและเขียว นั้นสมบูรณ์ตามมาตรา 918 แล้วเพียงด้วยส่งมอบให้กัน แต่การที่คำสลักหลังตัวผู้ถือดังกล่าว คำต้องรับผิดชอบต่อเขียวผู้ทรงในฐานะเป็นผู้รับอาวัล (ประกัน) แดงผู้ส่งจ่าย และต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับแดง (มาตรา 900 วรรคแรก, 921 และ 940 วรรคแรก) มิใช่รับผิดชอบในฐานะเป็นผู้สลักหลัง (ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1169/2514, 918/2522)

ข้อสังเกต

- (1) การสลักหลังตัวผู้ถือ ผู้สลักหลังคอกอยู่ในฐานะเป็นผู้รับอาวัล จึงเรียกว่า “ผู้รับอาวัล” เป็นการรับอาวัล โดยผลของกฎหมายพิเศษ (มาตรา 921) นอกเหนือจากวิธีการรับอาวัลตามแบบที่บัญญัติไว้ในมาตรา 938-939
- (2) ตัวเงินที่สามารถโอนให้แก่กันได้เพียงส่งมอบ คือ ตัวแลกเงินผู้ถือและเช็คผู้ถือ และ

ตัวเงินระบุชื่อ (ตัวแลกเงิน, ตัวสัญญาใช้เงินและเช็คระบุชื่อ) ที่ผู้ทรงได้มาจากการสลักหลังลอยจากผู้สลักหลังคนก่อน ผู้ทรงสามารถโอนได้ด้วยวิธีการส่งมอบเหมือนตัวผู้ถือ (มาตรา 920 วรรค 2 (3), 985 วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

(3) ความในมาตรา 921 นี้ นำไปใช้บังคับกับเช็คผู้ถือด้วย (มาตรา 989 วรรคแรก)

ตัวอย่าง ผลของการสลักหลังตัวเงินผู้ถือ (มาตรา 921)

1. คำพิพากษากฎีกาที่ 2417/2536

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900, 921.

คำว่า "บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของคน" ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900 วรรคแรก หมายถึง บุคคลธรรมดาที่เขียนลายมือชื่อด้วยตนเองหรือนิติบุคคลตามกฎหมายที่มีอำนาจกระทำการแทนลงลายมือชื่อกระทำการแทนโดยจะลงชื่อสมมติ หรือนามแฝงหรือชื่อเสียงที่ใช้ในการค้าอันเป็นที่แน่นอนว่าหมายถึงบุคคลใดซึ่งมีเจตนาให้ลายมือชื่อที่ลงในตัวเงินนั้นเป็นชื่อของตน

การที่จำเลยที่ 2 เขียนคำว่า "แสงรุ่งเรือง" ซึ่งเป็นชื่อร้านของจำเลยที่ 2 ลงด้านหลัง เช็คพิพาททั้งสองฉบับ ถือได้ว่าจำเลยที่ 2 เจ้าของร้านเป็นผู้ลงลายมือชื่อของตนในเช็คดังกล่าวจึงเป็นการลงลายมือชื่อสลักหลังเช็คตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 900 วรรคแรก, 919, 989 วรรคแรก เมื่อเช็คพิพาทเป็นเช็คผู้ถือจำเลยที่ 2 จึงเป็นผู้ประกัน (อาวัล) จำเลยที่ 1 ผู้สั่งจ่ายตามมาตรา 921, 940 และ 989 วรรคแรก ย่อมอยู่ในฐานะต้องผูกพันใช้เงินตามเนื้อความในเช็คเช่นเดียวกับจำเลยที่ 1 ผู้สั่งจ่ายตามมาตรา 967, 989 วรรคแรก

2. คำพิพากษากฎีกาที่ 1007/2542

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921, 940, 967, 989, 990

โจทก์เป็นผู้ทรงเช็คพิพาทโดยสุจริต แม้เช็คพิพาทเป็นเช็คให้ใช้เงินเมืองเดียวกันกับที่ออกเช็ค และโจทก์มิได้ ยื่นแก่ธนาคารให้ใช้เงินภายใน 1 เดือน นับแต่วันออกเช็คก็ตาม แต่จำเลยที่ 2 สลักหลังเช็คพิพาทซึ่งจำเลยที่ 1 เป็นผู้สั่งจ่ายแก่ผู้ถือ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921 ประกอบด้วยมาตรา 989 ให้ถือว่าสลักหลังนั้นเป็นเพียง ประกัน (อาวัล) สำหรับผู้สั่งจ่าย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการ รับประกันเพื่อการใช้เงินตามเชคนั้น จำเลยที่ 2 จึงต้องผูกพันตนเป็นอย่างเดียวกันและรับผิดชอบร่วมกันกับจำเลยที่ 1 ต่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงตามมาตรา 940 และ 967 ประกอบด้วยมาตรา 989 ในฐานะผู้รับประกันการใช้เงิน (อาวัล) สำหรับผู้

สั่งจ่าย จำเลยที่ 2 มิได้อยู่ในฐานะผู้สละหลักทั้งปวงอัน จะพึงต้องรับผิดชอบตามมาตรา 990 ซึ่งเป็น บทบัญญัติเกี่ยวกับ เรื่องเงื่อนไขแห่งการใช้สิทธิไต่เบี่ยงของผู้ทรงเช็คต่อผู้สละหลัก โอนเช็คนิคม ระบุชื่อผู้รับเงินเท่านั้น บทบัญญัติมาตรา 990 ดังกล่าวหาได้รวมถึงผู้สละหลักเช็คในฐานะเป็นผู้ รับประกัน การใช้เงิน (ผู้รับอาวัล) สำหรับผู้สั่งจ่ายตามเช็คซึ่งสั่ง ให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้นด้วยไม่ ซึ่งเป็นกรณีต่างกัน จึงไม่อาจ นำมาปรับแก้กรณีนี้ได้

3. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3509/2542 รื้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 899, 910, 921, 940. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249.

จำเลยให้การว่า จำเลยกู้เงินบ. โดยออกเช็คไว้ ต่อมาบ. ขอร่วมลงทุนทำการค้าโดยถือเอาเงินที่ จำเลยเป็นเงินร่วมลงทุน และตกลงยกเลิกการกู้ยืม มูลหนี้ตามเช็คจึงระงับไป จำเลยอุทธรณ์และ ฎีกาว่า จำเลยออกเช็คโดยมีข้อตกลงในขณะ ออกเช็คไม่นำเช็คไปเรียกเก็บเงินและนำเข้า บัญชี จึงเป็นข้อ ที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลล่าง

เช็คเป็นตราสารเปลี่ยนมือที่ต้องการความเชื่อถือในระหว่าง ผู้สั่งจ่ายและผู้ทรงทั้งหลาย ว่า เมื่อนำเช็คไปเรียกเก็บเงิน แล้วจะมีการจ่ายเงินตามเช็ค ข้อกำหนดเงื่อนไขใด ๆ อันเป็น การ ห้ามหรือจำกัดการจ่ายเงินจะพึงมีได้จึงต้องเป็นไปตาม บทบัญญัติของกฎหมายการที่จำเลยขีด เส้นสีดำไว้ในช่องวันที่ การกระทำดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจไว้ว่า กระทำ ได้ ข้อความดังกล่าวจึงหาเป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใด แก่เช็คนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ มาตรา 899 จึงถือว่าจำเลยออกเช็คโดยมิได้ลงวันออกเช็คไว้ เมื่อโจทก์ ได้รับเช็คและ นำเข้าบัญชี โจทก์หรือเจ้าหน้าที่ธนาคารจึง ลงวันที่ในเช็คได้ตามมาตรา 910 วรรคท้าย ประกอบ มาตรา 898

โจทก์ลงลายมือชื่อผู้สละหลักเช็คผู้ถือ ต้องถือว่าเป็น การประกันหรืออาวัลผู้สั่งจ่ายตาม มาตรา 921 ประกอบมาตรา 989 เป็นการอาวัลตามผลของกฎหมายมิใช่การอาวัลตาม มาตรา 939 จึง ไม่ต้องมีการเขียนข้อความระบุว่า ใช้ได้เป็นอาวัล โจทก์ต้อง รับผิดชอบ บ. ตาม มาตรา 940 วรรคหนึ่ง และต้องชำระหนี้ไปตามความรับผิดชอบที่มีต่อ บ. ตามค้ำเงิน การ ชำระหนี้นี้โจทก์ไม่ต้องแจ้งให้จำเลยทราบและจะถือว่าเป็นการชำระหนี้ โดยจีนใจลูกหนี้ไม่ได้

4. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4383/2545

รื้อกฎหมาย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 1002, 921 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา 55

เช็คพิพาทระบุชื่อโจทก์เป็นผู้รับเงิน แต่ไม่ได้ขีดฆ่าคำว่าผู้ถือจึงเป็นเช็คที่สั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือด้วย หากมีการสลักหลังเช็คที่สั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921 ประกอบด้วยมาตรา 989 จึงบัญญัติว่าเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้สั่งจ่าย หากได้ถือว่าเป็นผู้สลักหลังไม่ ดังนั้น การที่โจทก์สลักหลังเช็คพิพาท ไม่ว่าจะเป็นการกระทำเพื่อเรียกเก็บเงินผ่านบัญชีของผู้อื่นซึ่งเป็นตัวแทนของโจทก์ หรือโอนเช็คพิพาทไป เมื่อเช็คพิพาทถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ได้เช็คพิพาทกลับมาครอบครอง โจทก์ย่อมมีฐานะเป็นผู้ทรงเช็คพิพาท ตามมาตรา 904 ไม่อยู่ในฐานะผู้สลักหลัง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยผู้สั่งจ่ายภายในอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่เช็คพิพาทถึงกำหนดตามมาตรา 1002 ไม่ใช่กรณีที่จะบังคับตามมาตรา 1003 ซึ่งมีอายุความ 6 เดือน นับแต่วันที่ผู้สลักหลังถือเอาตัวเงินและใช้เงิน

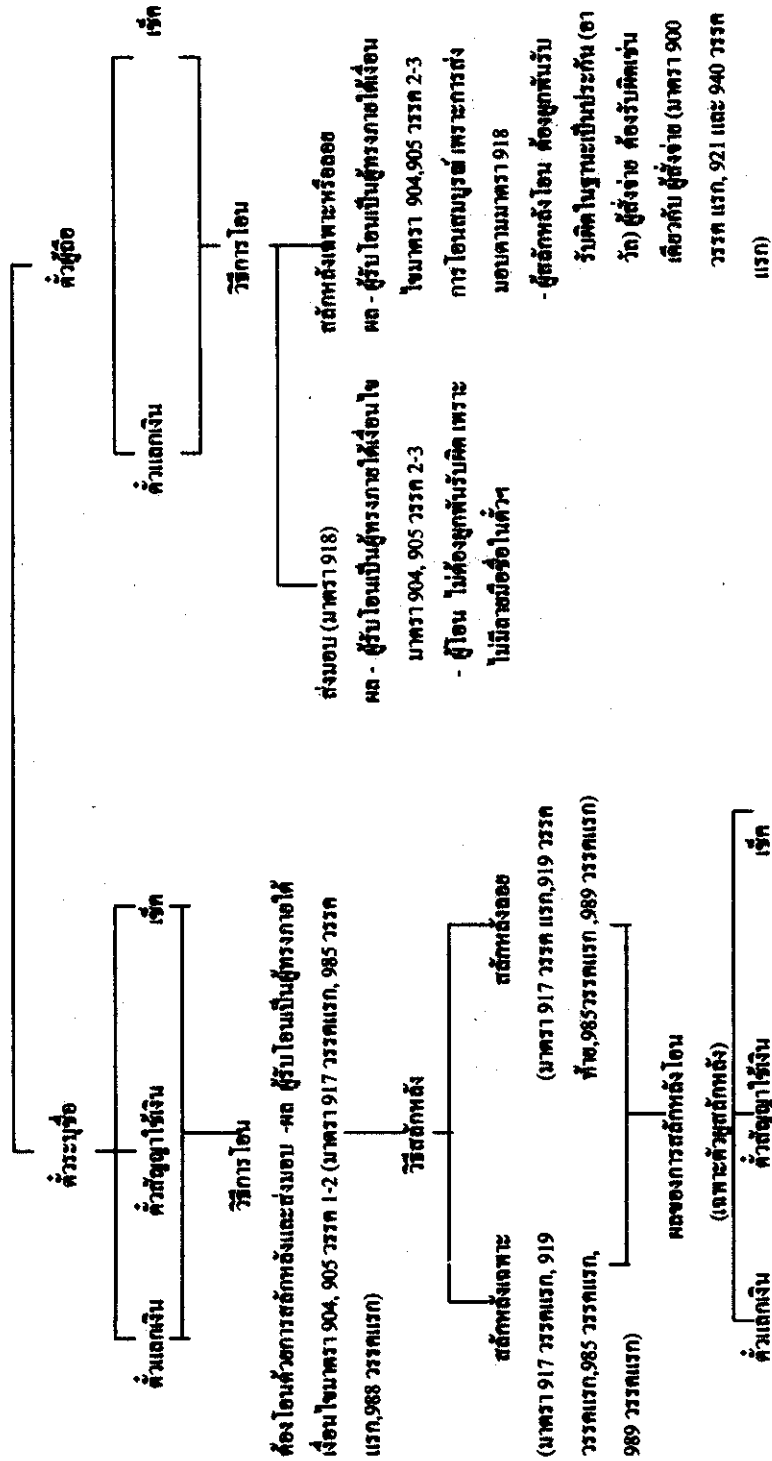
ผู้ทรงเช็คที่จะมีอำนาจฟ้องผู้สั่งจ่ายให้ใช้เงินตามเช็ค มิได้จำกัดเฉพาะผู้ทรงเช็คขณะที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเท่านั้น ผู้ที่รับโอนเช็คมาโดยสุจริตหลังจากธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินก็เป็นผู้ทรงเช็คที่มีอำนาจฟ้องผู้สั่งจ่ายให้ใช้เงินตามเช็คได้ ดังนั้น โจทก์จะเป็นผู้ทรงเช็คพิพาทขณะที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินหรือไม่ แต่เมื่อโจทก์เป็นผู้ทรงเช็คพิพาทขณะยื่นฟ้อง โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้อง

5. คำพิพากษานิติภาที่ 7191/2544

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 918, 989, 1601

เช็คพิพาทเป็นเช็คผู้ถือ ย่อมโอนไปเพียงด้วยการส่งมอบให้แก่กันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 918 ประกอบมาตรา 989 เมื่อ ศ. นำเช็คพิพาทมาขายลดให้แก่โจทก์ โจทก์จึงเป็นผู้ทรงเช็คพิพาท เมื่อโจทก์เป็นผู้ทรงเช็คพิพาทโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยในฐานะทายาทของ พ. จึงต้องร่วมรับผิดชอบชำระหนี้ตามเช็คแก่โจทก์ แต่ต้องไม่เกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดแก่ตน

แผนภูมิที่ 5
ตัวเงิน

**“สลักหลัง ต้องไม่มีเงื่อนไข
ถ้ามิให้ถือว่าไม่มี”**

**“การสลักหลังโอนบางส่วน การ
โอนนั้นเสียเปล่า”**

มาตรา 922 การสลักหลังนั้นต้องให้เป็นข้อความอัน
ปราศจากเงื่อนไข ถ้าและวางเงื่อนไขบังคับลงไว้อย่างใด
ท่านให้ถือว่าเหมือนว่าข้อเงื่อนไขนั้นมิได้ลงไว้เลย

อนึ่ง การสลักหลังโอนแต่บางส่วน ท่านว่าเป็น โฆษะ

เงื่อนไข คือข้อความใด ๆ ที่บังคับไว้ให้นิติกรรมเป็นผล ต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันใด
อันหนึ่งเกิดขึ้นในอนาคตและไม่แน่นอน (มาตรา 144) อาจกล่าวเพื่อความเข้าใจโดยง่าย เงื่อนไข
หมายถึง ข้อกำหนดเหตุการณ์ในอนาคตและไม่แน่นอน

การสลักหลังมีเงื่อนไข หมายถึงการสลักหลังโอนสิทธิต่าง ๆ ในตัวแลกเปลี่ยนนั้นจะเป็น
ผลก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นในอนาคตและไม่แน่นอน เช่น ก. สลักหลังโอนตัว
แลกเปลี่ยนชำระหนี้ ข. โดยระบุว่า “ให้การสลักหลังครั้งนี้เป็นผลต่อเมื่อสินค้าที่ ก. ชื่อจาก ข. มี
คุณสมบัติครบถ้วนตามสัญญา” ดังนี้ มาตรา 922 วรรคแรก ให้ถือว่าเงื่อนไขในการสลักหลังนั้น
มิได้ถูกเขียนลงไว้ในตัวแลกเปลี่ยนนั้นเลย ทำนองเดียวกับมาตรา 899 ตัวๆ นั้นยังสมบูรณ์ เพียงแต่
การวางเงื่อนไขในการสลักหลังไม่มีผล ถือว่าการสลักหลังถูกต้องและบริบูรณ์ ข. ผู้ทรงในฐานะ
ผู้รับสลักหลังจาก ก. ยังมีสิทธิบริบูรณ์ตามตัวๆ นั้น เสมือนว่าไม่มีเงื่อนไขอยู่ในตัวๆ นั้นเลย
หลักการของมาตรานี้บัญญัติไว้คล้ายกับขั้นตอนแรกของการออกตัวๆ กล่าวคือผู้ส่งจ่ายจะมีคำสั่ง
จ่ายโดยมีเงื่อนไขไม่ได้ (มาตรา 909 (2)) ถ้าสั่งจ่ายโดยมีเงื่อนไข ตัวๆ นั้นจะไม่สมบูรณ์เป็นตัว
แลกเปลี่ยน (มาตรา 910 วรรคแรก) แตกต่างกับการสลักหลังมีเงื่อนไข ตัวๆ นั้นยังคงสมบูรณ์
เพียงแต่กฎหมายบัญญัติให้เงื่อนไขนั้นไม่เป็นผลและถือว่าไม่มีเงื่อนไขในตัวๆ นั้นเลย

การสลักหลังโอนตัวๆ นอกจากจะสลักหลังโอนโดยปราศจากเงื่อนไขแล้ว ยังต้องสลัก
หลังโอนจำนวนเงินทั้งหมดในตัวๆ นั้นไปยังผู้รับสลักหลังด้วย ถ้าสลักหลังโอนบางส่วน การ
สลักหลังนั้นตกเป็นโฆษะ เท่ากับว่ามิได้สลักหลังโอนตัวๆ นั้นให้แก่ผู้รับสลักหลังเลย

เช่น ก. ผู้ทรงในฐานะเป็นผู้รับเงินตามตัวแลกเปลี่ยนฉบับหนึ่ง ราคา 50,000 บาท ก. เป็น
หนี้ ข. อยู่ 40,000 บาท ก. จึงสลักหลังโอนตัวๆ นั้นให้ ข. จำนวน 40,000 บาท ดังนี้การสลักหลัง
นั้นเป็นโฆษะ ผลก็คือ ถือว่า ข. มิได้เป็นผู้ทรงตัวๆ นั้นเลย จึงไม่มีสิทธิเรียกเงินตามตัวๆ นั้น และ
ก. ยังอยู่ในฐานะเป็นผู้ทรงตัวๆ ฉบับนั้น ถ้าได้ตัวๆ นั้นไว้ในครอบครองอีก

ข้อสังเกต

(1) ขั้นตอนแรกของการออกตั๋วเงิน กฎหมายห้ามมิให้มีเงื่อนไข (มาตรา 909 (2), 983 (2) และ 988 (2)) ถ้าผู้สั่งจ่ายหรือผู้ออกตั๋วฯ ผ่าฝืนวางเงื่อนไขลงไว้แล้ว ตั๋วเงินนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ (มาตรา 910 วรรคแรก, 984 วรรคแรก และ 989 วรรคแรก ประกอบ 910 วรรคแรก) แต่ขั้นตอนการสลักหลังโอนนั้น กฎหมายห้ามสลักหลังมีเงื่อนไข ถ้าฝ่าฝืน กล่าวคือผู้สลักหลังสลักหลังโดยมีเงื่อนไขตั๋วเงินนั้นยังคงสมบูรณ์ เสมือนว่าไม่มีเงื่อนไขในการสลักหลัง (มาตรา 922 วรรคแรก)

(2) การสลักหลังโอนตั๋วฯ บางส่วน หมายถึงการสลักหลังโอนเงินในตัวฯ นั้นเพียงบางส่วน มีลักษณะใกล้เคียงกับการที่ผู้สลักหลังลงข้อจำกัดความรับผิดชอบตามมาตรา 915 (1) จำต้องสังเกตด้วยคำหรือข้อความให้ดี เพราะมีผลต่างกันมาก

เช่น ก. เป็นผู้รับเงินตั๋วแลกเงินฉบับหนึ่งราคา 50,000 บาท ก. สลักหลังโอนตั๋วฯ นั้นชำระหนี้ ข. โดยระบุข้อความในการสลักหลังไว้ว่า “โอนให้ ข. แต่ขอรับผิดชอบเพียง 30,000 บาท” ดังนี้ เป็นการจำกัดความรับผิดชอบตามมาตรา 915 (1) ซึ่ง ก. มีอำนาจทำได้ การโอนสมบูรณ์

(3) ความในมาตรา 922 นี้ นำไปใช้บังคับกับตั๋วสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

ผู้สั่งจ่ายระบุข้อความห้าม **มาตรา 923** ผู้สลักหลังคนใดระบุข้อความห้ามสลัก
สลักหลังโอนตั๋วแลกเงินตัว **หลังฉบับไปลงไว้แล้ว** ผู้สลักหลังคนนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดชอบ
หากฝ่าฝืน ผู้สลักหลังก็ไม่ต้องรับ **บุคคลอื่นมาสลักหลังแล้วแลกเงินนั้นให้ไป** ในภายหลัง
ผิดต่อผู้รับสลักหลังคนหลัง ๆ

ผู้สลักหลังเป็นคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตั๋วแลกเงินเช่นเดียวกับผู้สั่งจ่าย อาจไม่ประสงค์จะเข้าผูกพันรับผิดชอบหรือไม่ประสงค์จะมีนิติสัมพันธ์กับผู้รับโอนคนอื่น ๆ เพราะตั๋วเงินเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ง่ายและอาจถูกโอนต่อ ๆ ไปได้หลายทอด กฎหมายจึงให้สิทธิผู้สลักหลังระบุข้อความห้ามโอนหรือห้ามสลักหลังต่อลงไว้ในตั๋วแลกเงินได้ เช่นเดียวกับผู้สั่งจ่าย (มาตรา 917 วรรค 2) ซึ่งถ้าผู้รับสลักหลังฝ่าฝืนข้อห้ามทำการสลักหลังโอนต่อไปอีก ผลก็คือ ผู้สลักหลังที่ระบุ

ข้อความห้ามโอนไว้ ย่อมไม่ต้องรับผิดชอบผู้ทรงคนสุดท้ายตลอดจนบรรดาผู้สละหลังทั้งหลายที่สละหลังภายหลังผู้สละหลังที่ถูกระบุห้ามโอนนั้น

เช่น ก. เป็นผู้ทรงในฐานะเป็นผู้รับเงินตัวแลกเงินฉบับหนึ่ง ก. ได้สละหลังโอนตัวฯ นั้นชำระราคาสินค้า ข. พร้อมทั้งระบุข้อความห้าม ข. สละหลังต่อลงไว้ในตัวนั้นด้วย ต่อมา ข. นำตัวฯ นั้นไปสละหลังโอนขายลคให้ ค. ค. สละหลังโอนตัวซื้อสินค้า ง. ดังนี้ ก. ผู้สละหลังที่ระบุข้อความห้ามโอนไม่ต้องรับผิดชอบ ง. ผู้ทรง และไม่ต้องรับผิดชอบ ค. ผู้สละหลังภายหลัง ข. ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกระบุห้ามสละหลังโอนแต่ ก. ยังคงรับผิดชอบ ข. ซึ่งเป็นผู้ที่ ก. โอนให้เพียงคนเดียวสำหรับ ง. ผู้ทรงยังมีสิทธิบังคับไต่เบี่ยเอาจาก ข. และ ค. ตามมาตรา 900 วรรคแรก และ 914

อนึ่ง สำหรับถ้อยคำหรือข้อความห้ามโอนที่ผู้สละหลังเขียนตามมาตรา 923 นี้ คงมีความหมายเช่นเดียวกับที่ผู้สั่งจ่ายเขียนตามมาตรา 917 วรรค 2 คืออาจจะระบุว่า “เปลี่ยนมือไม่ได้” (Not negotiable), “ห้ามโอน” (cannot be transferred), “ห้ามสละหลังต่อ” (no further indorsement) หรือระบุว่า “สละหลังให้ ข. เท่านั้น” หรือ “จ่ายให้ ค. คนเดียว” หรือความอื่นอันมีความหมายทำนองเช่นเดียวกัน

ข้อสังเกต

(1) การที่ผู้สละหลังห้ามโอน ตัวฯ ยังถูกโอนต่อไปได้ตามปกติและมีผลตามมาตรา 920 วรรคแรก เพียงแต่ผู้สละหลังที่ระบุความห้ามโอนไม่ต้องรับผิดชอบผู้สละหลังภายหลังผู้ที่ตนห้ามโอน

(2) ผู้สละหลังระบุความห้ามโอนลงบนด้านหน้าหรือด้านหลังตัวฯ ก็ได้

(3) ความในมาตรา 923 นี้ ใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985 , 989)

แผนภูมิที่ 6

สรุป

ข้อแตกต่างระหว่าง

ผู้จ้างที่ต้องซื้อประกันคนพิการ (มาตรา 917 วรรค 2) กับผู้จ้างที่ต้องซื้อประกันคนพิการ (มาตรา 923)

- กรณีที่ผู้จ้างจ้างคนพิการ (มาตรา 917 วรรค 2)

1. ตัวเงินเปลี่ยนมือไม่ได้มาแต่ต้น จะผลักดันเงินโอนเพื่อให้มีผลตามมาตรา 920 วรรคแรกมิได้ หากจะโอนต่อไปต้องทำตามวิธีการโอนหนี้หรือสิทธิเรียกร้องธรรมดาตามมาตรา 306 ซึ่งมีไว้ใช้ในการโอนสิทธิอันเกิดแต่ตัวเงิน
2. ผู้จ้างจะต้องซื้อความคุ้มครองในค้ำประกันตัวเงินหรือใบประจำค่าตอบแทน ถ้าเขียนค้ำประกัน ความคุ้มครองในค้ำประกันตัวเงินนั้นย่อมไม่มีผล (มาตรา 899)

ข้อสังเกตเพิ่มเติม

การผลักดันที่มีไว้เป็นการโอนบรรลสิทธิอันเกิดแต่ตัว ตามมาตรา 920 วรรคแรกยังมีอีก เช่น ผลักดันให้ตัวแทน (มาตรา 925) และผลักดันเพื่อจำหน่าย (มาตรา 926)

11 เกล็ด เงื่อนไข, เรื่องเดียวกัน, หน้า 77

“สิทธิของผู้รับสละหนี้ด้วยเงิน” มาตรา 924 ถ้าตัวแลกเงินสละหนี้ต่อเมื่อสิ้นเวลาเมื่อสิ้นเวลาที่กำหนดการไม่รับรอง หรือการไม่ใช้เงิน” ไซร์ ท่านว่าผู้สละหนี้ยอมได้ไปซึ่งสิทธิแห่งการรับรอง ตามแต่มีผู้จ่าย กับสิทธิไล่เบี่ยเอาแก่บรรดาผู้ซึ่งสละหนี้ด้วยเงินนั้นภายหลังที่สิ้นเวลาเช่นนั้น

“สิทธิของผู้รับสละหนี้ด้วยเงิน” แต่ถ้าวเงินนั้นได้มีคำคัดค้านการไม่รับรองที่ได้มีการคัดค้านการไม่รับรอง หรือการไม่ใช้เงินมาแต่ก่อนสละหนี้แล้วไซร์ ท่านว่าผู้รับสละหนี้ยอมได้ไปแต่เพียงสิทธิของผู้ซึ่งสละหนี้ให้แก่คนอื่นมีต่อผู้รับรอง ต่อผู้ตั้งจ่าย และต่อบรรดาผู้ซึ่งสละหนี้ด้วยเงินนั้นมาก่อนย้อนขึ้นไปจนถึงเวลาที่คัดค้านเท่านั้น

ปกติผู้ตั้งจ่ายและผู้สละหนี้ตลอดทั้งคู่สัญญาอื่น ๆ จะรับผิดชอบเมื่อตัวแลกเงินนั้นขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่ยอมรับรับรองหรือไม่ยอมใช้เงิน (มาตรา 914, 959) ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินภายในระยะเวลาและวิธีการที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 960-964) มิฉะนั้น ผู้ทรงจะสิ้นสิทธิไล่เบี่ยผู้ตั้งจ่าย ผู้สละหนี้ และคู่สัญญาอื่น ๆ เว้นแต่ผู้รับรองที่ยังต้องรับผิดชอบ (มาตรา 973 (2) และวรรค 2) ตัวแลกเงินที่ต้องทำคำคัดค้านกันนั้น เป็นตัวที่สิ้นลักษณะเปลี่ยนมือ การสละหนี้เมื่อสิ้นเวลาทำคำคัดค้านโดยจะได้ทำคำคัดค้านไว้หรือไม่ก็ตาม มีผลเป็นการ โอนหนี้กรรม คือ โอนไปเพียงสิทธิตามตัวๆ ของผู้สละหนี้ แต่ความรับผิดชอบของผู้สละหนี้ตามมาตรา 914 หาได้ตามคิดไปไม่ นอกจากนั้นหลักผู้รับโอนมีสิทธิคิดว่าผู้โอนตามมาตรา 916 ก็ใช้บังคับในกรณีนี้ไม่ได้

มาตรา 924 วรรคแรก วางเป็นหลักไว้ว่าถ้าตัวแลกเงินที่ไม่ได้ทำคำคัดค้าน ถูกสละหนี้ โอนต่อไปอีกภายหลังเมื่อสิ้นเวลาที่คัดค้านการ ไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินตามมาตรา 960 แล้ว มีผลต่อผู้รับสละหนี้ (ผู้รับ โอน) 2 ประการคือ (1) ผู้รับสละหนี้ยังได้สิทธิที่จะยื่นตัวๆ ให้ผู้จ่ายรับรองได้อีก (กรณีที่ยังมิได้รับรอง) และ (2) ผู้รับสละหนี้ยังมีสิทธิเฉพาะที่จะไล่เบี่ยเอาจาก

บรรดาผู้สละหนี้แล้ว นั้นภายหลังที่สิ้นเวลาคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงิน
เท่านั้น เพราะว่าสละหนี้โดยรู้ข้อผูกพันอยู่แล้ว¹²

ตัวอย่าง

ก.ออกตั๋วแลกเงินฉบับหนึ่ง ระบุสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. 100,000 บาท ค. สละหนี้โอน
ตั๋วฯ นั้นชำระหนี้ ง. ต่อมา ง. นำตั๋วฯ นั้นยื่นให้ ข. รับรอง ข. ไม่ยอมรับรับรอง ง. มิได้ทำคำคัดค้าน
การไม่รับรองภายในวันนั้นหรือ 3 วันต่อจากนั้น (รวม 4 วัน) ตามมาตรา 960 วรรค 3 จากนั้น ง.
นำตั๋วฯ นั้นไปชำระหนี้ด้วยการสละหนี้โอนให้ จ. จ. นำตั๋วฯ นั้นสละหนี้โอนขายลดให้ ฉ.
เช่นนี้ ฉ. ในฐานะผู้รับสละหนี้ยังได้สิทธิที่จะยื่นตั๋วฯ นั้นให้ ข. (ผู้จ่าย) รับรองได้อีก และยังคงมี
สิทธิไล่เบี้ย ง. และ จ. ซึ่งเป็นผู้สละหนี้ภายหลังที่สิ้นเวลาคัดค้านการไม่รับรองนั้น ตามมาตรา
924 วรรคแรกแต่ ฉ. ไม่มีสิทธิไล่เบี้ย ก. และ ค. เพราะ ง. มิได้ทำคำคัดค้านมาแต่แรกตามมาตรา
914, 960-964 ก. และ ค. จึงหลุดพ้นจากความรับผิดตามมาตรา 973 (2) และวรรค 2

แต่ถ้าตั๋วแลกเงินนั้น ผู้ทรงได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินภายใน
กำหนดเวลาและวิธีการตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 914, 960-964) แล้ว ตั๋วแลกเงินนั้นได้ถูก
สละหนี้โอนต่อไปอีก เช่นนี้ มาตรา 924 วรรคท้าย บัญญัติให้ผู้รับสละหนี้ได้ไปแต่เพียงสิทธิ
ของผู้ซึ่งสละหนี้ให้แก่ตน (ผู้ทรงเดิม) อันมีต่อผู้รับรอง ผู้สั่งจ่าย และบรรดาผู้สละหนี้แล้ว นั้น
นับแต่ได้ออกตั๋วฯ จนถึงเวลาคัดค้าน นั่นคือผู้รับสละหนี้ยังมีสิทธิเหมือนผู้ทรงเดิมในอันที่จะไล่
เบี้ยผู้สั่งจ่าย ผู้สละหนี้คนก่อน ๆ ที่จะมีการทำคำคัดค้าน ตลอดทั้งยังมีสิทธิที่จะบังคับเอากับผู้
รับรองได้ แต่ผู้รับสละหนี้ไม่มีสิทธิไล่เบี้ยผู้สละหนี้ภายหลังที่ได้ทำคำคัดค้านแล้วเพราะตั๋วฯ
นั้นสิ้นลักษณะในอันที่จะเปลี่ยนมือ กล่าวคือไม่เป็นตั๋วแลกเงินอีกต่อไป อนึ่งข้อความที่ว่า
“บรรดาผู้ที่สละหนี้แล้วเงินนั้นมาก่อนย้อนขึ้นไปจนถึงเวลาคัดค้าน” นั้น หมายความว่านับตั้งแต่
ออกตั๋วฯ ไปจนถึงเวลาคัดค้านหากมีผู้สละหนี้ในระหว่างนั้น

ตัวอย่าง

ก.ออกตั๋วแลกเงินฉบับหนึ่งระบุสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. 100,000 บาท ค. สละหนี้โอน
ตั๋วฯ นั้นชำระหนี้ ง. ง. นำตั๋วฯ นั้นยื่นให้ ข. รับรอง ข. ไม่ยอมรับรับรอง หรือรับรองแล้วแต่ต่อมา
ไม่ยอมใช้เงิน ง. ได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินถูกต้อง (มาตรา 914, 960-964)

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 92

จากนั้น จ. ได้สลักหลังตัวฯ นั้นชำระหนี้ จ. จ. สลักหลังตัวฯ นั้นขายลดให้ ฉ. เช่นนี้ ฉ. ผู้รับสลักหลังมีสิทธิไต่เบี่ย ก., ค. และฟ้องบังคับเอาจาก ข. (ถ้ารับรอง) ตามมาตรา 900 วรรคแรก, 937 เพราะเป็นผู้สัญญาก่อนที่จะทำคำคัดค้านไว้ตามระเบียบแล้วตามมาตรา 924 วรรคท้าย แต่ ฉ. ไม่มีสิทธิไต่เบี่ย จ. และ จ. เพราะเป็นผู้สลักหลังภายหลังจากทำคำคัดค้านแล้ว

ข้อสังเกต

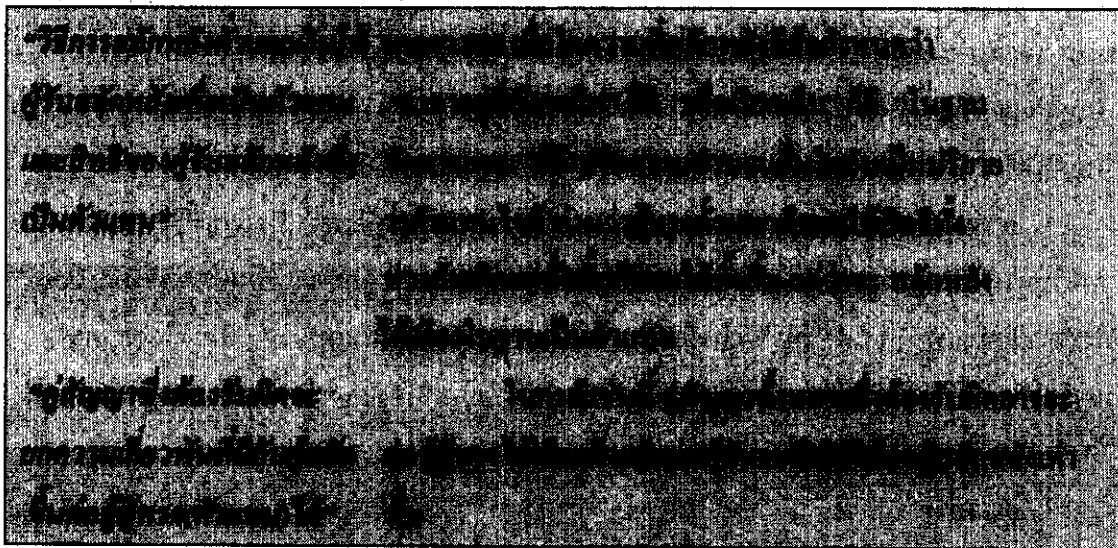
(1) ถ้าสลักหลังตัวแลกเปลี่ยนภายหลังจากที่สิ้นเวลาคัดค้านฯ แล้ว ทั้งมิได้ทำคำคัดค้านถูกต้องตามระเบียบ **ผล** ผู้รับสลักหลังได้สิทธิที่จะไต่เบี่ยเฉพาะผู้สลักหลังภายหลังจากที่สิ้นเวลาคัดค้านนั้น (มาตรา 924 วรรคแรก)

แต่ถ้าได้มีการทำคำคัดค้านฯ ถูกต้องตามระเบียบแล้ว มีการสลักหลังโอนตัวแลกเปลี่ยนต่อไปอีก **ผล** ผู้รับสลักหลังได้สิทธิไต่เบี่ยเฉพาะผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังคนก่อน ๆ ที่มีการทำคำคัดค้าน (มาตรา 924 วรรคท้าย)

สำหรับผู้รับรอง ต้องรับผิดชอบตามความในมาตรา 900 วรรคแรก, 937, 967 วรรคแรก และ 973 วรรค 2

(2) ความในมาตรานี้ มิได้นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็ค ดังนั้น การสลักหลังเช็คภายหลังจากที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินแล้วย่อมไม่อยู่ในบังคับมาตรา 924 (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 313/2521)

(3) การสลักหลังโอนตามความในมาตรา 924 ถือเป็นการโอนสิทธิอันเกิดแต่ตัวแลกเปลี่ยนตามมาตรา 920 วรรคแรก แต่ผู้รับสลักหลังไม่เป็นผู้ทรงบริบูรณ์ตามมาตรา 904, 905 มาตรานี้เป็นบทพิเศษที่จำกัดสิทธิของผู้รับสลักหลังบางประการ ซึ่งถ้าไม่ถือว่าเป็นการโอนสิทธิตามมาตรา 920 วรรคแรก ผู้รับสลักหลังย่อมไม่อาจบังคับตามสิทธิในตัวเงินนั้นได้เลย

มาตรา 925 วรรคแรกกล่าวถึงการสลักหลังตั๋วแลกเงินเพื่อให้ผู้รับสลักหลังซึ่งเป็น
ตัวแทนไปเรียกเก็บเงินตามตั๋วแลกเงินนั้นแทนผู้สลักหลังซึ่งเป็นตัวการ ผู้รับสลักหลังซึ่งเป็น
ตัวแทนยังได้ชื่อว่าเป็นผู้ทรงตั๋วแลกเงินนั้น ทั้งนี้เพื่อจะได้ใช้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตั๋วฯ นั้น เช่น
เรียกร้อง, โฉ่เบี้ย, ทำคำคัดค้าน ฯลฯ แทนผู้สลักหลังซึ่งเป็นตัวการ แต่ถ้าหากมีการสลักหลังโอน
ต่อไป ผู้ทรงก็ย่อมทำได้ แต่ให้ถือว่าเป็นการสลักหลังโอนในฐานะเป็นตัวแทนของผู้สลักหลัง
การสลักหลังให้ตัวแทน จึงมิใช่เป็นการสลักหลังโอนสิทธิตามตั๋วฯ ไปยังผู้รับสลักหลังตามความ
ในมาตรา 920 วรรคแรก ข้อความที่ใช้ในการสลักหลังให้ตัวแทนคือ “ราคาอยู่ที่เรียกเก็บ” (value
in correction) หรือ “เพื่อเรียกเก็บ” (for correction) หรือ “ในฐานะจัดการแทน” (by procuration)
หรือจะระบุไว้ชัดเจนว่าให้ใครเป็นผู้เรียกเก็บเงินแทน หรือความสำนวนอื่นในทำนอง
เช่นเดียวกันอันเป็นปริยายว่าเป็นตัวแทน

ตัวอย่าง

ก.เป็นผู้รับสลักหลังตั๋วแลกเงินฉบับหนึ่ง สลักหลังตั๋วฯ นั้นให้ ข. เพื่อเป็นตัวแทนเรียก
เก็บเงินจากผู้สั่งจ่ายหรือจากผู้สลักหลังคนก่อน ๆ ก. อาจระบุความดังต่อไปนี้ในการสลักหลังคือ
“จ่าย ข. ราคาอยู่ที่เรียกเก็บ” หรือ “โอนให้ ข. เพื่อเรียกเก็บ” หรือ “ข. ในฐานะจัดการแทน” แล้ว
มอบตั๋วฯ ให้ ข. ไป ดังนี้ ข. เป็นผู้รับสลักหลังและอยู่ในฐานะเป็นผู้ทรงตั๋วฯ นั้นแทน ก. ผู้สลัก
หลัง มีสิทธิต่าง ๆ ในตั๋วฯ แทน ก. เช่น สิทธิที่จะทำคำคัดค้านฯ กรณีที่ตั๋วฯ นั้นขาดความเชื่อถือ
สิทธิที่จะบังคับไล่เบี้ยเอากับบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ ฯลฯ แต่ถ้า ข. จะสลักหลังโอนตั๋วฯ นั้นชำระหนี้

ค. เจ้าหนี้ของคนแล้ว จะกระทำไม่ได้ ถ้าสลักหลังโอนไปก็ไม่มีผลเป็นการโอนสิทธิในตัวฯ ตาม มาตรา 920 วรรคแรก การสลักหลังโอนของ ข. เป็นเพียงตัวแทนของ ก. นั่นคือ ค. อยู่ในฐานะ เป็นผู้เรียกเก็บเงินแทน ก. ต่อไปหาก ค. เรียกเก็บเงินได้ต้องส่งคืน ก. แต่ถ้า ค. เป็นเจ้าหนี้ ก. ก. อาจสั่งให้ ข. ตัวแทนสลักหลังโอนตัวฯ นั้นชำระหนี้ ก. แทน ก. ก็ได้

ความในวรรคท้ายกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบตัวฯ นั้นกับผู้ ทรงในฐานะตัวแทน โดยให้ถือว่าคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตัวและถูกฟ้องจะยกข้อต่อสู้ที่ตนมีอยู่ กับผู้ทรง (ตัวแทน) ขึ้นต่อสู้ผู้ทรง (ตัวแทน) ไม่ได้ เพราะผู้ทรงใช้สิทธิแทนผู้สลักหลัง (ตัวการ) แต่ถ้าคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบและถูกฟ้องนั้นมีข้อต่อสู้อยู่กับผู้สลักหลัง (ตัวการ) แล้ว ย่อมยกข้อต่อสู้ นั้นขึ้นต่อสู้ผู้ทรง (ตัวแทน) ได้

ตัวอย่าง

แดงออกตั๋วแลกเงินสั่งขาวจ่ายเงินแก่ดำ คำสลักหลังโอนให้เหลืองเพื่อเรียกเก็บ ตัวขาว ความเชื่อถือ เหลืองมีสิทธิทำคำคัดค้านฯ แทนดำ และเรียกเก็บเงินโดยไล่เบี้ยเอากับแดงแทนดำ หากแดงเป็นเจ้าหนี้เหลือง แแดงจะยกหนี้ขึ้นต่อสู้เหลืองไม่ได้ เพราะเหลืองทำแทนดำ แต่ถ้า แแดงมีข้อต่อสู้กับดำเพียงใด เช่น แแดงออกตัวฯ ให้ดำเพราะถูกคำฉ้อฉล เช่นนี้ แแดงมีสิทธิยกข้อ นั้นขึ้นต่อสู้เหลืองได้

ข้อสังเกต

(1) ตัวเงินที่มีคำสั่งห้ามโอนโดยผู้สั่งจ่าย (มาตรา 917 วรรค 2) หรือผู้สลักหลัง (มาตรา 923) ก็ตาม ยังมีการสลักหลังโอนตามมาตรานี้ได้

(2) ความในมาตรานี้นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985 วรรค แรก และ 989 วรรคแรก)

ตัวอย่าง การสลักหลังตัวเงินให้ตัวแทนเรียกเก็บเงินแทน (มาตรา 925)

1. คำพิพากษาฎีกาที่ 2516/2530

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 909, 925.ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา 55.

ตั๋วแลกเงินระบุว่า ธนาคาร ฮ.เป็นผู้รับเงิน มีชื่อบริษัทจำเลยและตราบริษัท กับลายมือชื่อ ของผู้มีอำนาจลงชื่อแทนบริษัทจำเลยอีกแห่งหนึ่งอันหมายความว่าถึงการรับรองตั๋วแลกเงิน จึงถือได้ว่าจำเลยเป็นผู้จ่ายหาจำต้องมีข้อความระบุว่า'ผู้จ่าย' ด้วยไม่ ส่วนบริษัทค.ซึ่งในตัวแลก

เงินมีระบุชื่อบริษัทดังกล่าวและลายมือชื่อกรรมการผู้จัดการด้วย จึงต้องถือว่าบริษัทดังกล่าวเป็น
ผู้ส่งจ่าย และไม่ต้องมีข้อความเขียนว่า 'ผู้ส่งจ่าย' เช่นกัน

ธนาคาร ฮ. ผู้รับเงินตามตั๋วแลกเงินซึ่งเป็นผู้ทรงได้สลักหลังให้ธนาคาร ก. จัดการแทน และ
ธนาคาร ก. ได้สลักหลังต่อไปยังโจทก์ในฐานะจัดการแทน โจทก์จึงมีฐานะเป็นผู้ทรงตั๋วแลกเงิน
และจะใช้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตัวนั้นได้ทั้งสิ้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 925 โจทก์จึงมีสิทธิติดตามทวงถามเงินตามตั๋วแลกเงินและฟ้องคดีได้ด้วยตนเอง.

2. คำพิพากษานิติฎีกาที่ 772/2531

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 982, 985, 916, 1001.

โจทก์มอบเงินแก่จำเลยจำนวนหนึ่งแล้วจำเลยได้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้โจทก์ และโจทก์ได้
สลักหลังมอบให้จำเลยซึ่งเป็นตัวแทนของโจทก์ในการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาด
หลักทรัพย์ฯ โดยตกลงกันให้จำเลยนำตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวมาหักหนี้ค่าซื้อหลักทรัพย์ที่โจทก์
ค้างชำระ ดังนี้ เมื่อข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่า จำเลยได้ซื้อหลักทรัพย์ให้โจทก์ ตั๋วสัญญาใช้เงินที่
จำเลยรับไว้ จึงปราศจากมูลหนี้ที่โจทก์จะต้องชำระแก่จำเลย จำเลยจึงไม่เป็นผู้ทรง และมีตั๋ว
สัญญาใช้เงินไว้ในครอบครองโดยฐานเป็นผู้รับเงินคงเป็น เพียงผู้ยึดถือตั๋วสัญญาใช้เงินไว้แทน
โจทก์เท่านั้น โจทก์ยังคงเป็น ผู้ทรงและมีสิทธิฟ้องเรียกเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินจากจำเลย
ผู้ส่งจ่ายได้

ตั๋วสัญญาใช้เงินถึงกำหนดใช้เงินวันที่ 4 พฤษภาคม 2523 โจทก์ฟ้องคดีเมื่อ
วันที่ 10 พฤศจิกายน 2525 ยังไม่พ้นเวลา 3 ปี นับแต่วันตั๋วเงินถึงกำหนดใช้เงิน ฟ้องโจทก์จึงยัง
ไม่ขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1001

“ผู้รับจำนำ” คือผู้รับจำนำซึ่งได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำ	และเมื่อผู้รับจำนำได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำแล้ว ผู้รับจำนำจะถือว่าได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำแล้ว และเมื่อผู้รับจำนำได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำแล้ว ผู้รับจำนำจะถือว่าได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำแล้ว
“ผู้รับจำนำ” คือผู้รับจำนำซึ่งได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำ	และเมื่อผู้รับจำนำได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำแล้ว ผู้รับจำนำจะถือว่าได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำแล้ว และเมื่อผู้รับจำนำได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำแล้ว ผู้รับจำนำจะถือว่าได้รับมอบสิทธิในการนำจำนำจากผู้จำนำแล้ว

จำนำ คือสัญญาที่ผู้จำนำส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่ผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ (มาตรา 747) ตัวแลกเปลี่ยนที่ส่งจำนำล่วงหน้าย่อมจำนำกันได้ตามความในมาตรา 926 วรรคแรก ประกอบมาตรา 747 ด้วยการนำตัวแลกเปลี่ยนนั้นไปมอบไว้เป็นประกันการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ แต่ต้องทำตามวิธีการในมาตรา 926 คือ ผู้สละหลังจำนำจะต้องใช้ข้อความว่า “ราคาเป็นประกัน” (value in security) หรือ “ราคาเป็นจำนำ” (value in pledge) หรือสละหลังระบุไว้ชัดเจนว่า “สละหลังเพื่อจำนำ” หรือข้อความอื่นใดอันมีความหมายเป็นปริยายว่าจำนำ เมื่อได้มอบตัวนั้นแล้ว ผู้รับจำนำย่อมอยู่ในฐานะเป็นผู้ทรงตัวแลกเปลี่ยนนั้นและจะใช้สิทธิทั้งปวงจากตัวนั้นได้ เช่น ทำค้ำคัณฑ์ หรือไถ่เบี้ย เพื่อนำเงินนั้นมาชดใช้ตามมูลหนี้ที่รับจำนำ (มาตรา 767) แต่จะสละหลังโอนตัวนั้น ชำระหนี้บุคคลอื่นไม่ได้ เว้นแต่ถูกหนี้ผู้สละหลังจำนำจะมอบหมาย และถ้าสละหลังโอนตัวนั้นต่อไป ก็ไม่มีผลเป็นการโอนสิทธิในตัวนั้น ตามมาตรา 920 วรรคแรก แต่การสละหลังโอนของผู้ทรงที่รับจำนำ อยู่ในฐานะเป็นคำสละหลังของตัวแทน กล่าวคือเป็นการสละหลังโอนแทนผู้สละหลังจำนำนั่นเอง เช่นเดียวกับมาตรา 925 วรรคแรก

และความในวรรคท้าย ถ้าผู้ทรงในฐานะผู้รับจำนำใช้สิทธิไถ่เบี้ยคู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวแลกเปลี่ยนนั้น คู่สัญญาเหล่านั้นจะต่อสู้ผู้ทรง (ผู้รับจำนำ) ด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้สละหลัง (ผู้จำนำ) ไม่ได้ เพราะผู้ทรง (ผู้รับจำนำ) ใช้สิทธิ

เรียกร้องของเขาในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้ มิใช่เรียกร้องแทนดังเช่นมาตรา 925 เว้นแต่ การสลักหลัง
จำนำนั้นจะได้เกิดมีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉลระหว่างผู้สลักหลัง (ผู้จำนำ) กับผู้ทรง (ผู้รับจำนำ)
ทำนองเดียวกับมาตรา 916 นั้นเอง

ตัวอย่าง

ก.ออกตั๋วแลกเงินล่วงหน้าสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. 50,000 บาท ต่อมา ค.เป็นหนี้ ง. 40,000
บาท ค. จึงสลักหลังจำนำตั๋วฯ นั้นแก่ ง. โดยระบุข้อกำหนดในการสลักหลังว่า “ราคาเป็นจำนำแก่
ง.” เช่นนี้ ง. เป็นผู้ทรง (ผู้รับจำนำ) มีสิทธินำตั๋วฯ นั้นให้ ข. รับรองหรือใช้เงิน แต่ ง. จะโอนตั๋วฯ
นั้นชำระหนี้เจ้าหนี้ของตนไม่ได้ หากโอนไป ง. ก็อยู่ในฐานะเป็นเพียงตัวแทนของ ค. กล่าวคือ
สลักหลังแทน ค. นั้นเอง ผู้รับสลักหลังจึงไม่ได้รับโอนสิทธิในตั๋วฯ นั้นตามมาตรา 920 วรรคแรก
และถ้าตั๋วฯ นั้นขาดความเชื่อถือ ง.มีสิทธิทำคำคัดค้านฯ และไล่เบี้ย ก. ผู้สั่งจ่ายได้เต็ม 50,000
บาท ง. คงหักไว้ตามมูลหนี้จำนำคือ 40,000 บาท และอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย เงินที่เหลือ ง.
ต้องคืนให้ ค. ไป (ทำนองเดียวกับการบังคับจำนำ มาตรา 767)

ในกรณีที่ ง. ไล่เบี้ย ก. หาก ก. มีข้อต่อสู้ข้อใดข้อหนึ่งกับ ค. อยู่ก่อน เช่น หลังจาก ก. ออกตั๋วฯ
ให้ ค. แล้ว ก. กลับเป็นเจ้าหนี้ ค. ในภายหลัง ดังนี้ ก. จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อขอหักกลบลบหนี้
กับ ง. ไม่ได้ เพราะว่า ง. มิใช่ตัวแทนของ ค. แต่ ง. ใช้สิทธิไล่เบี้ยในนามของตน เว้นแต่ ก. จะ
พิสูจน์ได้ว่า ค. คบคิดกับ ง. เพื่อฉ้อฉล ก. แต่ถ้า ก. มีข้อต่อสู้ข้อใดข้อหนึ่งกับ ง. แล้ว ก. ย่อมยกขึ้นต่อสู้
ง. ได้เพราะ ก. มิได้ยกข้อต่อสู้โดยอาศัยความเกี่ยวพันใด ๆ ระหว่างตนกับ ค. ผู้สลักหลังจำนำ แต่
ยกข้อต่อสู้ ง. ผู้รับจำนำโดยตรง เช่น ก. เป็นเจ้าหนี้ ง. และขอหักกลบลบหนี้กับ ง. เป็นต้น

ข้อสังเกต

(1) มาตรา 926 กล่าวเฉพาะผู้สลักหลังจำนำตั๋วแลกเงิน กรณีถ้าเป็นผู้สั่งจ่าย สั่งจ่ายใน
นามของตนให้แก่ตนเอง (เป็นผู้รับเงิน) ย่อมมีสิทธิสลักหลังจำนำตั๋วฯ นั้นได้เช่นเดียวกันตาม
วิธีการในมาตรา 926 (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 2121/2518)

(2) ความในมาตรา 926 วรรคท้าย แตกต่างกับมาตรา 925 วรรคท้าย คือ.-

- มาตรา 926 วรรคท้าย คู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตั๋วเงิน จะยกข้อต่อสู้ของตนที่มีต่อผู้ทรง
(ผู้รับจำนำ) ได้ แต่จะยกข้อต่อสู้ของตนที่มีต่อผู้สลักหลัง (ผู้จำนำ) ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรง (ผู้รับ
จำนำ) ไม่ได้ เว้นแต่ การสลักหลังจำนำ จะมีขึ้นเนื่องจากผู้สลักหลัง (ผู้จำนำ) และผู้ทรง (ผู้รับ
จำนำ) ได้คบคิดกันฉ้อฉล (เช่นเดียวกับมาตรา 916)

- มาตรา 925 วรรคท้าย คู่สัญญาที่ต้องรับผิดตามตัวเงิน จะยกข้อต่อสู้ของคนที่มีต่อผู้ทรง
(ตัวแทน) ไม่ได้ แต่จะยกข้อต่อสู้ของคนที่มีต่อผู้สละหลัง (ตัวการ) ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรง
(ตัวแทน) ได้

(3) ความในมาตรา 926 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985
วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

ตัวอย่างการสละหลังจำนำตัวเงิน (มาตรา 926)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4135/2532

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 926. พระราชบัญญัติ สัมละลา
มาตรา 22.

ผู้ร้องสละหลังจำนำตัวสัญญาใช้เงินของบริษัท.ไว้แก่จำเลยที่ 1 เพื่อประกันหนี้ของผู้ร้อง
และตัวสัญญาใช้เงินไม่ได้ห้ามเปลี่ยนมือ การสละหลังดังกล่าวยอมทำให้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้ทรง
ตัวสัญญาใช้เงินเรียกเก็บเงินตามตัวได้ในวันถึงกำหนด โดยไม่ต้องบอกกล่าวการจำนำแก่
บริษัท.และบังคับเอากับบริษัท. ผู้ออกตัวได้ และการที่จำเลยที่ 1 ทำหนังสือตกลงสละสิทธิที่
จะไม่เรียกร้องให้ผู้ร้องชำระหนี้ อีก หากการบังคับจำนำตัวสัญญาใช้เงินแล้วได้เงินไม่พอชำระ
หนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินนั้น จำเลยที่ 1 มุ่งประสงค์จะบังคับชำระหนี้โดยการบังคับจำนำตามตัว
สัญญาใช้เงินที่บริษัท.ออกให้แก่ผู้ร้องเท่านั้นซึ่งจำเลยที่ 1 ต้องถูกผูกพันเจ้าพนักงานพิทักษ์
ทรัพย์จึงเรียกให้ผู้ร้องชำระหนี้รายนี้อีกไม่ได้

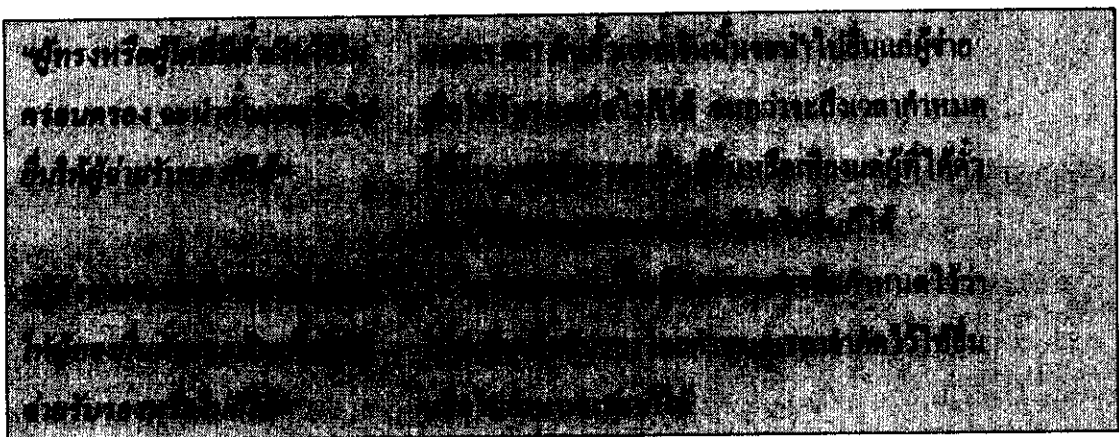
ส่วนที่ 2

การรับรอง

(Acceptance)

การรับรอง หมายถึงการแสดงความของผู้จ่ายในอันที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สั่งจ่าย โดยทั่วไป ตัวแลกเงินฉบับหนึ่งจะมีคู่สัญญาที่ต้องผูกพันรับผิดชอบและคู่สัญญาที่ไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบ ผู้จ่ายเป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในฐานะเป็นคู่สัญญาในตัวเงินที่ยังไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบ เพราะเพียงถูกระบุชื่อไว้ในตัวฯ นั้น ต่อเมื่อผู้จ่ายได้ลงลายมือชื่อรับรองตัวแลกเงินนั้นแล้ว เช่นนี้ ผู้จ่ายจะเปลี่ยนฐานะเป็นผู้รับรอง และต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะเป็นลูกหนี้ขั้นต้นต่อผู้ทรง (มาตรา 900 วรรคแรก, 937) และต้องรับผิดชอบร่วมกันกับผู้สั่งจ่ายและบรรดาผู้สลักหลัง (ถ้ามี) ต่อผู้ทรง (ดูมาตรา 967 วรรคแรก) ดังนั้นการรับรองตัวแลกเงินจึงมิได้เฉพาะตัวผู้จ่ายเท่านั้น บุคคลอื่นจะลงลายมือชื่อรับรองตัวแลกเงินไม่ได้ ถ้าลงไปก็ไม่มีผลเป็นคำรับรอง (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 359/2511)

วันถึงกำหนดใช้เงินของตัวแลกเงินนั้น ได้กล่าวแล้วในมาตรา 913 ผู้สั่งจ่ายสามารถกำหนดวันใช้เงินตามตัวแลกเงินได้ 4 แบบ หรือ 4 ประเภท แต่อาจสรุปได้เป็น 2 แบบใหญ่ คือ ตัวแลกเงินที่สั่งให้ผู้จ่าย จ่ายเงินเมื่อถึงวันที่กำหนดไว้ หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ นับแต่วันถึงในตัวฯ นั้น (มาตรา 913 (1), (2)) และตัวแลกเงินที่สั่งให้ผู้จ่าย จ่ายเงินเมื่อทวงถามหรือเมื่อได้เห็น หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น (มาตรา 913 (3), (4))

“ผู้สั่งจ่ายจะห้ามผู้ทรงนำตัวแลกเงินขึ้นเพื่อให้ผู้จ่ายรับรองก็ได้”	ผู้สั่งจ่ายจะห้ามการนำตัวแลกเงินขึ้นเพื่อรับรองก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นตัวเงินอันได้ออกส่งให้ไว้เงินเฉพาะ ณ สถานที่อื่นใดอันมีใญ่ฐานมาของผู้จ่าย หรือได้ออกส่งไว้ให้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งนับแต่ได้เห็น
“ผู้สั่งจ่ายจะลงข้อกำหนดยังไม่ให้ผู้ทรงนำตัวขึ้นให้รับรองก็ได้”	อนึ่ง ผู้สั่งจ่ายจะลงข้อกำหนดไว้ว่ายังมีให้นำไปให้ผู้ทรงนำตัวขึ้นให้รับรองก่อนถึงกำหนดวันใดวันหนึ่งก็ได้
“ผู้สั่งจ่ายจะลงข้อกำหนดหรือให้ผู้ทรงนำตัวแลกเงินเพื่อให้ผู้จ่ายรับรองหรือไม่ก็ได้”	ผู้สกลกหลังทุกสนจะลงข้อกำหนดไว้ว่าให้นำตัวเงินขึ้นเพื่อรับรองโดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ขึ้นหรือไม่กำหนดเวลาก็ได้เช่นแต่ ผู้สั่งจ่ายจะได้ห้ามการรับรอง

ความในวรรคแรก ที่ว่า “จนกว่าจะถึงเวลากำหนดใช้เงิน” แสดงว่าตัวแลกเงินนั้นเป็นตัวที่สั่งจ่ายล่วงหน้าโดยผู้สั่งจ่ายระบุสั่งให้ผู้จ่าย จ่ายเงินเมื่อถึงกำหนดเวลาใช้เงินในวันใดวันหนึ่งที่กำหนดไว้ ตัวๆ ดังกล่าวผู้ทรงจะนำไปขึ้นให้แก่ผู้จ่ายเพื่อรับรองก่อนที่ตัวๆ จะถึงกำหนดใช้เงิน หรือผู้ทรงจะมอบให้ผู้แทนหรือตัวแทนที่ได้ครอบครองตัวๆ นั้นไว้โดยชอบ (มาตรา 925, 926) เป็นผู้นำตัวๆ นั้นไปขึ้นให้ผู้จ่ายรับรองก็ได้ อย่างไรก็ดี โดยทั่วไปแล้ว ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องนำตัวแลกเงินไปให้ผู้จ่ายรับรอง (มาตรา 913 (1), (2)) เว้นแต่จะมีการกำหนดไว้ในตัวแลกเงินนั้นโดยผู้สั่งจ่ายหรือผู้สกลกหลังกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวๆ ไปขึ้นให้ผู้จ่ายรับรอง (มาตรา 927 วรรค 2, 4 และวรรคท้าย)

ตามวรรคสองและสี่ ผู้สั่งจ่าย อาจลงข้อกำหนดดังต่อไปนี้ลงไว้ในด้านใดด้านหนึ่งของตัวแลกเงินก็ได้ คือ

1. ลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำตัว ขึ้นเพื่อรับรองโดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ขึ้น (มาตรา 927 วรรค 2) เช่น ก. ผู้สั่งจ่ายทำสัญญาบัญชีเดินสะพัดกับ ข. มีข้อตกลงหักบัญชีในวันสิ้นเดือนของทุกเดือน ประมาณกลางเดือน ก. ตรวจบัญชีแล้ว เห็นว่าตนเองเป็นเจ้าหนี้ ข. จำนวนหนึ่ง จึงออกตัวแลกเงินสั่ง ข. จ่ายเงินแก่ ค. 10,000 บาท และกำหนดให้ ค. นำตัวขึ้นให้ ข. รับรองภายใน 15 วันนับแต่วันออกตัวๆ ดังนี้ ค. มีหน้าที่ต้องนำตัวๆ ไปขึ้นให้ ข. รับรองตามกำหนดดังกล่าว

2. ลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวฯ ยื่นเพื่อรับรองโดยไม่กำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ยื่น (มาตรา 927 วรรค 2) เช่นตัวอย่างใน 1. ก. ผู้ทรงจะยื่นตัวฯ นั้นให้ ข. รับรองเมื่อไรก็ได้ก่อนตัวฯ ถึงกำหนด

3. ลงข้อกำหนดห้ามมิให้ผู้ทรงนำตัวฯ ยื่นเพื่อรับรองก่อนถึงกำหนดวันใดวันหนึ่ง (มาตรา 927 วรรค 4) เช่นตัวอย่าง 1. หาก ก. ตรวจสอบบัญชีเดินสะพัด เห็นว่าตนเองเป็นหนี้ ข. เมื่อหักบัญชีสิ้นเดือน ธ.ค. 25 แต่คาดว่าจะเข้าหนี้ ข. จำนวนหนึ่งเมื่อหักบัญชีในงวดเดือนถัดไปขณะนั้น ก. เป็นลูกหนี้ ค. 10,000 บาท ก. จึงออกตั๋วแลกเงินสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ก. 10,000 บาท และ ก. ลงข้อกำหนดห้าม ค. นำตัวฯ นั้นไปยื่นให้ ข. รับรองก่อนวันที่ 30 ธ.ค. 25 ซึ่งถ้า ก. ไม่กำหนดเช่นนั้น ค. อาจนำตัวฯ ไปยื่นก่อนสิ้น ธ.ค. และ ข. คงไม่ยอมรับรองตัวฯ นั้น

ความในวรรคสาม ผู้สั่งจ่ายจะห้ามผู้ทรงนำตัวฯ แลกเงินนั้นยื่นให้ผู้จ่ายรับรองก็ได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระหว่างผู้สั่งจ่ายกับผู้จ่ายค้าขายติดต่อกันมานานมีการบันทึกบัญชีหนี้สินระหว่างกันถูกต้องเสมอมาและไว้วางใจกัน การที่กำหนดให้ยื่นตัวรับรองก็เพื่อให้ผู้จ่ายยืนยันหนี้สินจึงไม่ควรนำมาใช้กับลูกหนี้ที่ดีของกิจการ¹³ หรืออาจเป็นเพราะผู้สั่งจ่ายยังคงตกลงกันไม่ได้ในเรื่องหนี้สิน แต่มีข้อบกพร่องที่ผู้สั่งจ่ายจะห้ามผู้ทรงนำตัวฯ แลกเงินยื่นให้ผู้จ่ายรับรองไม่ได้เฉพาะตัวแลกเงิน 2 ประเภทดังนี้คือ

1. ตัวแลกเงินที่ได้ออกสั่งให้ใช้เงิน ณ สถานที่อื่น นอกจากภูมิลำเนาของผู้จ่าย และ
2. ตัวแลกเงินที่ได้ออกสั่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งนับแต่ได้เห็น

กรณีตาม 1. ปกติสถานที่ใช้เงินมักจะเป็นภูมิลำเนาของผู้จ่าย (มาตรา 909 (5), 910 วรรค 3) การที่ผู้สั่งจ่ายกำหนดสถานที่ใช้เงินนอกเหนือไปจากภูมิลำเนาของผู้จ่าย ผู้จ่ายอาจไม่สะดวกต่อการจ่ายเงิน ดังนั้นแม้จะมีข้อกำหนดห้ามนำขึ้นเพื่อรับรองของผู้สั่งจ่าย ผู้ทรงก็ควรที่จะสอบถามผู้จ่ายก่อนว่าจะขัดข้องหรือไม่

ส่วนกรณีตาม 2. ตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งนับแต่ได้เห็น (มาตรา 913 (4)) ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องนำตัวฯ ไปยื่นให้ผู้จ่ายได้เห็นด้วยการรับรองเสียก่อนภายใน 6 เดือนนับแต่วันออกตัวฯ (มาตรา 943 วรรคแรก, 928) ทั้งนี้เพื่อจะได้คำนวณนับวันถึงกำหนดใช้เงินได้ โดยคำนวณนับตั้งแต่วันรับรองไปภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้วจะได้วันถึงกำหนดใช้เงิน แต่ถ้าไม่

¹³ อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 136.

นำไปยื่นเพื่อได้รับรองขอมไม่อาจทราบวันถึงกำหนดใช้เงินได้เลย ดังนั้นคำบอกห้ามฯ ของผู้ส่งจ่ายจึงไม่มีผล

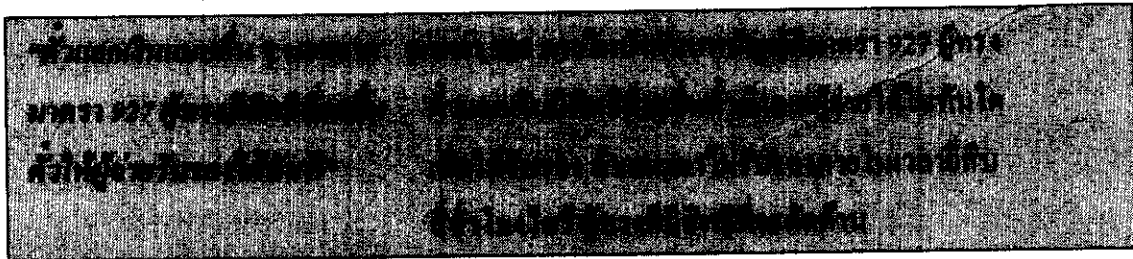
ความในวรรคสุดท้าย กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้สกลหลังทุกคนลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำตัวฯ ขึ้นเพื่อรับรองโดยกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ขึ้น หรือไม่กำหนดเวลาก็ได้ เช่นเดียวกับผู้ส่งจ่ายตามความในวรรคสอง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นผลตามมาตรา 973 วรรคท้าย เว้นแต่ผู้ส่งจ่ายจะได้ลงข้อกำหนดห้ามนำขึ้นเพื่อรับรองลงไว้ในตัวก่อนแล้ว ผู้สกลหลังขอมไม่มีอำนาจลงข้อกำหนดให้ผู้ทรงนำขึ้นเพื่อรับรองได้อีก

ผู้ทรงนำขอมขอมขึ้นเพื่อใช้เงินเมื่อ
เงินเมื่อถึงเวลาที่กำหนดโดยค้ำประกัน
เห็น คือผู้ส่งจ่ายได้รับรอง เห็นเห็น คือรับเงินขึ้นเพื่อใช้รับรองภายในหก
ภายใน 6 เดือนนับแต่วันขึ้น
ในตัว

ตัวแลกเงินที่ผู้ส่งจ่ายระบุสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็น (มาตรา 913 (4)) เช่น ก. ผู้ส่งจ่ายระบุว่า “ให้ ข. (ผู้จ่าย) จ่ายเงินจำนวน 10,000 บาทแก่ ค. เมื่อครบ 3 เดือนนับแต่ได้เห็น” คำว่า “นับแต่ได้เห็น” หมายถึงนับแต่วันที่ผู้จ่ายได้รับรองตัวฯ นั้น หรือนับแต่วันที่ผู้จ่ายได้เห็นตัวฯ นั้นด้วยการรับรองตัวฯ นั้นด้วยนั่นเอง (มาตรา 943 วรรคแรก)

การที่ผู้ส่งจ่ายระบุวันถึงกำหนดใช้เงินดังกล่าว หากผู้ส่งจ่ายมิได้ลงข้อกำหนดจำกัดระยะเวลาให้ผู้ทรงนำตัวฯ เพื่อให้ผู้จ่ายรับรองไว้ (ตามมาตรา 927 วรรค 2) ผู้ทรงอาจเก็บตัวฯ นั้นไว้เป็นเวลานาน เพราะตราใบที่ผู้ทรงยังไม่นำตัวฯ ไปยื่นให้ผู้จ่ายได้เห็นด้วยการรับรอง ก็ไม่สามารถคำนวณนับวันถึงกำหนดใช้เงินอีก 3 เดือนต่อไปได้ ดังนั้นเพื่อให้คู่สัญญาในตัวฯ ต้องผูกพันรับผิดชอบเป็นเวลานาน มาตรานี้จึงได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อบังคับให้ผู้ทรงตัวฯ ประเภทนี้นำตัวฯ ไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรองภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ลงในตัวฯ นั้น หรือภายในเวลาช้าหรือเร็วกว่านั้นตามที่ผู้ส่งจ่ายระบุไว้ตามมาตรา 927 วรรค 2 เมื่อผู้จ่ายรับรองแล้วขอมคำนวณนับวันถึงกำหนดใช้เงินต่อไปอีก 3 เดือนได้ โดยนับตั้งแต่วันรับรองไปจนครบกำหนด 3 เดือน วันที่ครบนั้นเองถือเป็นวันถึงกำหนดใช้เงินของตัวฯ ฉบับนั้น ถ้าหากผู้ทรงฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรา 928

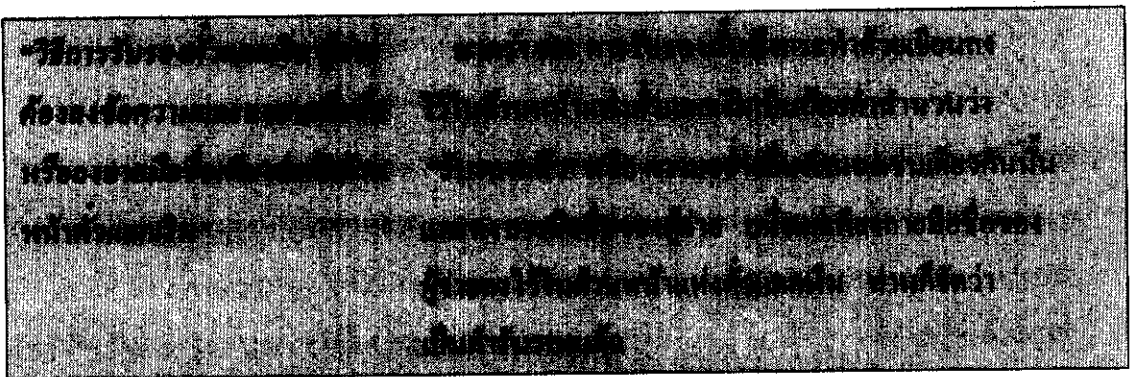
นี้ ผู้ทรงยอมสิทธิไต่เบี่ยผู้ส่งจ่าย, ผู้สกลหลัง และคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง
(มาตรา 973 (1) ตอนท้าย, วรรค 2)

ข้อความที่ว่า “ภายในบังคับบทบัญญัติ มาตรา 927” นั้น หมายความว่าตัวแลกเปลี่ยนฉบับใด
ที่ไม่มีกำหนดเวลาบังคับให้ยื่นหรือไม่มีข้อห้ามนำยื่นตามความในมาตรา 927 หากผู้ทรงได้ตัว
แลกเปลี่ยนดังกล่าวมา ย่อมมีสิทธิยื่นตัวฯ นั้นให้แก่ผู้จ่ายรับรองได้ในทันทีที่ได้รับโอนตัวมา เพื่อจะได้
ทราบจากผู้จ่ายจะรับรองหรือไม่ ถ้าผู้จ่ายไม่รับรองภายในเวลา 24 ชั่วโมง ถือได้ว่าตัวฯ นั้นได้ขาด
ความเชื่อถือลงแล้ว ผู้ทรงยอมมีสิทธิที่จะทำคำคัดค้านเพื่อเป็นหลักฐานในอันที่จะไต่เบี่ยคู่สัญญา
ที่ต้องรับผิดชอบตามตัวฯ นั้นต่อไป (มาตรา 914, 959 ข) (1), 960-964, 967 วรรคแรก) เว้นแต่ กรณี
จะต้องด้วยมาตรา 965 และหรือมาตรา 915 (2) กรณีที่ผู้ส่งจ่ายลงข้อกำหนดชัดเจนหน้าที่ทำคำ
คัดค้านให้แก่ผู้ทรง (คู่มือพิพากษาฎีกาที่ 459/2500)

ข้อสังเกต

กำหนดเวลา 24 ชั่วโมง นับแต่วันเวลาที่ได้ยื่นตัวฯ นั้นให้แก่ผู้จ่ายรับรองเป็นครั้งแรก ถ้า
ไม่ยอมรับรับรอง ผู้ทรงอาจยื่นตัวฯ นั้นให้ผู้จ่ายรับรองอีกเป็นครั้งที่ 2 ก็ได้ (มาตรา 930 วรรค 2)

การรับรองตัวแลกเงินของผู้จ่ายนั้น กฎหมายได้กำหนดแบบหรือวิธีการรับรองไว้โดยกำหนดให้ผู้จ่ายลงข้อความว่า “รับรองแล้ว” (accepted) หรือข้อความอย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกัน เช่น “รับรองจะใช้เงิน” หรือ “ยินยอมใช้เงิน” ฯลฯ และลงลายมือชื่อของผู้จ่ายในด้านหน้าแห่งตัวแลกเงินนั้น และอาจลงวันที่รับรองไว้หรือไม่ก็ได้ หรือเพียงแต่ผู้จ่ายลงลายมือชื่อของตนในด้านหน้าแห่งตัวแลกเงินนั้นเพียงลำพังโดยไม่จำเป็นต้องมีข้อความดังกล่าวอยู่เลย ก็จัดว่าเป็นการรับรองแล้วเช่นเดียวกัน

กรณีที่ผู้จ่ายลงลายมือชื่อรับรองจะจ่ายเงินตามวิธีการในมาตรา 931 นี้ ย่อมเป็นผลให้ผู้จ่ายซึ่งเดิมเป็นคู่สัญญาที่ไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้รับรอง และเป็นคู่สัญญาที่ต้องผูกพันรับผิดชอบเนื่องจากความที่ตนรับรองในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้น (มาตรา 900 วรรคแรก, 937)

ข้อสังเกต

(1) การรับรองตามแบบที่มาตรา 931 กำหนดไว้ ย่อมมีผลเฉพาะตัวผู้จ่ายที่ทำการรับรองเท่านั้น บุคคลอื่นที่มีใช้ผู้จ่าย หากได้ทำการรับรองตามความในมาตรานี้ ก็มีได้ในฐานะเป็นผู้รับรอง (ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 359/2511) แต่อาจต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้รับอาวัล (มาตรา 940) หรือเป็นผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า (มาตรา 953) ก็ได้

(2) การที่ผู้จ่ายทำการรับรองที่ด้านหลังตัวแลกเงิน ถือว่าเป็นการรับรองที่ผิดแบบหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนด ไม่ถือว่าเป็นการรับรอง หรือการรับรองนั้นไม่เป็นผลตามมาตรา 899 และไม่น่าจะถือว่าเป็นการรับอาวัลหรือเป็นการสลักหลังแต่อย่างใด

“ผู้ทรงจำนำเงินกู้ยืมเงินใน ระยะเวลาหนึ่ง แต่มิได้ลงวัน ออกตั๋ว หรือตั๋วผู้รับรองมิได้ ลงวันที่รับรอง ผู้ทรงจะจดวัน ออกตั๋ว หรือวันที่รับรองตาม ควรเป็นจริงก็ได้”	หมายความว่า ผู้ทรงจำนำเงินกู้ยืมเงินไปใช้เงินในกำหนด ระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่วันที่จะใช้เงินนั้น แต่หากมิได้ลงวันไว้ก็ได้ หรือผู้รับรองมิได้ลงวันที่ใช้เงินใน กำหนดระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่ง นับแต่ได้เห็นแต่หาก ถ้ารับรองตัวเงินได้ลงวันไว้ก็ได้ ตัวเงินนั้นนับว่า ท่านว่าผู้ทรงจะจดวันออกตั๋วหรือวันที่รับรองตามที่แท้จริงก็ ได้ แล้วพึงไปใช้เงินตามนั้น
“ผู้ทรงทำการโดยสุจริต แม้ถึง วันคือวันในกำหนดเวลา โดยสำคัญผิด ตัวเงินนั้นยังคง ใช้ได้”	อนึ่ง ท่านบัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ผู้ทรงทำการโดย สุจริตแล้ววันกำหนดเวลาไปด้วยสำคัญผิด จนในกรณีถึงวัน ผิดทุกสถาน หากว่าในภายหลังตัวเงินนั้นตกไปยังมือผู้ทรง โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตัวเงินจะเสียไปเพราะเหตุนั้นก็หาไม่ ท่านให้ลงเป็นสำคัญเงินใช้ได้และพึงใช้เงินกับคนอื่นดังว่าวัน ได้ลงลงนั้นเป็นวันที่ถูกต้องแท้จริง

ความในวรรคแรก หมายความว่า ถึงตัวแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายเขียนวันถึงกำหนดใช้เงินใน 2
ประเภท ดังนี้ คือ

1. ตัวแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายเขียนสั่งให้ใช้เงินในกำหนดระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่
วันที่ลงในวันนั้น (มาตรา 913 (2)) แต่ผู้สั่งจ่ายมิได้ลงวันไว้ ผู้ทรงจะจดวันออก
ตั๋วฯ ตามที่แท้จริงก็ได้ และพึงใช้เงินตามนั้นเช่นเดียวกันกับกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 909 (7)
และ 910 วรรคท้าย

2. ตัวแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายเขียนสั่งให้ใช้เงินในกำหนดระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้
เห็น (มาตรา 913 (4)) แต่ผู้รับรองมิได้ลงวันไว้ ผู้ทรงจะจดวันที่รับรองตามที่แท้จริงก็ได้ และนับ
จากวันนั้นต่อไปภายในระยะเวลาที่กำหนด ก็จะถึงวันกำหนดใช้เงิน (ดูมาตรา 943 วรรคแรก)

ตามวรรคท้าย ในกรณีที่ผู้ทรงลงวันที่โดยสุจริตดังกล่าวไว้ในวรรคแรก แต่ลงวัน
คลาดเคลื่อนไปเพราะเหตุสำคัญผิด แม้จะลงวันผิดทุกสถาน (คือผิดทั้งวัน-เดือน-ปี) ก็ตาม หาก

ตัวเงินนั้นได้ตกไปอยู่ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตัวเงินนั้นก็ไม่เสียไปเพราะเหตุดังกล่าว แต่ยังคงใช้บังคับเป็นตัว ๆ ได้ต่อไป และพึงใช้เงินตามตัว ๆ นั้น เสมือนว่าวันที่ลงไปนั้นถูกต้องแท้จริงแล้ว

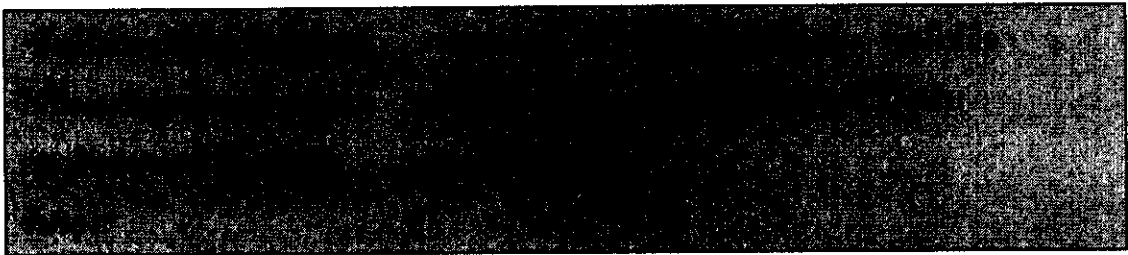
ข้อสังเกต

(1) การลงวันที่ตามความในวรรคแรกนั้น ผู้ทรงต้องกระทำโดยสุจริตและตรงตามความเป็นจริง จึงจะเป็นผลตามวรรคแรก

(2) ถ้าผู้ทรงกระทำโดยสุจริต แต่ไม่ตรงตามความเป็นจริงหากคลาดเคลื่อนไปเพราะเหตุสำคัญผิด ถ้าตัว ๆ ตกอยู่กับผู้ทรงโดยชอบแล้ว ตัวนั้นยังใช้ได้และบังคับไปตามนั้นเสมือนเป็นวันที่ถูกต้อง (มาตรา 932 วรรคท้าย)

(3) ถ้าผู้ทรงกระทำโดยไม่สุจริต ข้อความนั้นย่อมไม่มีผล (มาตรา 899)

(4) กรณีที่ผู้ตั้งจ่ายลงวันที่ออกตัว ๆ ไว้แล้ว แม้จะลงผิดความจริงไป ผู้ทรงจะนำมาตรา 932 วรรคแรกมาใช้เพื่อแก้ไขไม่ได้ (ดูมาตรา 1007)

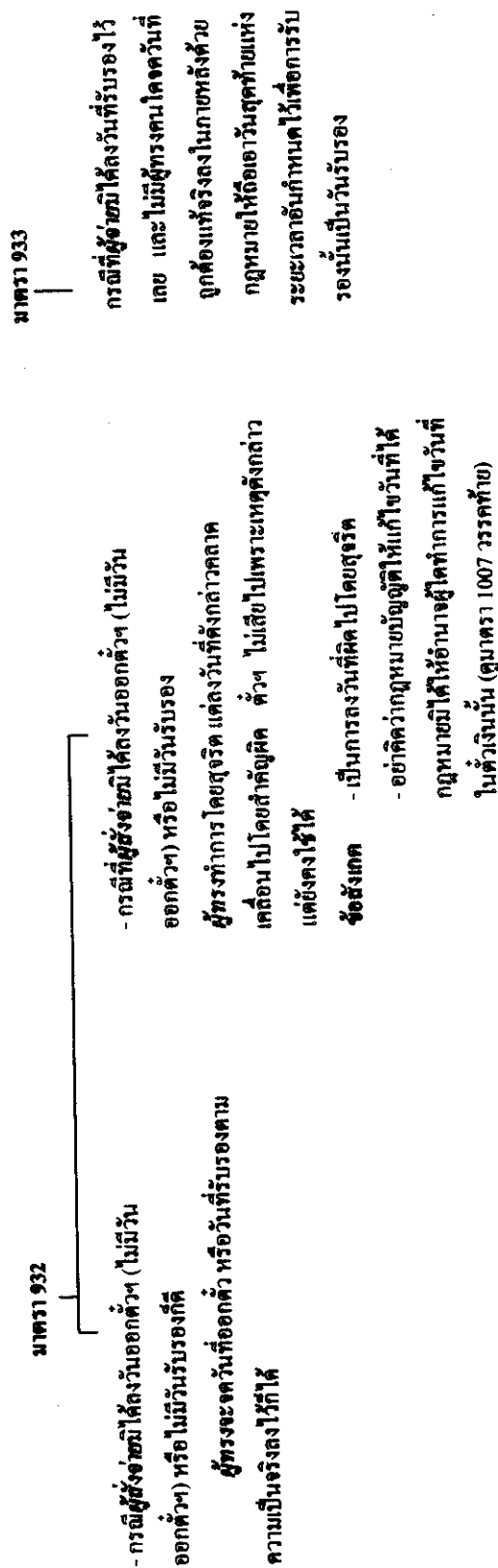
การรับรองของผู้จ่ายตามมาตรา 931 นั้น ไม่มีบทบังคับให้ผู้รับรองต้องลงวันที่รับรอง ผู้รับรองจะลงวันที่รับรองหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีที่เป็นตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินในกำหนดระยะเวลาใดเวลาหนึ่งนับแต่ได้เห็นตามมาตรา 913 (4) นั้น วันรับรองย่อมมีความสำคัญเพราะเป็นจุดเริ่มต้นในการคำนวณนับวันถึงกำหนดใช้เงิน ดังนั้น กรณีที่เป็นตัว ๆ ประเภทดังกล่าว ผู้รับรองมิได้ลงวันที่รับรองไว้ กฎหมายให้ถือเอาวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาอันกำหนดไว้เพื่อรับรองนั้นเป็นวันรับรอง

ข้อความที่ว่า “ให้ถือเอาวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาอันกำหนดไว้เพื่อรับรองนั้น” หมายถึงวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้ทรงยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรอง ซึ่งอาจกำหนดโดยผู้ตั้งจ่าย (มาตรา 927 วรรค 2) หรือผู้สลักหลัง (มาตรา 927 วรรคท้าย) ก็ได้

ตัวอย่าง

ก.ออกตั๋วแลกเงิน ลงวันที่ 1 ธ.ค. 25 ระบุสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. เมื่อครบ 7 วันนับแต่ได้
เห็น และ ก. ได้ระบุจำกัดเวลาให้ ค. ชื่นตัวฯ นี้เพื่อให้ผู้จ่ายรับรอง ภายใน 10 วันนับแต่วันที่ลงใน
ตั๋วฯ ค. นำตั๋วฯ ไปยื่นให้ ข. รับรองภายใน 10 วัน ข. ลงลายมือชื่อรับรองแล้วแต่มิได้ลงวันที่
รับรองไว้ ดังนั้นมาตรา 933 ถือว่า ข. ได้รับรองตั๋วฯ นี้ในวันที่ 11 ธ.ค. 25 อันถือเป็นวันสุดท้าย
แห่งระยะเวลาอันกำหนดไว้เพื่อรับรอง และหากนับต่อไปอีก 7 วันก็จะถึงวันกำหนดใช้เงิน ซึ่งก็
คือวันที่ 18 ธ.ค. 25 นั่นเอง

แผนภูมิที่ 7
การลงบันทึกวันรับเงิน

หมายเหตุ คำว่า “วันที่” หมายถึง วันเดือนและปีนั่นเอง

ผู้จ่ายคิดค่ารับรองของตน ก่อนสิ้นคำให้การ ถือว่าเป็น การบอกปิดไม่รับรอง เห็นแก่ ผู้จ่ายได้แสดงความยินยอมให้ จึงผู้ทรงหรือผู้สัญญาอื่น ๆ ใน คำให้การหรือผู้สัญญาอื่น ๆ ใน คำให้การหรือผู้สัญญาอื่น ๆ ใน	มาตรา 934 ถ้าผู้จ่ายเขียนคำรับรองลงในตั๋วแลกเงิน แล้วแต่หากกลับคิดฆ่าคำรับรองของตนก่อนที่ตั๋วเงินหลุดพ้นไปจาก มือตนไว้ ท่านถือเป็นผู้จ่ายได้บอกปิดไม่รับรองแก่ผู้จ่าย ได้แสดงความยินยอมให้ ไปยังผู้ทรง หรือผู้สัญญาอื่น จึงได้ลงนามในตั๋วเงินว่าตนรับรองตั๋วเงินนั้นก่อนแล้ว จึงนับว่าตนได้รับรองแล้ว คำให้การหรือผู้สัญญาอื่น ๆ ใน คำให้การหรือผู้สัญญาอื่น ๆ ใน
--	---

ได้เคยกล่าวแล้วว่าตั๋วแลกเงินเป็นสัญญา การลงลายมือชื่อรับรองตั๋วแลกเงินของผู้จ่ายจึงเป็นการแสดงเจตนาเข้าทำสัญญาเพื่อผูกพันรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้รับรอง (มาตรา 900 วรรคแรก, 937) แต่การแสดงเจตนาของผู้จ่ายนั้นหากยังไม่มีผล ผู้จ่ายย่อมมีสิทธิที่จะเพิกถอนการแสดงเจตนา นั้นได้ตามหลักทั่วไป

ดังนั้นการที่ผู้จ่ายเขียนคำรับรอง (ทั้งข้อความรับรองและลายมือชื่อเพียงคำพ้องตามมาตรา 931) ลงในตั๋วเงินแล้วแต่กลับคิดฆ่าคำรับรองของตนนั้นก่อนที่ตั๋วเงินหลุดพ้นไปจากมือ (ก่อนเป็นผล) ดังนั้นถือว่าผู้จ่ายแสดงเจตนาเพิกถอนการรับรองนั้น มีผลเท่ากับว่าผู้จ่ายบอกปิดไม่รับรองตั๋วเงิน (เช่นเดียวกับมาตรา 959 ข) (1) เพราะถือว่าการแสดงเจตนาของผู้จ่ายยังไม่สำเร็จ (เป็นผล) แต่แม้ถึงว่าตัวๆ นั้นจะยังมีได้หลุดไปจากมือผู้จ่ายก็ตาม หากผู้จ่ายได้บอกกล่าวเป็นหนังสือเรื่องการรับรองดังกล่าวไปยังผู้ทรงหรือผู้สัญญาที่มีชื่อในตัวคนใดคนหนึ่ง ว่าตนได้รับรองตัวๆ นั้นก่อนแล้วจึงคิดฆ่าคำรับรองภายหลัง ดังนั้นการคิดฆ่าคำรับรองภายหลังย่อมไม่มีผล กฎหมายให้ถือว่าผู้จ่ายนั้นต้องผูกพันรับผิดชอบตามเนื้อความที่ตนได้เขียนรับรองไว้ก่อนนั้นตามมาตรา 900 วรรคแรก และ 937

ข้อสังเกต

- (1) หากผู้จ่ายได้รับรองตัวๆ แล้วโอนต่อไป จะตามไปคิดฆ่าคำรับรองออกก็ไม่ใช่ผลเช่นกัน
- (2) การบอกกล่าวการรับรองนั้นต้องทำเป็นหนังสือ เพื่อเป็นพยานหลักฐานที่จะใช้ยืนยันผู้รับรองได้อย่างแน่นอน ดังนั้นการบอกกล่าวการรับรองแล้วด้วยวาจา ย่อมไม่มีผลบังคับกับผู้บอกกล่าว (ผู้จ่าย) และถือว่าผู้จ่ายบอกปิดไม่รับรองตัวๆ

แผนภูมิที่ 8
การบอกปิดไม่รับรอง
(มาตรา 929, 934)
มี 2 กรณี คือ

บอกปิดโดยตรง

สังเกตจากการที่ผู้จ่าย ได้แสดงออกมาโดยตรง (ด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร) ว่าจะไม่รับรอง

ผล

ค่าแลกเปลี่ยนขาดความเชื่อถือเพราะถือว่าไม่มีการรับรอง ผู้ทรงมีสิทธิที่จะทำคำคัดค้านการไม่รับรอง ฯลฯ

บอกปิดโดยปริยาย

เช่นผู้จ่ายเช็คเอออน ไม่ยอมรับรองจนกระทั่งเวลาผ่านไป 24 ชั่วโมง (มาตรา 929) หรือเมื่อผู้จ่ายเขียนคำรับรองลงในตัวเช็คเงินนั้นแล้ว แต่กลับใจ ได้ขีดฆ่าคำรับรองนั้นออกเสียก่อน มอบตัวฯ คืนให้ผู้ทรง ให้ถือว่าเป็นการบอกปิดไม่ยอมรับรอง

เห็นแต่ ผู้จ่ายได้แจ้งข่าวเป็นหนังสือไปยังผู้ทรง หรือคู่สัญญาคนอื่น ๆ ในตัวคนใดคนหนึ่งว่า ตนได้รับรองตัวแลกเงินนั้นแล้ว จึงมาขีดฆ่าคำรับรองภายหลัง ดังนั้นผู้จ่ายยังคงผูกพันตามเนื้อความที่ได้รับรองไว้แล้วนั้น การขีดฆ่าย่อมไม่เป็นผล (มาตรา 934)

"การรับรอง มี 2 ประเภท"	มาตรา 98 รับการรับรองโดยธนาคารพาณิชย์ได้สองสถาน คือ รับรองตลอดไป หรือรับรองเบี่ยงบ้าย
"การรับรองตลอดไป คือการ รับรองที่ปราศจากเงื่อนไข"	การรับรองตลอดไป คือชอชคณโดยไม่มีเงื่อนไขจำกัด ของผู้นี้จะถอนก่อนถึงกำหนดใดเลย
"การรับรองเบี่ยงบ้าย คือการ รับรองที่ปราศจากเงื่อนไข"	ส่วนการรับรองเบี่ยงบ้ายนั้น กล่าวถึงเมื่อความทัน แห่งตัวเงินได้แก่ไปจากที่เขียนสั่งไว้
ถ้า เช่น รับรองอย่างมีเงื่อนไข รับหรือรับรองที่เบี่ยงบ้าย"	กล่าวโดยนัยคือว่า ถ้าการรับรองมีเงื่อนไขก็ดี หรือ รองบดที่เบี่ยงบ้ายความดี ยานว่าเป็นรับรองเบี่ยงบ้าย

มาตรานี้ได้แบ่งการรับรองของผู้จ่ายออกเป็น 2 ประเภท คือ การรับรองตลอดไป และ การรับรองเบี่ยงบ้าย

1. การรับรองตลอดไป (A General Acceptance) หมายถึงการที่ผู้จ่ายรับรองการจ่ายเงินทั้งหมดตามจำนวนเงินที่ปรากฏในตัว โดยไม่มีข้อแม้หรือเงื่อนไขในการจ่ายเงิน

2. การรับรองเบี่ยงบ้าย (A Qualified Acceptance) หมายถึงการที่ผู้จ่ายรับรองการจ่ายเงินเพียงบางส่วน หรือมีเงื่อนไขในการจ่ายเงิน

ดังนั้น การรับรองเบี่ยงบ้ายจึงมีได้ใน 2 กรณี คือ

2.1 การรับรองเบี่ยงบ้ายอย่างมีเงื่อนไข (A conditional Acceptance) และ 2.2 การรับรองเบี่ยงบ้ายบางส่วน (A patial Acceptance)

การรับรองเบี่ยงบ้ายอย่างมีเงื่อนไข เช่น ผู้จ่ายรับรองจะจ่ายเงินจำนวนทั้งหมดในตัวแลกเงินฉบับนี้ต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นในอนาคตและไม่แน่นอน (มาตรา 144) เช่น ระบุว่า "จะจ่ายเงินตามตัวฯ ต่อเมื่อมีเงินเหลือพอจ่าย" หรือ "จะจ่ายเงินตามตัวฯ ต่อเมื่อได้ตรวจรับสินค้าไว้และสินค้านั้นมีคุณสมบัติครบถ้วนตามสัญญา" ฯลฯ

การรับรองเบี่ยงบ้ายบางส่วน เช่น ตัวแลกเงินราคา 50,000 บาท ผู้จ่ายรับรองการจ่ายจำนวน 40,000 บาท เป็นต้น

การรับรองเบี่ยงบ้ายอย่างมีเงื่อนไข หากผู้ทรงยอมรับเอาโดยที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัักหลัง มิได้ให้อำนาจ (อนุญาต) หรือมิได้ให้ความยินยอม ดังนี้ หากไม่มีการใช้เงินตามคำรับรอง ดังกล่าว ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัักหลังย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด ฉะนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่การให้อำนาจหรือความยินยอม ซึ่งจะทำโดยชัดแจ้ง (มาตรา 936 วรรค 2) หรือโดยปริยาย (มาตรา 936 วรรคท้าย) ก็ได้ กรณีที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัักหลังคนใดยินยอมหรืออนุญาต ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สัักหลังคนนั้นยังคงต้องผูกพันรับผิด

การรับรองเบี่ยงบ้ายบางส่วน หากผู้ทรงยอมรับเอา ผู้ทรงต้องบอกกล่าวไปยังผู้ส่งจ่าย และผู้สัักหลังเสียก่อน ผู้ส่งจ่ายและผู้สัักหลังจะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตาม ยังคงต้องรับผิดชอบจำนวนเงินในคำฯ นั้น ทั้งที่ยังมิได้รับรองและทั้งที่ได้รับรองแล้ว ฉะนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่การบอกกล่าวของผู้ทรง
ตัวอย่าง

(1) ก. ทำสัญญาบัญชีเดินสะพัดกับ ข. ต่อมา ก. ได้ออกตั๋วแลกเงินล่วงหน้าสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. 20,000 บาท ค. สัักหลังโอนตัวฯ นั้นชำระหนี้ ง. นำตัวฯ ไปให้ ข. รับรอง ข. รับรองว่า “จะจ่ายเงินตามตัวนี้ ต่อเมื่อหักบัญชีแล้ว ข. เป็นหนี้ ง. เกินกว่าจำนวนเงินตามตัวนี้” ดังนี้ ถือว่า ข. **รับรองเบี่ยงบ้ายอย่างมีเงื่อนไข** ง. มีสิทธิบอกปิดไม่รับและถือว่าตัวฯ นั้นไม่มีการรับรอง (มาตรา 936 วรรคแรก, 959 ข) (1)) ถ้า ง. ยอมรับเอาคำรับรองฯ ดังกล่าวโดยที่ ก. หรือ ค. มิได้มอบอำนาจหรือให้ความยินยอมโดยตรงหรือโดยปริยาย หากต่อมา ข. มิได้ใช้เงินตามตัวฯ นั้น ง. จะบังคับไล่เบี้ยเอาจาก ก. และ ค. ไม่ได้ เพราะทั้ง ก. และ ค. หลุดพ้นจากความรับผิดแล้วตามมาตรา 936 วรรค 2

(2) กรณีตามตัวอย่าง (1) ข. รับรองจะจ่ายเพียง 10,000 บาท จึงเป็นการ **รับรองเบี่ยงบ้ายบางส่วน** ง. มีสิทธิบอกปิดไม่รับ และถือว่าตัวฯ นั้นไม่มีการรับรอง (มาตรา 936 วรรคแรก, 959 ข) (1)) แต่ถ้า ง. ยอมรับเอาคำรับรองของ ข. และได้บอกกล่าวไปยัง ก. และ ค. ให้ทราบก่อนแล้ว ดังนี้ ก. และ ค. จะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตาม ก. และ ค. ก็ยังคงต้องผูกพันรับผิดชอบเมื่อความเดิมแห่งตัวฯ นั้น ทั้งที่ยังมิได้รับรองหรือทั้งที่รับรองแล้วแต่ไม่มีการใช้เงิน

อนึ่ง กรณีที่ ง. ผู้ทรงบอกกล่าวการรับรองเบี่ยงบ้ายบางส่วนไปยัง ก. แต่มิได้บอกกล่าวให้ ค. ทราบ ดังนี้ ค. ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด เพราะถือว่า ง. มิได้บอกกล่าวให้ ค. ทราบก่อนโดยชอบ

การรับรองเบี่ยงบ่ายอย่างมีเจตนา -จะผูกพันผู้ตั้งจ่าย, ผู้สละหนี้ถึงต่อเมื่อตนเองได้
อนุญาตหรือยินยอม (โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย) ให้ผู้ทรงขอรับเอา ถ้าไม่อนุญาตหรือยินยอม
หากผู้ทรงฝ่าฝืนไปขอรับเอา ผู้ตั้งจ่ายหรือผู้สละหนี้ถึงนั้นย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด

การรับรองเบี่ยงบ่ายบางส่วน -จะผูกพันผู้ตั้งจ่าย, ผู้สละหนี้ถึงต่อเมื่อผู้ทรงได้ออกกล่าว
ไปยังผู้ตั้งจ่ายและผู้สละหนี้ถึง ผู้สละหนี้ถึงจะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตาม ยังคงต้องผูกพันทั้งจำนวน
ที่ผู้ตั้งจ่ายไม่รับรองหรือรับรองแล้วแต่ไม่จ่ายเงิน

ข้อสังเกต

- (1) ผู้ที่จะหลุดพ้นจากความรับผิด กฎหมายบัญญัติเฉพาะผู้ตั้งจ่ายและผู้สละหนี้ถึง จึงไม่
รวมไปถึงผู้รับอาวัลด้วย
- (2) ผู้ทรงต้องออกกล่าวโดยชอบไปยังผู้ตั้งจ่ายและผู้สละหนี้ถึงทุกคน ไม่บอกคนใดคน
นั้นย่อมหลุดพ้น เพราะถือว่ามิได้ออกกล่าวก่อนแล้ว โดยชอบ

แผนภูมิที่ 9
วิธีการรับรองตั๋วแลกเงิน (ของผู้จ่าย)
(มาตรา 931)
มี 2 วิธี คือ

1. ผู้จ่ายเขียนข้อความว่า "รับรองแล้ว" หรือข้อความอื่นที่ตนเองชั่งชั่ง
กัน และลงลายมือชื่อของผู้จ่ายในด้านหน้าตั๋วแลกเงินนั้น	2. ผู้จ่ายลงลายมือชื่อของคนเพียงลำพังในด้านหน้าตั๋วแลกเงินนั้น

ประเภทของการรับรองตั๋วแลกเงิน
(มาตรา 935)
มี 2 ประเภทคือ

1. การรับรองตลอดไป

คือการรับรองที่ผู้จ่ายรับรองการจ่ายเงินทั้งหมดโดยไม่มีข้อแม้หรือเงื่อนไขในการจ่าย

| ผล

ผู้จ่ายกลายเป็นผู้รับรองและตกอยู่ในฐานะเป็นลูกหนี้ขั้นต้น ต้องรับผิดชอบหนี้ต่อความที่ตนได้รับรองไว้ (มาตรา 937)

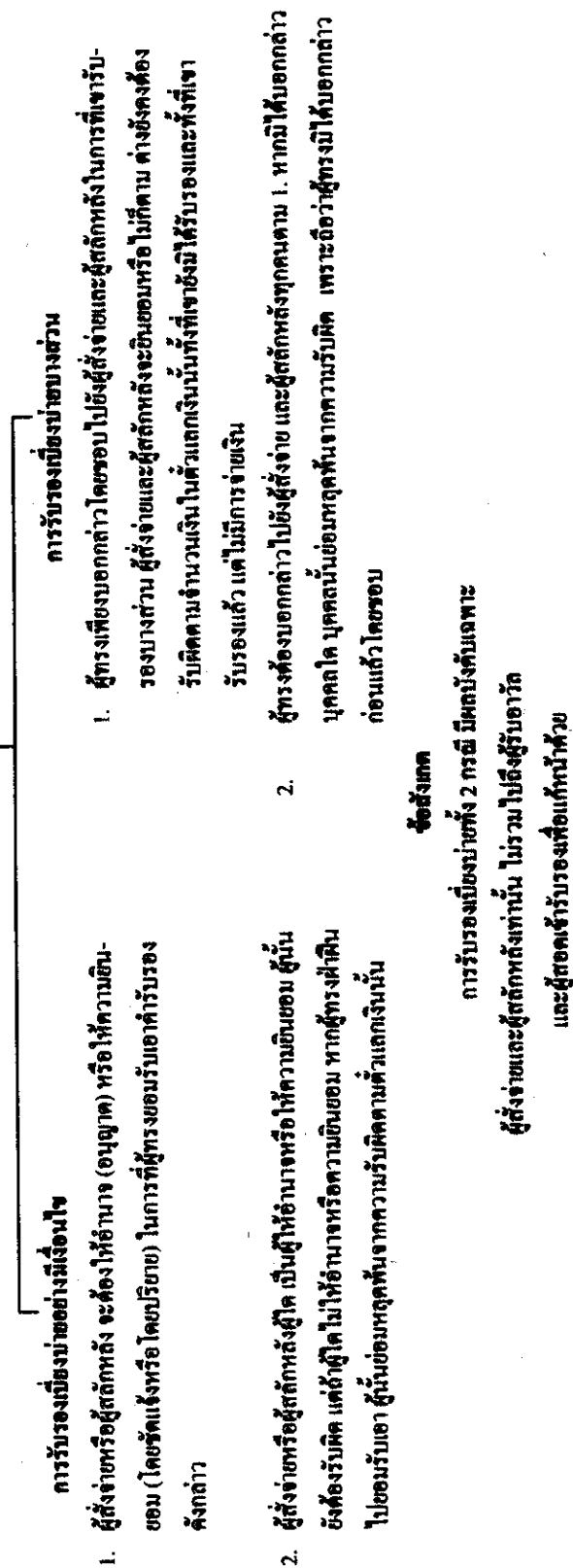
2. การรับรองมีเงื่อนไข มี 2 กรณี คือ

2.1 การรับรองมีเงื่อนไขอย่างมีเงื่อนไข คือการที่ผู้จ่ายรับรองการจ่ายเงิน
ผิดจากจากคำสั่งของผู้สั่งจ่าย เช่น รับรองจะจ่ายต่อเมื่อมีเหตุการณ์
อย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้น ซึ่งเป็นเหตุการณ์ในอนาคตและไม่แน่นอน | 2.2 การรับรองมีเงื่อนไขบางส่วน คือการที่ผู้จ่ายรับรองการจ่ายเงินผิด
จากคำสั่งของผู้สั่งจ่าย เช่น รับรองจะจ่ายไม่ครบจำนวนที่ข้าสั่ง
จ่ายไว้ |
|--|--|

| ผล

1. ผู้ทรงฯ บอกไม่ได้ และถือว่าตั๋วแลกเงินนั้นขาดความเชื่อถือ
(มาตรา 936 วรรคแรก)
2. ถ้าผู้ทรงฯ ยอมรับ ย่อมเป็นผลหรือสิ้นผลตามมาตรา 936 วรรคท้าย

แผนภูมิที่ 10
ข้อแตกต่างระหว่าง
การรับรองเบื้องต้นอย่างมีเงื่อนไข และการรับรองเบื้องต้นบางส่วน
(มาตรา 936)

ข้อสังเกต

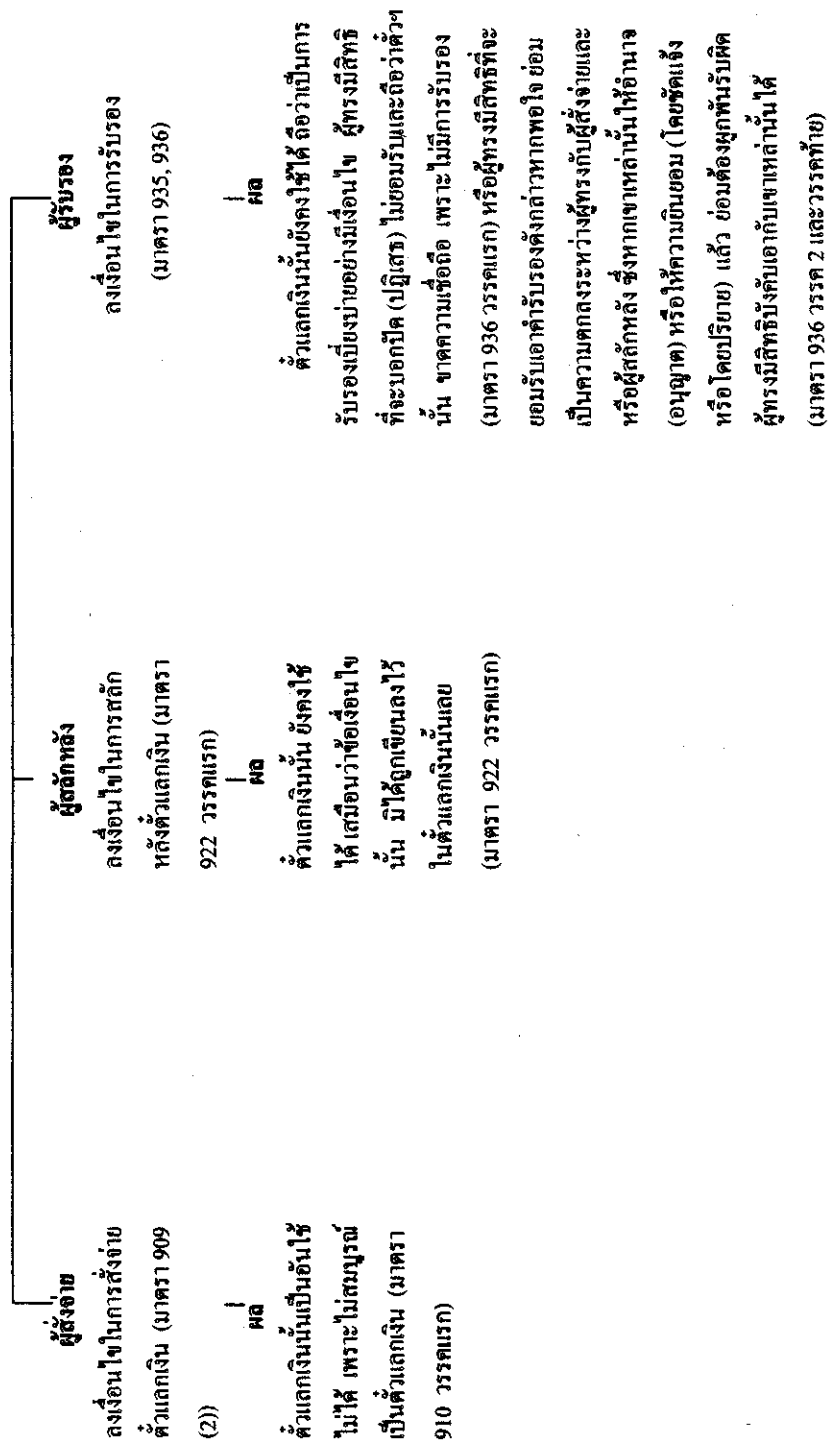
การรับรองเบื้องต้นทั้ง 2 กรณี มีผลบังคับเฉพาะ

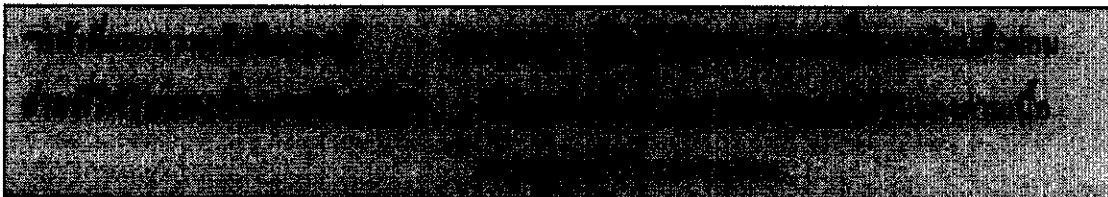
ผู้ส่งจ่ายและผู้สืบทอดหลังจากนั้น ไม่รวม ไปยังผู้รับอาวัล

และผู้สืบทอดเจ้ารับรองเพื่อแก้หนี้ด้วย

แผนภูมิที่ 11

ผลของการที่ผู้สัญญาแต่ละฝ่ายวางเงื่อนไขลงในสัญญา

เมื่อผู้จ่ายได้ทำการรับรองตามแบบหรือวิธีการที่กล่าวในมาตรา 931 แล้ว ผู้จ่ายจะกลายเป็นผู้รับรอง และต้องผูกพันรับผิดชอบตามเนื้อความแห่งคำรับรองของตน ผู้ทรงตัวแลกเงินมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้รับรองใช้เงินตามคำรับรองของผู้รับรอง ซึ่งนับได้ว่าเป็นสิทธิเรียกร้องต่อ **ลูกหนี้ชั้นต้น** โดยตรงของผู้ทรงตัวฯ นั้น เช่นเดียวกับผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน (มาตรา 986) และธนาคารที่ได้รับรองเช็ค (มาตรา 993 วรรคแรก)

ตัวอย่าง

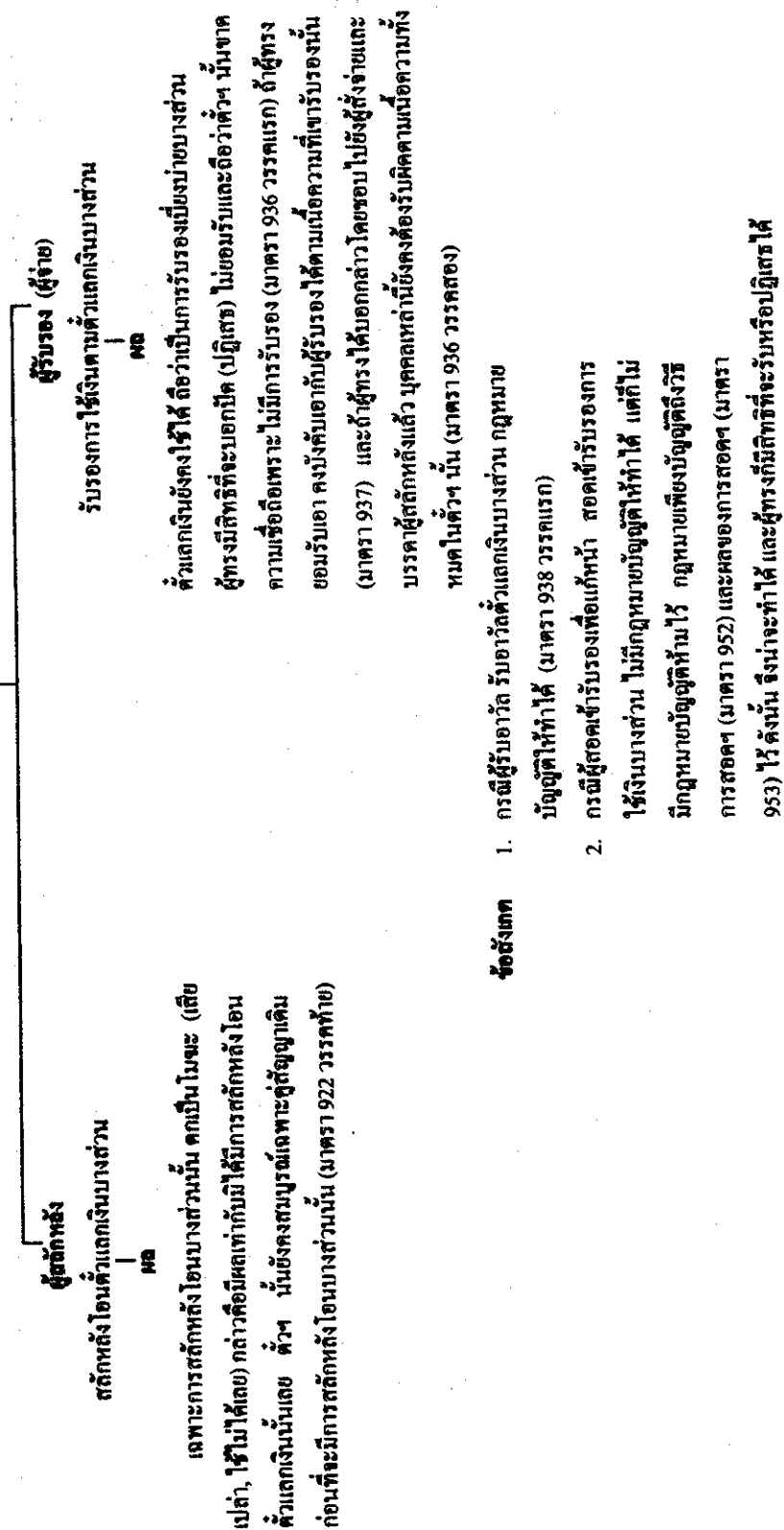
ก.ออกตั๋วแลกเงินล่วงหน้าสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. จำนวน 20,000 บาท ค. นำตัวฯ นี้ไปให้ ข. ผู้จ่ายรับรอง ข. รับรองจะจ่าย 10,000 บาท ดังนี้ ข. ต้องผูกพันรับผิดชอบเพียง 10,000 บาทตามคำรับรอง ก. หรือ ค. จะบังคับให้ ข. จ่ายเงินเกินกว่าจำนวนที่รับรองแล้วไม่ได้ กรณีตามอุทาหรณ์ ข. ได้รับรองเพียงบางส่วน (มาตรา 935 วรรคท้าย) ค. มีสิทธิที่จะบอกปิดไม่รับได้ (มาตรา 936 วรรคแรก)

อนึ่ง การรับรองตั๋วแลกเงินจะมีได้เฉพาะตัวผู้จ่าย บุคคลที่มีได้เป็นผู้จ่าย แม้เข้ามารับรองตั๋วแลกเงินบุคคลนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบ (คำพิพากษาฎีกาที่ 359/2511) แต่อาจรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้รับอาวัล (มาตรา 939, 940) หรือในฐานะเป็นผู้สอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า (มาตรา 952, 953)

ข้อสังเกต

(1) ผู้รับรองต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นนั้น หมายถึงเป็นลูกหนี้คนแรกที่จะต้องจ่ายเงินตามจำนวนที่รับรองให้แก่ผู้ทรง และต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้สั่งจ่าย ผู้สกลหลังและคู่สัญญาอื่น ๆ ต่อผู้ทรง (มาตรา 967 วรรคแรก)

(2) หากตัวฯ ถึงกำหนดใช้เงินในวันใด ผู้ทรงต้องยื่นตัวฯ ให้ผู้รับรองในวันนั้น (มาตรา 941) แต่ถ้าผู้ทรงไม่ยื่นตัวฯ ให้เขาใช้เงินภายในวันที่ถึงกำหนด ผู้รับรองจะเปลืองตนให้พ้นจากความรับผิดชอบโดยวางจำนวนเงินที่ค้างชำระตามตัวฯ นั้น ไว้ก็ได้ (มาตรา 947)

ข้อสังเกต

1. กรณีผู้รับโอนไว้ รับเอาด้วยตัวเงินบางส่วน กฎหมายบัญญัติให้ทำได้ (มาตรา 938 วรรคแรก)
2. กรณีผู้สอยค้ำรับของเพื่อแก่น้ำ สอดเข้ารับการให้เงินบางส่วน ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ทำได้ แต่ก็ไม่มีกฎหมายเพียงบัญญัติถึงวิธีการสอยค้ำ (มาตรา 952) และผลของการสอยค้ำ (มาตรา 953) ไว้ ดังนั้น จึงน่าจะทำได้ และผู้ทรงมีสิทธิที่จะรับหรือปฏิเสธได้

ส่วนที่ 3

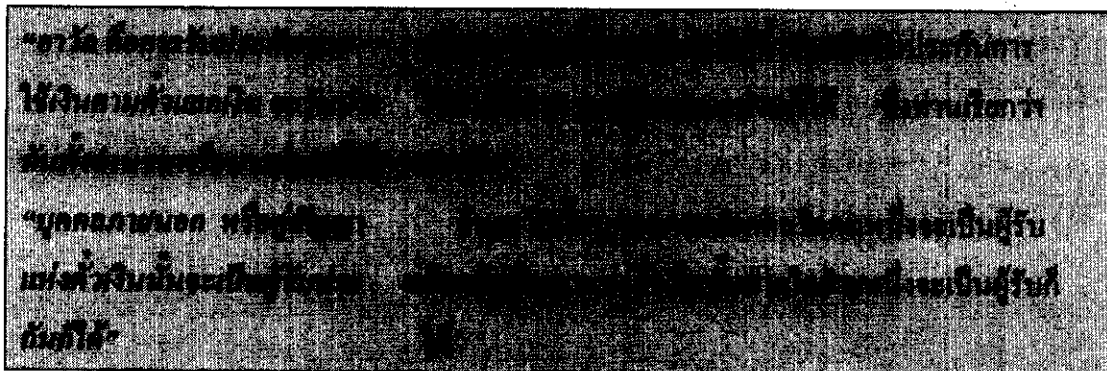
อวัล

(Aval)

มูลหนี้ที่เกิดจากสัญญาธรรมดาทั่วไปย่อมมีการค้ำประกันกันได้ (มาตรา 680, 681) สำหรับมูลหนี้ตามตั๋วเงิน ก็มีการค้ำประกันกันได้เช่นเดียวกัน แต่ตั๋วเงินเป็นสัญญาพิเศษ จึงมีกฎหมายบัญญัติเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะ เรียกว่า “อวัล” (มาตรา 938 วรรคแรก)

อวัล (Aval) เป็นศัพท์ที่แปลมาจากภาษาฝรั่งเศส คือ Avaloir (อวาโลว์) ซึ่งแปลว่าทำให้มีค่า หรือมีความมั่นคง ซึ่งก็คือค้ำประกันนั่นเอง ดังนั้น อวัลจึงหมายถึงการค้ำประกันการใช้เงินตามตั๋วเงิน ผู้ที่เข้าค้ำประกันการใช้เงินตามตั๋วเงินนับว่าเป็นคู่สัญญาคนหนึ่ง เราเรียกว่า “ผู้รับอวัล” สำหรับคู่สัญญาที่ถูกเขารับอวัล เราเรียกว่า “ผู้ถูกรับอวัล” หรือ “ผู้ที่เอาอวัล”

ตามปกติ ตั๋วเงินฉบับหนึ่ง ๆ ที่มีการออกและโอนกันต่อไป จะมีคู่สัญญาที่ต้องผูกพันรับผิดชอบตามตั๋วเงินนั้นหลายคน ได้แก่ ผู้สั่งจ่าย, ผู้สละกัณฑ์ และผู้รับรอง แต่ตั๋วเงินนั้นอาจจะยังไม่มีเครดิตพอ ผู้ทรงตั๋วอาจขอร้องให้คู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบอยู่ก่อนแล้ว หากคนอื่นเขารับอวัลการใช้เงินตามตั๋วฯ นั้นอีกก็ได้ ย่อมเป็นผลให้ตั๋วฯ นั้นมีค่ายิ่งขึ้น

วรรคแรก คำว่า “ผู้ค้ำประกัน” หมายถึงผู้รับอวัลนั่นเอง ผู้รับอวัลการใช้เงินของคู่สัญญาคนใด จะรับอวัลทั้งจำนวนหรือรับอวัลบางส่วนก็ได้ เช่นตั๋วแลกเงินราคา 10,000 บาท

แดงเข้ารับอาวัลการส่งจ่ายเงินของผู้ส่งจ่าย (ผู้ถูกรับอาวัล) เพียง 5,000 บาทก็ได้ ผู้ทรงจะยอมรับหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

วรรคท้าย ผู้รับอาวัล อาจเป็นบุคคลภายนอกซึ่งมีเครดิตดีหรืออาจเป็นคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบด้วย นั้นคนใดคนหนึ่งก็ได้ ขึ้นอยู่กับความประสงค์หรือความตกลงใจของผู้ทรง สำหรับผู้ที่ถูกรับอาวัลนั้น จะเป็นคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบด้วยตัวเงินนั้นคนใดคนหนึ่งก็ได้

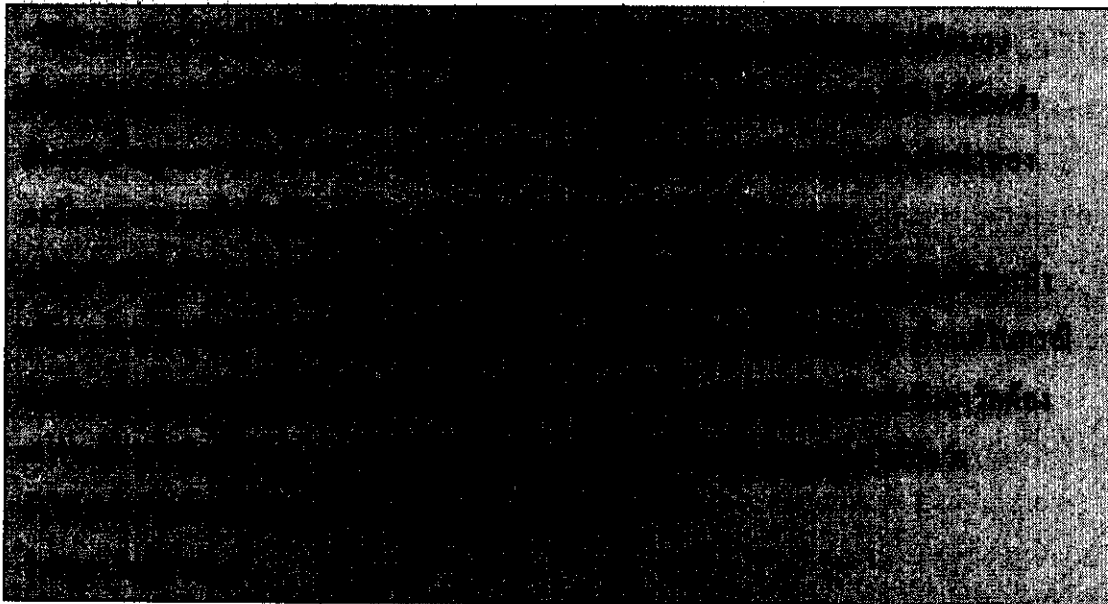
ตัวอย่าง

ตัวแลกเงินฉบับหนึ่ง มีแดงเป็นผู้ส่งจ่าย ดำเป็นผู้จ่ายและขาวเป็นผู้รับเงิน ก่อนที่ขาวจะรับตัวฯ นั้นมา อาจขอร้องให้แดงหาคนอื่น (บุคคลภายนอก) มารับอาวัลการส่งจ่ายเงินของแดงก็ได้ ต่อมาขาวสลักหลังโอนตัวฯ นั้นชำระหนี้เขียว เขียวไม่แน่ใจในเครดิตคู่สัญญาคนก่อน ๆ คิพอเพราะไม่คุ้นเคย เขียวจะขอให้ขาวนำเหลือง (บุคคลภายนอก) เข้ามารับอาวัลการสลักหลังของขาวก็ได้หรือขาวอาจขอร้องให้แดงผู้ส่งจ่ายและหรือดำผู้จ่ายรับอาวัลการสลักหลังของขาวก็ได้

ข้อสังเกต

(1) ผู้รับอาวัลมีสิทธิที่จะกำหนดความรับผิดชอบแสดงเจตนาเข้ารับอาวัลได้ด้วยการขอรับอาวัล (ถ้าประกันการใช้เงิน) บางส่วน (มาตรา 938 วรรคแรก) แต่ผู้รับอาวัลไม่มีสิทธิที่จะลงข้อกำหนดจำกัดความรับผิดชอบของตนเองได้ (มาตรา 951 (1)) ต้องสังเกตด้วยคำที่แสดงเจตนาเข้ารับอาวัลหรือจำกัดความรับผิดชอบให้ต้องแท้ เช่น ตัวเงินราคา 50,000 บาท ผู้รับอาวัลระบุว่า “รับประกันการใช้เงิน 20,000 บาท” หรือ “ข้าพเจ้าจำกัดความรับผิดชอบเพียง 20,000 บาท” จะสังเกตได้ว่ามีความหมายต่างกัน

(2) ความในมาตรา 938 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

ความในมาตรา 939 กล่าวถึงวิธีการรับอวัลตัวเงินหรือวิธีการเข้ามาเป็นคู่สัญญาในฐานะเป็นผู้รับอวัลคู่สัญญาในตัวเงินนั้น

วิธีการรับอวัล กระทำได้ 2 วิธีคือ

1. ลงข้อความใน (ด้านหน้าหรือด้านหลังก็ได้) ตัวเงินหรือใบประจำต่อโดยใช้ถ้อยคำจำนวนว่า “ใช้ได้เป็นอวัล” (Good as aval) หรือจำนวนอื่นใดทำนองเดียวกัน เช่น “คำประกัน” หรือ “รับประกัน” หรือ “ขอประกัน” ฯลฯ **และต้องลงลายมือชื่อผู้รับอวัล** ทั้งต้องระบุชื่อผู้ถูกรับอวัล หากไม่ระบุไว้ ให้ถือว่ารับอวัลผู้ตั้งจ่าย (มาตรา 939 วรรคแรก, วรรคสองและวรรคท้าย) หรือ

2. ลงลายมือชื่อผู้รับอวัลเพียงคำพ้องใน**ด้านหน้าตัวเงินนั้น** โดยไม่ต้องเขียนข้อความดังกล่าวในวรรค 2 ก็ถือเป็นการรับอวัลเช่นเดียวกัน (โดยถือว่าเป็นการอวัลผู้ตั้งจ่าย) ยกเว้นการลงลายมือชื่อของ**ผู้จ่ายและผู้ตั้งจ่าย** ทั้งนี้เพราะการลงลายมือชื่อของ**ผู้จ่าย** เพียงคำพ้องนั้นจะไปพ้องกับการรับรองตัวๆ ของผู้จ่าย (มาตรา 931) ทำให้พิสูจน์ยุ่งยาก สำหรับการลงลายมือชื่อของ**ผู้ตั้งจ่าย**นั้น กฎหมายห้ามไว้เพราะมีลักษณะเป็นการอวัลการจ่ายเงินตัวเอง ซึ่งไม่มีประโยชน์ต่อผู้ทรงแต่อย่างใด (มาตรา 939 วรรค 3) ซึ่งถ้าเป็นบุคคลภายนอกที่มีฐานะการเงินดีย่อมเป็นผลให้ตัวเงินนั้นมีเครดิตยิ่งขึ้น (ดูมาตรา 938 วรรคท้าย) โดยเฉพาะผู้จ่ายที่เป็นธนาคาร

หากเข้ารับอวัลลูกค้าของธนาคารซึ่งเป็นผู้ออกตั๋วเงิน ธนาคารต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะผู้รับ
อวัล (คู่คำพิพากษาฎีกาที่ 833/2523)

ข้อสังเกต

(1) การรับอวัล เป็นวิธีการหรือเป็นแบบอย่างหนึ่งที่กฎหมายบัญญัติไว้ หากผู้รับอวัล
ทำไม่ถูกต้องตามมาตรา 939 การรับอวัลนั้นย่อมไม่เป็นผล

(2) การแสดงเจตนาเข้ารับอวัลคู่สัญญาคนใดต้องระบุนามคู่สัญญาคนนั้นด้วย มิฉะนั้น
จะถือว่ารับอวัลผู้ส่งจ่ายเพราะเป็นผู้ให้กำเนิดตัว ทำนองเดียวกับมาตรา 952

(3) ผู้ทรงควรจัดให้ผู้รับอวัลรับอวัลคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตั๋วเงิน เพราะจะเป็นผล
ให้ผู้รับอวัลรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับบุคคลที่ตนประกัน (มาตรา 940 วรรคแรก) ถ้ารับอวัล
คู่สัญญาที่ไม่ต้องรับผิดชอบก่อน เช่นผู้จ่าย ย่อมไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่ เพราะถ้าผู้จ่ายไม่รับรอง
การจ่ายเงินแล้วก็ไม่มีทางที่จะบังคับเอาจากผู้รับอวัลผู้จ่ายได้

(4) ความในมาตรา 939 นี้ นำไปใช้บังคับกับตั๋วสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (ดูมาตรา 985
วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

ตัวอย่าง กรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการรับอวัลตามมาตรา 939 วรรค 3

1. คำพิพากษาฎีกาที่ 3788/2524 (ประชุมใหญ่)

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900, 917, 921, 938, 939, 989

การที่จำเลยลงลายมือชื่อไว้ด้านหลังของเช็ค โดยไม่ปรากฏถ้อยคำสำนวนว่าใช้ได้เป็นอวัล
หรือสำนวนอื่นใดทำนองเดียวกันไม่เป็นการลงลายมือชื่อเป็นผู้รับอวัลตามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์มาตรา 939 วรรค 1 และ 2 ประกอบด้วยมาตรา 989

จำเลยลงลายมือชื่อด้านหลังของเช็คแม้เช็คดังกล่าวระบุชื่อโจทก์ เป็นผู้รับเงินขีดฆ่าคำว่า
หรือผู้ถือ และที่มุมซ้ายบนด้านหน้ามีข้อความ ว่าเข้าบัญชีผู้รับเงินเท่านั้น ห้ามเปลี่ยนมือก็
ตามแต่ด้วยความสมัครใจ ของจำเลยยอมผูกพันตนต่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงในอันที่จะรับผิดชอบ
เป็นอย่างเดียวกับผู้ส่งจ่าย ด้วยการลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงิน ยอมรับรับผิดชอบเนื้อความในตั๋ว
เงินดังบทบัญญัติแห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900 ดังนั้น เมื่อธนาคาร
ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คดังกล่าว จำเลยย่อมต้องรับผิดชอบชำระเงิน
ตามเช็คให้แก่โจทก์

2. ตัวอย่าง กรณีที่ผู้จ่ายรับอาวัลตัวแลกเงิน (มาตรา 938-939)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 833/2523

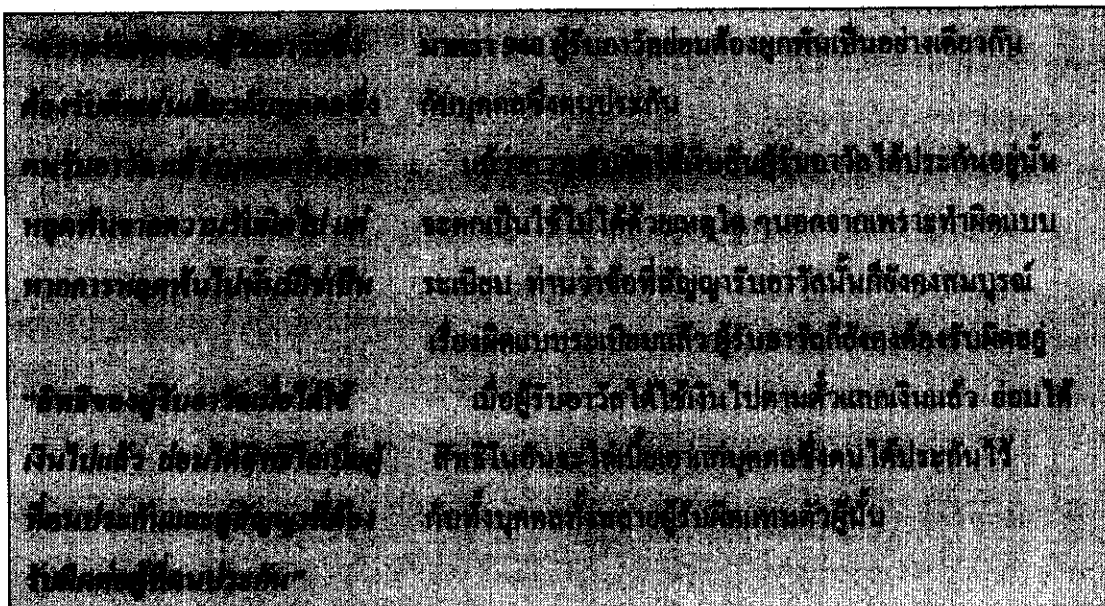
ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 931, 938, 939, 940, 992

โจทก์ออกตัวแลกเงินตั้งสาขานาการจำเลยที่ 3 ให้จ่ายเงินแก่จำเลยที่ 1 หรือตามคำสั่ง โดยสาขานาการของจำเลยที่ 3 ผู้จ่ายลงลายมือชื่อด้านหน้าของตัวแลกเงินได้ข้อความว่า 'เป็นอาวัล คำประกันผู้ส่งจ่าย' ต้องถือว่าการลงลายมือชื่อของสาขานาการจำเลยที่ 3 ดังกล่าวเป็นอาวัล และผู้จ่ายเป็นผู้รับอาวัลได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 938 วรรคสอง ตอนสุดท้าย

มาตรา 939 วรรคสามที่บัญญัติว่า 'อนึ่งเพียงแต่ลงลายมือชื่อผู้รับอาวัลในด้านหน้าแห่งตัวเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นการรับอาวัลแล้ว เว้นแต่เป็นลายมือชื่อของผู้จ่ายหรือผู้ส่งจ่าย' นั้น หมายความว่า ถ้าผู้จ่ายลงลายมือชื่อด้านหน้าของตัวเงินอย่างเดียวโดยไม่มีถ้อยคำสำนวนตามที่บัญญัติไว้ในวรรคสอง กฎหมายจึงไม่ให้ถือว่าเป็นการรับอาวัล เพราะการลงลายมือชื่อดังกล่าวเป็นการรับรองการจ่ายเงินตามมาตรา 931 อยู่แล้ว หากมาตรา 939 วรรคสามไม่ยกเว้นไว้ก็จะเป็นทั้งการรับรองการจ่ายเงินและการรับอาวัลซ้ำกัน ไม่อาจทราบได้ว่าลงลายมือชื่อในฐานะใด

สาขานาการจำเลยที่ 3 เป็นผู้รับอาวัลต้องบังคับตามมาตรา 940 คือจำเลยที่ 3 มีความผูกพันอย่างเดียวกับโจทก์ผู้ส่งจ่าย การที่จำเลยที่ 3 จ่ายเงินตามตัวแลกเงินซึ่งสาขาของตนรับอาวัล จึงเป็นการปฏิบัติไปตามกฎหมาย โจทก์ผู้ส่งจ่ายไม่มีอำนาจสั่งห้ามจำเลยที่ 3 จ่ายเงิน

อำนาจสั่งห้ามตามมาตรา 992 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องเช็คโดยเฉพาะจะนำมาใช้กับตัวแลกเงินไม่ได้

ความในมาตรา 940 วรรคแรก กล่าวถึงความรับผิดชอบของผู้รับอาวัล ต้องผูกพันรับผิดชอบเป็นอย่างเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน กล่าวคือหนี้และความรับผิดชอบของผู้รับอาวัลและผู้ถูกรับอาวัลเป็นหนี้เงินจำนวนเดียวกัน (เว้นแต่ ผู้รับอาวัลจะขอรับอาวัลบางส่วนตามมาตรา 938 วรรคแรก) เช่น แดงรับอาวัลจากผู้ส่งจำนำตัวแลกเงินฉบับหนึ่ง แดงก็ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับขาวผู้ส่งจำนำ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 422/2521) การฟ้องร้องผู้รับอาวัลผู้ส่งจำนำต้องใช้อายุความ 1 ปี ตามมาตรา 1002 เช่นเดียวกับผู้ส่งจำนำ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 192/2518, 393/2518) และการฟ้องผู้รับอาวัลผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน ต้องใช้อายุความ 3 ปี ตามมาตรา 1001 เช่นเดียวกับผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 490/2518, 359/2522)

ความที่ว่า “ต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน” จึงมีความหมายว่า บุคคลซึ่งตนประกันมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบอย่างไร ผู้รับอาวัลก็ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบตามส่วนที่ตนประกันนั้น อนึ่ง คำว่า “บุคคลซึ่งตนประกัน” ก็หมายถึงผู้ถูกรับอาวัล นั่นเอง ดังนั้นการที่ผู้รับอาวัลได้รับอาวัลคู่สัญญาในตัวเงินคนใด ผู้รับอาวัลต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับคู่สัญญาคนนั้น แต่มิได้รับผิดต่อคู่สัญญาคนนั้น นอกจากนี้ ผู้รับอาวัลยังต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้ทรงตัวเงินด้วย (มาตรา 967 วรรคแรก)

ความในวรรคสองได้เน้นความรับผิดชอบของผู้รับอาวัลเป็นทำนองว่า ผู้รับอาวัลต้องรับผิดชอบเสมอ แม้บางกรณีผู้ถูกรับอาวัล (บุคคลซึ่งตนประกัน) อาจหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปได้ เช่นผู้

ถูกรับอาวัลเข้าเป็นคู่สัญญาในตัวเงินเพราะถูกกลั่นแกล้งหรือถูกหลอกลวงเข้ามาหรือถูกข่มขู่ให้เข้าเป็นคู่สัญญาหรือเป็นบุคคลหย่อนความสามารถเช่นเป็นผู้เยาว์หรือวิกลจริต ดังนั้นผู้ถูกรับอาวัลอาจหลุดพ้นจากความรับผิดชอบได้อันเนื่องจากบุคคลนั้นหรือผู้แทนโดยชอบธรรมได้บอกล้างนิติกรรมนั้นแล้วก็ตาม แต่ผู้รับอาวัลยังคงต้องรับผิดชอบในตัวเงินนั้นอยู่ กฎหมายถือว่า “ข้อที่สัญญาารับอาวัลนั้นก็ยังคงสมบูรณ์” ผู้รับอาวัลจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อตัวเงินนั้นผิดแบบหรือระเบียบ เช่น

1. ตัวเงินขาดรายการสำคัญแม้เพียงรายการเดียวย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตัวเงิน (มาตรา 909 ประกอบ 910, 983 ประกอบ 984 และ 988 ประกอบ 910, 989 วรรคแรก)
2. การสลักหลังลอยผิดแบบ (มาตรา 919 วรรคท้าย)
3. การรับรองผิดแบบ (มาตรา 931)
4. การทำคำคัดค้าน (มาตรา 960-964) ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ทรง หากผู้ทรงละเลย หรือทำไม่ถูกต้อง ผู้รับอาวัลก็อ้างตนให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบได้ตามมาตรา 973 (2), วรรค 2 ประกอบ 940 วรรค 1-2 นี้

มาตรา 940 วรรคท้าย กล่าวถึงสิทธิของผู้รับอาวัลที่ได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงไปแล้ว ย่อมได้สิทธิจากผู้ทรงไล่เบี้ยเอาากับบุคคลซึ่งตนประกัน (ผู้ถูกรับอาวัล) และไล่เบี้ยเอาากับบุคคลทั้งหลายที่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่ตนประกัน แต่ไม่มีสิทธิที่จะสลักหลังโอนตัวต่อไปเพราะผู้รับอาวัลได้ไปแต่เพียงสิทธิไล่เบี้ย และที่สำคัญคือตัวเงินนั้นได้มีการใช้เงินไปแล้ว ย่อมสิ้นสภาพเป็นตัวเงินสำหรับบุคคลอื่นอีกต่อไป

ตัวอย่าง

แดง , คำ, เขียวและเหลือง เป็นคู่สัญญาในตัวแลกเงินฉบับหนึ่งในฐานะผู้สลักหลังตามลำดับ โดยมีม่วงเป็นผู้ตั้งจ่าย แสดเป็นผู้จ่าย และชมพูเป็นผู้ทรง สัมเข้ารับอาวัลการสลักหลังของเขียวตามวิธีการดังกล่าวมาแล้วในมาตรา 938-939 ต่อมาตัว นั้นขาดความเชื่อถือเพราะแสดไม่รับรองหรือไม่จ่ายเงิน ชมพูผู้ทรงทำคำคัดค้านแล้วฟ้องไล่เบี้ยกับผู้รับอาวัลเขียว สัมใช้เงินแล้วเรียกตัว ๆ นั้นคืนมาพร้อมหลักฐานต่าง ๆ (มาตรา 970 วรรคแรก) สัมยอมได้สิทธิจากชมพูไปไล่เบี้ยเอาแก่เขียวบุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้กับทั้งได้สิทธิไล่เบี้ยม่วงผู้ตั้งจ่าย, แแดงและคำผู้สลักหลังคนก่อน ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อเขียวอยู่ก่อนแล้ว แต่สัมไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเหลือง เพราะเหลือง

มิได้เป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ เชื้อ ถ้าหากล้มไม่ประสงค์จะไล่เบี้ย แต่อยากจะโอนตัว ๆ นั้น
ต่อไป สัมภาษมีสิทธิตั้งนั้นไม่ หากโอนต่อไป ผู้รับโอนก็มีได้เป็นผู้ทรงตามกฎหมายตัวเงิน

ข้อสังเกต

(1) การรับอาวัลอีกกรณีหนึ่งซึ่งได้กล่าวแล้วคือ การรับอาวัลโดยผลของกฎหมาย
(มาตรา 918, 921) ซึ่งผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกันคือรับ
ผิดเช่นเดียวกับผู้ตั้งจ่ายนั่นเอง (มาตรา 900 วรรคแรก, 914, 940 วรรคแรก)

(2) กรณีที่ตัวเงินฉบับหนึ่ง มีผู้รับอาวัลหลายคน เข้ารับอาวัลคู่สัญญาในตัวเงินหลายคน
และต่างคนกัน ผู้รับอาวัลมีสิทธิไล่เบี้ยกันได้ เพราะความรับผิดชอบของคู่สัญญาคนก่อน ๆ ในตัว
เงินต่างต้องรับผิดชอบต่อคู่สัญญาคนหลัง ๆ และต่อผู้ทรง เป็นความรับผิดชอบกันมิใช่รับผิดชอบแทนกัน
ดังถ้อยคำในมาตรา 940 วรรคท้าย เช่น ผู้ตั้งจ่ายต้องรับผิดชอบต่อผู้สละหลังและต่อผู้ทรง และหรือผู้
สละหลังคนก่อนต้องรับผิดชอบต่อผู้สละหลังคนหลังและต่อ ๆ ไปจนถึงผู้ทรง เป็นต้น

ตัวอย่าง

แดงเป็นผู้ตั้งจ่ายตัวแลกเงินฉบับหนึ่ง ขาวเป็นผู้จ่าย คำ, เขียว และเหลืองเป็นผู้สละหลัง
ตามลำดับ นอกจากนี้มี ก. เข้ารับอาวัลการตั้งจ่ายเงินของแดง ข. ค. และ ง. เข้ารับอาวัลการสละ
หลังของคำ, เขียวและเหลืองตามลำดับ ชมพูเป็นผู้ทรง กรณีที่ตัวขาดความเชื่อถือ ชมพูทำคำ
คัดค้านแล้วไล่เบี้ย ก. ผู้รับอาวัลเขียว ก. ใช้เงินไปแล้วยอมได้สิทธิไล่เบี้ยเขียวบุคคลซึ่งตน
ประกัน และได้สิทธิไล่เบี้ยบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อเขียว คือ แดงและคำ รวมทั้ง ก. และ ข. ซึ่งเป็น
ผู้รับอาวัลแดงและคำด้วย

(3) กรณีที่ตัวเงินฉบับหนึ่งมีผู้รับอาวัลหลายคนเข้ารับอาวัลคู่สัญญาในตัวเงินนั้นเพียง
คนเดียว ผู้รับอาวัลไม่มีสิทธิไล่เบี้ยกันได้ เพราะทุกคนรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน
แต่มิได้รับผิดชอบต่อกัน

ตัวอย่าง

แดงออกตัวแลกเงินฉบับหนึ่งสั่งให้ขาวจ่ายเงินแก่ผู้ถือแล้วส่งมอบตัว ๆ นั้นให้คำ คำ
สละหลังโอนตัว ๆ นั้นให้เขียว เขียวสละหลังโอนให้เหลือง เหลืองสละหลังโอนให้ส้ม ปกติตัวผู้
ถือนั้นยอมโอนได้โดยส่งมอบ หากมีการสละหลังโอนให้ถือว่าผู้สละหลังตัวนั้นต้องรับผิดชอบใน
ฐานะเป็นผู้รับอาวัลผู้ตั้งจ่าย (มาตรา 918, 921) ดังนั้น คำ เขียว และเหลือง จึงต้องรับผิดชอบในฐานะ
เป็นผู้รับอาวัลแดงผู้ตั้งจ่าย มิใช่รับผิดชอบในฐานะเป็นผู้สละหลัง (ดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2181/2517)

คำ เชี่ยว และเหลือง จึงต้องรับผิดชอบเดียวกับแดงผู้ส่งจ่าย (มาตรา 900 วรรคแรก, 914, 940 วรรคแรก) ถ้าส้มผู้ทรงไล่เบี้ยเหลือง หากเหลืองได้ใช้เงินไปแล้ว เหลืองย่อมได้สิทธิไล่เบี้ยแดง บุคคลซึ่งตนประกันสำหรับบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบแดงบุคคลที่ตนประกันนั้น ไม่มี เหลืองไม่มี สิทธิไล่เบี้ยดำและเขียวซึ่งเป็นผู้รับอาวัลเช่นเดียวกับเหลืองและรับผิดชอบเดียวกันกับแดงและ เหลือง กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 940 วรรค 3 ดังเช่นข้อสังเกต (2)

(4) ความผูกพันรับผิดชอบของผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงิน กับผู้รับอาวัลซึ่งมีต่อผู้ทรง มิใช่เป็นลูก หนี้ร่วมในอันที่จะต้องรับผิดชอบเป็นส่วนเท่า ๆ กัน เมื่อผู้ส่งจ่ายไม่ชำระเงินตามตัวแลกเงิน ผู้รับ อาวัลใช้เงินให้ผู้ทรงไปบางส่วน แม้ไม่ถึงถึงของจำนวนเงินในตัวแลกเงิน ผู้รับอาวัลก็ได้สิทธิใน อันที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ส่งจ่าย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 343/2516)

(5) กรณีที่ผู้รับอาวัลได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงไปแล้ว ผู้รับอาวัลย่อมได้สิทธิของผู้ทรงไล่ เบี้ยวบุคคลซึ่งตนประกัน (ผู้ถูกรับอาวัล) ได้ภายในอายุความ 10 ปี (มาตรา 164) เพราะไม่มี กฎหมายบัญญัติอายุความเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะ (ดูมาตรา 1001-1003)

(6) ความในมาตรา 940 นี้ ให้นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (ดูมาตรา 985 วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

ตัวอย่างความรับผิดชอบของผู้รับอาวัล (มาตรา 940 วรรคแรก)

1. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5547/2537

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30, 940.

จำเลยส่งจ่ายเช็คผู้ถือมอบให้โจทก์ โจทก์ได้สลักหลังแล้วนำไปแลกเงินสดจาก บุคคลภายนอก การสลักหลังดังกล่าวย่อมเป็นเพียงประกัน(อาวัล) สำหรับผู้ส่งจ่ายตาม ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921ประกอบด้วยมาตรา 989 โดยโจทก์อยู่ในฐานะผู้ค้าประกัน หนี้ตามเช็คที่จำเลยจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้ทรงเท่านั้นเมื่อโจทก์ได้ชำระหนี้ตาม เช็คแก่บุคคลภายนอกแทนจำเลยไป ย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากจำเลยตาม ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 940วรรคสาม ประกอบด้วยมาตรา 989 โดยมีอายุความ 10 ปี ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164 (เดิม) อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ขณะ โจทก์ฟ้องคดีนี้

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4768/2543

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 916, 921, 940, 989

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา มาตรา 84, 177

เช็คพิพาททั้ง 2 ฉบับ ลำดับที่ 1 สั่งจ่ายระบุผู้รับเงินคือลำดับที่ 2 โดยมีได้ขีดมาคำว่า ผู้ถือ ในเช็คออก จึงเป็นเช็คผู้ถือผู้จ่ายอาจจ่ายเงินให้แก่ลำดับที่ 2 หรือบุคคลใดก็ได้ที่มีเช็คอยู่ในครอบครอง การที่ลำดับที่ 2 สลักหลังโอนให้แก่โจทก์ ย่อมเป็นประกัน (อาวัล) ผู้สั่งจ่าย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921 ลำดับที่ 2 ต้องผูกพันตนเป็นอย่างเดียวกันกับลำดับที่ 1 ผู้สั่งจ่าย ตามมาตรา 940 วรรคหนึ่ง โจทก์เป็นผู้ครอบครองเช็คพิพาทซึ่งเป็นเช็คผู้ถือ โจทก์ย่อมเป็นผู้ทรงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 904

การที่ลำดับที่ 1 ซึ่งเป็นผู้สั่งจ่ายเช็คอ้างว่าโจทก์รับโอนเช็คมาจากลำดับที่ 2 ได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล ลำดับที่ 1 จึงมีหน้าที่นำสืบและจะนำสืบได้ก็ต่อเมื่อลำดับที่ 1 ได้ยกเรื่องดังกล่าวเป็นข้อต่อสู้ไว้ในคำให้การโดยชัดแจ้งว่าลำดับที่ 1 ขอมรับหรือปฏิเสธคำฟ้องโจทก์ เหตุแห่งการนั้นอีกด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง

ลำดับที่ 1 ให้การแต่เพียงว่า ลำดับที่ 2 กับโจทก์ได้ร่วมกันกระทำการ โดยไม่สุจริต กล่าวคือ ลำดับที่ 2 ได้โอนเช็คพิพาททั้งสองฉบับและฉบับอื่นให้แก่โจทก์ด้วยคบคิดกันฉ้อฉล โดยที่ลำดับที่ 2 มิได้เป็นหนี้โจทก์ โจทก์จึงมิใช่ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคำให้การดังกล่าวเป็นเพียงคำให้การปฏิเสธที่ไม่มีรายละเอียดแห่งการปฏิเสธว่าคบคิดกันฉ้อฉลอย่างไร ลำดับที่ 1 จึงไม่อาจนำพยานเข้าสืบตามข้อต่อสู้ได้ แต่ตามคำให้การที่ว่าลำดับที่ 2 มิได้เป็นหนี้โจทก์โจทก์จึงมิใช่ผู้ทรงโดยชอบ เท่ากับลำดับที่ 1 ต่อสู้ว่าสิทธิของโจทก์ที่ได้เชิขมานั้นไม่สมบูรณ์ ซึ่งทำให้โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกเงินตามเช็คที่ฟ้องในฐานะผู้ทรงเนื่องจากไม่มีมูลหนี้ตนเอง ลำดับที่ 1 ย่อมกล่าวอ้างและนำสืบได้เพราะเป็นการยกขึ้นต่อสู้ที่มีต่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงคนปัจจุบัน

ตัวอย่าง กรณีผู้รับอาวัลยกข้อต่อสู้ผู้ทรงตัวเงิน (มาตรา 940 วรรค 2)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1295/2531

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916, 940

การที่ ข. ขอมตกลงกับลำดับที่ ซึ่งเป็นผู้รับอาวัลเชิขว่า ลำดับไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในการจ่ายเงินตามเช็คพิพาท โดย ข. จะไปเรียกเก็บเอาจากผู้สั่งจ่ายเองภายหลัง ข. จัดการโอนเช็คพิพาทไปให้โจทก์ โดยหวังว่าโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมิได้เกี่ยวข้องกับข้อตกลงดังกล่าวจะได้ใช้สิทธิในฐานะผู้ทรงฟ้องบังคับเอากับลำดับได้นั้น พฤติการณ์ดังกล่าวย่อมเป็นการฉ้อฉล

โดยตรง จำเลยจึงชอบที่จะยกข้อต่อสู้อันมีอยู่กับ ข. ตามข้อตกลงดังกล่าวขึ้นใช้ยันโจทก์ได้ และ
ปัญหานี้มิใช่เป็นกรณีตามมาตรา 940 โจทก์จึงไม่อาจอ้างเงื่อนไขของบทบัญญัติมาตรา นั้นมาใช้
ปิดปากจำเลยในอันที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 916 ขึ้นใช้ยันโจทก์เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบได้.

ตัวอย่าง กรณีที่ผู้รับอาวัลตัวเงินผู้ถือใช้สิทธิไต่เบี่ยง (มาตรา 940 วรรคท้าย)

1. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2806/2536

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 203, 910, 940 วรรคสาม, 1002.

ผู้ตายได้ออกเช็คพิพาทโดยเว้นรายการวันที่ออกเช็คไว้ให้ลูกแชร์ คือผู้ทรงไป โดยมีข้อตกลง
ว่าให้ผู้ทรงไปลงวันที่เองตามกำหนดที่เปียแชร์ได้ แต่นายวงแชร์ถึงแก่ความตาย วงแชร์จึงล้มไม่
มีการเปีย เวลาฟังชำระหนี้ตามเช็คที่อาศัยการเปียแชร์เป็นวิธีกำหนดจึงตกเป็นการพ้นวิสัย และ
จะอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็มิได้ เจ้าหนี้คือผู้ทรงเช็คย่อมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ชำระหนี้
ได้โดยพลัน แต่ผู้ตายถูกคนร้ายฆ่าเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2528 สิทธิของผู้ทรงที่จะลงวันที่สั่ง
จ่ายในเช็คพิพาทเพื่อบังคับตามสิทธิเรียกร้องที่มีอยู่ต่อผู้สั่งจ่ายจึงเริ่มมีขึ้นและมีอยู่ตลอดไปถึง
วันครบกำหนดอายุความที่อาจบังคับใช้สิทธิเรียกร้องตามมูลตัวเงินนั้น ซึ่งสิทธิเรียกร้องดังกล่าว
มีกำหนดอายุความ 1 ปี นับแต่วันตัวเงินถึงกำหนด ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา 1002 ปรากฏว่าผู้ทรงได้ลงวันที่สั่งจ่ายในเช็คพิพาทเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน
2529 ยังอยู่ในกำหนดเวลาที่อาจใช้สิทธิได้ดังกล่าว จึงเป็นการลงวันที่สั่งจ่ายโดยถูกต้องแท้จริง
ตามสิทธิโดยสุจริตแล้ว รายการในเช็คพิพาทจึงสมบูรณ์ครบถ้วน เมื่อการลงวันที่ในเช็คพิพาทมี
ผลตามกฎหมาย วันที่ลงในเช็คพิพาทอันเป็นวันที่เช็คถึงกำหนดใช้เงินที่ปรากฏดังกล่าวคือวัน
ที่ 20 พฤศจิกายน 2529 และธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินในวันนั้น โจทก์ผู้ทรงฟ้องจำเลย
ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2530 จึงไม่เกินกำหนด 1 ปี ยังไม่ขาด
อายุความ

โจทก์สละหลังเช็คพิพาทซึ่งเป็นเช็คออกให้แก่ผู้ถือ จึงมีผลเป็นการประกัน (อาวัล) สำหรับผู้
สั่งจ่าย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921, 989 เมื่อได้ชำระเงินตามเช็คพิพาท
ให้แก่ผู้ทรงตามที่เราเรียกร้องแล้ว โจทก์ย่อมอยู่ในฐานะผู้รับอาวัลที่ได้ใช้เงินตามเช็คไปแล้ว ย่อม
ได้สิทธิในอันจะไต่เบี่ยงเอาแก่ผู้สั่งจ่ายซึ่งเป็นบุคคลที่ตนได้ประกันไว้ตามมาตรา 940 วรรคสาม

แผนภูมิที่ 13

อาวัล

คือการรับประกัน (ค้ำประกัน) การจ่ายเงินตามตัวเงิน

การอาวัลเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี คือ

การอาวัลโดยผลของกฎหมาย

คือกรณีที่ผู้ทรงตัวแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ (ผู้ทรงตัวผู้ถือ) สลากหลัง (ลอยหรือเฉพาะ) โอนตัวฯ นั้นให้แก่ผู้ทรงคนใหม่ ดังนี้ ผู้ลงลายมือชื่อจำเป็นต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะประกัน (อาวัล) ถ้าได้รับผู้ส่งจ่าย (มาตรา 921)

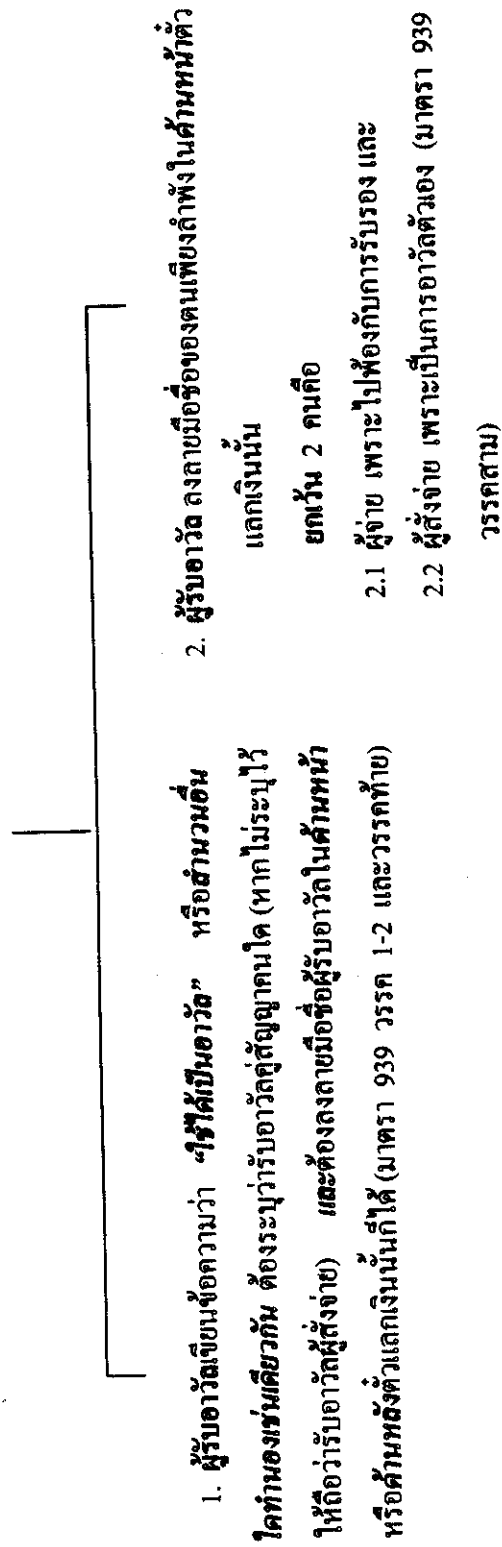
การอาวัลตามวิธีการ (แบบ) ที่กฎหมายบัญญัติไว้

คือกรณีที่มีบุคคลภายนอก หรือคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตัวแลกเงินนั้น สมควรใจด้วยการแสดงเจตนาเข้ารับอาวัลคู่สัญญาคนหนึ่งคนใดแห่งตัวฯ นั้น (มาตรา 938 วรรคท้าย)

ผล

1. ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน (มาตรา 940 วรรคแรก)
2. คู่สัญญาผู้ที่ถูกรับอาวัลอาจหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะเหตุอื่น ผู้รับอาวัลหลุดพ้นจากความรับผิดชอบได้หรือไม่ แต่ถ้าคู่สัญญาผู้ที่ถูกรับอาวัลหลุดพ้นฯ เพราะเป็นเรื่องผิดแบบแล้วผู้รับอาวัลก็ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ (มาตรา 940 วรรคสอง)
3. ผู้รับอาวัล หากได้จ่ายเงินให้ผู้ทรงไปแล้ว ย่อมได้สิทธิไล่เบี้ยกับบุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้และคู่สัญญาอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่ตนประกัน (มาตรา 940 วรรคท้าย)

แผนภูมิที่ 14
วิธีรับอาวัลตามแบบที่กฎหมายบัญญัติไว้
 (มาตรา 939)
 มี 2 วิธี คือ

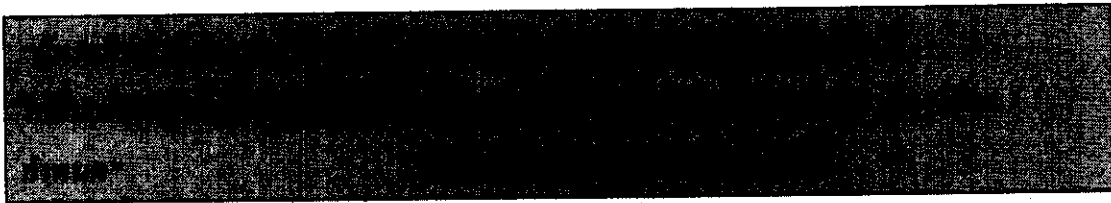

ส่วนที่ 4

การใช้เงิน

(Payment)

การใช้เงินเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง กฎหมายบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 941-949 ในกรณีที่กฎหมายตัวเงินมิได้บัญญัติเรื่องใดโดยเฉพาะคงต้องนำหลักทั่วไปในเรื่องนี้มาอนุโลมใช้บังคับได้

วันถึงกำหนดใช้เงินของตัวแลกเงิน กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 913 ซึ่งผู้ส่งจ่ายมีสิทธิเลือกกำหนดแบบใดแบบหนึ่งใน 4 แบบ หนึ่ง วันถึงกำหนดใช้เงินนับเป็นรายการหนึ่งที่มีอยู่ในตัวเงิน (มาตรา 909 (4)) แต่ถึงแม้ว่าจะพลั้งเผลอมิได้ระบุลงไว้ ตัวแลกเงินนั้นก็ยังคงสมบูรณ์ใช้บังคับได้ โดยให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อได้เห็น (มาตรา 910 วรรค 2)

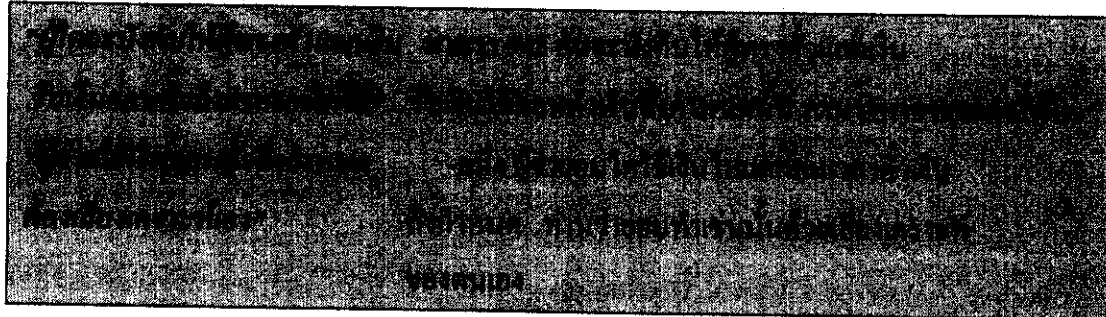
กฎหมาย มาตรา 941 บัญญัติบังคับไว้ชัดเจนว่าถ้าตัวแลกเงินถึงกำหนดใช้เงินในวันใด ผู้ทรงต้องนำตัวฯ ไปยื่นให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงินในวันนั้น ซึ่งอาจจะเป็นวันหนึ่งวันใดตาม มาตรา 913 (1), (2) หรือ 913 (3), 944, 928 หรือ 913 (4), 928, 943 ก็ได้ ขึ้นอยู่กับวันถึงกำหนดใช้เงินนั้นจะถูกระบุเป็นวันใด ถ้าผู้ทรงไม่นำตัวฯ ไปยื่นภายในวันดังกล่าวย่อมเป็นผลให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิไต่เบี่ยผู้ส่งจ่าย ผู้สกลักหลัง, ผู้รับอาวัล ตามมาตรา 973 สำหรับผู้รับรองจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อได้นำเงินตามจำนวนที่รับรองนั้นไปไว้ ณ สำนักงานวางทรัพย์ ตามมาตรา 947

ตัวบทใช้คำว่า “ผู้ทรงต้องนำตัวเงินไปยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวันนั้น” อาจทำให้เข้าใจผิดไปได้ว่า ผู้ทรงคนเดียวเท่านั้นที่ต้องนำไปยื่น ความจริงแล้วผู้ทรงจะมอบหมายให้บุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นตัวแทนตามมาตรา 925 เช่น ให้ธนาคารเรียกเก็บเงินแทนโดยเสียค่าธรรมเนียมเรียกเก็บให้แก่

ธนาคารหรืออาจเป็นผู้รับจำนำตัวฯ นั้นเองเป็นผู้ไปเรียกเก็บเงิน ตามมาตรา 926 ก็ได้ หรืออาจ
แต่งตั้งหรือมอบฉันทะให้คนอื่นนำตัวฯ ไปยื่นเพื่อรับเงินแทนก็ได้

ข้อสังเกต

- (1) กฎหมายไม่ประสงค์ให้ผู้ทรงเก็บตัวฯ ไว้นานอันเป็นผลให้ผู้สัญญาบางคนในตัวฯ
ต้องผูกพันรับผิดชอบโดยไม่มีจำกัดเวลาจนเกินจากกำหนดอายุความ (มาตรา 1001-1003)
- (2) ความในมาตรานี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (ดูมาตรา 985 วรรคแรก)

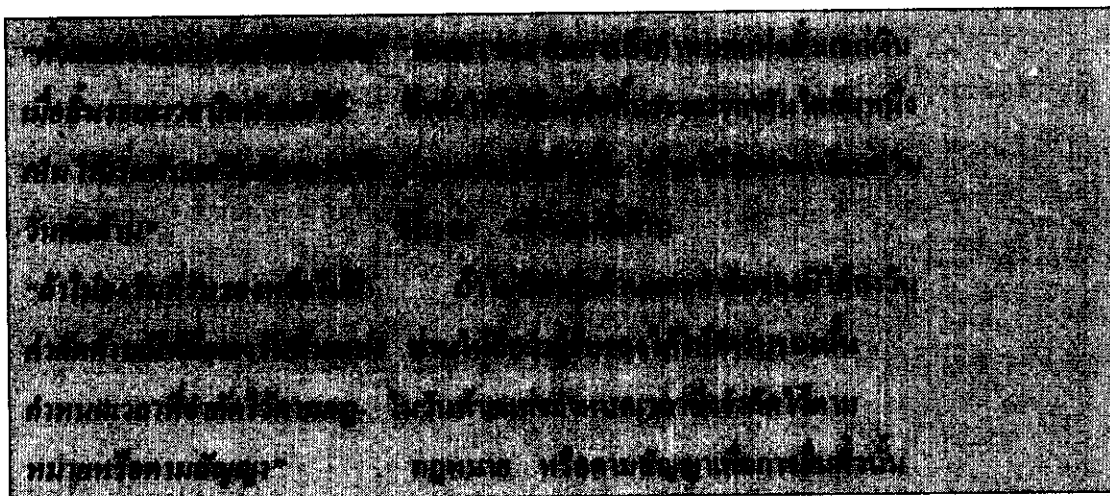
ความในวรรคแรก ตัวแลกเงินที่ถูกส่งจ่ายล่วงหน้า อาจถูกหมุนเวียนเปลี่ยนมือไปได้
หลายทอดตราบไคที่ตัวฯ ยังไม่ถึงกำหนดใช้เงิน ผู้จ่ายหรือผู้เป็นคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตัวฯ
นั้นคนหนึ่งคนใดจะบังคับให้ผู้ทรงตัวฯ รับเงินตามตัวฯ ก่อนตัวฯ นั้นถึงกำหนดไม่ได้ เพราะ
กำหนดวันใช้เงินตามตัวฯ นั้นเป็นเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ทรง ขณะเดียวกันก็เป็น
ประโยชน์สำหรับคู่สัญญาในตัวคนอื่นด้วย เช่นจะได้มีเวลาเตรียมตัวชำระหนี้เงินตามตัวฯ นั้น
ดังนั้นหากผู้จ่ายเรียกให้ผู้ทรงรับเงินก่อน ผู้ทรงจึงชอบที่จะปฏิเสธได้

วรรคท้าย หมายความว่า ผู้ทรงไปยอมรับเอาเงินตามตัวแลกเงินนั้นก่อนถึงกำหนดใช้
เงินเพราะผู้จ่ายยินดีจ่ายเงินให้ก่อน ถ้าจ่ายเงินให้กับผู้ทรงโดยชอบก็แล้วไป แต่ถ้าจ่ายเงินไป
ให้แก่ผู้ทรงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ย่อมเป็นการเสี่ยงเคราะห์ของผู้จ่ายที่จะต้องจ่ายเงินให้แก่
ผู้เป็นเจ้าของเดิม (ผู้ทรงเดิมที่ชอบด้วยกฎหมาย) ของตัวแลกเงินนั้นอีก

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 942 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (ดูมาตรา 985 วรรคแรก)
เพราะผู้ทรงตัวสัญญาใช้เงินนั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้นำเงินไปฝากสถาบันการเงินอื่น ๆ เช่น ทรัสต์

(Trust) จะได้ว่าสัญญาใช้เงินเก็บไว้ หากเก็บไว้ครบกำหนดระยะเวลาหนึ่ง จะมีสิทธิได้รับ ดอกเบี้ยในอัตราต่าง ๆ ดังนั้นวันถึงกำหนดใช้เงินตามสัญญาใช้เงินนั้นย่อมเป็นเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ทรงมาก หากผู้ออกสัญญาใช้เงินจะบังคับให้ผู้ทรงนำตัวฯ ไปยื่นเพื่อขอรับเงินก่อน ย่อมทำให้ผู้ทรงขาดประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยนั้นได้ แต่อย่างไรก็ดี ประโยชน์แห่งเงื่อนไขนั้น ผู้ทรงจะสูญเสียก็ได้ (ดูมาตรา) ซึ่งถ้าผู้ทรงไปยอมรับเอาเงินก่อนกำหนด ผู้ออกตัวฯ ซึ่งเป็นผู้จ่ายต้องเสียเคราะห์ของตนเองตามมาตรา 942 วรรคท้าย

ตัวแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันใดอันหนึ่งนับแต่วันได้เห็น ผู้ตั้งจ่ายออกได้ตามมาตรา 913 (4) เช่น ผู้ตั้งจ่ายตกลงกับผู้จ่ายโดยระบุให้ผู้จ่าย จ่ายเงินให้ผู้รับเงินเมื่อครบ 30 วันนับแต่ได้เห็น ผู้เห็นคือผู้จ่าย การเห็นอย่างเดียวย่อมไม่มีหลักเกณฑ์อันเป็นจุดเริ่มต้นนับเวลา 30 วันได้ ดังนั้นกฎหมายจึงถือเอาวันรับรองหรือวันที่คัดค้านการ ไม่รับรองเป็นหลักฐานแห่งการเห็นและเป็นจุดเริ่มต้นในการนับระยะเวลา 30 วัน เมื่อครบ 30 วันนับแต่ได้เห็นด้วยการรับรองหรือคัดค้านแล้ว วันนั้นจึงเป็นวันถึงกำหนดใช้เงิน ดังนั้น คำว่า “นับแต่วันได้เห็น” จึงหมายถึงนับแต่วันที่ผู้จ่ายได้รับรองและได้ลงวันรับรองไว้ (กรณี que ผู้จ่ายยอมรับรอง) หรือนับแต่วันที่ผู้ทรงคัดค้านและได้ลงวันคัดค้านตามมาตรา 962 (4) (กรณีที่ผู้จ่าย ไม่ยอมรับรอง)

ตัวอย่าง

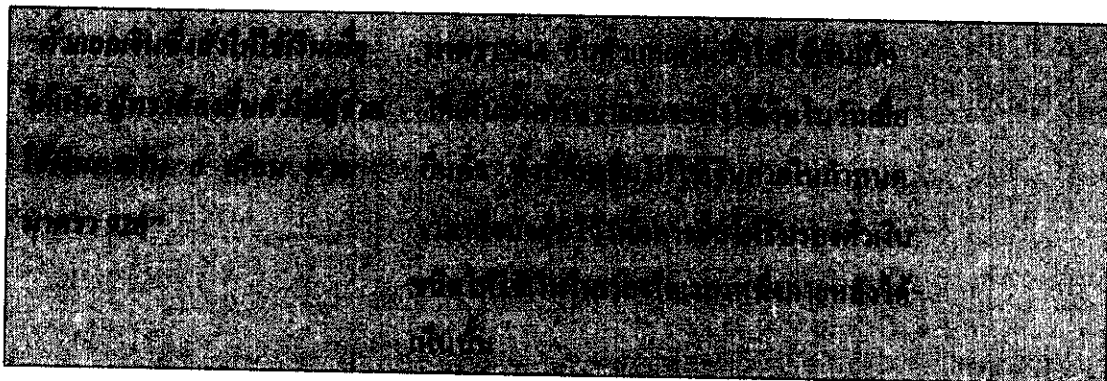
ก.ออกตัวแลกเงินสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. ภายในกำหนด 30 วันนับแต่วันที่ ได้เห็นตัวนี้ แต่ ก.มิได้จำกัดระยะเวลาให้ ค. นำตัวนี้ไปยื่นให้ ข. รับรองเป็นอย่างอื่น ดังนี้ ค. จะต้องนำตัวนี้

ไปยื่นให้ ข. รับรองภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ออกตัวนี้ (มาตรา 928) ถ้า ข. รับรองและสงวนวันที่
รับรองไว้ ก็นับจากวันรับรองไปจนครบ 30 วัน ก็จะถึงวันกำหนดใช้เงิน หรือถ้า ข. ไม่ยอม
รับรองแต่ ค. ได้ทำคำคัดค้านและได้ลงวันที่คัดค้านไว้ตามมาตรา 962 (4) ก็นับจากวันคัดค้านไป
จนครบ 30 วัน ก็จะถึงวันกำหนดใช้เงิน แต่กรณีที่ผู้ทรงได้ทำคำคัดค้านไว้แล้ว ย่อมเกิดสิทธิไต่
เบี่ยงได้ก่อนตัวถึงกำหนดอยู่แล้ว (มาตรา 959 ข) (1)) ถ้าผู้ทรงไม่ใช้สิทธิไต่เบี่ยงผู้ส่งจ่าย, ผู้สลัก
หลังและคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ทรงอาจเสียสิทธิไต่เบี่ยงตามมาตรา 973 (1) และวรรคสอง

ในกรณีที่มีการรับรอง แต่ผู้รับรองมิได้ลงวันที่รับรองไว้ ให้ถือว่าผู้รับรองได้รับรองใน
วันสุดท้ายของกำหนดระยะเวลาที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังได้จำกัดไว้ให้ยื่นตัวเพื่อรับรองตาม
สัญญา (มาตรา 927 วรรค 2, 4 หรือ 5) ทำนองเดียวกับมาตรา 933 หรือตามกฎหมายเพื่อการยื่น
ตัวเงินนั้น (มาตรา 928) เช่นกรณีตามตัวอย่าง ก. ได้ลงข้อกำหนดจำกัดเวลาให้ ค. ผู้ทรงนำตัวขึ้น
ให้ ข. รับรองภายใน 15 วันนับแต่วันที่ลงในตัวนั้น สมมุติว่าตัวเงินออกเมื่อวันที่ 1 ธ.ค. 25 ค.
นำตัวไปให้ ข. รับรองในวันที่ 10 ธ.ค. 25 แต่ ข. มิได้ลงวันที่รับรองไว้ ดังนี้ให้ถือว่า ข. รับรอง
ตัวนั้นในวันที่ 16 ธ.ค. 25 และเริ่มนับต่อจากวันที่ 16 ไปอีก 30 วัน ก็จะถึงวันกำหนดใช้เงิน

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 943 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก)

ตัวแลกเงินซึ่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น ผู้ส่งจ่ายออกได้ตามมาตรา 913 (3) ซึ่งน่าจะรวมถึง
ตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อทวงถามด้วย ตัวประเภทนี้หากผู้ทรงนำไปยื่นให้ผู้จ่ายเมื่อใด ย่อม
แสดงว่าผู้ทรงทวงถามให้จ่ายเงินเมื่อนั้น หรือเมื่อผู้จ่ายได้เห็นตัวที่ผู้ทรงยื่นเมื่อใด ผู้จ่ายต้องจ่าย
เงินเมื่อนั้นหากผู้ทรงไม่นำตัวประเภทนี้ไปยื่นให้ผู้จ่ายใช้เงิน ก็ไม่มีทางที่ผู้จ่ายจะใช้เงินให้

ดังนั้นผู้ทรงอาจเก็บตัวประเภทนี้ไว้นานเกินควร กฎหมายจึงบังคับให้ผู้ทรงยื่นตัวประเภทนี้ให้ผู้
จำใช้เงินภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ลงในตัวเงินนั้น ตามมาตรา 928 ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกับ
ตัวเงินชนิดให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นตามมาตรา 913 (4) นั่นเอง ถ้าผู้ทรงฝ่า
ฝืนกล่าวคือยื่นตัวฯ ซึ่งสั่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นเกิน 6 เดือนนับแต่วันที่ลงในตัว ย่อมเป็นผลให้ผู้
ทรงเสียสิทธิไล่เบี้ยผู้สั่งจ่าย ผู้สละหลักและคู่สัญญาอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง (ดูมาตรา
973 (1) และวรรคสอง)

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 944 นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก) (ดูคำ
พิพากษาฎีกาที่ 404/2515)

ตัวอย่าง การใช้เงินตามตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงินชนิดให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น (มาตรา 944
ประกอบมาตรา 985 วรรคแรก)

1. คำพิพากษาฎีกาที่ 199/2532

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 913 (3), 944, 986 วรรคสอง.

การที่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงตัวสัญญาใช้เงินชนิดให้ใช้เงินเมื่อทวงถาม มีหนังสือทวงถามให้
จำเลยที่ 1 ผู้ออกตัวและจำเลยที่ 2 ผู้รับอาวัล ใช้เงินตามตัวสัญญาใช้เงินแล้วจำเลยทั้งสองไม่
ชำระ โจทก์ก็มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองให้รับผิดชอบใช้เงินได้ ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของ
ป.พ.พ. มาตรา 944 ที่จะต้องนำตัวขึ้นเพื่อให้ใช้เงินภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ลงในตัว.

2. คำพิพากษาฎีกาที่ 3340/2536

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 928, 944, 985, 1001. ผู้รับอาวัลตัว
สัญญาใช้เงินมีความผูกพันเป็นอย่างเดียวกับผู้ออกตัว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา 940 วรรคหนึ่งการฟ้องให้ผู้ออกตัวรับผิดชอบตามตัวสัญญาใช้เงินต้องฟ้อง
ภายใน 3 ปีนับแต่วันที่ถึงกำหนดใช้เงิน ตามมาตรา 1001 ดังนั้นการฟ้องผู้รับอาวัลจึงต้องฟ้อง
ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ตัวสัญญาใช้เงินไม่ได้ระบุเวลาใช้เงิน ถือว่าเป็นตัวสัญญาใช้เงินชนิดพึงใช้เงินเมื่อเห็นตาม
มาตรา 984 วรรคสองซึ่งตัวประเภทนี้จะพึงใช้เงินในวันยื่นตัว แต่ผู้ทรงต้องยื่นให้ใช้เงินภายใน
กำหนดเวลาซึ่งบังคับไว้เพื่อการยื่นให้รับรองตัวเงินชนิดให้ใช้เงินในเวลาหนึ่งภายหลังได้
เห็น ตามมาตรา 944 ประกอบมาตรา 985 สำหรับกำหนดเวลาขึ้นให้รับรองตัวเงินนั้น มาตรา 928

บัญญัติให้ผู้ทรงต้องนำตัวขึ้นเพื่อให้รับรองภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ลงในตัว หรือภายในกำหนดช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจำจะไ้ระบุไว้ ดังนั้นผู้ทรงตัวสัญญาใช้เงินชนิดพึงใช้เงินเมื่อได้เห็นอาจนำตัวขึ้นให้ผู้ออกตัวใช้เงินได้ตั้งแต่วันออกตัว ซึ่งก็คือวันที่ลงในตัวจนถึงวันครบกำหนด 6 เดือนนับแต่วันที่ลงในตัวอันเป็นวันสุดท้ายที่อาจยื่นให้ใช้เงินได้

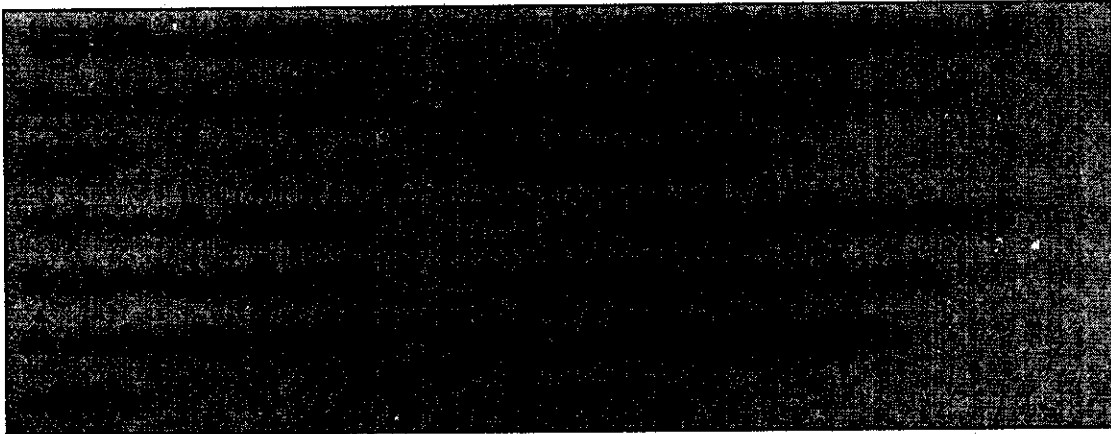
ตัวสัญญาใช้เงินลงวันที่ 31 มกราคม 2520 ครบกำหนด 6 เดือนนับแต่วันที่ลงในตัวคือวันที่ 31 กรกฎาคม 2520 ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ทรงตัวสัญญาใช้เงินนำตัวไปขึ้นให้ใช้เงินแต่อย่างใด จึงต้องถือว่าวันที่ 31 กรกฎาคม 2520 อันเป็นวันสุดท้ายที่อาจบังคับให้ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับอาวัลใช้เงินตามตัวสัญญาใช้เงินได้เป็นวันถึงกำหนดใช้เงิน กำหนดอายุความ 3 ปี ต้องเริ่มนับแต่วันดังกล่าว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้คัดค้านพึงใช้สิทธิของลูกหนี้เรียกร้องให้ผู้ร้องใช้เงินเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2530 จึงขาดอายุความ

วิธีการใช้เงิน ผู้ใช้เงินจะเรียก	ยืมเงินแล้ว การใช้เงินจะเรียกเอาได้ต่อเมื่อได้
ตัวแลกเงินในขณะให้ผู้ทรง	เงินคืนแลกกับตัว ผู้ใช้เงินจะให้ผู้ทรงลงลาย
ลายมือหรือรับเงินตัวแลกคืน	ลายมือของตนในขณะคืนเงินคืนได้
ได้	

ความในมาตรานี้ บัญญัติไว้ทำนองเดียวกันกับมาตรา 970 วรรคแรก และผู้ใช้เงินตามมาตรานี้จะเป็นใครก็ได้ที่อยู่ในฐานะเป็นคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตัวแลกเงินนั้นเมื่อถูกผู้ทรงบังคับบให้ใช้เงิน และได้ใช้เงินไปให้แก่ผู้ทรงซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามตัวแล้ว ผู้ใช้เงินนั้นชอบที่จะเรียกตัวแลกเงินนั้น ถ้าผู้ทรงไม่คืนตัวให้ ผู้ใช้เงินจะเกี่ยวไม่ยอมใช้เงินให้ก็ได้ ทำนองหมุนไปกลับมา และผู้ใช้เงินจะให้ผู้ทรงลงลายมือในตัวนั้นเพื่อเป็นหลักฐานในการที่ได้รับเงินตามตัวนั้นไปแล้วก็ได้ หรือจะไม่ลงก็ได้เพราะเพียงผู้ใช้เงินได้ตัวคืนมาจากผู้ทรงยอมเห็นได้ว่าตัวเงินนั้นได้มีการใช้เงินแล้ว เนื่องจากผู้ใช้เงินอยู่ในฐานะเป็นผู้ชำระหนี้ เมื่อได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ (ผู้ทรง) แล้วชอบที่จะได้รับใบเสร็จรับเงินหรือได้รับเวนคืนเอกสาร (ตัวเงิน) อันเป็นหลักฐานแห่งหนี้้นั้น (ดูมาตรา 326)

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 945 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985
วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

ด้วยเหตุที่กฎหมาย (มาตรา 935, 936) เปิดโอกาสให้ผู้จ่ายรับรองการใช้เงินบางส่วนได้ และย่อมต้องรับผิดชอบตามที่ตนรับรอง (บางส่วน) นั้น (มาตรา 937) เมื่อถึงขั้นใช้เงิน ผู้ใช้เงิน (แม้มิได้รับรองตัวนั้น) ชอบที่จะใช้เงินบางส่วนได้ แต่จะบังคับให้ผู้ทรงรับการใช้เงินบางส่วนไม่ได้ ผู้ทรงจึงชอบที่จะบอกปิดไม่ยอมรับเอาการใช้เงินบางส่วนนั้น และถือว่าตัวแลกเงินนั้นขาดความเชื่อถือเพราะไม่มีการใช้เงิน และผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี้ยได้ เมื่อได้ทำคำคัดค้านตามกฎหมายแล้ว (มาตรา 959 ก), 960) ทำนองเดียวกับการรับรองบางส่วนตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 936 วรรคแรก

ถ้าผู้ทรงยอมรับเอาการใช้เงินบางส่วนจากผู้ใช้เงิน ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องคืนตัวเงินให้ผู้ใช้เงิน ดังเช่นมาตรา 945 เพราะยังเหลือเงินอีกส่วนหนึ่งที่ผู้ทรงจะต้องนำตัวเงินนั้นไปใช้ไล่เบี้ยต่อไป กรณีที่ผู้ทรงรับเอาการใช้เงินบางส่วน ผู้ทรงต้องจดบันทึกข้อความการใช้เงินบางส่วนนั้นลงไว้ในตัวเงินและทำใบสำคัญการรับเงิน (ใบเสร็จรับเงิน) บางส่วนนั้นให้แก่ผู้ใช้เงิน

มีปัญหว่าในขั้นใช้เงินบางส่วนนี้ ในกรณีที่ไม่มีการนำตัวเงินยื่นให้ผู้จ่ายรับรองมาก่อน แต่ผู้ใช้เงินซึ่งอาจจะเป็นผู้จ่าย หรือคู่สัญญาคนอื่นเช่นผู้รับอาวัลได้ใช้เงินเพียงบางส่วนให้แก่ผู้ทรง ผู้ทรงจะต้องบอกกล่าวการใช้เงินบางส่วนนั้นไปยังผู้ส่งจ่ายและผู้สตกหลังก่อนหรือไม่ กรณีเช่นนี้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนดังเช่นการรับรองตามมาตรา 936 วรรคสอง แต่เห็นว่าผู้

ทรงนำจะต้องบอกกล่าวผู้ตั้งจ่ายและผู้สลักหลังทราบก่อนเช่นเดียวกัน มิฉะนั้นผู้ทรงอาจเสียสิทธิไต่เบี่ยงผู้ตั้งจ่ายและผู้สลักหลัง

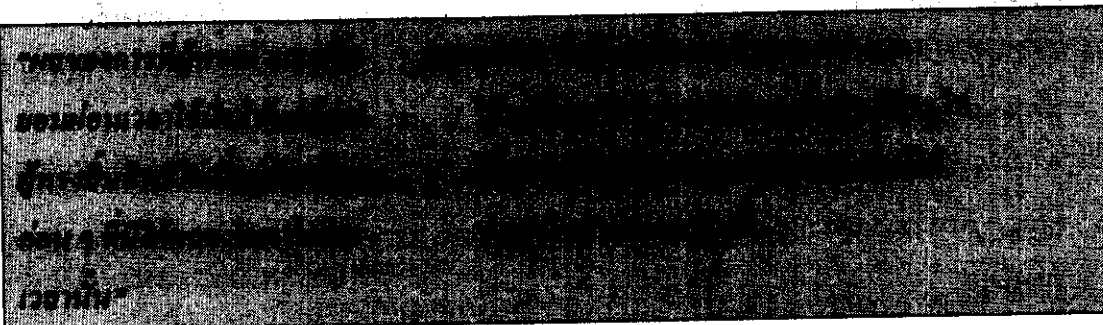
ข้อสังเกต

ความในมาตรา 946 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก และ 989 วรรคแรก)

ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นตัวแลกเงินให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงินในวันที่ตัวเงินถึงกำหนด (มาตรา 941) มิฉะนั้นผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิไต่เบี่ยงผู้ตั้งจ่าย ผู้สลักหลังและคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบแต่ผู้รับรอง (มาตรา 973 (3) และวรรคสอง) ดังนั้น การที่ตัวแลกเงินนั้นมีการรับรอง และผู้ทรงมิได้ยื่นตัวให้ผู้รับรองใช้เงินภายในวันที่ถึงกำหนดใช้เงิน แม้ผู้รับรองจะไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามมาตรา 973 วรรคสอง แต่ผู้รับรองอาจปลดเปลื้องความรับผิดชอบเองได้ด้วยการวางจำนวนเงินที่ตนรับรองหรือตามที่ค้างชำระนั้นไว้ที่สำนักงานวางทรัพย์ (มาตรา 331, 333) และผู้รับรองย่อมไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในเงินดังกล่าวตามมาตรา 968 (1) ให้แก่ผู้ทรงนับตั้งแต่วันที่ได้วางเงินเป็นต้นไป ผู้ทรงจะนำความในมาตรา 973 วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้รับรองเพื่อให้เป็นผลตามมาตรา 968 (1) และ 967 วรรคแรกอีกไม่ได้

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 947 นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก)

คำว่า “คู่สัญญาคนก่อน” หมายถึง ผู้ส่งจ่ายและบรรดาผู้สืบทอด (มาตรา 906)

โดยหลักทั่วไปแล้ว ในการใช้เงินตามตั๋วเงิน ท่านห้ามมิให้ให้วันผ่อน (มาตรา 903)

เพราะมูลหนี้ตามตั๋วแลกเงินนั้นมักเกิดจากมูลหนี้เดิมที่ผูกพันกันมาก่อนแล้ว และเพื่อมิให้ คู่สัญญาคนก่อน ๆ (ผู้ส่งจ่ายและบรรดาผู้สืบทอด) ที่ต้องผูกพันรับผิดชอบตามตั๋วเงินนั้นต้องผูกพัน รับผิดชอบนานออกไป มาตรการนี้ จึงบัญญัติห้ามมิให้ผู้ทรงตั๋วแลกเงินยอมผ่อนเวลาใช้เงินให้แก่ผู้ จ่าย หากผู้ทรงฝ่าฝืนโดยยินยอมผ่อนเวลา (วัน) ใช้เงินให้แก่ผู้จ่ายแล้ว ผู้ทรงยอมสละสิทธิไต่เบี่ย ผู้ส่งจ่ายและบรรดาผู้สืบทอดคนก่อน ๆ ทุกคนที่มีได้ตกลงหรือยินยอมในการผ่อนเวลาใช้เงิน นั้น ท่านองเดียวกับการค้ำประกันตามมาตรา 700

ตัวอย่าง

ก.ออกตั๋วแลกเงินสั่งให้ ข. จ่ายเงินให้แก่ ค. 20,000 บาท ค. สืบทอดโอนตั๋วให้ ง. ง. สืบทอดโอนชำระหนี้ จ. ตัวนี้ถึงกำหนดใช้เงินในวันที่ 30 พ.ย. 25 ถึงกำหนด จ. นำตัวนั้นไปให้ ข. จ่าย ข. ขอผลัดไปใช้เงินใน 31 ธ.ค. 25 จ. ไม่ขัดข้องจึงตกลงด้วย โดยที่ ก. ผู้ส่งจ่าย ค. และ ง. ผู้สืบทอดมิได้ตกลงหรือยินยอมด้วยในการผ่อนเวลานั้น ต่อมาเมื่อถึงกำหนดวันที่ 31 ธ.ค. 25 ข. ไม่ยอมจ่ายเงินดังนี้ จ. ผู้ทรงไม่มีสิทธิไต่เบี่ย ก. ค. และ ง. เพราะ ก. ค. และ ง. หลุดพ้นจากความรับผิดชอบแล้วตั้งแต่วันที่ จ. ตกลงหรือยินยอมผ่อนเวลาให้แก่ ข. ผู้จ่าย

ข้อสังเกต

(1) ตัวบทใช้คำว่า “ผู้จ่าย” แต่ให้หมายความรวมไปถึง “ผู้รับรอง” ด้วย เพราะเป็นคน เดียวกัน ดังนั้น การที่ผู้ทรงตั๋วแลกเงินผ่อนเวลาให้ผู้รับรอง โดยมีได้บอกให้ผู้ส่งจ่ายทราบ ผู้ส่ง จ่ายย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามมาตรา 948 (คำพิพากษาฎีกาที่ 921/2501)

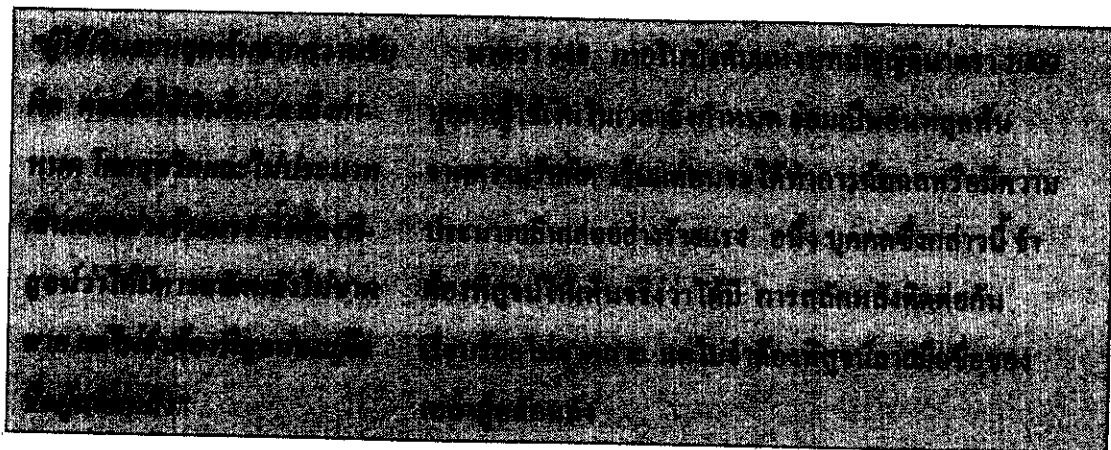
(2) มาตรา 948 นี้ มิได้นำไปใช้บังคับกับตั๋วสัญญาใช้เงินและเช็ค (ดูมาตรา 985 วรรค

แรก และ 989 วรรคแรก) แม้ถึงว่ามาตรา 903 ที่เกี่ยวข้องกับมาตรานี้จะมีผลใช้กับตัวเงินทั้ง 3 ประเภทก็ตาม ดังนั้น การที่ผู้ทรงเชี่ยยอมผ่อนเวลาให้ผู้ตั้งจ่ายใช้เงินตามเชี่ย ย่อมไม่เป็นที่เหตุให้ผู้สตกหลังหรือผู้รับอาวัลหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1853/2511)

(3) คำว่า “คู่สัญญาคนก่อน ๆ” หมายความว่าผู้ตั้งจ่ายและบรรดาผู้สตกหลังโอนคนก่อน ๆ เท่านั้น (มาตรา 906) ไม่น่าจะรวมไปถึงผู้รับรอง, ผู้รับอาวัลและผู้สตกเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าด้วย

(4) ในการผ่อนเวลาใช้เงินนั้น หากผู้ตั้งจ่ายหรือผู้สตกหลังคนใดตกลงหรือยินยอมด้วยผู้นั้นย่อมไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

(5) การที่ผู้ทรงนึ่งเฉยไม่นำตัวแลกเงินไปยื่นในวันที่ถึงกำหนด ไม่ถือว่าผู้ทรงยอมผ่อนเวลาใช้เงิน เพราะไม่มีการตกลงกัน แต่ผู้ทรงอาจเสียสิทธิไต่เบี่ย ตามมาตรา 1002 หรือมาตรา 973 แล้วแต่กรณี

เมื่อผู้ใช้เงินได้ใช้เงินไปแล้ว ผู้ใช้เงินจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินเพียงใดหรือไม่ นั้น มาตรา 949 ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผลของการใช้เงินตามตัวแลกเงิน โดยที่ผู้ใช้เงินเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งอาจเป็นคู่สัญญาแห่งตัวเงินนั้นคนใดคนหนึ่งและได้ถูกผู้ทรงบังคับไต่เบี่ยก็ได้

หลักเกณฑ์ที่ผู้ใช้เงินจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินก็ต่อเมื่อ

1. ใช้เงินไปในเวลาที่ตัวเงินถึงกำหนด และ
2. ใช้เงินไปโดยไม่ฉ้อฉล (โดยสุจริต) และไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และ

3. ต้องพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าได้มีการสลักหลังตัวเงินนั้นติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย (กรณีที่มีการสลักหลัง) โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าลายมือชื่อเหล่านั้นเป็นลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอม หรือเป็นลายมือชื่อผู้สลักหลังที่ลงโดยปราศจากอำนาจหรือไม่

ข้อยกเว้นที่ผู้จ่ายเงินจะไม่หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้จ่ายเงินก็ต่อเมื่อ

1. ใช้เงินไปก่อนเวลาที่ตัวเงินถึงกำหนด (ซึ่งต้องเสียงเคราะห์ของตนเอง มาตรา 942 บรรคท้าย) หรือ
2. ใช้เงินไปโดยฉ้อฉล (ทุจริต) หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือ
3. ใช้เงินไปตามตัวเงินที่มีลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายเป็นลายมือชื่อปลอมหรือเป็นลายมือชื่อที่ลงโดยปราศอำนาจ (มาตรา 1008 และกฎหมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาที่ 2924/2522)

ตัวอย่าง

ก.ออกตั๋วแลกเงินล่วงหน้าสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. 30,000 บาท ค. สลักหลังเฉพาะโอนขายลดตัวเงินนั้นแก่ ง. ในราคา 28,000 บาท ง. นำตัวนั้นตกขายไปแดงเก็บได้ จึงสลักหลังลอยด้วยการปลอมลายมือชื่อ จ. ชำระสินค้าที่ตนเองซื้อจาก จ. จ. รับตัวนั้นไว้โดยสุจริตและไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แล้วนำตัวฯ นั้นไปให้ ข. รับรองการจ่าย ข. รับรองและได้ใช้เงินในวันที่ตัวนั้นถึงกำหนดโดยสุจริตและไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ดังนี้ ข. ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้จ่ายเงินนั้นแล้ว ถึงแม้ว่าลายมือชื่อ จ. เป็นลายมือชื่อปลอมก็ตาม ข. ไม่ต้องรับผิดชอบต่อ ง. เจ้าของเดิม แม้ว่า ง. จะได้ตัวนั้นคืนมา ก็ไม่สามารถบังคับการใช้จ่ายเงินจาก ข. ได้ อีก เพราะ ข. ได้หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้จ่ายเงินนั้นแล้ว **เว้นแต่** กรณีจะต้องด้วยข้อหนึ่งข้อใดในข้อยกเว้นดังกล่าวข้างต้นแล้ว ข. ย่อมไม่หลุดพ้นจากความรับผิด เช่น ข. ใช้เงินไปก่อนเวลาที่ตัวนั้นจะถึงกำหนดใช้เงิน อาจต้องรับผิดชอบต่อ ง. ผู้เป็นเจ้าของเดิมแห่งตัวนั้นอีก หรือ ข. ทราบดีว่าตัวเงินนั้นเคยตกขายไป จึงคบคิดจ่ายเงินให้แก่ผู้ทรงไปจำนวนหนึ่ง หรือผู้ทรงตัวเงินมีสภาพที่ไม่น่าเชื่อถือ ไม่ตรวจสอบให้ถี่ถ้วนว่าเขาเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรือกรณีที่ลายมือชื่อ ก. ผู้ส่งจ่ายเป็นลายมือชื่อปลอม กรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าวแล้ว ข. ผู้ใช้เงินไปนั้นย่อมไม่หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้จ่ายเงินไปนั้น

ข้อสังเกต

- (1) คำว่า “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 1009” นั้น หมายความว่า ถ้ากรณีธนาคาร

เป็นผู้ใช้เงิน ธนาคารจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินหรือไม่ต้องบังคับตามมาตรา 1009 มาตรา 949 นี้ใช้บังคับเฉพาะผู้ใช้เงินเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น (โปรดดูมาตรา 1009 ประกอบเพราะมีสาระคล้ายกันมาก)

(2) มาตรา 949 คุ้มครองผู้ใช้เงินเฉพาะกรณีที่ลายมือชื่อผู้สลักหลังปลอมหรือลงโดยปราศจากอำนาจ ผู้ใช้เงินเพียงพิสูจน์ว่ามีการสลักหลังต่อเนื่องกันมาตามลำดับหรือไม่ (ตามมาตรา 905 วรรคแรก) เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่ามีการสลักหลังปลอมๆ หรือสลักหลังโดยปราศจากอำนาจหรือไม่ แต่มาตรานี้มิได้คุ้มครองไปถึงลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายปลอมหรือลงโดยปราศจากอำนาจไว้ด้วย กรณีหลังนี้จึงต้องบังคับตามมาตรา 1008 วรรคแรก กล่าวคือ ผู้ใช้เงินไปตามตัวเงินที่มีลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายเป็นลายมือชื่อปลอมหรือเป็นลายมือชื่อที่ลงโดยปราศจากอำนาจแล้ว ผู้ใช้เงินย่อมไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงิน (ดูมาตรา 1008)

(3) ความในมาตรานี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก)

ส่วนที่ 5

การสอดเข้าแทรกหน้า

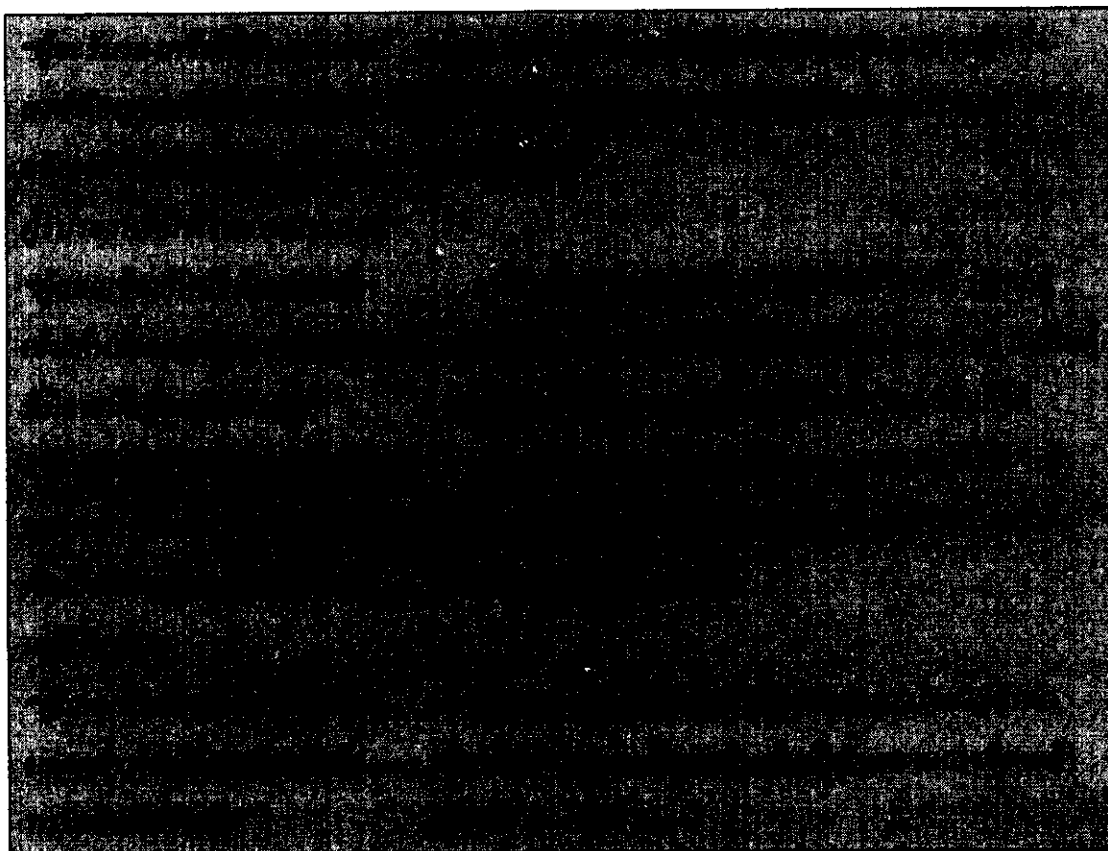
(Intervention for Honour)

ตัวแลกเงินเป็นตราสารเปลี่ยนมือที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในหมู่พ่อค้าแม่ขายในการดำเนินธุรกิจขนาดใหญ่รองลงมาจากเช็ค บุคคลที่เข้าเป็นคู่สัญญาส่วนใหญ่จึงมักเป็นนักธุรกิจด้วยกัน มักมีชื่อเสียงและมีความเชื่อถือ (Credit) ซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มิฉะนั้นจะไม่มีใครกล้ารับโอนตัวแลกเงินกันง่าย ๆ แต่การดำเนินธุรกิจทุกอย่างมิได้หมายความว่า จะประสบความสำเร็จกันทุกราย อาจมีบางรายที่ประสบกับความขาดทุน อาจทำให้ฐานะทางการเงินอ่อนแอหรือขาดความเชื่อถือลง อันอาจมีผลกระทบกระเทือนไปถึงธุรกิจอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกันใกล้ชิดกัน โดยเฉพาะคู่สัญญาในตัวเงินคนใดคนหนึ่งมีฐานะการเงินลดลงอย่างกะทันหันจนไม่สามารถชำระเงินตามตัวนั้นได้ เครดิตของผู้นั้นจะลดน้อยถอยลง ไม่เป็นที่น่าเชื่อถือต่อไป อาจมีผลกระทบไปถึงคู่สัญญาคนอื่น ๆ ที่มีเครดิตดีหรืออาจมีบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องในธุรกิจนั้น ๆ ด้วย เข้าช่วยพวงเครดิตของคู่สัญญาผู้นั้นด้วยการเข้าช่วยแก้หน้ารับรองตัวแลกเงินให้หรือใช้เงิน

แทนให้วิธีการดังกล่าวนี้เราเรียกว่า "การสอดเข้าแก้หน้า" (Intervention for Honour) ทั้งนี้เพื่อรักษาชื่อเสียงและเกียรติของคู่สัญญาคนใดคนหนึ่งในตัวเงินนั้น

สรุป การสอดเข้าแก้หน้าจึงหมายถึงการที่บุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นคู่สัญญาคนใดคนหนึ่งในตัวเงินนั้นหรืออาจเป็นบุคคลภายนอกเข้าไปผูกพันจัดการให้ตัวที่ขาดความเชื่อถือกลับใช้ได้ต่อไป ทั้งนี้ เพื่อช่วยแก้หน้าหรือชื่อเสียงของคู่สัญญาที่เป็นถูกหนี้ตามตัวเงินนั้นไว้ (ตามมาตรา 950 วรรคสาม) และการที่ตัวขาดความเชื่อถือก็เพราะขาดการรับรองหรือขาดการใช้เงินนั่นเอง (มาตรา 914, 959)

การสอดเข้าแก้หน้า มี 2 ประเภท คือ การรับรองเพื่อแก้หน้า (มาตรา 951) และการใช้เงินเพื่อแก้หน้า (มาตรา 954) ซึ่งจะ ได้ศึกษาในลำดับต่อ ๆ ไป

ความในมาตรา 950 วรรค 1 และ 3 กล่าวถึงตัวบุคคลที่จะสอดเข้าแก้หน้าด้วยการสอดเข้ารับรองหรือใช้เงินเพื่อแก้หน้าตามความในวรรคสองนั้น กฎหมายกำหนดไว้ 2 คน โดยเรียกชื่อต่างกัน คือ

1. ในกรณีที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังระบุชื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งเป็นผู้ที่จะเข้ามาทำให้ตัวแลกเงินใช้ได้ หากตัวขาดความเชื่อถือ โดยระบุลงไว้ในตัวแลกเงินแต่แรกเรียกว่า “ผู้จะรับรอง” (Who to accept) หรือ “ผู้จะใช้เงินยามประสงค์” (Who is to pay) (มาตรา 950 วรรคแรก) แต่มาตรา 1010 เรียกผู้จะใช้เงินยามประสงค์ว่า “ผู้สมอ้างยามประสงค์” (The referee in care of need) ซึ่งปกติแล้วเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีเครดิต

2. ในกรณีที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังมิได้ระบุชื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดไว้ล่วงหน้า แต่มีบุคคลภายนอกหรือคู่สัญญาแห่งตัวนั้นคนหนึ่งคนใด (เว้นแต่ผู้รับรอง) สมควรใจเข้ารับรองหรือใช้เงินให้แทนคู่สัญญาคคนหนึ่งคนใด ขณะเมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือ เรียกว่า “ผู้สอดเข้าแก้หน้า” (The intervener) (มาตรา 950 วรรค 2-3) ซึ่งอาจเป็น “ผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า” (The acceptor for honour หรือ The acceptor by intervention) หรืออาจเป็น “ผู้สอดเข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้า” (The payee for honour หรือ The payee by intervention) ก็ได้

บุคคลผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าหรือสอดเข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้าจะเป็นบุคคลภายนอกที่มีเครดิตก็ได้ หรือจะเป็นผู้จ่ายก็ได้ เพราะผู้จ่ายยังอยู่ในฐานะเป็นคู่สัญญาที่ยังไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบตัวแลกเงินนั้น หรืออาจเป็นคู่สัญญาที่ต้องผูกพันรับผิดชอบตัวนั้นอยู่ก่อนแล้วก็ได้ เช่นผู้สั่งจ่าย, ผู้สลักหลัง, ผู้รับอาวัล โดยจะเลือกสอดเข้าแก้หน้าผู้ต้องรับผิดชอบคนหนึ่งคนใดในตัวแลกเงินนั้นก็ได้ เว้นแต่ผู้รับรองเท่านั้นจะเป็นผู้สอดเข้าแก้หน้าใครไม่ได้ เพราะเป็นต้นเหตุที่ทำให้ตัวขาดความเชื่อถือเนื่องจากรับรองแล้วไม่มีการใช้เงิน จึงไม่สมควรจะไปรับรองหรือใช้เงินแก้หน้าใครอีก (มาตรา 950 วรรคสอง , สาม)

ความในวรรคท้าย เมื่อผู้ทรงยอมให้เขาสอดเข้าแก้หน้าเพื่อรับรองแล้ว ผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้ามีหน้าที่ต้องบอกกล่าวโดยไม่ชักช้า ไปยังคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้าได้ทราบ เพื่อให้ผู้ถูกแก้หน้าได้รู้ตัว เพื่อผู้ถูกแก้หน้าจะรับรองหรือใช้เงินเองเพราะไม่ต้องการเสียหน้าหรือเกรงว่าตนเองจะพลอยเสียเครดิตไปด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ทรงมีสิทธิที่จะปฏิเสธการสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าก็ได้ ในเมื่อประสงค์จะไต่เบี่ยงก่อนกำหนด (ดูมาตรา 951 วรรคสอง)

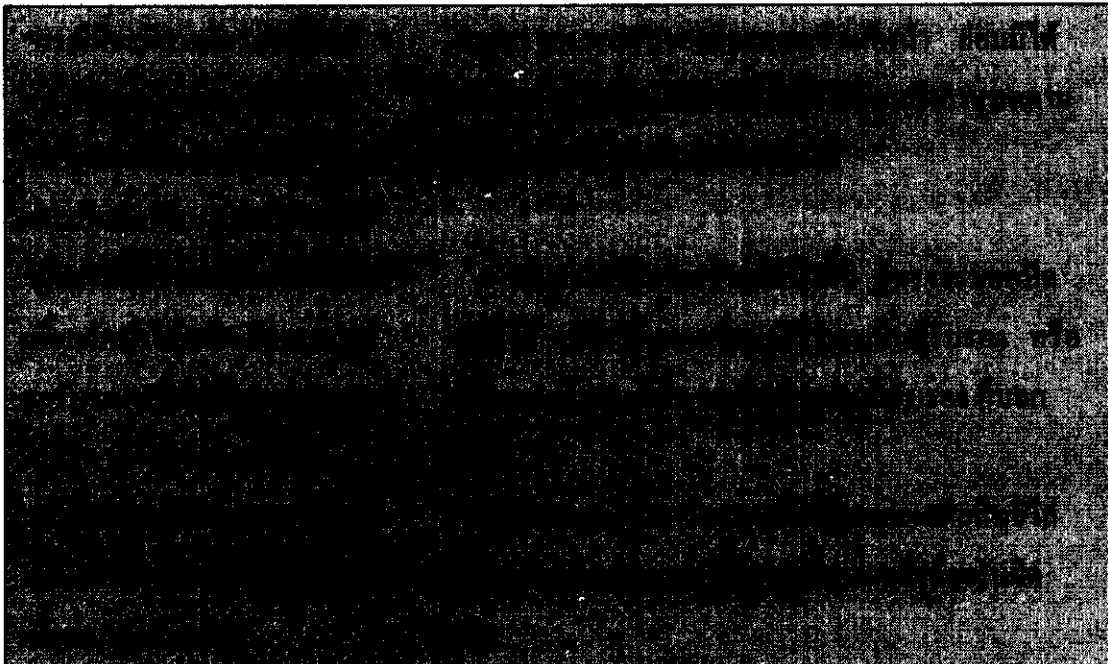
ข้อสังเกต

(1) ความในวรรคสอง กำหนดให้ผู้สอคเข้ารับรองหรือใช้เงินเพื่อแก้หน้าเฉพาะคู่สัญญาที่ต้องผูกพันรับผิดชอบตามตั๋วแลกเงินนั้นอยู่ก่อนแล้ว ทั้งนี้เพื่อตนเองจะต้องใช้สิทธิไล่เบี้ย หากได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงไปแล้ว (มาตรา 958 วรรคแรก) ดังนั้นจึงไม่มีทางที่จะสอคเข้ารับรอง หรือใช้เงินเพื่อแก้หน้าผู้จ่าย

(2) ความในมาตรา 950 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก)

(1) การรับรองเพื่อแก้หน้า

(Acceptance for Honour)

ความในวรรคแรก กล่าวถึงกรณีที่จะมีการสอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าได้นั้น ต้องเป็นกรณีที่ผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี้ยได้ก่อนตั๋วแลกเงินถึงกำหนด ตามมาตรา 959 ข (1),(2) หรือ (3) และตั๋วแลกเงินนั้นต้องเป็นตั๋วที่สามารถรับรองได้

กรณีที่ผู้ทรงสิทธิไต่เบี่ยงได้ก่อนตัวแลกเงินถึงกำหนด เช่น

- (1) ผู้จ่ายไม่รับรองตัวแลกเงินนั้น หรือ
- (2) ผู้จ่ายตกเป็นคนล้มละลาย หรือคว้นการใช้หนี้หรือถูกยึดทรัพย์และการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล หรือ
- (3) ผู้สั่งจ่ายตัวแลกเงินชนิดที่ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดรับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย ตัวแลกเงินที่สามารถจะรับรองได้ เช่น

- (1) ตัวแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายลงข้อกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้นำขึ้นเพื่อรับรอง (มาตรา 927 วรรค 2) หรือ
- (2) ตัวแลกเงินที่ผู้สตักลงลงข้อกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้นำขึ้นเพื่อรับรอง (มาตรา 927 วรรคท้าย) หรือ
- (3) ตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างหนึ่งอย่างใดนับแต่ได้เห็น (มาตรา 913 (4) , 928)

เมื่อตัวแลกเงินใน (1)-(3) เป็นตัวที่ผู้ทรงสามารถนำไปขึ้นให้ผู้จ่ายรับรองได้ หากผู้จ่ายไม่ยอมรับรับรอง ตัวขาดความเชื่อถือ (มาตรา 914, 959 ข) จึงเปิดช่องให้มีการสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าได้

สำหรับตัวแลกเงินที่ไม่สามารถจะรับรองได้ ย่อมไม่มีทางที่จะสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าได้ เช่น

- (1) ตัวแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายระบุห้ามนำขึ้นเพื่อรับรอง (มาตรา 927 วรรค 3) และ
- (2) ตัวแลกเงินที่ผู้สั่งจ่ายระบุสั่งให้ใช้เงินเมื่อทวงถามหรือเมื่อได้เห็น (มาตรา 913 (3), 944) เพราะเป็นตัวที่ผู้ทรงนำไปขึ้นเมื่อใด ผู้จ่ายต้องจ่ายเงินเมื่อนั้น

ความในวรรคสอง กำหนดให้ผู้ทรงบอกปิดการสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าได้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลใดที่สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า (มาตรา 950 วรรคสาม) หรือบุคคลที่ผู้สั่งจ่ายหรือผู้ สตักลงหลังระบุไว้ในตัวแลกเงินว่าจะเป็นผู้รับรองหรือจะเป็นผู้ใช้เงินยามประสงค์ (มาตรา 950 วรรคแรก) และเสนอขอสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า ผู้ทรงก็บอกปิดได้ทั้งสิ้น และถือว่าไม่มีการ รับรอง ทำให้ตัวขาดความเชื่อถือและเป็นผลให้ผู้ทรงสิทธิไต่เบี่ยงได้ก่อนตัวแลกเงินนั้นถึง กำหนด (มาตรา 914, 959 ข) (1))

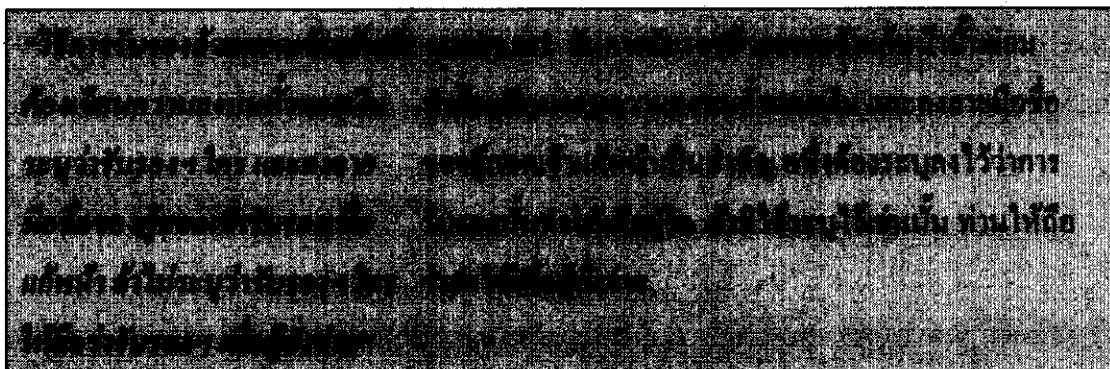
แต่ถ้าผู้ทรงยอมรับการสอด้เข้ารับรองเพื่อแก้หน้าแล้วผู้ทรงยอมเสียสิทธิไล่เบื้อก่อนด้วแลกเงินถึงกำหนดเอาแก่คู่สัญญาในด้วทุกคนในอันที่จะด้องรับผิด้ต่อผู้ทรงนั้น (มาตรา 951 วรรคท้าย) เมื่อกรณีเป็นด้งนี้ ผู้ทรงจึงมีสิทธิที่จะบอกปิด (ปฏิเสธ) การสอด้เข้ารับรองเพื่อแก้หน้าด้ตามความในวรรคสอง ทั้งนี้เพื่อจะด้สิทธิไล่เบื้อก่อนด้วแลกเงินถึงกำหนด

ตัวอย่าง

ก.ออกด้วแลกเงินล่วงหน้าสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. 20,000 บาท ค. สลั้กหลังโอนด้วนี้ขายลคให้ ง. ในราคา 19,000 บาท ง. ผู้ทรงนำด้วนีไปให้ ข. ผู้จ่ายรับรอง ข. ไม่ยอมรับรอง ด้วนีจึงขาดความเชื่อถือลง ง. มีสิทธิทำคำค้ค้านและด้สิทธิไล่เบื้อ ก. และ ค. ด้ก่อนด้วนีจะถึงกำหนด (มาตรา 914, 959 ข) (1) , 960-964) แต่ขณะเมื่อด้วนีขาดความเชื่อถือ มีแดงบุคคลภายนอกและ ก. ผู้สั่งจ่ายขอสอด้เข้ารับรองเพื่อแก้หน้า ค. ผู้สลั้กหลัง หาก ง. ยอมรับเอาการสอด้เข้ารับรองเพื่อแก้หน้านั้น ย่อมเป็นผลให้ ง. สิ้นสิทธิไล่เบื้อ ก. และ ค. ก่อนด้วถึงกำหนด (มาตรา 951 วรรคท้าย) ด้องรองจนกระทั่งด้วถึงกำหนดเสียก่อน อย่างไรก็ด้ ง. มีสิทธิที่จะบอกปิดไม่ยอมรับการสอด้เข้ารับรองเพื่อแก้หน้าของแดงและ ก. ด้ (มาตรา 951 วรรคสอง) และด้สิทธิไล่เบื้อด้ก่อนกำหนด เพราะถือว่าด้วนียังขาดความเชื่อถืออยู่ต่อไป

ข้อสังเกต

การสอด้เข้ารับรองเพื่อแก้หน้ามิได้เฉพาะ**ด้วแลกเงิน**และด้องเป็นด้วที่สามารถจะรับรองด้ด้ ด้งนั้น จึงไม่มีการสอด้เข้ารับรองเพื่อแก้หน้าในด้วสัญญาใช้เงิน และมาตรา 985 วรรคแรกมิได้บัญญัติให้นำความในมาตรา 951-953 ในเรื่องการรับรองเพื่อแก้หน้าไปใช้บังคับด้ว

มาตรานี้กล่าวถึงวิธีการสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้ โดยกำหนดเป็นแบบระเบียบไว้ว่า ผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้ต้องระบุข้อความว่าจะรับรองเพื่อแก้หนี้ชื่อคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบ ตัวเลขเงินนั้นคนหนึ่งคนใด และลงลายมือชื่อของผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้ลงบนตัวเลขเงินนั้นด้วย เพื่อให้มีผลผูกพันรับผิดชอบตามมาตรา 900 วรรคแรก และ 953 หากผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้มิได้ระบุชื่อคู่สัญญาที่ตนประสงค์จะแก้หนี้ลงไปในตัวแล้ว ให้ถือว่าเป็นการสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้ผู้ส่งจ่าย ทำนองเดียวกับเรื่องการรับอาวัล (มาตรา 939 วรรคท้าย)

ข้อสังเกต

(1) คำว่า “ระบุความ” น่าจะหมายถึงความใด ๆ ที่มีความหมายว่าเป็นการรับรองเพื่อแก้หนี้ขณะเมื่อตัวเลขเงินนั้นขาดความเชื่อถือเพราะ ไม่มีการรับรอง อาจใช้ข้อความว่า “รับรองเพื่อแก้หนี้.....” ซึ่งถือว่าเป็นข้อความที่ชัดเจน หรืออาจใช้ข้อความอื่นทำนองเช่นเดียวกัน เช่น “รับรองจะใช้เงินแทน.....” ฯลฯ ก็น่าจะได้

(2) การเขียนข้อความ ตาม (1) กฎหมายกำหนดให้ทำลงบนตัวเลขเงินซึ่งควรจะรวมถึงใบประจำค่อที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวเลขเงินนั้นด้วย (มาตรา 907) ทำนองเดียวกับการสลักหลัง (มาตรา 919 วรรคแรก) ซึ่งจะกระทำที่ด้านหน้าหรือด้านหลังตัวเลขเงินหรือใบประจำค่อนั้นก็ได้ แต่ต้องกระทำลงบนตัวเงิน และลงลายมือชื่อผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้ไว้เป็นสำคัญ จะรับรองในเอกสารอื่น ซึ่งมีใช้ตัวเลขเงินมิได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 628/2505)

“ความรับผิดชอบของผู้สอดเข้ารับรอง” มาตรา 953 ผู้สอดเข้ารับรองด้วยตัวเลขเงินที่ตนแก้หนี้เพื่อแก้หนี้ ต้องระบุข้อความว่าจะรับรองเพื่อแก้หนี้ชื่อคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบ และลงลายมือชื่อผู้สอดเข้ารับรองลงบนตัวเลขเงินนั้นด้วย ถ้าผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้มิได้ระบุชื่อคู่สัญญาที่ตนประสงค์จะแก้หนี้ลงไปในตัวแล้ว ให้ถือว่าเป็นการสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้ผู้ส่งจ่าย ทำนองเดียวกับเรื่องการรับอาวัล (มาตรา 939 วรรคท้าย)”

มาตรานี้กล่าวถึงความรับผิดชอบของผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้ หากได้ทำตามแบบหรือวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา 952 แล้ว ถือว่าได้เข้าผูกพันรับผิดชอบเป็นคู่สัญญาคนหนึ่งในตัวเลขเงินนั้นดังนี้ ผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้จึงต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงตัวเลขเงินนั้น และต้องรับผิดชอบต่อบรรดาผู้สลักหลังทั้งหลายที่เข้าผูกพันในตัวนั้นภายหลังคู่สัญญาซึ่งตนเข้าแก้หนี้อย่างเดียวกัน กับที่คู่สัญญาที่ตนเข้าแก้หนี้นั้นต้องรับผิดชอบเอง (มาตรา 900 วรรคแรก และ 953)

ตัวอย่าง

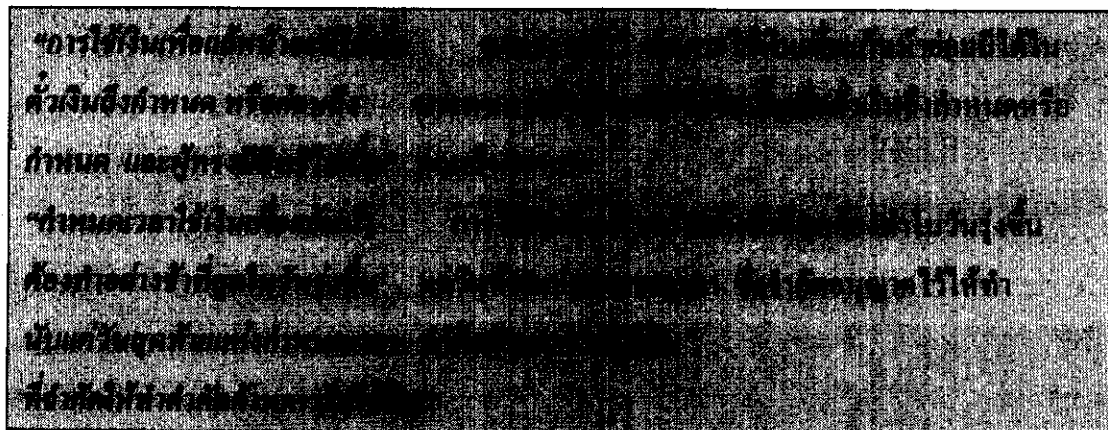
ก.ออกตั๋วแลกเงินล่วงหน้าฉบับหนึ่ง ระบุสั่งให้ ข. ลูกหนี้ของตนจ่ายเงินให้แก่ ค. จำนวน 30,000 บาท ค. สลากหลังตัวนั้นชำระหนี้ ง. ง.นำตัวนั้นไปสลากหลังซื้อสินค้า จ. จ. นำตัวนั้นไปให้ ข. รับรอง ข. ไม่ยอมรับรอง แดงจึงเข้าสอครบรองเพื่อแก้หน้า ค. (มาตรา 950 วรรค 2-3, 952) ดังนี้ แดงในฐานะผู้สอเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าต้องรับผิดชอบต่อ จ. ผู้ทรง และต้องรับผิดชอบ จ. ซึ่งเป็นผู้สอหลักภายหลัง ค. คู่สัญญาฝ่ายที่แดงเข้าแก้หน้าด้วย ทั้งนี้ เพราะ ค. ต้องรับผิดชอบ จ. อยู่ก่อนแล้วตามมาตรา 914 แต่แดงไม่ต้องรับผิดชอบ ค. ผู้ถูกแก้หน้า หากแดงใช้เงินแก่ จ. ไปแล้ว ย่อมได้สิทธิบังคับกับเอา กับ ค. และคู่สัญญาคนอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ ค. (มาตรา 958 วรรคแรก)

ข้อสังเกต

- (1) แสดงว่าผู้สอเข้ารับรองเพื่อแก้หน้ามีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้า (คล้ายกันกับผู้รับอาวัล ตามมาตรา 940 วรรคแรก)
- (2) เมื่อผู้สอเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงไปแล้ว ย่อมกลายเป็นผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้า และได้รับช่วงสิทธิทั้งปวงของผู้ทรง ตามมาตรา 958 วรรคแรก
- (3) กรณีตามตัวอย่าง ถ้าแดงมิได้ระบุว่ารับรองแก้หน้าคู่สัญญาคนใด ดังนี้ ให้ถือว่าแดงสอเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า ก. ผู้สั่งจ่าย (มาตรา 952) และต้องรับผิดชอบ จ. ค. และ จ. ด้วย

(2) การจ่ายเงินเพื่อแก้หน้า

(Payment for Honour)

ความในวรรคแรกกล่าวถึงกรณีที่จะมีการใช้เงินเพื่อแก้หน้าไค้นั้นต้องเป็นกรณีที่ผู้ทรงสิทธิไต่เบี่ยเมื่อตัวเงินถึงกำหนด หรือก่อนตัวเงินถึงกำหนด ก็ได้

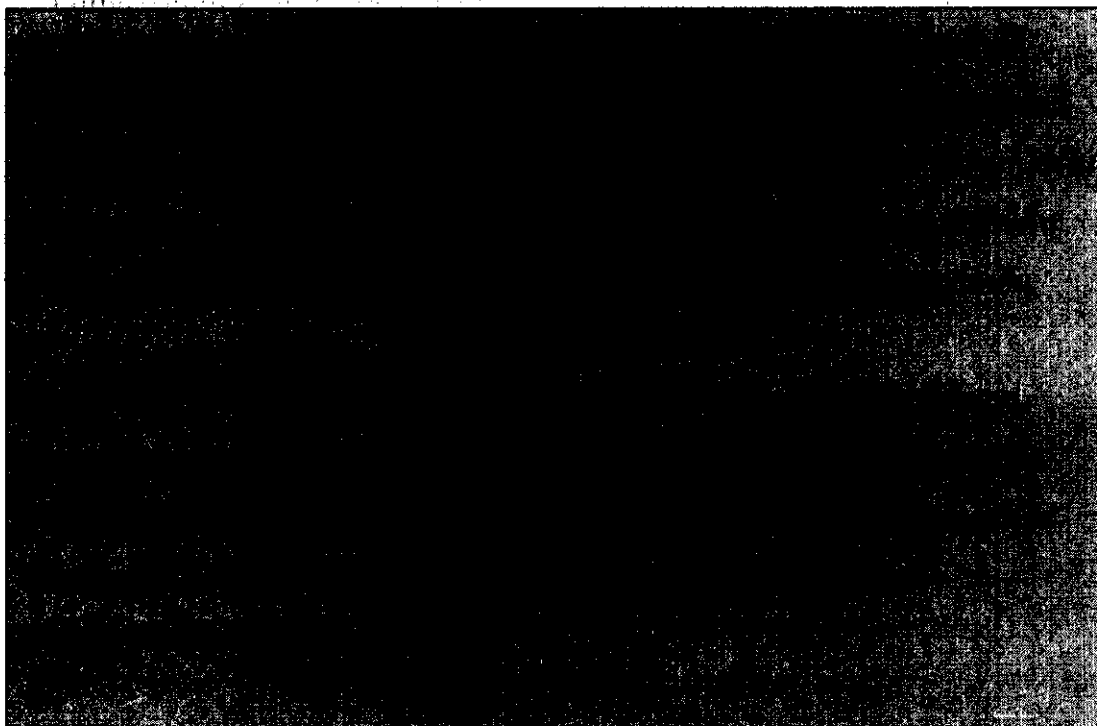
กรณีที่ผู้ทรงสิทธิไต่เบี่ยเมื่อตัวเงินถึงกำหนด จะเกิดขึ้นเมื่อตัวเงินนั้นถึงกำหนดวันใช้เงิน (ตามวันเดือนปีที่ระบุหรือสั่งให้ใช้เงินเมื่อทวงถามหรือเมื่อได้เห็น ตามมาตรา 913) ผู้ทรงได้นำตัวนั้นไปยื่นให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงิน แต่ผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่ใช้เงินให้ (มาตรา 959 ก))

กรณีที่ผู้ทรงสิทธิไต่เบี่ยก่อนตัวเงินถึงกำหนด จะเกิดขึ้นเมื่อต้องด้วยกรณีใดกรณีหนึ่งตามความในมาตรา ข) คือ

- (1) เมื่อผู้จ่ายบอกปิดไม่รับรองตัวเงิน หรือ
 - (2) เมื่อผู้จ่ายหรือผู้รับรองตกเป็นคนล้มละลายหรือคงเว้นการใช้หนี้ หรือผู้จ่ายถูกยึดทรัพย์และการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล หรือ
 - (3) ผู้สั่งจ่ายตัวเงินชนิดที่ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดรับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย
- สำหรับการใช้เงินเพื่อแก้หน้านั้น วรรคท้ายกำหนดให้ผู้ไต่เบี่ยเพื่อแก้หน้าต้องใช้เงินโดยเร็ว อย่างช้าที่สุดต้องกระทำในวันรุ่งขึ้นนับแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดอนุญาตไว้ให้ทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินตามความในมาตรา 960 วรรคสอง กล่าวคือ ผู้ไต่เบี่ยเพื่อแก้หน้าต้องใช้เงินในวันที่ผู้ทรงยื่นให้ใช้เงิน หรือภายใน 3 วันต่อจากนั้น (รวมเป็น 4 วัน) ผู้ไต่เบี่ยเพื่อแก้หน้า จึงต้องใช้เงินอย่างช้าที่สุดในวันที่ 4 นับแต่วันที่ผู้ทรงยื่นตัวให้ใช้เงิน

ข้อสังเกต

- (1) การใช้เงินเพื่อแก้หน้ามิได้ทั้งในกรณีที่ผู้ทรงสิทธิไต่เบี่ยเมื่อตัวเงินถึงกำหนด และก่อนตัวเงินถึงกำหนด จึงต่างกับการรับรองเพื่อแก้หน้าซึ่งมิได้เฉพาะก่อนตัวเงินถึงกำหนดเท่านั้น
- (2) ความในมาตรานี้นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก) แสดงว่าการใช้เงินเพื่อแก้หน้าคู่สัญญาคนหนึ่งคนใดในตัวสัญญาใช้เงินก็มีได้ ถ้าหากตัวสัญญาใช้เงินนั้นขาดความเชื่อถือเพราะผู้ออกตัวๆ ไม่ยอมใช้เงินตามสัญญา

ในกรณีที่ตัวแลกเงินนั้นขาดความเชื่อถือลงเพราะผู้จ่ายไม่รับรอง ได้มีผู้สอดเข้ารับรอง เพื่อแก้หน้า (มาตรา 951, 952, 900 วรรคแรก, 953) หรือกรณีที่ได้มีการระบุตัวบุคคลไว้ในตัวว่า จะเป็นผู้ใช้เงินยามประสงค์ เพื่อให้มีการใช้เงิน ผู้ทรงยื่นตัวแลกเงินนั้นต่อบุคคลนั้น ๆ (ผู้สอด เข้ารับรองเพื่อแก้หน้า หรือผู้จะใช้เงินยามประสงค์ แล้วแต่กรณี) ณ สถานที่ใช้เงินตามที่ระบุ (หรือตามมาตรา 909 (5)) และถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ยอมใช้เงิน ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านการ ไม่ใช้เงินอย่างช้าที่สุดในวันรุ่งขึ้นนับแต่วันที่ย้ายแห่งกำหนดเวลาอันจำกัดไว้เพื่อทำคำคัดค้าน การไม่ใช้เงินตามความในมาตรา 960 วรรคสอง กล่าวคือผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการ ไม่ใช้เงิน ของผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าหรือผู้จะใช้เงินยามประสงค์ภายในวันที่ยื่นตัวนั้น หรือภายใน 3 วันต่อจากนั้น (รวมเป็น 4 วัน) แต่ผู้ทรงอาจไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านก็ได้ หากกรณีต้องด้วย มาตรา 915 (2) ก็มีข้อกำหนดชัดเจนหน้าที่ผู้ทรงไว้ว่าไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน (และดูมาตรา 964 ประกอบ) หรือกรณีต้องด้วยมาตรา 959 ข) (3) ประกอบมาตรา 960 วรรคท้าย หรือต้องด้วย มาตรา 965 เป็นต้น

ในกรณีที่ผู้ทรงจำเป็นต้องทำคำคัดค้าน ผู้ทรงต้องทำภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 955 วรรคแรก, 960 วรรคสอง) ถ้าผู้ทรงฝ่าฝืนไม่ทำคำคัดค้านดังกล่าวรวมทั้งไม่ยื่นตัว

ตามวรรคแรกด้วย มาตรา 955 วรรคท้ายกำหนดให้คู่สัญญาฝ่ายที่ได้ระบุตัวผู้จะใช้เงินยาม ประสงค์หรือคู่สัญญาฝ่ายซึ่งได้มีผู้รับรองตัวเงิน (ผู้ถูกเขาเข้าสอด้รับรองเพื่อแก้หน้า) กับทั้ง บรรดาผู้สตั๊กหลังในภายหลังบุคคลนั้นทุกคนหลุดพ้นจากความรับผิด ทั้งนี้ก็เพราะว่าเขาทำทาง ไว้ให้เอาเงินใช้ได้แล้ว เมื่อไม่ไปเอาใช้ ใครเกี่ยวข้องในการทำทางนั้นย่อมหลุดพ้น รวมทั้งบุคคล ทั้งหลายที่เขาจะต้องรับผิดชอบด้วย คือผู้สตั๊กหลังภายหลังหรือต่อลงไปจากเขา (มาตรา 914)¹⁴

ตัวอย่าง

ก.ออกตั๋วแลกเงินระบุสั่งให้ ข. จ่ายเงินแก่ ค. ค. สตั๊กหลังตัวนั้นชำระหนี้ ง. ทั้ง ค. ได้ ระบุแดงเป็นผู้ใช้เงินยามประสงค์ จ. สตั๊กหลังตัวซื้อสินค้า จ. จ. สตั๊กหลังโอนขายลดตัวนั้นให้ ฉ. ข. ไม่รับรองตั๋วแลกเงินนั้น ดังนี้ ฉ. ต้องนำตัวนั้นไปยื่นให้แดงใช้เงิน แดงไม่ยอมใช้เงิน ฉ. มิได้ทำคำคัดค้านภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 955 วรรคแรก, 960 วรรคสอง) ย่อมเป็นผลให้ ค. ง. และ จ. หลุดพ้นจากความรับผิดตามมาตรา 955 วรรคท้าย

อนึ่ง หาก ค. มิได้ระบุให้แดงเป็นผู้จะใช้เงินยามประสงค์ แต่ต่อมาแดงได้สอด้เข้า รับรองเพื่อแก้หน้า ค. ฉ. ผู้ทรงต้องยื่นตัวนั้นต่อแดงเช่นเดียวกัน ถ้าแดงไม่ใช้เงินให้ก็มีผล เช่นเดียวกัน สำหรับ ก. นั้นไม่หลุดพ้นจากความรับผิดตามมาตรานี้แต่ได้หลุดพ้นจากความรับผิดตามมาตรา 914, 960 วรรคสอง , 973 (2) และวรรคสอง

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 955 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก)

“หน้าที่ของผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้า”	มาตรา 956 ก.การใช้เงินเพื่อแก้หน้านั้น ให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องไปยื่นตัวนั้นต่อผู้รับรองตัวเงินเพื่อแก้หน้า (มาตรา 955 (4))
“ผลของการที่ผู้ทรงออกตั๋วไม่ยอมรับการให้เงินเพื่อแก้หน้า”	ผู้ทรงคนใดออกตั๋วไม่ยอมรับเงินคืนเขาใช้ให้ หากเขา ยอมรับการให้เงินเพื่อแก้หน้า ผู้ทรงคนนั้นย่อมเสียสิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาจากบุคคลทั้ง หลายเหล่านั้นซึ่งชอที่จะ ได้หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะ การให้เงินนั้น

¹⁴ เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดียวกัน, หน้า 111.

การใช้เงินเพื่อแก้หนี้สิน ผู้ใช้เงินเพื่อคู่สัญญาคนใดจะต้องใช้เต็มจำนวนตามเนื้อความที่คู่สัญญานั้นจำเป็นต้องรับผิดชอบแต่เดิม แสดงว่าจะใช้เพียงบางส่วนไม่ได้ การใช้เต็มจำนวนนั้นนอกเหนือจากจำนวนเงินตามราคาตัวแล้วยังรวมถึงดอกเบี้ยที่มีการตกลงกำหนดลงไว้ในตัวหรือดอกเบี้ยตามมูลหนี้เนื่องจากผิดนัด ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้านและในการส่งคำบอกกล่าวกับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามมาตรา 968 (1),(2),(3) เว้นแต่ค่าชักส่วนลด (A commission) ตามมาตรา 968 (4) สำหรับค่าชักส่วนลดนั้น เปรียบเหมือนกับที่เจ้าหนี้ให้เงินกู้เรียกเอาเงินค่าเปิดปากถุง กฎหมายไม่ยอมให้ผู้ทรงเรียกเอาค่าชักส่วนลดเป็นการหากำไรจากเขา เพราะถือว่าเป็นการใช้หนี้ป้องกันส่วนได้เสีย¹⁵

การที่เขาจะใช้เงินแก้หนี้สินเพื่อคู่สัญญาคนใดตามที่ระบุ หากผู้ทรงไม่ยอมรับ ย่อมเป็นผลให้ผู้ทรงคนนั้นเสียสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินนั้น (มาตรา 956 วรรคท้าย)

ตัวอย่าง

กรณีตามตัวอย่างในมาตรา 955 เมื่อ จ. นำตัวแลกเงินนั้นไปยื่นให้แดงผู้จะใช้เงินขายประสงค์หรือผู้สตอกเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้ตามมาตรา 955 วรรคแรก แแดงจะใช้เงินให้ แต่ จ. กลับเปลี่ยนใจ เพราะไม่แน่ใจในฐานะการเงินของแดง จึงบอกปิด ไม่ยอมรับเงินที่แดงจะใช้ให้ ดังนี้ ย่อมเป็นผลให้ ง. และ จ. ซึ่งเป็นบุคคลที่พอจะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการใช้เงินของแดงพ้นความรับผิดชอบ จ. สำหรับ ก. และ ค. ยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

ข้อสังเกต

(1) ค. หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามมาตรา 955 วรรคท้าย เพราะกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่ ค. ไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามมาตรา 956 วรรคท้าย เพราะ ค. ไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้ซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะการที่แดงได้ใช้เงินไป ทั้งนี้เพราะหากแดงได้ใช้เงินไปให้แก่ จ. แล้ว ย่อมได้รับช่วงสิทธิของ จ. ไปบังคับเอากับ ค. ซึ่งถือเป็นคู่สัญญาที่แดงได้ใช้เงินแทนไป ตามมาตรา 958 วรรคแรก

(2) การสตอกเข้ารับรองเพื่อแก้หนี้สิน ผู้ทรงจะบอกปิดเสียก็ได้ (มาตรา 951 วรรค

¹⁵ เสนีย์ ปราโมช, อ้างแล้ว, หน้า 103.

สอง) แต่การใช้เงินเพื่อแก้หน้า ผู้ทรงจะบอกปิดไม่ได้ หากฝ่าฝืนย่อมเสียสิทธิไต่เบี่ยฯ ตาม มาตรา 956 วรรคท้าย

(3) ความในมาตรานี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก)

ตัวอย่าง สิทธิไต่เบี่ยของผู้ทรงตัวเงินกรณีที่ตัวเงินขาดความเชื่อถือ (มาตรา 959)

1. คำพิพากษาฎีกาที่ 1865/2517

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 197, 199 ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 203 วรรคสอง, 959, 989

ในกรณีที่ศาลสั่งว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ให้นัดสืบพยานโจทก์ เมื่อถึงวันนัดสืบพยานโจทก์ ทนายมาศาลแต่ก็มีได้แจ้งให้ศาลทราบเสียก่อนเริ่มสืบพยานถึงเหตุที่ตนมิได้ยื่นคำให้การ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 199 วรรคแรก กลับปล่อยให้ศาลสืบพยานโจทก์ไปจนหมดแล้วจะมายื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนกระบวนการพิจารณาและรับคำให้การจำเลยไม่ได้ เพราะพ้นเวลาที่กฎหมายอนุญาตตามมาตรา 199วรรคแรกแล้ว

โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามเช็ค 2 ฉบับโดยบรรยายว่าทวงถามให้จำเลยชำระเงินตามเช็คทั้งสองฉบับแล้ว จำเลยเพิกเฉยไม่ยอมชำระเงินให้โจทก์ ในชั้นพิจารณาจำเลยก็เบิกความปฏิเสธหนี้ตามเช็คฉบับหลัง และปรากฏว่าโจทก์นำเช็คฉบับแรกไปเรียกเก็บเงินจากธนาคาร ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินโดยว่าบัญชีเงินฝากธนาคารของจำเลยปิดแล้ว แสดงว่าธนาคารผู้จ่ายได้งดเว้นการใช้หนี้ตามเช็คของจำเลยต่อไปแล้ว โจทก์ยอมฟ้องบังคับให้จำเลยชำระเงินตามเช็คทั้ง 2 ฉบับได้ แม้เช็คฉบับหลังนั้นจะยังไม่ถึงกำหนดชำระตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 959 และ 989

2. คำพิพากษาฎีกาที่ 1003/2524 ประชุมใหญ่

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 914, 989, 990, 992, 1599, 1600, 1754 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55

กรณีที่ผู้ตั้งจ่ายเช็คตาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 992 ได้บัญญัติถึงหน้าที่และอำนาจของธนาคารซึ่งจะใช้เงินตามเช็คอันเบิกแก่นั้นว่าเป็นอันสิ้นสุดลงเมื่อรู้ว่าผู้ตั้งจ่ายตาย เมื่อ ส. ผู้ตั้งจ่ายตายโจทก์ในฐานะผู้ทรงซึ่งทราบอำนาจหน้าที่ของธนาคารตามข้อกฎหมายดังกล่าว จึงไม่จำเป็นต้องนำเช็คพิพาทไปขอรับเงินจากธนาคารเสียก่อนกรณีไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 990เมื่อ ส. ตายบรรดาทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตายตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และ

ความรับผิดชอบต่างๆ ย่อมตกได้แก่ทายาทตามมาตรา 1599, 1600 จำเลยในฐานะผู้จัดการมรดกของ ส. ได้รับการบอกกล่าวให้ชำระหนี้เงินตามเช็คที่ ส. เป็นผู้สั่งจ่ายให้แก่โจทก์แล้วเพิกเฉยถือได้ว่าสิทธิของโจทก์ในมูลหนี้เงินดังกล่าวได้มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยได้

3. คำพิพากษากฎีกาที่ 755/2526

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900, 959, 989 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94(ข)

ในกรณีฟ้องเรียกเงินตามเช็ค แม้ธนาคารจะได้เรียกเก็บเงินตามเช็คก่อนวันที่ลงในเช็ค หากบัญชีของผู้สั่งจ่ายได้ปิดไปก่อนที่ธนาคารเรียกเก็บเงินแล้ว ก็เป็นอันว่าเช็คนั้นไม่มีผลเป็นการชำระหนี้ได้ไม่จำเป็นต้องนำเช็คไปยื่นเพื่อให้ธนาคารเรียกเก็บเงินซ้ำอีกในกรณีเช่นนี้ผู้ทรงเช็คย่อมนำเช็คมาฟ้องร้องผู้สั่งจ่ายเช็คให้รับผิดชอบในทางแพ่งได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 959 และ 989

จำเลยต่อสู้คดีว่าเช็คตามฟ้อง 400,000 บาท มีมูลหนี้จากการกู้เงินเพียง 100,000 บาท เป็นการได้เกินเกี่ยวกับมูลหนี้ตามเช็คระหว่างจำเลยซึ่งเป็นผู้ออกเช็คกับโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรง ชอบที่จะให้จำเลยนำสืบตามข้อต่อสู้ได้ (อ้างคำพิพากษากฎีกาที่ 2589/2522)

จำเลยสั่งจ่ายเช็คพิพาทจำนวนเงิน 400,000 บาท โดยมีมูลหนี้เพียง 100,000 บาท จำเลยย่อมต้องรับผิดชอบโจทก์เพียงจำนวนเงินตามมูลหนี้เท่านั้น

4. คำพิพากษากฎีกาที่ 4027/2527

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 914, 990, 992

กรณีที่ผู้สั่งจ่ายเช็คตาย อำนาจและหน้าที่ของธนาคารซึ่งใช้เงินตามเช็คสิ้นสุดลงเมื่อธนาคารทราบว่าผู้สั่งจ่ายตาย ผู้ทรงเช็คจึงไม่ต้องนำเช็คไปขอรับเงินจากธนาคารอีก กรณีเช่นนี้ไม่อยู่ในบังคับว่าผู้ทรงเช็คจะต้องนำเช็คเรียกเก็บเงินจากธนาคารเสียก่อนดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 990 แม้จะถือว่าการนำเช็คไปยื่นต่อธนาคารก่อนกำหนดวันสั่งจ่ายเงินเป็นการมิชอบ ก็หาทำให้ผู้สละกัหลังพ้นความรับผิดชอบ

วิธีการใช้เงินเพื่อแก้หนี้ มาตรา 957 การใช้เงินเพื่อแก้หนี้ต้องทำให้เป็นหลักฐานด้วยใบรับเงินของในตั๋วแลกเงิน ระบุความว่าได้ใช้เงินกับบุคคลผู้ใด และมีระบุวงเงินนั้น ท่านให้ถือว่าการใช้เงินนั้นได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่าย
ส่วนเงินที่รับกับบุคคลนั้นหากไม่ได้ไปชำระคืน
ต้องส่งให้แก่บุคคลผู้ให้เงินเพื่อแก้หนี้

การที่มีบุคคลเข้าใช้เงินเพื่อแก้หนี้ (ไม่ว่าจะเป็นผู้สอกระรับรองเพื่อแก้หนี้ หรือเป็นผู้จะใช้นายมประสงค์) เพื่อให้เป็นหลักฐานว่ามีการใช้เงินเพื่อแก้หนี้แล้วจะต้องเขียนข้อความลงในตั๋วแลกเงินนั้น ระบุด้วยว่าได้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้คู่สัญญาคนใด ทั้งนี้เพื่อเป็นผลตามมาตรา 955 วรรคท้ายและ 956 วรรคท้าย ถ้าไม่ระบุตัวคู่สัญญาคนใดไว้ ท่านให้ถือว่าการใช้เงินนั้นได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่ายเช่นเดียวกับมาตรา 939 วรรคท้ายและมาตรา 952 เพราะเรื่องแก้หนี้อาศัยหลักตีความให้เป็นคุณแก่เหล่าลูกหนี้ คือเมื่อไม่บอกไว้ให้ชัด กฎหมายตีความไปในทางที่จะปลดเปลื้องลูกหนี้มากที่สุด ผู้ส่งจ่ายอยู่ในลำดับต้น เมื่อปลดผู้ส่งจ่าย ผู้สอกระหลังย่อมพลอยหลุดพ้นไปด้วยทุกคน ทั้งนี้ ตามมาตรา 914, 958¹⁶

ผู้ทรงเมื่อได้รับเงินไปแล้ว ต้องส่งคืนตั๋วแลกเงินนั้นกับทั้งคำคัดค้าน (หากกรณีมีการคัดค้าน) ให้แก่ผู้ใช้เงินเพื่อแก้หนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานในการชำระหนี้ (ทำนองเดียวกับมาตรา 326 และดูมาตรา 653 วรรค 2) และเพื่อให้ผู้ใช้เงินจะได้ใช้เป็นหลักฐานในการบังคับการใช้เงินเอาากับคู่สัญญาที่ตนเข้าแก้หนี้ตลอดทั้งคู่สัญญาทั้งหลายที่ต้องรับผิดชอบคู่สัญญาที่ตนเข้าแก้หนี้ตามมาตรา 958 วรรคแรก

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 957 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรคแรก)

¹⁶ เสนีย์ ปราโมช, อ้างแล้ว, หน้า 113.

ข. ผู้ทรงนำตัวแลกเงินนั้นไปให้ ข. รับรองเพื่อใช้เงิน ข. ไม่ยอมรับรับรองหรือไม่ยอมใช้เงิน แดงจึง สอดเข้าใช้เงินแก้หน้า ค. ข. ยอมรับเงินนั้นแล้ว แดงได้ตัวฯ นั้นคืนตามมาตรา 957 วรรคท้าย แล้ว ข. ย่อมได้รับช่วงสิทธิของ ข. ผู้ทรงไปไล่เบี้ย ค. คู่สัญญาที่ตนได้ใช้เงินแทนไป และยังไม่เบี้ย ก. ผู้ตั้งจำยรวมทั้ง ข. (ถ้ารับรอง) เพราะเป็นคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบ ค. อยู่ก่อนแล้ว แต่แดงไม่สามารถสลักหลังโอนตัวแลกเงินนั้นต่อไปได้ (มาตรา 958 วรรคแรก) สำหรับบรรดาผู้สลักหลังทั้งหลาย คือ ง. จ. และ ฉ. ซึ่งสลักหลังภายหลัง ค. ต่างหลุดพ้นจากความรับผิด ดังนั้นแดงไม่มี สิทธิไล่เบี้ย ง. จ. และ ฉ.

ความในวรรคสามและวรรคท้าย กล่าวถึง กรณีที่มีการแข่งขันกันเข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้า คู่สัญญาหลายราย ท่านให้ผู้ทรงเลือกเอาการใช้เงินจากผู้แก้หน้าคนที่จะมีผลเป็นการปลดหนี้ คู่สัญญาในตัวแลกเงินนั้นได้มากรายที่สุด (วรรคสาม) ซึ่งถ้าผู้ทรงมิได้เลือกเอาดั่งนั้น ท่านว่า ผู้ใช้เงินแก้หน้าทั้งที่รู้เช่นนั้นแล้วยังได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงไป ผู้ใช้เงินย่อมเสียสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิด (วรรคท้าย)

ตัวอย่าง

กรณีตามตัวอย่างในวรรคหนึ่งและสอง เมื่อตัวแลกเงินนั้นขาดความเชื่อถือ แดงได้สอด เข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้า ค. และเหลืองก็ได้สอดเข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้า จ. ด้วยในขณะเดียวกัน เห็น ได้ว่า การใช้เงินของแดงจะมีผลทำให้มีคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตัวฯ นั้นถูกปลดหนี้ 3 ราย คือ ง. จ. และ ฉ. ส่วนการใช้เงินของเหลือง จะมีผลปลดหนี้รายเดียว คือ ฉ. ดังนี้ ข. ผู้ทรงควรเลือกเอา การใช้เงินเพื่อแก้หน้าของแดง เพราะมีผลเป็นการปลดหนี้มากรายกว่า (มาตรา 958 วรรคสาม)

ถ้า ข. ผู้ทรงไปเลือกเอาการใช้เงินแก้หน้าของเหลืองและเหลืองผู้ใช้เงินก็รู้แล้วว่าแดงขอ ใช้เงินเพื่อแก้หน้า ค. เหลืองกลับเข้าใช้เงินให้ ข. ผู้ทรงไป ดังนี้ แม้ว่าเหลืองจะได้รับช่วงสิทธิ ของ ข. ผู้ทรงตามมาตรา 958 วรรคแรก แต่เหลืองก็ไม่มีสิทธิไล่เบี้ย จ. คู่สัญญาที่ตนเข้าแก้หน้า และไม่มีสิทธิไล่เบี้ย ง. คู่สัญญาซึ่งจะต้องรับผิดชอบ จ. มาแต่แรก ทั้งนี้ เพราะ ง. และ จ. เป็น บุคคลซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้เงินของแดงในกรณีที่ผู้ทรงยอมรับเอา การใช้เงินของแดง (มาตรา 958 วรรคท้าย)

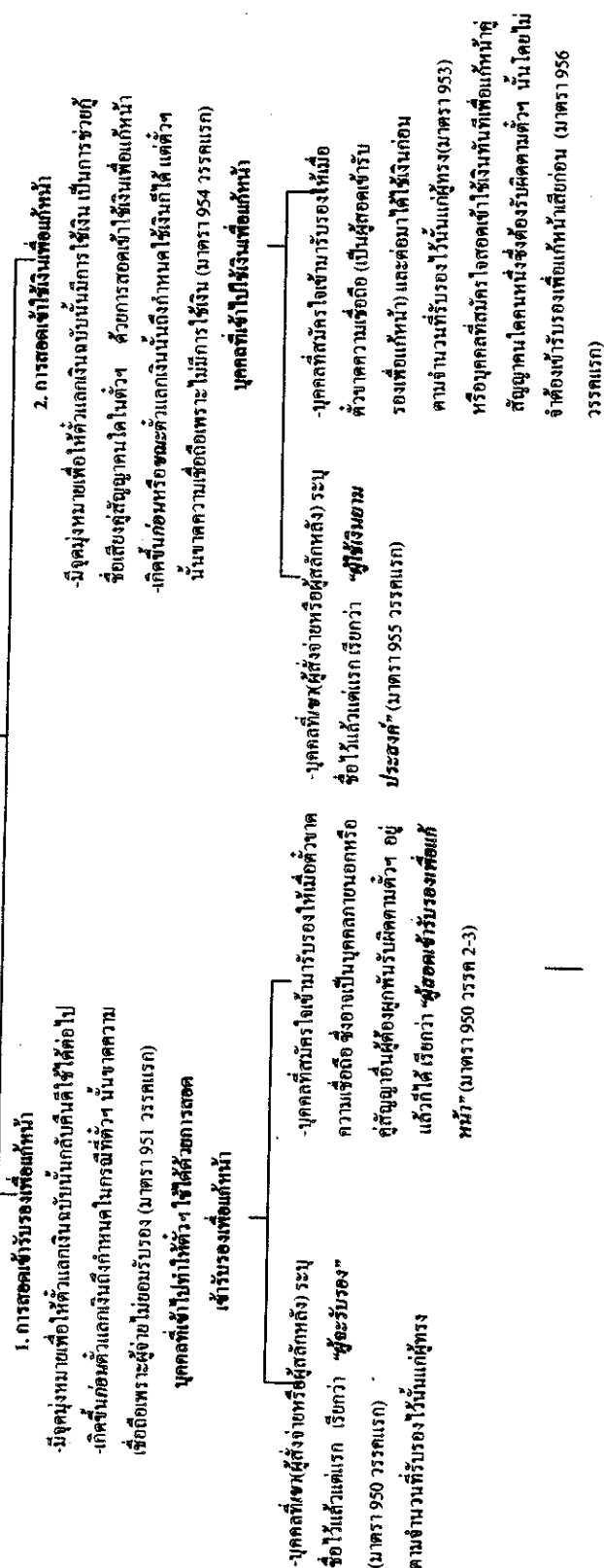
ข้อสังเกต

- (1) ความในวรรคสอง แม้มิได้บัญญัติไว้ ผู้สลักหลังทั้งหลายภายหลังคู่สัญญาที่ถูกเขา

แก้หน้ายอมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบต่อนับตั้งแต่ผู้จ่ายเงินได้ใช้เงินแก้หน้า เพราะผู้ถูกเขาแก้หน้าและผู้จ่ายเงินเพื่อแก้หน้าต้องรับผิดชอบผู้สตกหลังคนหลัง ๆ อยู่ก่อนแล้ว ตามมาตรา 914

(2) ความในมาตรา 958 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 บรรคแรก)

แผนภูมิที่ 15
การสอดเข้ารับหน้า
มี 2 กรณี คือ

เว้นแต่

ผู้รับรอง จะสอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าไม่ได้ เพราะตกเป็นลูกหนี้ขึ้นต้นอยู่ก่อนแล้ว และเหตุนี้ก็จะมีการสอดเข้าแก้หน้าให้เพราะตัวๆ ขาดความเชื่อถือเนื่องจากการขาดการรับรอง (มาตรา 950 วรรคท้าย)

แผนภูมิที่ 16
ข้อเหนือและข้อแตกต่าง

ระหว่างการสลดเจ้ารับรองเพื่อให้เห็นหน้าและการสลดเจ้าใช้เงินเพื่อให้เห็นหน้า

ข้อเหนือ	ข้อแตกต่าง	ข้อแตกต่าง
ข้อเหนือ	ข้อแตกต่าง	ข้อแตกต่าง
1. มีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกัน เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก หรือคู่สัญญาบางคนสลดเจ้าเข้าผูกพันเป็นคู่สัญญาและหรือเข้ามาปฏิบัติการชำระหนี้ได้ (มาตรา 950) ซึ่งความหลักทั่วไปแล้ว บุคคลที่สามารถชำระหนี้ได้ จะเข้ามาชำระหนี้แทนลูกหนี้ ในเมื่อเจ้าหนี้ไม่ยินยอมทำได้ (มาตรา 314, 320)	การสลดเจ้ารับรองเพื่อให้เห็นหน้า	การสลดเจ้าใช้เงินเพื่อให้เห็นหน้า
2. ผู้สลดเจ้ารับรองเพื่อให้เห็นหน้า มีความรับผิดชอบเป็นอิสระเกี่ยวกับผู้ให้เงินเข้าเห็นหน้า (มาตรา 953) เช่นเดียวกับผู้สลดเจ้าใช้เงินเพื่อเห็นหน้า แม้จะสลดเจ้าใช้เงินเพื่อเห็นหน้าแล้ว ก็ต้องให้เงินเพิ่มจำนวน เท่าที่คู่สัญญาผู้ให้เงินประสงค์จะแก้หนี้ว่านั่นถึงต้องรับผิดชอบ (มาตรา 956 วรรคแรก)	1. เกิดขึ้นต่อเมื่อผู้ทรงมีสิทธิ ได้เปิด ได้ก่อนด้วย ถึงกำหนดและด้วย นั้นเป็นสิ่งที่สามารถจะรับรองได้ (แต่ขาดความเชื่อถือเพราะ ไม่มีการรับรอง) (มาตรา 951 วรรคแรก)	1. เกิดขึ้นต่อเมื่อผู้ทรงมีสิทธิ ได้เปิด ได้ก่อนด้วย ถึงกำหนดหรือเมื่อด้วย ถึงกำหนดแล้ว ก็ให้ และ ไม่จำกัดว่า ด้วยนั้นจะสามารถนำไปยื่นให้รับรองได้หรือไม่ก็ได้ (มาตรา 954 วรรคแรก)
3. ผู้สลดเจ้ารับรองเพื่อเห็นหน้า เมื่อ ได้ใช้เงินแล้วยอมกลายเป็นผู้สลดเจ้าใช้เงินเพื่อเห็นหน้า และยอมได้รับช่วงสิทธิทั้งปวงจากผู้ทรง ไปพร้อมกับออกกับผู้สัญญาที่คนได้ใช้เงินแทนไป และต่อคู่สัญญาทั้งหมดและผู้ต้องรับผิดชอบคู่สัญญาผ่านนั้น (คู่สัญญาที่คนได้ใช้เงินแทนไป) (มาตรา 958 วรรคแรก)	2. ผู้ทรงบอกปิดการสลดเจ้ารับรองเพื่อเห็นหน้าได้ (มาตรา 951 วรรค 2) เพราะถ้าผู้ทรงยอมรับ ผู้ทรงยอมเสียสิทธิ ได้เมื่อก่อนด้วย ถึงกำหนด (มาตรา 951 วรรคท้าย)	2. ผู้ทรงบอกปิดการสลดเจ้าใช้เงินเพื่อเห็นหน้าไม่ได้ เพราะ ไม่มีการบอกปิดให้ผู้รู้ได้ (มาตรา 954) ถ้าผู้ทรงบอกปิดได้ ผู้ทรงยอมเสียสิทธิ ได้เป็นยอมแก่บุคคลทั้งหลาย ซึ่งพอจะหลุดพ้นๆ จากความรับผิดชอบ (มาตรา 956 วรรคท้าย)
3. ผู้สลดเจ้ารับรองเพื่อเห็นหน้า เมื่อ ได้ใช้เงินแล้วยอมกลายเป็นผู้สลดเจ้าใช้เงินเพื่อเห็นหน้า และยอมได้รับช่วงสิทธิทั้งปวงจากผู้ทรง ไปพร้อมกับออกกับผู้สัญญาที่คนได้ใช้เงินแทนไป และต่อคู่สัญญาทั้งหมดและผู้ต้องรับผิดชอบคู่สัญญาผ่านนั้น (คู่สัญญาที่คนได้ใช้เงินแทนไป) (มาตรา 958 วรรคแรก)	3. วิธีการสลดเจ้ารับรองเพื่อเห็นหน้า ต้องเขียนระบุความลงบนด้วย ว่าจะรับรองๆ เพื่อผู้ใดและลงลายมือชื่อผู้สลดเจ้ารับรองเพื่อเห็นหน้า จึงเป็นการเข้าผูกพันเป็นผู้สัญญาต่อผู้ทรง (มาตรา 952)	3. วิธีการสลดเจ้าใช้เงินเพื่อเห็นหน้า ไม่จำเป็นต้องกระทำเช่นการสลดเจ้ารับรองๆ เพราะการสลดเจ้าใช้เงินๆ เป็นการเข้าปฏิบัติการชำระหนี้โดยตรงที่เดียว เพียงแต่ต้องทำให้เป็นหลักฐานด้วยการขอให้ผู้ทรงจดข้อความลงในด้วยว่าผู้ให้เงิน ได้ใช้เงินเพื่อผู้ใด (มาตรา 957 วรรคแรก)

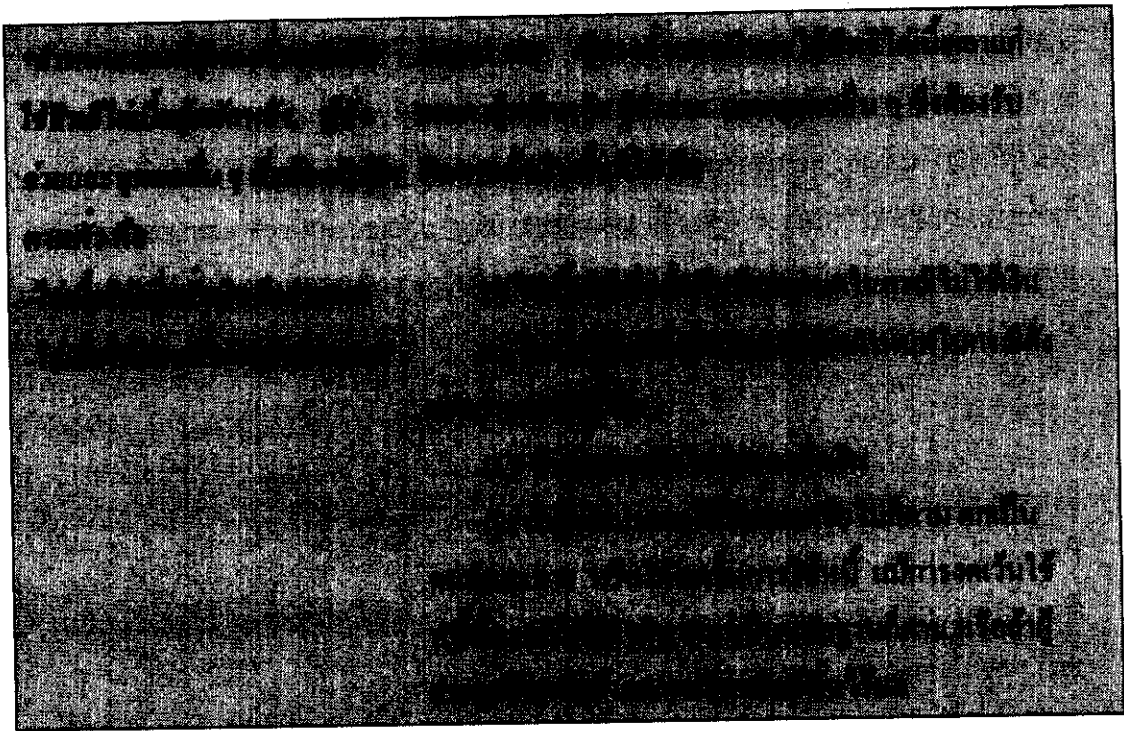
ส่วนที่ 6

สิทธิไต่เบี่ยเพราะเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน

(Recourse for Non-acceptance or Non-payment)

ขั้นตอนต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เช่น การรับรอง, การใช้เงิน, การสอเคลียร์รับรองเพื่อแก้หน้าและใช้เงินเพื่อแก้หน้า ล้วนเป็นขั้นตอนที่คู่สัญญาในตัวแลกเงินและผู้ทรงมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยทั้งสิ้นหากตัวเงินนั้นได้มีการใช้เงินแล้ว และผู้ทรงได้รับเงินตามตัวนั้นไปแล้วความเป็นตัวเงินสำหรับผู้ทรงก็สิ้นสุดลง (มาตรา 321) แต่ถ้าตัวเงินนั้นไม่มีการรับรองหรือไม่มีการใช้เงิน ถือว่าตัวเงินนั้นขาดความเชื่อถือ ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านให้เป็นหลักฐาน เพื่อจะได้สิทธิไต่เบี่ยคู่สัญญาบางคนที่ต้องผูกพันรับผิดชอบตัวเงินนั้น

คำว่า “ไต่เบี่ย” นั้น หมายถึงการเรียกร้องเอาจำนวนเงินตามตรา 968 อนึ่ง การไต่เบี่ยเป็นสิทธิของผู้ทรงหรือผู้สืบสิทธิของผู้ทรง รวมทั้งผู้ที่ลงลายมือชื่อในตัวเงินและเข้าถือเอาตัวเงินนั้นเพราะถูกผู้ทรงบังคับไต่เบี่ย ตามมาตรา 967 วรรคสามด้วย

ผู้ทรงตัวแลกเงินในฐานะเจ้าหนี้ตามมูลหนี้ในตัวแลกเงินนั้นย่อมได้สิทธิไต่เบี่ยบรรดาผู้ที่ต้องรับผิดชอบตัวแลกเงินนั้นซึ่งอยู่ในฐานะเป็นลูกหนี้ตามตัวเงิน ได้แก่ ผู้ส่งจ่าย, ผู้สละหลักทั้งหลาย (ตามมาตรา 914) และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งก็คือ ผู้รับอาวัล (มาตรา 940) และผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า (มาตรา 953) สำหรับผู้รับรองนั้น ผู้ทรงมีสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ตามเนื้อความแห่งคำรับรองในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นได้โดยตรง (มาตรา 937) โดยผู้ทรงไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินของผู้รับรอง (ตามมาตรา 973 วรรคสอง) เพราะความรับผิดชอบของผู้รับรองมิใช่ความรับผิดชอบเช่นผู้ส่งจ่ายและบรรดาผู้สละหลัก ฯลฯ (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 759/2482 และ 1222/2517 และ มาตรา 968)

สำหรับระยะเวลาที่ผู้ทรงจะใช้สิทธิไต่เบี่ยได้ นั้น กฎหมายได้กำหนดไว้ 2 ระยะ คือ

ก) ไต่เบี่ยได้เมื่อตัวเงินถึงกำหนดในกรณีไม่ใช้เงิน วันที่ตัวเงินถึงกำหนดใช้เงินตามตัวแลกเงิน คือ มาตรา 909 (4), 913 , ตัวสัญญาใช้เงินคือมาตรา 983 (3), 913 ประกอบ 985 วรรคแรกและเช็ด คือ 988 (6) ผู้ทรงต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงินในวันถึงกำหนดดังกล่าว หากผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่ใช้เงินตามตัวแลกเงินนั้น ถือได้ว่าตัวเงินนั้นได้ขาดความเชื่อถือลง และคู่สัญญาในตัวเงินนั้นตกเป็นผู้ผิดนัด ผู้ทรงย่อมใช้สิทธิไต่เบี่ยคู่สัญญาในตัวเงินได้ทันทีโดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า หรือต้องเตือนอีก เพราะหนี้ตามตัวเงินนั้นมีกำหนดระยะเวลาชำระแน่นอนแล้ว ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องทวงถามอีก (คำพิพากษาฎีกาที่ 1416/2521 และมีคำพิพากษาฎีกาที่ 1750/2518, 1989/2522 ซึ่งวินิจฉัยไว้เช่นเดียวกัน)

ข) ไต่เบี่ยได้แม้ตัวเงินยังไม่ถึงกำหนด ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้าเขา (ผู้จ่าย) บอกปิดไม่รับรองตัวเงิน – กรณีที่ตัวเงินส่งจ่ายล่วงหน้า ผู้ทรงอำนาจนำตัวเงินนั้นไปยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง เมื่อผู้จ่ายไม่รับรอง ถือว่าผู้ส่งจ่ายและผู้สละหลัก (ถ้ามี) ผิดคำรับรองของตนตามมาตรา 914 ตัวเงินนั้นจึงขาดความเชื่อถือลง ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องรอให้ตัวเงินถึงกำหนดเสียก่อนหรือเช่นกรณีผู้ทรงเชื่อนำเช็ดที่ส่งจ่ายล่วงหน้าไปยื่นให้ธนาคารรับรอง ธนาคารปฏิเสธการรับรองผู้ทรงไต่เบี่ยผู้ส่งจ่าย ฯลฯ ได้

(2) ถ้าผู้จ่ายหากจะ ได้รับรองหรือไม่ก็ตาม ตกเป็นคนล้มละลายหรือได้งดเว้นการใช้

-การที่ผู้จ่ายหรือผู้รับรองได้ลงวันการใช้หนี้ แม้การลงวันนั้นจะไม่มีคำพิพากษาก็ตาม การลงวันใช้หนี้ นั้นแม้เพียงเจ้าหนี้รายเดียวก็พอที่จะแสดงให้เห็นว่าความเชื่อถือเป็นลูกหนี้เสียไป¹⁷ (ตุลาพิพากษาศาลฎีกาที่ 1865/2517) แสดงว่าผู้ทรงไม่มีทางที่จะเรียกให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองชำระหนี้ตามกำหนดได้

(3) ถ้าผู้ส่งจ่ายตัวเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดรับรองนั้นตกเป็นคนที่ล้มละลาย ตัวเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดรับรอง หมายถึงตัวเงินที่ยื่นให้ผู้จ่ายรับรองไม่ได้ เช่น ตัวแลกเงินที่ผู้ส่งจ่ายระบุห้ามนำยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง (มาตรา 927 วรรคสาม) และตัวแลกเงินที่สั่งให้ใช้เงินเมื่อทวงถาม หรือเมื่อได้เห็น (มาตรา 913 (3)) ตัวแลกเงินดังกล่าวผู้ทรงยอมรับเพราะเชื่อเครดิตของผู้ส่งจ่ายเมื่อผู้ส่งจ่ายล้มละลายก่อนกำหนดผู้ทรงจึงชอบที่จะใช้สิทธิไล่เบี้ยได้¹⁸

(1) ความในมาตรา 959 นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985
วรรคแรก และ 989 วรรคแรก) ดังนั้น คำว่า “**ผู้ตั้งจ่าย**” จึงหมายถึงผู้ตั้งจ่ายตัวแลกเงินและเช็ค,
คำว่า “**ผู้สลักหลัง**” จึงหมายถึงผู้สลักหลังตัวเงินทั้ง 3 ประเภท สำหรับคำว่า “**ผู้จ่าย**” หมายถึง
ธนาคารด้วย

¹⁷ เฉลิม ขงบุญเกิด, เรื่องเดียวกัน, หน้า 179.

LW 213

ตัวอย่าง

(2.1) คำพิพากษาฎีกาที่ 610/2520 จำเลยผู้จ่ายเช็คจะรับผิดชอบแก่ผู้ทรงต่อเมื่อได้มีการนำเช็คไปขึ้นเงินและธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเสียก่อน (มาตรา 914, 959, 989 วรรคแรก) แต่โจทก์ยังมีได้นำเช็คไปขึ้นต่อธนาคารเพื่อให้ใช้เงินและธนาคารยังมิได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์จึงนำคดีมาฟ้องจำเลยผู้สั่งจ่ายให้รับผิดชอบชำระเงินตามเชิคนั้นที่เดียวไม่ได้

(2.2) คำพิพากษาฎีกาที่ 2847/2522 โจทก์ (ผู้ทรง) นำเช็คที่จำเลยสั่งจ่ายเข้าบัญชีของตนที่ธนาคารก่อนเช็คถึงกำหนด 1 วัน ผู้ทรงมีสิทธิทำได้ เพื่อให้ธนาคารเรียกเก็บ แต่ธนาคารผู้จ่ายปฏิเสธการจ่ายเงิน เป็นเรื่องการปฏิบัติงานระหว่างธนาคารด้วยกัน จะถือว่าผู้ทรงเช็คใช้สิทธิไล่เบี้ยก่อนเช็คถึงกำหนดไม่ได้ ผู้สั่งจ่ายต้องรับผิดชอบ

(2.3) คำพิพากษาฎีกาที่ 1003/2524 ผู้สั่งจ่ายเช็คพิพาทตายก่อนเช็คถึงกำหนด โจทก์ทราบดีว่าอำนาจหน้าที่ธนาคารสิ้นสุดลง ตามมาตรา 992 (2) ไม่อยู่ในบังคับว่าผู้ทรงจะต้องนำเช็คไปเรียกเก็บจากธนาคารเสียก่อน โจทก์บอกกล่าวไปยังผู้จัดการมรดก ผู้จัดการมรดกเพิกเฉยไม่ชำระหนี้ ถือได้ว่าสิทธิของโจทก์ในมูลหนี้ดังกล่าวมีข้อโต้แย้งขึ้นแล้ว แม้ธนาคารยังมิได้ปฏิเสธการใช้เงินตามเช็ค โจทก์มีอำนาจฟ้อง

(3) กรณีตามมาตรา 959 ข (2) ผู้ทรงตัวแลกเงินจะต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงินเสียก่อน เมื่อผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่ใช้เงิน ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินขึ้นก่อน ผู้ทรงจึงจะใช้สิทธิไล่เบี้ยได้ (มาตรา 960 วรรค 5)

(4) กรณีตามมาตรา 959 ข (3) การที่ผู้สั่งจ่ายตัวแลกเงินดังกล่าวล้มละลาย ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านก็ได้ เพราะกฎหมายกำหนดให้ผู้ทรงนำเอาคำพิพากษาที่สั่งให้ผู้สั่งจ่ายเป็นคนล้มละลายออกแสดงก็เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยได้ (มาตรา 960 วรรคท้าย)

(5) สรุปได้ว่า สิทธิไล่เบี้ยของผู้ทรงจะเกิดขึ้นได้เมื่อตัวเงินขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรองหรือไม่ยอมจ่ายเงิน (มาตรา 914, 959) ซึ่งผู้ทรงต้องทำคำคัดค้าน (มาตรา 960-962) เสียก่อนจึงจะใช้สิทธิไล่เบี้ยได้ เว้นแต่กรณีที่ผู้ทรงไม่ต้องทำคำคัดค้าน (มาตรา 915 (2) ประกอบ 964, 960 วรรคห้าและวรรคท้าย และ 965)

ตัวอย่าง กรณีที่ผู้ทรงตัวเงินไม่มีสิทธิไถ่เบี่ย (มาตรา 959)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 610/2520

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 914, 959, 987, 989 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55, 172

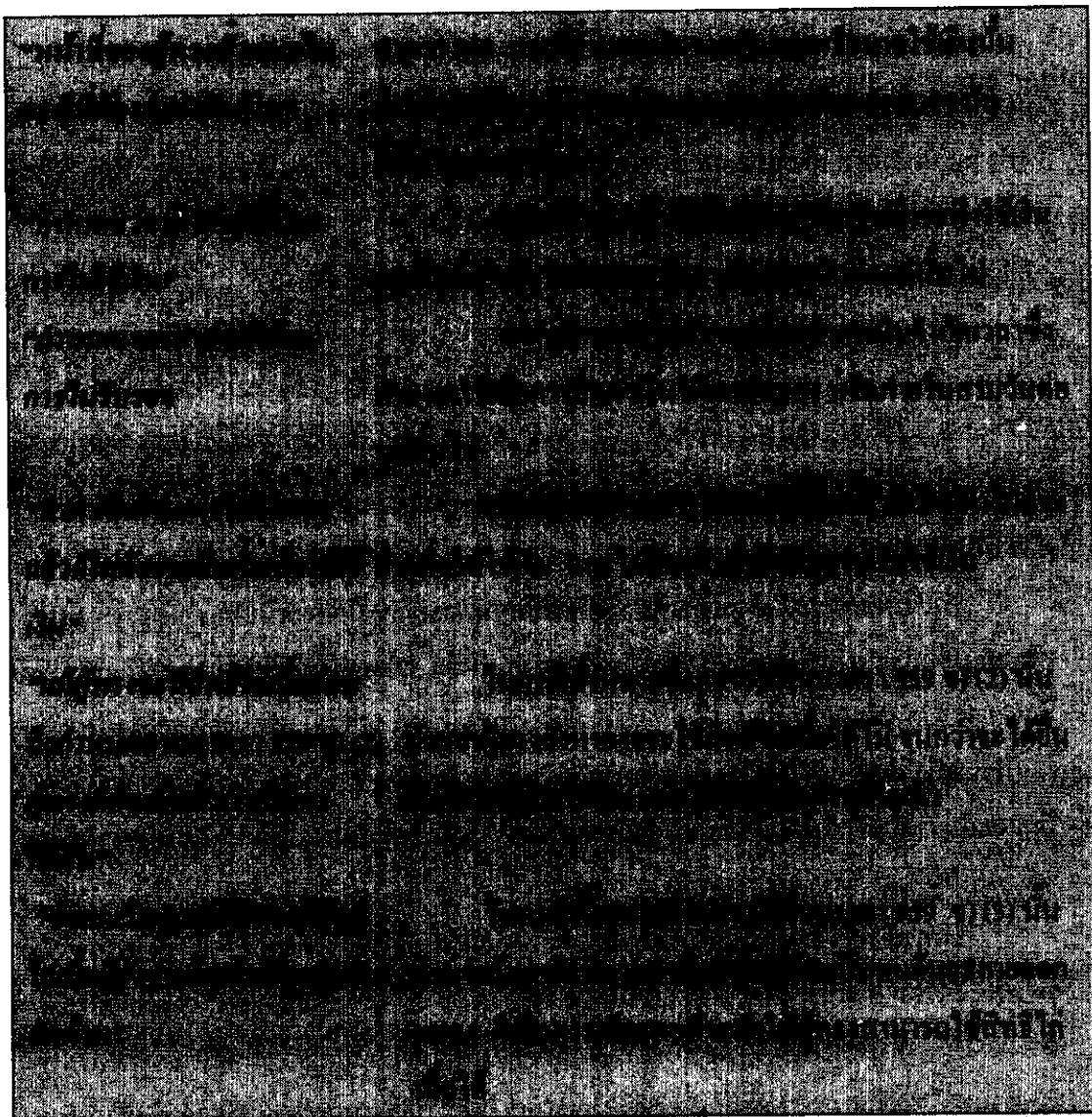
ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 914 และ 959 ผู้ส่งจำเช็ดจะต้องรับผิดชอบใช้เงินแก่ผู้ทรงก็ต่อเมื่อได้มีการนำเช็ดนั้นไปยื่นต่อธนาคารเพื่อให้ใช้เงินแล้ว ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเสียก่อน เมื่อข้อเท็จจริงตามคำบรรยายฟ้องของโจทก์ฟังได้ว่า โจทก์มิได้นำเช็ดพิพาทไปยื่นต่อธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน และธนาคารก็ยังมิได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์จึงจะนำคดีมาฟ้องจำเลยผู้ส่งจำให้รับผิดชอบชำระเงินตามเช็ดนั้นที่เคียวมิได้

สิทธิได้เบี่ยของผู้ทรงตัวเผกเงินเกิดขึ้นในกรณีใดกรณีหนึ่งต่อไปนี้ (ตัวๆ ขาดความเชื่อถือ) คือ

<p>1. ตัวๆ ขาดการรับรอง
เพราะกรณีใดกรณีหนึ่ง คือ</p> <p>1.1 เมื่อผู้จ่ายบอกปิดไม่ยอมรับ (มาตรา 914, 959 ข) (1) หรือ</p> <p>1.2 เมื่อผู้จ่ายรับรองเบี่ยงนัยและผู้ทรงไม่ยอมรับ (มาตรา 936 วรรคแรก) หรือ</p> <p>1.3 เมื่อผู้จ่ายตกเป็นคนล้มละลาย หรือได้คงวันการใช้หนี้ แม้การงดเว้นการใช้นั้นนั้นจะมีได้มีคำพิพากษาเป็นหลักฐานก็ตาม หรือถ้าผู้จ่ายถูกยึดทรัพย์และ
การยึดทรัพย์นั้น ไร้ผล (มาตรา 959 ข) (2) หรือ</p> <p>1.4 เมื่อผู้ส่งจ่ายตัวๆ หมดใจไม่จำเป็นต้องให้ผู้ได้รับรอนนั้นคนเป็นคนล้มละลาย
(มาตรา 959 ข) (3))</p>	2. ตัวๆ ขาดการใช้เงิน 2.1 กรณีที่ตัวๆ ถึงกำหนดใช้เงินแล้ว แต่ผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่ยอมให้เงินให้ (มาตรา 959 ก)) 2.2 กรณีที่ตัวๆ ถึงกำหนดใช้เงินแล้ว แต่ผู้จ่ายหรือผู้รับรองจะจ่ายเงินให้ แต่เพียงบางส่วน ผู้ทรงชอบที่จะบอกปิดเสียได้ (มาตรา 946 วรรคแรก)

ข้อสังเกต

- (1) ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านภายในระยะเวลา และบอกกล่าวฯ ตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดด้วย (มาตรา 960-963) เว้นแต่ จะต้องด้วยข้อยกเว้นดังนี้
- (1.1) กรณีที่ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สืบทอดถึงลงข้อกำหนดลดหนี้ที่ใน (1) ในตัวแลกเงิน (มาตรา 915 (2)) หรือ
- (1.2) กรณีที่เป็นตัวเงินภายในประเทศ ถ้าผู้จ่ายบันทึกลงไว้ในตัวแลกเงินว่าบอกรับไม่ยอมรับหรือ ไม่ยอมใช้เงิน ลงวันที่และลายมือชื่อของผู้จ่ายลงไว้ด้วย ย่อมเป็นการชัดเจนว่าตัวแลกเงินว่าตัวแลกเงินแล้ว คำคัดค้านก็ไม่ต้องทำ (มาตรา 965)
- (2) ผู้ทรงมีสิทธิได้เบี่ยเอาแก่ผู้ส่งจ่าย, ผู้สืบทอดถึง และบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบตัวๆ (ในที่นี้ หมายถึงผู้รับอาวัลและผู้สืบทอดชำระบรองเพื่อแก้หน้า) (ดูมาตรา 940, 953)

ตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะเหตุ 2 ประการคือตัวขาดการรับรองและหรือขาดการ
ใช้เงิน ทำให้ผู้ทรงมีสิทธิไต่เบี่ยก่อนตัวถึงกำหนดหรือเมื่อถึงกำหนดแล้วแต่กรณีตามมาตรา 959
แต่ก่อนที่ผู้ทรงจะใช้สิทธิไต่เบี่ย ผู้ทรงต้องทำหลักฐานการที่ตัวขาดความเชื่อถือดังกล่าวขึ้นตาม
มาตรา 960 วรรคแรก ด้วยการทำเอกสารตามแบบระเบียบราชการ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐคือ
นายอำเภอหรือทนายความผู้ได้รับอนุญาตเป็นผู้ทำ (มาตรา 961) เอกสารนั้น เรียกว่า “คำคัดค้าน”
(Protest) เหตุที่ต้องทำคำคัดค้านเพราะตัวแลกเงินฉบับหนึ่ง ๆ อาจมีคู่สัญญาเข้าผูกพันรับผิดชอบ

หลายคน กฎหมายต้องการให้ผู้ทรงนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายใช้เงิน (มาตรา 941) หรือนำขึ้นเพื่อรับรองก่อน (มาตรา 927) มิใช่อยู่ ๆ ก็นำตัวไปฟ้องเขาเลย นอกจากนี้การที่ผู้จ่ายไม่ใช้เงินหรือไม่รับรองแสดงว่ามีการผิวนัดขึ้นแล้ว สมควรที่ผู้ทรงจะต้องทำหลักฐานแห่งการผิวนัด (คำคัดค้าน) ให้ปรากฏและมีหน้าที่ต้องบอกกล่าวให้คู่สัญญาคนก่อน ๆ ทราบด้วย (มาตรา 962) เพื่อบางคนที่เขาเกรงว่าจะเสียชื่อเสียงหรือเครดิตจะได้เข้าจัดการใช้เงินให้เสียก่อนก็ได้

กฎหมายกำหนดระยะเวลาในการทำคำคัดค้านไว้ 2 กรณี คือ

1. การทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน ผู้ทรงต้องทำในวันถึงกำหนดใช้เงินนั้น (มาตรา 941, 913) หรือในวันใดวันหนึ่งในสามวันต่อจากนั้น (รวม 4 วัน) (มาตรา 960 วรรคสอง)

2. การทำคำคัดค้านการไม่รับรอง ผู้ทรงต้องทำภายในระยะเวลาที่เขาจำกัดไว้เพื่อให้ นำตัวเงินยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง ตามมาตรา 927 วรรคสองและวรรคท้ายหรือภายในสามวัน ต่อจากนั้น (มาตรา 960 วรรคสาม)

กำหนดระยะเวลาดังกล่าวเป็นระเบียบที่กฎหมายบังคับไว้และเป็นสิ่งสำคัญ หากผู้ทรง เพิกเฉยหรือละเลยไม่ทำคำคัดค้านภายในเวลาตาม 1 หรือ 2 ข้อมเป็นผลให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิโต้แย้งผู้ สั่งจ่าย ผู้สละหลัง และคู่สัญญาอื่น ๆ เว้นแต่ผู้รับรอง (มาตรา 973 (2) และวรรคสอง)

อนึ่ง เมื่อผู้ทรงได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองแล้วผู้ทรงไม่ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน อีกและไม่จำเป็นต้องยื่นให้เขาใช้เงินอีก เพราะการที่เขาไม่รับรองเป็นการปฏิเสธอยู่ในตัวว่าไม่มีการ ใช้เงินแน่นอน (มาตรา 960 วรรคสี่)

ในกรณีที่ผู้จ่ายตกเป็นคนล้มละลาย หรือจนวันการใช้หนี้ หรือถูกยึดทรัพย์และการยึด ทรัพย์นั้นไร้ผล ตามมาตรา 959 ข) (2) นั้น ผู้ทรงยังไม่มีสิทธิโต้แย้งคู่สัญญาอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบใน ตัวนั้นก่อนกำหนดทันที แต่ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายใช้เงินเสียก่อน เพราะอาจมีการใช้ เงินตามตัวโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ได้¹⁹ เมื่อไม่มีการใช้เงิน ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้าน จึงจะ ใช้สิทธิโต้แย้งได้ (มาตรา 960 วรรคสี่)

แต่ในกรณีที่ผู้สั่งจ่ายตัวแลกเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดรับรองตามมาตรา 959 ข) (3) นั้น ตกเป็นคนล้มละลายเสียเอง ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องยื่นตัวให้ผู้จ่ายใช้เงินอีก เพียงนำคำพิพากษาของศาล

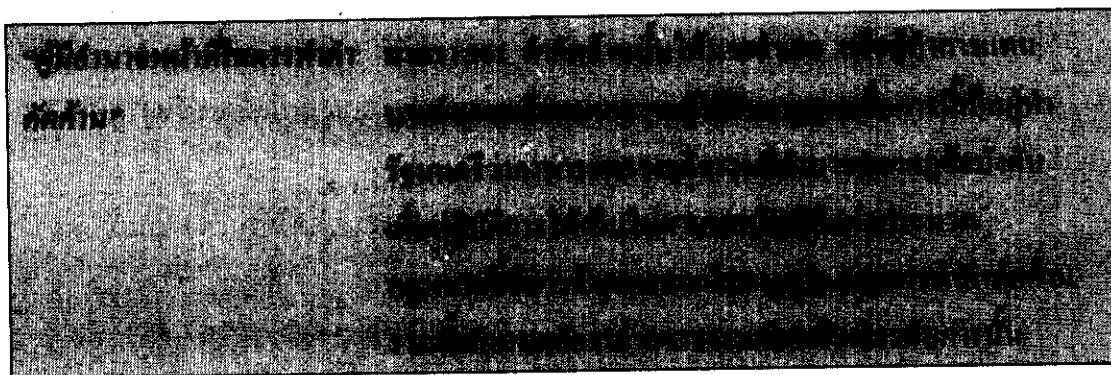
¹⁹ อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 177.

ที่ตั้งให้ผู้ตั้งจ่ายเป็นคนล้มละลายออกแสดงเป็นหลักฐานเพื่อใช้สิทธิไต่เบี่ยงได้ก่อนกำหนดโดย
ไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านอีก (มาตรา 960 วรรคท้าย)

ข้อสังเกต

- (1) ผู้ทรงไม่ต้องทำคำคัดค้าน หากกรณีต้องด้วยมาตรา 915 (2) ประกอบ 964, 959 ข)
- (2) ประกอบมาตรา 960 วรรคท้าย, 959 ข) (3) ประกอบมาตรา 960 วรรคท้าย และมาตรา 965

(2) ตัวสัญญาใช้เงินภายในประเทศ และเช็คภายในประเทศ ผู้ทรงไม่ต้องทำคำคัดค้าน
เพราะมาตรา 985 วรรคแรก 989 วรรคแรก มิได้บัญญัติวิธีการตามมาตรา 960-964 ไปใช้บังคับ
ด้วย เว้นแต่เป็นตัวสัญญาใช้เงินหรือเช็คที่ออกมาจากต่างประเทศ (ดูมาตรา 985 วรรคท้ายและ
989 วรรคท้าย)

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการทำคำคัดค้านคือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ
ซึ่งอาจจะเป็นปลัดอำเภอฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ได้รับมอบหมายให้ทำการนี้แทน หรือทนายความผู้
ได้รับอนุญาตจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นผู้ทำคำคัดค้านตามคำร้องขอของผู้ทรง
ความเดิมในมาตรา 961 วรรคท้าย กำหนดให้เสนาศึกะทรวงยุติธรรม (ปัจจุบันคือ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม) เป็นผู้มีอำนาจออกกฎข้อบังคับเพื่อการนี้ (กฎที่ 67) ซึ่ง
ปัจจุบันคือ กฎเสนาศึกะทรวงยุติธรรมลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2471 และให้ใช้กฎนี้ตั้งแต่ 1
ก.พ. 2432 เป็นต้นไป

ข้อสังเกต

- (1) คำคัดค้านนั้นต้องทำเป็นหนังสือโดย ผู้ทรงเป็นผู้ร้องขอให้เขาทำให้ ผู้ทำ คือ
นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอและหรือทนายความผู้ได้รับอนุญาต ถือว่าเป็นรูปแบบ

หนึ่งของนิติกรรมตามมาตรา 152 และเป็นนิติกรรมเพื่อการสงวนสิทธิของผู้ทรงเองตามมาตรา 149 ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นพยานเอกสาร อีกทั้งยังมีพยานบุคคลซึ่งได้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และเพื่อทนายความผู้ได้รับอนุญาตเป็นผู้ทำให้

(2) คำว่า “นายอำเภอหรือผู้ทำการแทน” นั้นย่อมหมายความรวมถึง ผู้อำนวยการเขต หรือผู้ทำการแทนในเขตปกครองพิเศษด้วย เช่น กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา เป็นต้น

กฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม
ออกตามความในมาตรา 961
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กฎที่ 67

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 961 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมออกกฎเสนาบดีไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์มีอำนาจออกใบอนุญาตให้ทนายความเป็นผู้ทำคำคัดค้านได้ตามลักษณะ 21 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้มีทะเบียนผู้รับอนุญาตไว้ที่ศาลอุทธรณ์

ข้อ 2 เรื่องราวขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ทำคำคัดค้านนั้น ให้ใช้แบบพิมพ์หลวงดังแนบอยู่ข้างท้ายนี้ (แบบ 1 ก.)

ข้อ 3 อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์จะสอบไล่ความรู้ขออนุญาตในลักษณะ 21 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก่อนออกใบอนุญาตก็ได้ แล้วแต่จะเห็นสมควร

ข้อ 4 ใบอนุญาตนั้นให้ใช้ตามแบบดังแนบอยู่ข้างท้ายนี้ (แบบ 1 ข.) ใบอนุญาตนี้ใช้ได้ 1 ปี และจะขอต่ออายุได้เป็นปี ๆ

ข้อ 5 ถ้าใบอนุญาตให้เป็นทนายความถูกถอนหรือคง ใบอนุญาตให้เป็นผู้ทำคำคัดค้านก็เป็นอันต้องถอนหรือคงไปตามกัน

ถ้าปรากฏว่าผู้รับอนุญาตให้เป็นผู้ทำคำคัดค้านไม่สามารถในหน้าที่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์จะถอนใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้

ข้อ 6 คำคัดค้านนั้นให้ใช้แบบพิมพ์หลวงดังแนบอยู่ข้างท้ายนี้ (แบบ 2)

ข้อ 7 ให้นายอำเภอหรือทนายความผู้ทำคำคัดค้านเก็บรักษาต้นข้าวคำคัดค้านไว้ ณ
สำนักงานของตน

ให้ทนายความผู้ซึ่งหยุดเลิกไม่ทำการต่อไป ด้วยเหตุประการใด ๆ หรือในเมื่อ
ทนายความถึงแก่กรรมภาพ ให้ผู้จัดการทรัพย์สินมรดกของทนายความผู้นั้น จัดการส่งมอบต้นข้าวคำ
คัดค้านแก่เจ้าศาลอุทธรณ์ผู้ซึ่งจะได้ออกใบรับให้ เมื่อเจ้าศาลอุทธรณ์ได้รับข้าวนั้นไว้แล้วจะฝาก
กองเก็บสำนวนกระทรวงยุติธรรมต่อไปก็ได้

ข้อ 8 การปิดสำเนาคำคัดค้าน ณ ที่ว่าการอำเภอตามความในมาตรา 962 แห่ง ประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ให้ปิดไว้มีกำหนดไม่น้อยกว่า 1 เดือน

ข้อ 9 คำอุทธรณ์นิยมในการออกใบอนุญาต และทำคำคัดค้านนั้น ได้ระบุไว้ในตาราง
อัตราค่าอุทธรณ์นิยมข้างท้ายนี้แล้ว

ข้อ 10 ให้ใช้กฎนี้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2472 เป็นต้นไป

กฎให้ไว้ ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2471

พระยาจินดาภิรมย์

เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2471)

แบบ 1 ก.

เรื่องราวขอใบอนุญาตเป็นผู้ทำคำคัดค้าน

เขียนที่

วันที่.....

เรื่องราวยื่นแก่อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

โดยกฎหมายคดีกระทำความผิดที่.....67.....

ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2471 ข้าพเจ้า

.....ทนายความ ใบอนุญาตเลข

.....ขอรับอนุญาตเป็นผู้ทำคำคัด

ค้านตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 21

(ลงนาม).....

แบบ 1 ข.

ใบอนุญาตให้เป็นผู้ทำคำคัดค้าน

ศาลอุทธรณ์ ที่.....

วันที่.....

อาศัยอำนาจตามกฎหมายคดีกระทำความผิด ที่ 67 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2471 ใบอนุญาตนี้ออกให้แก่

.....
ทนายความใบอนุญาตเลขที่.....เพื่อให้เป็นผู้ทำคำคัดค้านตามความใน
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 21 ภายในเขตท้องที่ซึ่งอนุญาตให้
เป็นทนายความ

(ลงนาม).....

อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

ประทับตรา

แบบ 2
คำคัดค้าน

แบบ 2 ก.

(สำหรับใช้เมื่อหาตัว

.....(1)

ฝ่ายที่ถูกคัดค้านไม่พบ)

คำคัดค้าน.....(2)

ในการ.....(3)

ด้วยเมื่อวันที่.....พุทธศักราช

.....(4) โดยความขอร้องของ.....(5) ผู้ทรงค้น

.....(2) คงได้เขียนสำเนาอันแท้จริงไว้ข้างล่างนี้ ข้าพเจ้า

.....(6) ได้พยายามที่จะขึ้นค้น

.....(2) นั้นต่อ.....(7) แต่เมื่อได้ใช้ความ

เพียรพอสมควรแก่เหตุแล้ว ก็ไม่สามารถจะขึ้นตัวที่ได้กล่าวแล้วแก่ผู้นั้นได้

เพราะฉะนั้น ตามความขอร้องดังกล่าวมาข้างต้น และโดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า

.....(6) จึงคัดค้าน.....(2) นั้น สงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวงอันมีต่อ

.....(8) และคู่สัญญาคนอื่นและบุคคลทั้งหลายอื่นที่เกี่ยวข้องสำหรับการแลกเปลี่ยน

กลับแลกเปลี่ยน กับทั้งบรรดาค่าฤชาธรรมเนียม ค่าภาระคิดค้น ค่าเสียหายและดอกเบี้ยใน

ปัจจุบัน และภายหน้า โดยที่ไม่.....(9) นั้น

ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้านรวมเป็นเงิน.....(10)

วันที่.....พุทธศักราช.....(11)

ลายมือชื่อ.....(6)

ประทับตรา

(ตรงนี้ให้คัดสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมดตรงด้อยตรงคำและรับรองว่า
ถูกต้องด้วย)

คำชี้แจง
สำหรับแบบ 2 ก.

- (1) ชื่อนายอำเภอ หรือนาย ผู้ทำคำคัดค้าน
- (2) ตัวเลขเงิน หรือตัวสัญญาใช้เงิน
- (3) ไม่รับรอง ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเลขเงิน ไม่จรรับรู้ถ้าเป็นเรื่องตัวสัญญาใช้เงิน
- (4) วัน เดือน ปี ที่นำขึ้น
- (5) ชื่อและสำนักของผู้ทรง
- (6) ชื่อและตำแหน่งของนายอำเภอ หรือผู้ทำการแทน หรือนาย
- (7) ชื่อหรือยี่ห้อของฝ่ายที่ถูกเขาคัดค้านตัวเงิน (ผู้จ่าย ผู้รับรอง ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน ฯลฯ)
- (8) ผู้ส่งจ่ายตัวเลขเงิน หรือผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน
- (9) รับรองตัวเลขเงิน หรือจรรับรู้ตัวสัญญาใช้เงิน
- (10) ค่าฤชาธรรมเนียมทำคำคัดค้าน หรือค่าใช้จ่ายที่นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนหรือนายได้เสียไป
- (11) วัน เดือน ปี ที่ทำคำคัดค้าน

แบบ 2 ข.

(สำหรับใช้เมื่อหาตัว(1)

ฝ่ายที่ถูกคัดค้านไม่พบ)

คำคัดค้าน

.....(2)

ในการไม่ใช้เงิน

ด้วยเมื่อวันที่.....พุทธศักราช.....(3)

โดยความขอร้องของ.....(4) ผู้ทรงค้น

.....(2)

คงได้เขียนสำเนาอันแท้จริงไว้ข้างล่างนี้

ข้าพเจ้า.....(5) ได้พยายามที่จะยื่นค้น.....(2)

นั้น ณ.....อันเป็นสถานที่ใช้เงินครั้งระบุมไว้ใน.....(2) ดังว่านั้น หรือ

สำนักของ(6) หรือสำนักค้าขาย (หรือถิ่นที่อยู่ของ.....(6) หรือ

สำนักค้าขาย

(หรือถิ่นที่อยู่) ที่ทราบครั้งสุดท้ายของ.....(6) แต่เมื่อได้ใช้ความเพียร

พอสมควรแก่เหตุแล้ว ก็หาได้พบบุคคลซึ่งได้รับอำนาจให้เป็นผู้ใช้เงินหรือให้บอกปิดไม่ใช้เงิน

ณ ที่นั้นไม่

เพราะฉะนั้น ตามความขอร้องดังกล่าวมาข้างต้น และโดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า

.....(6)จึงคัดค้าน.....(2) นั้นสงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวงอันมีต่อ

.....(7).....(2) และคู่สัญญาคนอื่น และบุคคล

ทั้งหลายอื่นที่เกี่ยวข้องสำหรับการแลกเปลี่ยน กลับแลกเปลี่ยน กับทั้งบรรดาค่าฤชาธรรมเนียม

ค่าภาระคิดค้น ค่าเสียหาย และดอกเบี้ยในปัจจุบันและภายหน้า โดยที่ไม่ใช้เงินตาม

.....(2) นั้น

ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้าน รวมเป็นเงิน.....(8)

วันที่.....พุทธศักราช.....(9)

ลายมือชื่อ.....(5)

ประทับตรา

(ตรงนี้ให้คัดสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมดตรงด้อยตรงคำ และรับรองว่าถูกต้องด้วย)

คำชี้แจง

สำหรับแบบ 2 ข.

- (1) ชื่ออำเภอ หรือสำนักของนายผู้ทำคำคัดค้าน
- (2) ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน หรือเช็ค
- (3) วัน เดือน ปี ที่นำขึ้น
- (4) ชื่อและตำแหน่งของผู้ทรง
- (5) ชื่อและตำแหน่งของนายอำเภอ หรือผู้ทำการแทน หรือของนาย
- (6) ชื่อหรือชื่อของฝ่ายที่ถูกเขาคัดค้านตัวเงิน (ผู้จ่าย ผู้รับรอง ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน ธนาคาร ฯลฯ)
- (7) ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินหรือเช็ค ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน
- (8) ค่าฤชาธรรมเนียมทำคำคัดค้านและค่าใช้จ่าย ที่นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนหรือทนายได้เสียไป
- (9) วัน เดือน ปี ที่ทำคำคัดค้าน

แบบ 2 ค.

(สำหรับใช้เมื่อพบ

.....(1)

ตัวฝ่ายที่ถูกคัดค้าน)

คำคัดค้าน

.....

ในการ.....

ด้วยเมื่อวันที่.....พุทธศักราช.....(4) โดยความขอร้องของ

.....(5)ผู้ทรงค้น.....(2) คงได้เขียนสำเนาอันแท้จริงไว้ข้างล่างนี้ ข้าพเจ้า

.....(6)ได้สำแดงค้น.....(2) นั้นต่อ.....(7)

ณ.....(8) และได้ทวงถามให้.....(9) แต่ได้รับตอบว่าจะไม่

.....(10)

เพราะฉะนั้น ตามความขอร้องดังกล่าวมาข้างต้น และโดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า

.....(6)จึงคัดค้าน.....(2) นั้น สงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวงอันมีต่อ

.....(11).....(2)และคู่สัญญาคนอื่นและบุคคลทั้งหลายอื่นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการแลกเปลี่ยน กลับแลกเปลี่ยน กับทั้งบรรดาค่าฤชาธรรมเนียม ค่าภาระติดพัน

ค่าเสียหายและดอกเบี้ยในปัจจุบันและภายหน้า โดยที่ไม่

.....(9).....(2) นั้น

ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้าน รวมเป็นเงิน.....(12)

วันที่.....พุทธศักราช.....(13)

ลายมือชื่อ.....(6)

ประทับตรา

(ตรงนี้ให้คัดสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมด ตรงถ้อยตรงคำและรับรองว่าถูกต้องด้วย)

คำชี้แจง

สำหรับแบบ 2 ค.

- (1) ชื่ออำเภอ หรือสำนักของทนาย ผู้ทำคำคัดค้าน
- (2) ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน หรือเช็ค
- (3) ไม่รับรอง หรือไม่ใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวแลกเงิน ไม่จรรับรู้ หรือไม่ใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่อง ตัวสัญญาใช้เงิน ไม่ใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องเช็ค
- (4) วัน เดือน ปี ที่นำขึ้น
- (5) ชื่อและสำนักของผู้ทรง
- (6) ชื่อและตำแหน่งของนายอำเภอ หรือผู้ทำการแทน หรือทนาย
- (7) ชื่อ หรือชื่อของฝ่ายที่ถูกเขาคัดค้านตัวเงิน (ผู้จ่าย ผู้รับรอง ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน ธนาคาร ฯลฯ)
- (8) สถานที่ไปทวงถามให้รับรอง จดรับรู้หรือให้ใช้เงิน
- (9) รับรอง หรือใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวแลกเงิน จดรับรู้หรือใช้เงินถ้าเป็นเรื่องตัวสัญญาใช้เงิน ใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องเช็ค
- (10) รับรอง หรือใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวแลกเงิน จดรับรู้หรือใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องตัวสัญญาใช้เงิน ใช้เงิน ถ้าเป็นเรื่องเช็ค ถ้าในคำตอบแสดงเหตุผลอย่างใดก็ให้ระบุไว้ในที่นี้โดยย่อ ถ้ามีการรับรองหรือใช้เงินเพื่อแก้หน้าในเรื่องตัวแลกเงิน หรือมีการใช้เงินเพื่อแก้หน้าในเรื่องตัวสัญญาใช้เงินหรือเช็ค ก็ให้บอกชื่อผู้รับรอง หรือผู้จ่ายเงินเพื่อแก้หน้าแล้วแต่เรื่องกับทั้งชื่อและชื่อของบุคคลซึ่งเขาเข้าแก้หน้าให้ด้วย
- (11) ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินหรือเช็ค ผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน
- (12) ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่นายอำเภอ หรือผู้ทำการแทนหรือทนายได้เสียไป
- (13) วัน เดือน ปี ที่ทำคำคัดค้าน

ตารางอัตราค่าธรรมเนียม

	บาท	สต.	หมายเหตุ
1. แบบเรื่องราวขออนุญาต	-	5	
2. ใบอนุญาตออกให้แก่ทนายความหรือ ต่อใบอนุญาตใหม่	10	-	
3. แบบคำคัดค้าน	-	20	จำหน่ายเป็นเล่ม เล่มละ 5 แผ่น ราคา
4. ค่าทำคำคัดค้าน	2	-	เล่มละ 5 บาท
5. ค่าส่งคำคัดค้าน ฉบับละ	1	-	
6. ค่าธรรมเนียมสำหรับการนำคำคัดค้าน ไปให้ฝ่ายที่ถูกคัดค้าน			ค่าใช้จ่ายในการเดินทางจะต้องเสีย อีกต่างหาก
(ก) ถ้าอยู่ในจังหวัดเดียวกัน วันละ	2	-	
(ข) ถ้าอยู่ต่างจังหวัด วันละ	5	-	
7. ค่าทำคำชี้แจงในเมื่อมีผู้สอดเข้าแก้หน้า	2	-	
8. ค่าปิดคำคัดค้าน ณ ที่ว่าการอำเภอ	1	-	

“ข้อความและรายการที่ต้องมี ในแบบคำค้ำค้ำ	มาตรา 962 ในคำค้ำค้ำนั้นนอกจากรายการด้านหนึ่งและ ลายมือชื่อของผู้ทำ ต้องมีสำเนาตัวเงินกับรายการสลัก หลังทั้งหมดยกเว้นรายการที่เกี่ยวกับระบอบการปกครอง ต่อไป คือ
	(1) ชื่อ หรือชื่อของบุคคลผู้ค้ำค้ำและผู้ถูกค้ำค้ำ (2) มูลเหตุที่ต้องทำคำค้ำค้ำด้วยเงิน การกระทำ ตามและกำหนด ถ้ามี หรือชื่อที่หาหาผู้ขายหรือผู้ รับของไปพบ (3) กรณีการรับของหรือได้ใบเพื่อแลกเงิน ให้ลง ชื่อและแห่งการเข้าเก็บนำค้ำหรือหรือมีใบของหรือของ หรือผู้ให้เงินค้ำค้ำและชื่อบุคคลซึ่งหาหาเงินนั้น ด้วย
“ผู้ทำคำค้ำค้ำเป็นผู้นำส่งคำค้ำ กล่าวตามคำค้ำค้ำไปยังผู้ถูกค้ำ ค้ำ	(4) สถานที่และวันทำคำค้ำค้ำ
	ให้ผู้ทำคำค้ำค้ำส่งมอบคำค้ำค้ำแก่ผู้รับของไปให้ และให้ผู้ทำคำค้ำค้ำรับทั้งเงินออกตามคำค้ำค้ำนั้น ไปยังผู้ถูกค้ำค้ำ ถ้าทราบผู้มีอำนาจให้ส่งโดยกฎหมาย ลงทะเบียนไปรษณีย์หรือส่งมอบไว้ ณ ผู้มีอำนาจของ นั้นก็ได้ ถ้าไม่ทราบผู้มีอำนาจก็ให้มีอำนาจค้ำค้ำไว้ ซึ่งที่ขึ้นขึ้นได้โดย ณ ที่ว่าการอำเภอประจำท้องที่ซึ่งผู้ ถูกค้ำค้ำมีถิ่นที่อยู่หรือที่ซึ่งที่สุด

คำค้ำค้ำมี 2 แบบ คือแบบ 2 ก. และ 2 ข. มีข้อความและรายการต่าง ๆ ตาม
มาตรา 962 กำกับในรูปคำชี้แจงไว้อย่างครบถ้วน เช่น มีการระบุชื่อผู้ทำคำค้ำค้ำพร้อม
ตำแหน่งและลงลายมือชื่อผู้ทำฯ ไว้ด้วย ทั้งต้องมีสำเนาตัวเงิน กับรายการสลักหลังทั้งหมด
(ถ้ามีการสลักหลัง) ให้ตรงกันกับที่ปรากฏอยู่ในตัวเงินนั้น เช่น

- (1) ชื่อหรือชื่อของผู้ค้ำค้ำ (ผู้ทรง) และผู้ถูกค้ำค้ำ
- (2) มูลเหตุที่ต้องทำคำค้ำค้ำซึ่งมี 2 กรณีคือผู้ขายไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน หรือว่าหา

ตัวผู้จ่ายไม่พบหรือผู้รับรองไม่พบ

(3) ถ้ามีการรับรองให้ระบุชื่อยี่ห้อของผู้รับรองหรือมีการใช้เงินเพื่อแก่น้ำให้ระบุชื่อหรือยี่ห้อของผู้ใช้เงินเพื่อแก่น้ำและชื่อบุคคลที่ถูกเขาแก่น้ำ

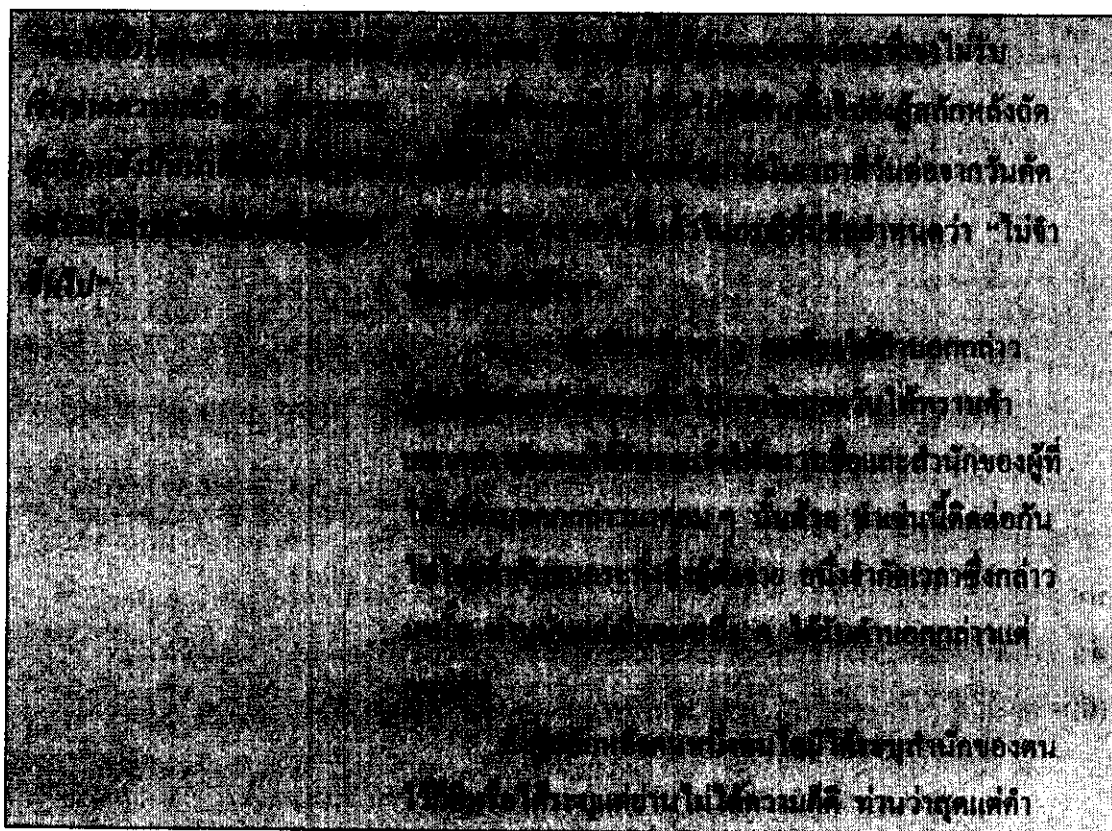
(4) สถานที่ที่ทำคำคัดค้านและวันเดือนปีที่ทำคำคัดค้าน

ผู้ทำคำคัดค้านต้องส่งมอบคำคัดค้านให้ผู้ร้องขอ (ผู้ทรง) เพื่อจะนำไปใช้โต้แย้งคู่สัญญาอื่น ๆ และผู้ทำต้องรีบส่งคำบอกกล่าวการคัดค้านไปยังผู้ถูกคัดค้าน

ถ้าทราบที่อยู่ก็ให้ส่งจดหมายบอกกล่าวลงทะเลเบียนไปรษณีย์ ถ้าไม่ทราบที่อยู่ก็ให้ปิดสำเนาคำคัดค้านในสถานที่ที่เห็นได้ง่าย ณ ที่ว่าการเขตหรืออำเภอท้องที่ที่ผู้ถูกคัดค้านมีภูมิลำเนาครั้งสุดท้ายโดยปิดสำเนานั้นไว้ไม่น้อยกว่า 1 เดือน

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 962 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงิน และเช็คที่ออกมาแต่ต่างประเทศด้วย (มาตรา 985 วรรคท้าย และ 989 วรรคท้าย)

นอกจากนี้ยังไปยังผู้สละหลังคนก่อนก็เป็นอันพอแล้ว
บุคคลผู้จะต้องให้คำบอกกล่าว จะทำคำบอก
กล่าวเป็นรูปอย่างใดก็ได้ทั้งสิ้น แม้ที่จะบอกด้วยส่งตัวแลก
เงินคืนก็ได้ อนึ่งสิ่งสำคัญที่ได้ว่าได้ส่งคำบอกกล่าวภายใน
ในเวลาที่กำหนด

ก็ส่งคำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียน ไปรษณีย์
หากว่าหนังสือนั้นได้ส่งไปรษณีย์ ภายในเวลาที่กำหนดดังกล่าว
มานั้นไซ้ ทบทให้ถือว่าคำบอกกล่าวเป็นอันได้ถึงภายใน
จำกัดเวลาบังคับแล้ว

บุคคลซึ่งมิได้ให้คำบอกกล่าวภายในจำกัดเวลา คงได้
ว่ามานั้นหาเสียสิทธิใดเสียไม่ แต่จะต้องรับผิดชอบความเสีย
หายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ความประมาทเลินเล่อของตน แต่
ท่านมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวนในค้ำประกัน

นอกจากผู้ทรงมีหน้าที่ร้องขอให้เขาทำคำคัดค้านให้แล้ว (มาตรา 960-962) ผู้ทรงยังมี
หน้าที่ให้คำบอกกล่าว (ตามรายการในมาตรา 966) การไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินไปยังผู้สละ
หลังถัดคนขึ้นไปรวมทั้งผู้ส่งจ่ายด้วยภายใน 4 วันต่อจากวันทำคำคัดค้าน หรือภายใน 4 วัน
นับจากวันขึ้นตัวในกรณีที่ตัวนั้นมีข้อกำหนดว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” (มาตรา 963 วรรค
แรก)

สำหรับผู้สละหลังคนก่อน ๆ ถัดจากผู้ทรงขึ้นไปนั้น ผู้ทรงไม่รู้จักก็ไม่ต้องบอกกล่าว
แต่มาตรา 963 วรรคสองกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้สละหลังคนนั้นมีหน้าที่บอกกล่าวผู้สละ
หลังถัดคนขึ้นไปภายใน 2 วัน และบอกต่อ ๆ กันไปจนถึงผู้ส่งจ่าย การบอกกล่าวนั้นกฎหมาย
ให้ผู้สละหลังที่รับคำบอกกล่าวจดแจ้งให้ทราบชื่อและที่อยู่หรือสำนักของผู้ให้คำบอกกล่าวไว้
ด้วย (มาตรา 963 วรรคสอง) เพราะบางทีถ้าผู้รับคำบอกกล่าวมีข้อต่อสู้เฉพาะตัวต่อผู้นั้น จะ
ได้เตรียมไว้สู้²⁰ ถ้าไม่ทราบที่อยู่ของผู้สละหลังถัดคนขึ้นไปเพราะมิได้ระบุไว้ในคำสละหลัง

²⁰ เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดียวกัน, หน้า 124.

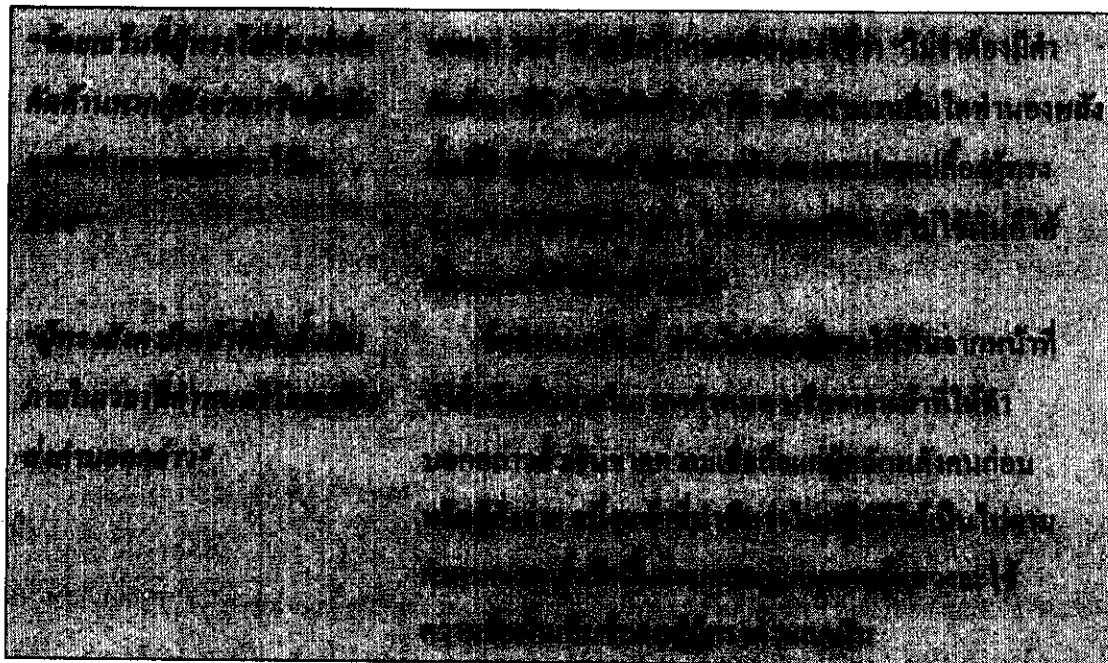
หรือระบุไว้แต่อ่านไม่ออก จะส่งคำบอกกล่าววิธีอื่นก็ได้ เช่นบอกกล่าวด้วยวาจา โทรศัพท์ หรือโทรเลขก็ได้ เพียงพิสูจน์ว่าได้มีการบอกกล่าวไปยังผู้สละหลังถัดตนขึ้นไปภายในกำหนดคือ พอ (มาตรา 963 วรรคสาม-สี่) ในกรณีที่ส่งคำบอกกล่าวเป็นหนังสือทางไปรษณีย์ลงทะเบียน หากได้ส่งหนังสือนั้นภายในกำหนดเวลา 2 วันดังกล่าวในวรรคสองแม้หนังสือบอกกล่าวจะล่าช้าไปบ้าง ก็ให้ถือว่าได้บอกกล่าวภายในกำหนดเวลา (มาตรา 963 วรรคห้า)

หากผู้ทรงหรือผู้สละหลังมิได้บอกกล่าวภายในจำกัดเวลาตามวรรคก่อน ๆ ไม่ทำให้ผู้ทรงเสียสิทธิไต่เบี่ย เว้นแต่การที่ไม่บอกกล่าวนั้นทำให้ผู้เป็นคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบเสียหาย ผู้มีหน้าที่บอกกล่าวต้องชดเชยค่าเสียหายโดยถือว่าเป็นความประมาทเลินเล่อของผู้บอกกล่าว แต่ห้ามคิดค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวนเงินในตั๋วแลกเงินนั้น

ข้อสังเกต

(1) การที่ผู้ทรงไม่ทำคำคัดค้านภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 960) ผู้ทรงย่อมสิ้นสิทธิไต่เบี่ยตามมาตรา 973 (2) และวรรคสอง แต่การที่ผู้ทรงไม่ได้ให้คำบอกกล่าวตามมาตรา 963 วรรคแรก ผู้ทรงไม่สิ้นสิทธิไต่เบี่ย (มาตรา 963 วรรคท้าย)

(2) ความในมาตรา 963 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คที่ออกมาแต่ต่างประเทศด้วย (มาตรา 985 วรรคท้าย และ 989 วรรคท้าย)

“การที่ผู้ตั้งจำนำเป็นผู้จำหน่าย ย่อมเป็นผลตลอดถึงคู่สัญญาทั้งปวงบรรดาที่ได้ลงลายมือ มีชื่อคู่สัญญาบุคคลในตั๋วเงิน”	ข้อกำหนดอันนี้ ถ้าผู้ตั้งจำนำเป็นผู้เขียนลงไปแล้ว ย่อมเป็นผลตลอดถึงคู่สัญญาทั้งปวงบรรดาที่ได้ลงลายมือ ชื่อในตั๋วเงินนั้น ถ้าและ ทั้งมีข้อกำหนดดังนี้แล้ว ผู้ทรง อิงเงินทำคำคัดค้านไว้ ท่านว่าผู้ทรงต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย เพื่อการนั้น หากว่าข้อกำหนดนั้นผู้สลักหลังเป็นผู้ เขียนลง และถ้ามีคำคัดค้านทำขึ้นไว้ ท่านว่าค่าใช้จ่าย ในการคัดค้านนั้นอาจจะเรียกเอาได้จากคู่สัญญาอื่น ๆ บรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้น
--	--

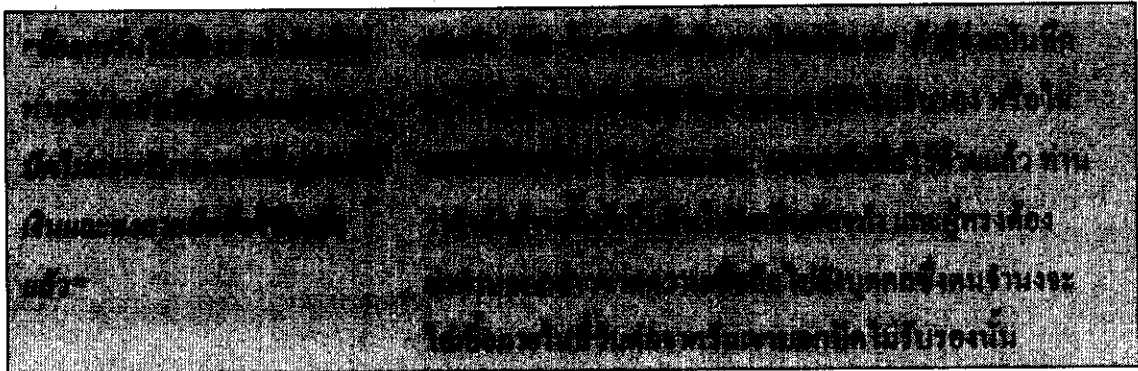
ความในมาตรา 964 วรรคแรก ขยายความในมาตรา 915 (2) ที่ให้อำนาจผู้ตั้งจำนำและผู้สลักหลังข้อกำหนดขอลดละหน้าที่ให้แก่ผู้ทรงตั๋วเงินดังได้กล่าวไปแล้ว ดังนี้ ผู้ทรงก็ไม่ต้องทำคำคัดค้านตามมาตรา 960-962 และย่อมได้สิทธิไล่เบี้ยได้ทันที เมื่อตั๋วเงินนั้นขาดความเชื่อถือ (คำพิพากษาฎีกาที่ 459/2500) แต่ข้อกำหนดลดละหน้าที่ให้ผู้ทรงดังกล่าวไม่ปลดผู้ทรงให้พ้นจากหน้าที่นำตั๋วเงินขึ้นภายในเวลาที่ตั๋วเงินถึงกำหนดใช้เงินตามมาตรา 941 และผู้ทรงยังมีหน้าที่ต้องให้คำบอกกล่าวไปยังผู้สลักหลังถัดคนขึ้นไป ในกรณีที่ปรากฏว่าตั๋วเงินนั้นขาดความเชื่อถือเพราะไม่มีการรับรองหรือใช้เงินก็ตาม ดังนั้นตั๋วเงินที่มีข้อกำหนดในตัวว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” หรือ “ไม่มีคัดค้าน” นั้น ผู้ทรงก็มีหน้าที่ต้องยื่นให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงินในวันที่ถึงกำหนด (มาตรา 941, 913) มิฉะนั้นผู้ทรงจะสิ้นสิทธิไล่เบี้ยตามมาตรา 973 (3) และวรรคสอง อนึ่ง คู่สัญญาในตั๋วเงินคนใดที่ถูกฟ้องให้รับผิดชอบจะยกข้อต่อสู้ว่าผู้ทรงมิได้ดำเนินการทำคำคัดค้านหรือให้คำบอกกล่าวภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 960 หรือ 963) คู่สัญญาคนที่กล่าวอ้างนั้นมีหน้าที่ต้องนำสืบ (มาตรา 964 วรรคสอง)

ถึงแม้ว่าจะมีข้อกำหนดลดละหน้าที่ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านดังกล่าวในวรรคแรก ผู้ทรงก็ยังมิสิทธิทำคำคัดค้านได้ และยังมีสิทธิไล่เบี้ยได้เหมือนเดิม แต่กรณีและผู้ตั้งจำนำเป็นผู้ลงข้อกำหนดลดละหน้าที่ผู้ทรงดังกล่าว ข้อกำหนดนั้นย่อมมีผลตลอดถึงคู่สัญญาทั้งปวงที่ได้ลงลายมือชื่อผูกพันรับผิดชอบในตั๋วเงินนั้น ถ้าผู้ทรงฝ่าฝืนไปทำคำคัดค้าน ผู้ทรงจะต้องออกค่าใช้จ่าย (เช่นค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ฯลฯ) ในการทำคำคัดค้านนั้น ผู้ทรงจะเรียกเอาจากใครไม่ได้เลย แต่ถ้าผู้สลักหลังเป็นผู้ลงข้อกำหนดลดละหน้าที่ผู้ทรงดังกล่าว และหากผู้ทรงฝ่าฝืนทำคำคัดค้าน

ยอมเป็นผลให้ผู้ทรงเรียกเอาค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้านนั้นจากคู่สัญญาอื่น ๆ ที่มีได้ลง
ข้อกำหนดนั้น แต่ผู้ทรงจะเรียกเอาจากผู้ตักหลังคนที่ลงข้อกำหนดคลลละหน้ที่นั้นไม่ได้
(มาตรา 964 วรรคท้าย)

ข้อสังเกต

ความในมาตรา 964 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คที่ออกมาแต่
ต่างประเทศด้วย (มาตรา 985 วรรคท้าย และ 989 วรรคท้าย)

ตัวเงินในประเทศ คือตัวเงินที่ออกและสั่งให้ใช้เงินภายในประเทศไทย ตรงข้ามกับ
“ตัวเงินนอกประเทศ” ไม่ว่าจะเป็นตัวแลกเงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศหรือตัวสัญญาใช้เงินที่
ออกมาแต่ต่างประเทศ (มาตรา 985 วรรคท้าย) หรือเป็นเช็คที่ออกมาแต่ต่างประเทศ (มาตรา
989 วรรคท้าย) คือตัวเงินที่ออกมาจากต่างประเทศและสั่งให้ใช้เงินภายในประเทศไทย เช่น
ตัวเงินออกที่ประเทศสิงคโปร์สั่งให้ใช้เงินในเมืองไทย หรือส่งมาเรียกเก็บเงินในเมืองไทย

สำหรับตัวเงินภายในประเทศ (ในที่นี้หมายถึงเฉพาะตัวแลกเงินเท่านั้น) หากขาดความ
เชื่อถือลงเพราะผู้จ่ายไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน ถ้าผู้จ่ายได้บันทึกข้อความบอกปิดไม่รับรอง
หรือไม่ยอมใช้เงินทั้งได้ลงลายมือชื่อของผู้จ่ายพร้อมวันที่ลงไว้ในตัวแลกเงินนั้นด้วยแล้ว ผู้ทรง
ก็ไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินนั้นอีก เพราะข้อความดังกล่าวนี้เป็น
พยานหลักฐานสำคัญเหมือนเช่นคำคัดค้านที่แสดงออกให้เห็นว่าผู้จ่ายบอกปิดไม่รับรองหรือไม่
ใช้เงินเช่นเดียวกัน หากผู้ทรงฝ่าฝืนไปทำคำคัดค้านเข้า ผู้ทรงยอมไม่มีสิทธิเรียกเอาค่าใช้จ่ายใน
การนั้นจากใครได้ และแม้ว่าผู้ทรงจะไม่ต้องทำคำคัดค้าน ผู้ทรงยังมีหน้าที่ต้องส่งคำบอกกล่าว

เรื่องตัวขาดความเชื่อถือไปยังบุคคลซึ่งตนประสงค์จะไถ่เบี้ยภายใน 4 วัน ต่อจากวันที่ผู้จ่าย
บอกปิดไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน

ข้อสังเกต

(1) การบอกกล่าวตามมาตรา 965 เป็นการบอกกล่าวในกรณีที่ไม่มีการทำคำคัดค้าน
ผู้ทรงประสงค์จะไถ่เบี้ยใคร ก็บอกกล่าวเฉพาะคนนั้น ต่างกับการบอกกล่าวตามมาตรา 963
เพราะเป็นการบอกกล่าวในกรณีที่มีการทำคำคัดค้าน จึงมีการบอกกล่าวต่อ ๆ กันไปตามลำดับ
เพื่อเตรียมตัวที่จะถูกผู้ทรงไถ่เบี้ย หรือสมัครใจเข้าใช้เงินเสียก่อน

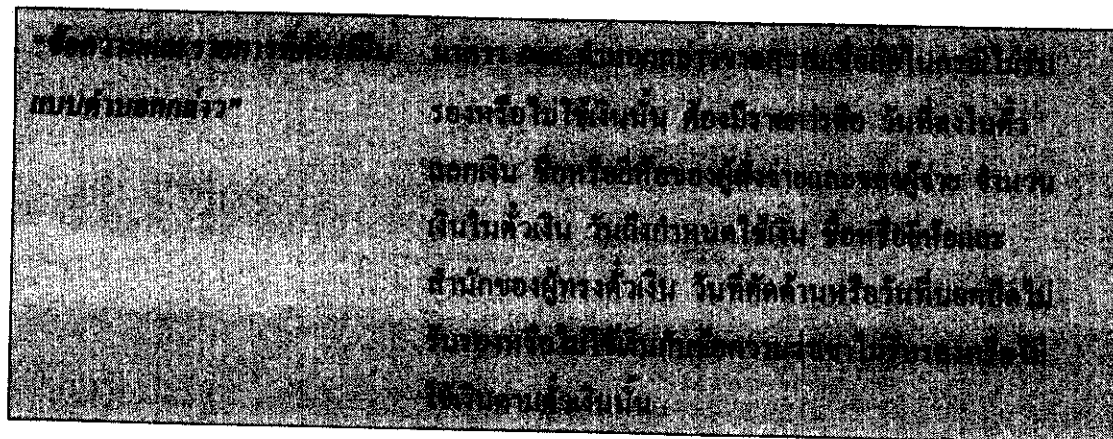
(2) กรณีตามมาตรา 965 ไม่นำไปใช้บังคับกับตัวเงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศ ดังนั้น
แม้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองจะลงข้อความตามมาตรา 965 ผู้ทรงก็มีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้าน

(3) การทำคำคัดค้านเป็นหน้าที่ของผู้ทรง แต่มีข้อยกเว้นที่ผู้ทรงไม่ต้องทำคำคัดค้าน
ในกรณีต่อไปนี้ คือ

(3.1) กรณีตามมาตรา 915 (2) ประกอบมาตรา 964

(3.2) กรณีตามมาตรา 960 วรรคท้าย

(3.3) กรณีตามมาตรา 965 เฉพาะตัวเงินภายในประเทศ

คำบอกกล่าวของผู้ทรงกรณีที่ตัวขาดความเชื่อถือเพราะไม่มีการรับรองหรือไม่มีการใช้
เงิน (ตามมาตรา 963) ต้องมีรายการสำคัญตามมาตรา 966 คือวันที่ลงในตัวเงิน (วันที่ออกตัว
เงิน) ชื่อหรือชื่อของผู้ส่งจ่ายและของผู้จ่าย จำนวนเงินในตัวเงิน วันถึงกำหนดใช้เงิน ชื่อหรือ

ยี่ห้อและสำนัก (ที่อยู่) ของผู้ทรง วันที่ทำคดีด้านการที่ผู้จ่ายไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน ทั้งระบุ ข้อความว่าตัวเงินนั้นขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน

“ความรับผิดชอบร่วมกันของผู้จ่ายและผู้รับรอง หนี้ในค้ำประกัน”	วรรคแรก ในเรื่องค้ำประกันนั้น บรรดาบุคคลผู้ตั้งจ่าย ให้ผู้รับรองก็จะต้องรับผิดชอบร่วมกันด้วยอาวัลก็ค
“ผู้ทรงสิทธิวิงวอนร้องขอให้บุคคล เหล่านั้นรับผิดชอบร่วมกันหรือแยก กันรับผิดชอบร่วมกันก็ได้ในอันที่ มีอำนาจ”	ก่อนเมื่อร่วมกันรับผิดชอบผู้รับ ผู้ทรงอำนาจวิงวอนแต่ก่อนความกับบรรดาบุคคล เหล่านี้เรื่องค้ำประกันร่วมกันได้ โดยมีคดีต้องดำเนินตาม ถ้าคดีนั้นผู้รับรองเป็นผู้ตั้งจ่าย
“ผู้ที่ถูกไล่เบี้ยด้วยเงินค้ำประกันแล้ว เงินค้ำประกันนั้นจะต้องใช้หนี้ ให้แก่ผู้รับรองและผู้ตั้งจ่าย แล้วก่อนตน”	อีกประการหนึ่ง ก็เมื่อเงินค้ำประกันซึ่งไล่เบี้ยตามมือ ผู้รับรองแล้วจะต้องใช้หนี้เงิน ในกรณีที่รับ ไปก่อนแล้วผู้ตั้งจ่ายและผู้รับรองแล้วก่อนตน การที่ค้ำประกันอาวัลแก่ผู้ตั้งจ่ายคนหนึ่ง ซึ่งต้องรับผิดชอบ อาวัลแก่ผู้รับรองและอาวัลแก่ผู้ตั้งจ่ายคนอื่น ๆ แต่ทั้งนี้เงินค้ำประกันในค้ำประกันนั้นบุคคลที่ไล่เบี้ยแล้วเอา ความมาก่อน

ความในมาตรา 967 วรรคแรก กำหนดให้ลูกหนี้ตามตัวเงินซึ่งได้แก่ผู้ตั้งจ่าย ผู้รับรอง ผู้สกลหลัง และผู้รับอาวัล **ต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้ทรง** ในฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามตัวเงินนั้น กล่าวคือความรับผิดชอบของลูกหนี้ตามตัวเงินนั้นเป็นความรับผิดชอบร่วมกันในทำนองเป็นลูกหนี้ ร่วมกันตามมาตรา 291 จึงต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้ทรง

ความในมาตรา 967 วรรคสองและวรรคท้ายให้สิทธิผู้ทรงว่ากล่าวเอาความ (ไล่เบี้ย) บุคคลดังกล่าว (ลูกหนี้ในค้ำประกัน) เรียงรายตัวหรือรวมกันก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงลำดับที่ เข้าผูกพันก่อน-หลัง และเมื่อผู้ทรงฟ้องไล่เบี้ยคู่สัญญาคนหนึ่ง เช่น ผู้สกลหลังคนหลังแล้ว ไม่ได้เงินหรือได้เงินไม่ครบถ้วนตามค้ำประกันนั้น ผู้ทรงก็ยังมีสิทธิฟ้องบังคับเอาจากผู้ตั้งจ่ายหรือ บรรดาผู้สกลหลังหรือผู้รับอาวัลคนก่อน ๆ ที่ยังไม่ถูกฟ้องอีก เพื่อเรียกเอาเงินที่ค้างอยู่จนกว่า

จะได้รับชำระหนี้ครบถ้วนตามตัวเงินนั้น แต่ถ้าผู้ทรงได้รับชำระหนี้ครบถ้วนจากคู่สัญญาคนใดแล้ว ก็ไม่มีสิทธิจะเรียกเงินจากใครได้อีก (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 912/2499)

ตัวอย่าง

แดงออกตั๋วแลกเงินฉบับหนึ่งสั่งให้เจ้าจ่ายเงินแก่ขาว ตัวนี้มีลายมือชื่อ ขาว ดำเขียว เป็นผู้สักรหัสตามลำดับโดยมีน้ำเงินรับอาวัลการสักรหัสของขาวและทองเป็นผู้ทรง กรณีที่ทองมีสิทธิไต่เบี่ย ทองไต่เบี่ยคำแล้วไม่ได้เงินเลยหรือได้เงินไม่ครบถ้วน ทองยังมีสิทธิไต่เบี่ยน้ำเงิน ก็ยังได้เงินไม่ครบ ทองจะย้อนกลับมาไต่เบี่ยขาวหรือไต่เบี่ยแดงได้อีกจนได้เงินครบถ้วนตามตัวเงินนั้น

ความในมาตรา 967 วรรคสาม บุคคลทุกคนที่มีลายมือชื่อในตัวเงินนั้น (ถูกหนึ่ในตัวเงิน) ซึ่งได้ถูกผู้ทรงบังคับการใช้เงินและได้ใช้เงินให้ผู้ทรงไปแล้วทั้งได้เรียกตัวเงินนั้นกลับคืนมา (เช่นเดียวกับกับมาตรา 970 วรรคแรก) จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ใช้เงินและได้สิทธิเช่นเดียวกับผู้ทรง แต่จะบังคับไต่เบี่ยเฉพาะบุคคลที่มีความผูกพันรับผิดชอบก่อนคนเท่านั้น จะไปบังคับไต่เบี่ยจากบุคคลที่มีความผูกพันรับผิดชอบภายหลังตนไม่ได้ (เช่นเดียวกับมาตรา 940 วรรคท้ายและ 971)

ตัวอย่าง กรณีตามตัวอย่างเดิมในวรรคสองและวรรคท้ายหากทองไต่เบี่ยคำ คำใช้เงินตามตัวเงินนั้นให้แก่ทองจนครบถ้วนแล้ว คำได้ตัวเงินนั้นคืนมาตามมาตรา 970 วรรคแรก และได้รับช่วงสิทธิของทองบังคับไต่เบี่ยแดง ขาว น้ำเงิน และแจ้ว (ถ้ารับรอง) เพราะบุคคลดังกล่าวต่างมีความผูกพันต่อคำอยู่ก่อนแล้ว แต่คำไม่มีสิทธิไต่เบี่ยเขียว เพราะคำต้องรับผิดชอบเขียวอยู่ก่อนแล้ว

ข้อสังเกต

(1) กรณีตามวรรคสองและวรรคท้ายแสดงให้เห็นถึงวิธีการฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบโดยตรง โจทก์ (ผู้ทรง) ขอบที่จะฟ้องรวมกันหรือแยกฟ้องเรียงรายบุคคลหรือจะเลือกฟ้องบางคนก็ได้จึงต้องคำนึงถึงอายุความด้วย เพื่อความสะดวกควรฟ้องรวมกัน

(2) กรณีตามวรรคสาม บุคคลผู้ใช้เงิน กฎหมายไม่เรียกว่าผู้ทรง เพราะตัวเงินนั้นได้มีการใช้เงินไปแล้ว (มาตรา 321) แต่ผู้ใช้เงินยังมีสิทธิไต่เบี่ยหรือเรียกร้องเอาเงินจากคู่สัญญาคนก่อน ๆ ได้ เพราะผู้ใช้เงินได้รับช่วงสิทธิไต่เบี่ย ๆ จากผู้ทรงตามมาตรา 229 (3) ประกอบมาตรา 967 วรรคสามนี้

๑๖๗ (3) ความในมาตรา 967 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985
วรรคแรกและ 989 วรรคแรก) ดังนั้นคำว่า “ผู้สลักหลัง” จึงหมายความว่าผู้สลักหลังตัวเงิน
ทั้งสามประเภท ฉะนั้นผู้สลักหลังตัวสัญญาใช้เงินจึงมีความรับผิดชอบตามมาตรา 967 สำหรับผู้รับรอง
นั้น นอกจากผู้รับรองตัวแลกเงินและธนาคารที่ได้รับรองแล้ว (มาตรา 993 วรรคแรก) รวมถึงผู้
ออกตัวสัญญาใช้เงินที่ต้องผูกพันรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้รับรองตัวแลกเงิน (มาตรา 986) (ดูคำ
พิพากษาฎีกาที่ 612/2499, 1853/2511, 1171/2517)

ตัวอย่าง สิทธิไถ่เบี้ยคู่สัญญาในตัวเงิน (มาตรา 967 วรรค 3)

1. คำพิพากษาฎีกาที่ 2879/2536

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30, 321, 904, 967.

เช็คนั้นสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือยอมโอนให้แก่กันโดยการส่งมอบเมื่อโจทก์ได้รับเช็คไว้ใน
ครอบครอง โจทก์จึงเป็นผู้ทรงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904 แม้โจทก์จะ
สลักหลังโอนเช็คให้แก่บริษัท ท. และบริษัท ท. นำเช็คไปเรียกเก็บเงินจากธนาคารไม่ได้ ซึ่งถือ
ว่าบริษัท ท. เป็นผู้เสียหายในขณะที่เช็คถูกปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายก็ตาม แต่เมื่อ
โจทก์ได้รับเช็คคืนมา โจทก์ก็ย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้ทรงในการที่จะบังคับเอาแก่ผู้ที่มีความ
ผูกพันอยู่แล้วก่อนคนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 967 วรรคสาม ประกอบ
มาตรา 989วรรคแรก โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

โจทก์ฟ้องคดีนี้ขึ้นเนื่องมาจากสัญญาซื้อขายลดเช็คที่จำเลยที่ 1 ทำไว้กับโจทก์ จึงมีอายุความ
ฟ้องร้อง 10 ปี คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ และเมื่อโจทก์ยังไม่ได้รับเงินตามเช็คเพราะธนาคาร
ปฏิเสธการจ่ายเงิน หนี้จึงไม่ระงับไปตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 321 วรรค
สาม

2. คำพิพากษาฎีกาที่ 2755/2538

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 967 วรรคสาม.

เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้จ่ายและได้รับรองตัวแลกเงินอันต้องผูกพันจ่ายเงินตามเนื้อความแห่งคำ
รับรองของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 937 ย่อมอยู่ในฐานะลูกหนี้
ชั้นต้นอย่างเดียวกับลูกหนี้ที่ 1 ซึ่งเป็นผู้สั่งจ่ายตัวแลกเงินลูกหนี้ที่ 1 ไม่ได้อยู่ในฐานะที่มีความ
ผูกพันอยู่แล้วก่อนเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 967 วรรคสาม เจ้าหนี้จึง
ไม่มีสิทธิไถ่เบี้ยบังคับเอาแก่ลูกหนี้ที่ 1 ได้

3. คำพิพากษากฎีกาที่ 9058/2539

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 987. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55, 172. พระราชบัญญัติ อนุญาตไต่สวนการ มาตรา 5, 10.

โจทก์ฟ้องเรียกให้จำเลยชำระหนี้ตามเช็คที่จำเลยมอบให้โจทก์เพื่อชำระหนี้ถึงแม้โจทก์จะไม่ได้บรรยายฟ้องว่าชำระหนี้อะไร ก็เป็นรายละเอียดที่โจทก์สามารถนำสืบในชั้นพิจารณาได้ คำฟ้องของโจทก์จึงไม่เคลื่อนคลุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 วรรคสอง

สัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยในเรื่องการแต่งตั้งอนุญาตไต่สวนการ ให้มีอำนาจในการตกลงข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามสัญญาแต่งตั้งผู้แทนจำหน่ายสินค้า คดีนี้โจทก์ฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบในมูลหนี้ตามเช็ค จำเลยให้การต่อสู้ว่าหนี้ตามเช็คเกิดจากสัญญาแต่งตั้งผู้แทนจำหน่ายสินค้าและจำเลยไม่ยอมตกลงชำระหนี้ตามเช็คแก่โจทก์ เพราะค้างชำระหนี้โจทก์ไม่ถึงจำนวนตามเช็ค แสดงว่าจำเลยได้แย้งสิทธิของโจทก์เกี่ยวกับการชำระหนี้ตามเช็คเท่านั้น ทั้งข้อสัญญาดังกล่าวบอกแต่เพียงว่า เมื่ออนุญาตไต่สวนการได้ทำการตกลงข้อขัดแย้งแล้วให้ถือว่าข้อตกลงนั้นสิ้นสุดและยอมรับกันเท่านั้น ไม่มีข้อความใดบังคับว่าคู่กรณีจำต้องมอบข้อพิพาทในอนุญาตไต่สวนการทุกกรณีไป จึงไม่เป็นการตัดสิทธิโจทก์ที่จะนำคดีมาฟ้องศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55

“จำนวนเงินที่ผู้ทรงไม่เชื่อหรือเรียกหรือหาได้”

มาตรา 968 ผู้ทรงจะเรียกร้องเอาเงินใช้จากบุคคลซึ่งตนใช้สิทธิได้เมื่อมันก็ได้ คือ

- (1) จำนวนเงินในค้ำแลกเงินซึ่งเขาไม่รับรองหรือไม่ใช้กับทั้งดอกเบี้ยด้วย หากว่ามีข้อกำหนดไว้ว่าให้คิดดอกเบี้ย
- (2) ดอกเบี้ยอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันถึงกำหนด
- (3) ค่าใช้จ่ายในการคิดค้น และในการส่งคำบอกกล่าวของผู้ทรงไปยังผู้สัดถึงถึงจากตนขึ้นไปและผู้ส่งจ่ายกับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
- (4) ค่ารักษาสถานที่ซึ่งถ้าไม่มีข้อตกลงกันไว้ ท่านให้คิด

เมื่อตัวแลกเงินขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินซึ่งผู้ทรงสิทธิไล่
เบี้ยบุคคลต่าง ๆ ตามมาตรา 959 และ 967 นั้น ผู้ทรงจะไล่เบี้ยหรือเรียกร้องเอาเงินตามตัวเงิน
นั้นได้เท่าที่มาตรา 968 บัญญัติไว้คือ

(1) จำนวนเงินในตัวแลกเงินซึ่งผู้จ่ายไม่รับรองหรือไม่ใช้รวมทั้งดอกเบี้ยด้วย หากมี
ข้อกำหนดตามมาตรา 911 ให้คิดดอกเบี้ยตามจำนวนเงินในตัวนั้นด้วยในกรณีที่ผู้จ่ายได้รับรอง
บางส่วน หรือคู่สัญญาคนใดคนหนึ่งใช้เงินให้ผู้ทรงไปเพียงบางส่วน ผู้ทรงยังมีสิทธิไล่เบี้ย
คู่สัญญาที่เหลือตามจำนวนเงินที่ค้างอยู่และคิดดอกเบี้ยตามจำนวนเงินที่ค้างนั้นได้หากมี
ข้อกำหนดให้คิดดอกเบี้ยลงไว้ในตัวแลกเงินนั้น หากมิได้กำหนดให้คิดดอกเบี้ยเมื่อใดก็ให้คิด
ตั้งแต่วันที่ลงในตัวเงินนั้นเป็นต้นไปจนกว่าจะถึงวันกำหนดใช้เงิน

(2) ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปีนับแต่วันถึงกำหนด ถือเป็นดอกเบี้ยฐานผิดสัญญา
ธรรมดาในระหว่างผิดนัดตามหลักทั่วไป (มาตรา 204, 224) โดยเริ่มคิดตั้งแต่วันถึงกำหนดใช้
เงินเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเงินเสร็จ

(3) ค่าใช้จ่ายในการทำคำคัดค้าน เช่น ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ , ค่าใช้จ่ายในการส่งคำ
บอกกล่าว เช่น ค่าแสตมป์, ค่าธรรมเนียมในการลงทะเบียนคำบอกกล่าวทางไปรษณีย์ และ
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่ารถ, ค่าเรือ ฯลฯ

(4) ค่าชักส่วนลดซึ่งคล้ายกับเงินค่าเปิดปากถุงในการกู้ยืมเงินนั่นเองจะตกลงกันเท่า
ใดก็ได้ (มาตรา 114) หากไม่มีข้อตกลงกันไว้ก็ให้คิดอัตราร้อยละ เศษหนึ่งส่วนหก ของ 1
(หรือ เศษหนึ่งส่วนหก ของ 1%) ของต้นเงินที่จะพึงใช้กันตามตัวแลกเงินนั้น จะคิดสูงกว่า
อัตรานี้ไม่ได้แม้จะมีข้อตกลงเป็นอย่างอื่นตามมาตรา 114 ก็ตาม อนึ่ง ในกรณีที่ผู้ทรงใช้สิทธิ
ไล่เบี้ยก่อนตัวเงินถึงกำหนดตามมาตรา 959 ข) ให้หักลดจำนวนเงินในตัวเงินนั้นลงในอัตรา

ร้อยละห้า (มาตรา 968 วรรคท้าย) เพราะถือเป็นประเพณีคดหนี้เมื่อใช้สิทธิเรียกเอาเงินก่อนกำหนด²¹

ข้อสังเกต

(1) สิทธิไถ่เบี่ย หมายถึงสิทธิเรียกร้องเอาจากผู้ส่งจ่าย ผู้สละหลัก และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวเงินตามมาตรา 959 ต่างกับสิทธิเรียกร้องเอาจากผู้จ่ายที่รับรองตัวแลกเงิน และผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินซึ่งเป็นลูกหนี้ชั้นต้นโดยตรง²² (คำพิพากษาฎีกาที่ 759/2482 และ 1222/2517) แต่ผู้รับรองซึ่งเป็นลูกหนี้ชั้นต้นโดยตรงก็คือ ผู้ส่งจ่าย ผู้สละหลักหรือรับประกันด้วยอาวัลซึ่งถูกไถ่เบี่ยต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 5 ค่อยนับแต่วันถึงกำหนด ลูกหนี้ชั้นต้นซึ่งต้องร่วมรับผิดชอบจึงต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 5 ค่อยปี เช่นกัน²³ (คำพิพากษาฎีกาที่ 575/2507 และ 653/2521)

(2) อัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 968 (2) นั้น คู่สัญญาจะตกลงกันเป็นอัตราร้อยละ 15 ค่อยปีก็ได้ (มาตรา 114) แต่ทั้งนี้จะต้องไม่มีข้อกำหนดให้คิดดอกเบี้ยลงในตัวเงินตามมาตรา 968 (1)

(3) ความในมาตรา 968 นี้นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย แต่มิได้นำไปใช้กับเช็ค ดังนั้นการคิดดอกเบี้ยในเช็คคงคิดกันได้ตามหลักทั่วไป ในเมื่อมีการผิคนัดเนื่องจากธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โดยคิดอัตราร้อยละ 7 ครั้งต่อปี (มาตรา 224) และเริ่มคิดตั้งแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน มิใช่คิดตั้งแต่วันที่ลงในเช็ค

ตัวอย่าง การใช้สิทธิไถ่เบี่ยและข้อจำกัดในการไถ่เบี่ยตามมาตรา 968

1. คำพิพากษาฎีกาที่ 335/2509

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900, 911, 968

บรรยายฟ้องว่า ชั้นแรกจำเลยออกตัวแลกเงิน โดยจำเลยลงชื่อเป็นผู้ส่งจ่ายนำมาขายให้โจทก์ ต่อมาโจทก์ทวงถามเงินที่จำเลยรับไปจากผู้จ่ายไม่ได้ จึงทวงถามจากจำเลย จำเลยกลับนำ

²¹ เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดียวกัน, หน้า 132.

²² อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, อ้างแล้ว, หน้า 200.

²³ อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 203)

เช็คทั้ง 3 ฉบับซึ่งเป็นเช็คลงวันที่ล่วงหน้าโดยบุคคลภายนอกเป็นผู้ส่งจ่ายมาโอนขายให้โจทก์อีก เพื่อเป็นการชำระหนี้ตามตั๋วแลกเงินในการนี้จำเลยลงนามสลักหลังเป็นผู้รับอาวัลเช็คทั้ง 3 ฉบับด้วย เช็คลงกำหนด ปรากฏว่าบุคคลภายนอกนั้น ไม่มีเงินในบัญชีธนาคาร โจทก์จึงฟ้องเรียกเงินตามเช็คจากจำเลยเป็นผู้รับอาวัลดังนี้ เป็นเรื่องที่โจทก์บรรยายฟ้องให้ทราบถึงมูลหนี้เดิมว่าเป็นมาอย่างไรบ้าง จำเลยต้องรับผิดชอบต่อโจทก์อย่างไร หาใช่เป็นเรื่องโจทก์ฟ้องเรียกร้องทั้งหนี้ตามตั๋วแลกเงินและหนี้ตามเช็คไม่ ฟ้องโจทก์เป็นฟ้องที่แสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาและคำขอบังคับทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172 แล้ว

ข้อกำหนดให้คิดดอกเบี้ยตามที่โจทก์นำสืบมิได้ระบุไว้ในตั๋วแลกเงินฉะนั้น แม้โจทก์จะมีพยานบุคคลมาสืบได้ความว่าจำเลยตกลงยอมเสียดอกเบี้ยให้โจทก์ร้อยละ 15 ต่อปี หากมีผลบังคับให้จำเลยต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราตามที่โจทก์นำสืบมาไม่ กรณีต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 968(2) ที่บัญญัติให้ผู้ทรงตั๋วแลกเงินมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในอัตราเพียงร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันที่ตั๋วแลกเงินถึงกำหนดเท่านั้น

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2586/2517

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224, 968, 989

ดอกเบี้ยสำหรับจำนวนเงินที่ต้องรับผิดชอบเช็คนั้น คิดในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี หาใช่คิดเพียงอัตราร้อยละห้าต่อปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 968 ไม่ เพราะมาตรา 989 มิได้บัญญัติให้นำมาตรา 968 มาบังคับในเรื่องเช็คด้วย

3. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 312/2531 (ประชุมใหญ่)

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 940, 959, 967, 968, 985.

ตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งมิได้ระบุเรื่องดอกเบี้ยไว้ เมื่อถึงกำหนดชำระผู้ทรงมีสิทธิไต่เบี่ยเรียกเอาดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละห้าต่อปีนับแต่วันที่ตั๋วสัญญาใช้เงินถึงกำหนดชำระจากบรรดาผู้สลักหลังผู้ออกตั๋วและบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบตั๋วสัญญาใช้นั้นผู้ทรงก็ย่อมมีสิทธิเรียกเอาดอกเบี้ยได้ในอัตราเพียงร้อยละห้าต่อปีจากผู้รับอาวัลตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งต้องร่วมกันรับผิดชอบบุคคลดังกล่าว

4. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 935/2534

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164, 369, 963, 968, 973, 1002.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 172.

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันออกตั๋วแลกเงินแล้วนำไปขายลดตั๋วเงินไว้แก่โจทก์ เมื่อโจทก์เรียกเก็บเงินตามตั๋วแลกเงินไม่ได้ โจทก์ขอให้จำเลยทั้งสองชำระเงินตามตั๋วแลกเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 17.5 ต่อปี ตามที่ได้ตกลงกันไว้กับโจทก์ยอมเป็นที่เข้าใจได้ว่าการเรียกดอกเบี้ยในอัตราสูงดังกล่าวเรียกตามสัญญาขายลดตั๋วเงินนั่นเอง ทั้งท้ายฟ้องของโจทก์ยังได้แนบสำเนาสัญญาขายลดตั๋วแลกเงินของจำเลยทั้งสองไว้อีกด้วย ฟ้องของโจทก์ไม่เคลือบคลุม

โจทก์ฟ้องบังคับฐานผิดสัญญาขายลดตั๋วเงิน ไม่ใช่ฟ้องบังคับตามตั๋ว แลกเงิน จึงนำบทบัญญัติตาม ป.พ.พ. มาตรา 963 และ 973 มาใช้บังคับไม่ได้ดังนั้น โจทก์ยอมมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวการไม่ใช้เงินไปยังจำเลยที่ 2 ภายใน 4 วันก่อน

โจทก์ฟ้องบังคับจำเลยที่ 2 ตามสัญญาขายลดตั๋วเงิน ดอกเบี้ยจึงต้องเป็นไปตามอัตราที่ตกลงไว้ จำเลยที่ 2 จะให้บังคับในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 968(2) ไม่ได้

จำเลยที่ 2 ผิดสัญญาขายลดตั๋วเงิน โจทก์เรียกร้องให้จำเลยที่ 2 ปฏิบัติตามสัญญาซึ่งไม่มีกฎหมายกำหนดเรื่องอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีอายุความ 10 ปี.

5. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2872/2537

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคสอง, 982.

แม้ตัวสัญญาใช้เงินฉบับพิพาทจะออกเพื่อชำระดอกเบี้ยของหนี้เดิมที่จำเลยเป็นหนี้โจทก์อยู่ก่อนก็ตาม เมื่อจำเลยได้ออกตัวสัญญาใช้เงินฉบับใหม่ชำระหนี้หนี้ นั้น จำนวนเงินตามตัวสัญญาใช้เงินจึงกลายเป็นหนี้ใหม่และเป็นต้นเงินไปเสียแล้ว โจทก์จึงมีสิทธิคิดดอกเบี้ยจากเงินจำนวนหนี้ ใหม่ไว้เป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยไม่

“กู้ยืมจากบุคคลใดคนหนึ่งแล้วยืมได้สิทธิเข้าถือเอาตัวแลกเงินนั้น ไปแล้ว ย่อมได้สิทธิเข้าถือเอาตัวแลกเงินนั้น ของสหกรณ์การเกษตรในกรณี ปรากฏในมาตรา ๙๖ ตรี”	ความในวรรค ๑ ของมาตรา ๙๖ ตรี ความในวรรค ๒ ของมาตรา ๙๖ ตรี จึงควรแก้ไขเป็นดังต่อไปนี้ คือปรากฏใน (๑) เงินในจำนวนที่มอบให้ไว้ไป (๒) ดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้น คิดอัตราร้อยละห้าต่อ ปีนับแต่วันที่ได้ใช้เงินไป (๓) ดอกเบี้ยทบต้น ดังกล่าวของไป (๔) สิทธิการขอคืนเงินจำนวนในต้นแรกจะ ครบกำหนดไว้ในมาตรา ๙๖ อนุมาตรา (๔)
---	--

เมื่อกู้ยืมจากบุคคลคนหนึ่งถูกผู้ทรงไล่เบี้ยแล้วยืมได้สิทธิเข้าถือเอาตัวแลกเงินนั้น (เช่นเดียวกับมาตรา ๙๖๐ วรรคแรก) และอยู่ในฐานะเป็นผู้ใช้เงิน ย่อมได้รับช่วงสิทธิของผู้ทรงเรียกเอาเงินจากกู้ยืมทั้งหลายในที่นี้ก็คือผู้สงฆ์, ผู้รับรอง ผู้หลักหลังคนก่อนๆ ผู้รับอาวัล และผู้สอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า ซึ่งเข้าผูกพันก่อนกู้ยืมที่ถูกผู้ทรงไล่เบี้ย และได้ใช้เงินไป

ตัวอย่าง คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๑๖/๒๕๒๑ การที่โจทก์ผู้สงฆ์และต้องรับผิดชอบเมื่อจำเลยผู้สงฆ์ ซึ่งรับรองตัวแลกเงินแล้วไม่ยอมจ่ายเงินนั้น ได้เข้าถือเอาตัวแลกเงิน โดยผู้รับเงินและตัวแทนสละตัวแลกเงินนั้นให้ ตามมาตรา ๙๖๐ โจทก์จึงมีสิทธิเรียกเอาเงินตามตัวแลกเงินและดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้น คิดอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี นับแต่วันที่ได้ใช้เงินไปตามมาตรา ๙๖๑

ข้อสังเกต (๑) ถ้ามีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยลงไว้ในตัวเงินนั้นด้วย ผู้ใช้เงินก็มีสิทธิเรียกได้เช่นเดียวกับมาตรา ๙๖๘ (๑)

(๒) มาตรา ๙๖๑ นี้ เป็นเรื่องผู้ใช้เงินไล่เบี้ยกันเอง ต่างกับมาตรา ๙๖๘ เป็นเรื่องผู้ทรงไล่เบี้ยกู้ยืมจากผู้ใช้เงิน

(๓) ความในมาตรา ๙๖๑ นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา ๙๘๕ วรรคแรก)

ผู้ใดจะไต่ถามตัว แลเงินหรือสิ่งใด
 ไม่ผู้ทรงจะห้ามแต่เงิน ศักดิ์ค้ำ
 ในมือไต่ถามรับเงิน" (ก่อนนำขึ้น
 หลักฐานในการไต่ถามผู้สัญญาตนก่อน
 คัดไม่)

มาตรา 970 วรคแรก กล่าวถึง คู่สัญญาทุกฝ่ายซึ่งต้องรับผิดชอบและถูกไต่เบียดหรืออยู่ใน
 ฐานะจะถูกไต่เบียดหมายถึงถูกหนี้ตามตัวแลกเงินนั้น ซึ่งได้แก่ผู้ตั้งจ่ายและผู้สละหลัก (มาตรา
 914) , ผู้รับรอง (มาตรา 937) , ผู้รับอาวัล (มาตรา 940 วรคแรก) และผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้
 หน้า (มาตรา 935) บุคคลดังกล่าวคนใดคนหนึ่งถูกไต่เบียดแล้ว หากได้ใช้เงินให้ทรงไปย้อมมีสิทธิ
 เรียกให้ผู้ทรงสละตัวเงินให้รวมทั้งคำค้ำค้ำ (ถ้ามี) และบัญชีรับเงินซึ่งก็คือหลักฐานที่แสดงว่า
 ผู้ทรงได้รับเงินตามตัวเงินนั้นไปแล้ว (ทำนองเดียวกับมาตรา 326 และ 653 วรคท้าย) และเมื่อ
 ผู้ใช้เงินประสงค์จะไต่เบียดคนอื่นต่อไปอีกตามมาตรา 969 ผู้ใช้เงินคนต่อไปก็มีสิทธิตามมาตรา
 970 วรคแรกนี้เช่นเดียวกัน

มาตรา 970 วรคท้าย สำหรับผู้สละหลักคนใดคนหนึ่ง ซึ่งได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงหรือไต่เบียด
 คนใดแล้วเข้าถือเอาตัวแลกเงินนั้น จะชี้ค้ำคำสละหลักของตนเอง และของเหล่าผู้สละหลัก
 ภายหลังตนเสียก็ได้ เพราะแม้ว่าจะไม่ชี้ค้ำออกตนเองก็ไม่มีสิทธิไต่เบียดบุคคลเหล่านั้นได้ ตาม
 มาตรา 914, 967 วรคสาม อนึ่ง ผู้รับอาวัลและหรือผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า ตลอดจนผู้ตั้ง
 จ่ายที่ย้อมมีสิทธิในวรรคท้ายนี้ เช่นเดียวกัน ถ้าชี้ค้ำลายมือชื่อบุคคลอื่นที่เข้าผูกพันรับผิดชอบ
 ภายหลังตน

ตัวอย่าง ตัวแลกเงินฉบับหนึ่ง มีแดงเป็นผู้ตั้งจ่าย ขาวผู้จ่ายและได้รับรองตัวเงินนั้น
 แล้ว และมีลายมือชื่อเขียว น้ำเงิน ม่วงและฟ้า สละหลักโอนค้ำเนื่องกันตามลำดับ โดยมีทองเป็น
 ผู้ทรง กรณีที่ไม่มีการจ่ายเงิน ทองผู้ทรงทำคำค้ำค้ำแล้วย้อมได้สิทธิไต่เบียดคู่สัญญาดังกล่าว

(มาตรา 914, 959, 967 วรรคแรก) นำเงินใช้เงินให้แก่ทองแล้ว ย่อมได้สิทธิเรียกตัวแลกเงินและคำ
คัดค้านนั้นจากทอง ทั้งใบรับเงินเพื่อเป็นหลักฐานว่าทองได้รับเงินไปแล้ว (มาตรา 970 วรรค
แรก) และเพื่อที่น้ำเงินจะได้นำเอกสารเหล่านั้นไปใช้สิทธิไต่เบี่ยต่อไปตามมาตรา 969 ค่อมาน้ำ
เงินอาจขีดฆ่าคำสลักหลังของตนเองที่ทำไว้กับม่วง หรือขีดฆ่าคำสลักหลังของม่วงที่สลักหลัง
โอนให้ฟ้า หรือขีดฆ่าคำสลักหลังของฟ้าที่สลักหลังโอนให้ทองออกเสียก็ได้ (มาตรา 970 วรรค
ท้าย) เพราะแม้ว่าเงินจะไม่ขีดฆ่า น้ำเงินก็ไต่เบี่ยม่วง และฟ้าไม่ได้ (มาตรา 914, 967 วรรคสาม)

ข้อสังเกต

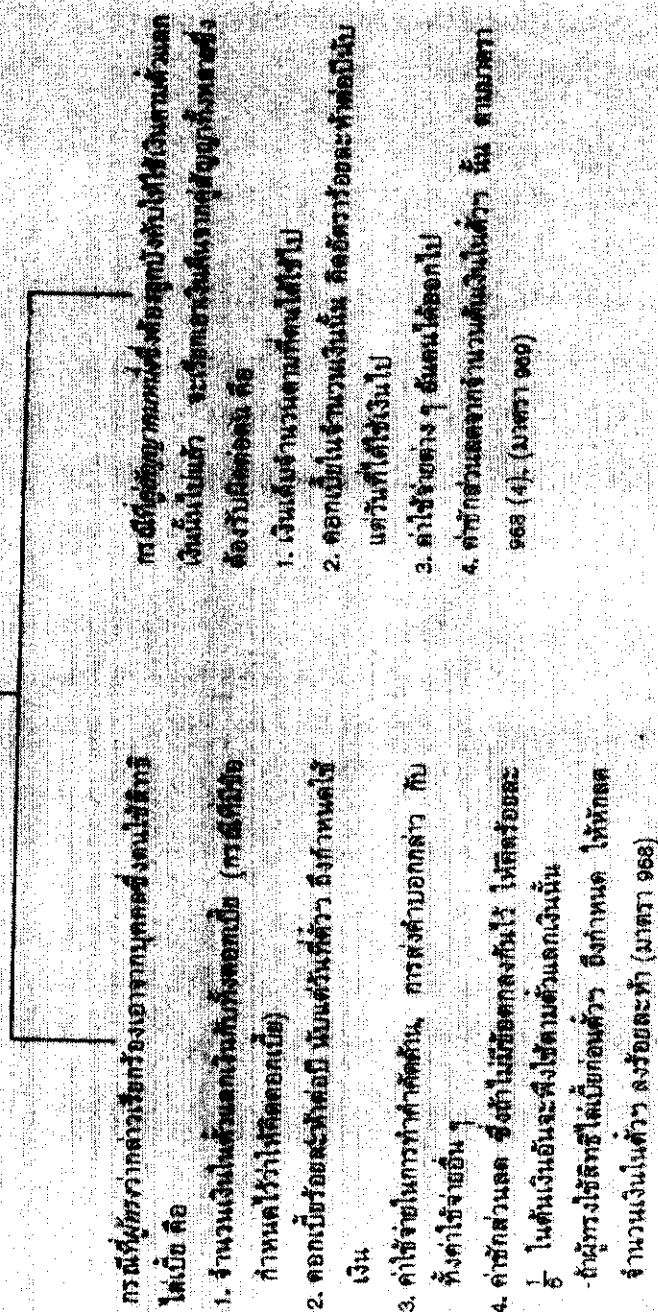
(1) การขีดฆ่าคำสลักหลังคู่สัญญาคนก่อนๆ คน ก็น่าจะทำให้ได้ ถ้าประสงค์จะปลดเปลื้อง
ความรับผิดชอบของคู่สัญญาคนก่อนคนใดคนหนึ่ง หรือไม่ขีดฆ่า แต่ไม่เจาะจงไปไต่เบี่ยเขาก็ได้ และ
การขีดฆ่าดังกล่าวไม่ถึงว่าตัวแลกเงินนั้นขาดสายตามมาตรา 905 เพราะไม่ขาดสายมาแต่แรก

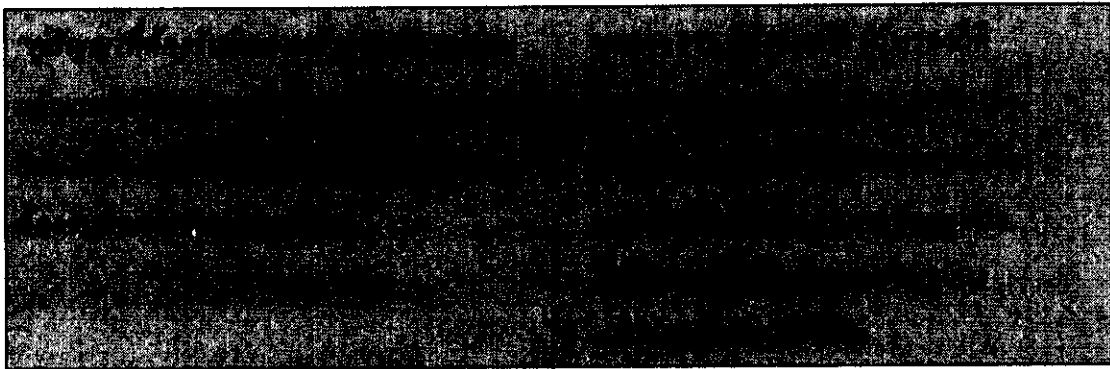
(2) ความในมาตรา 970 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินด้วย (มาตรา 985 วรรค
แรก)

แผนภูมิที่ 18

รายการที่ผู้ชื้อภายในครัวเรือนจะต้องรับผิดชอบ

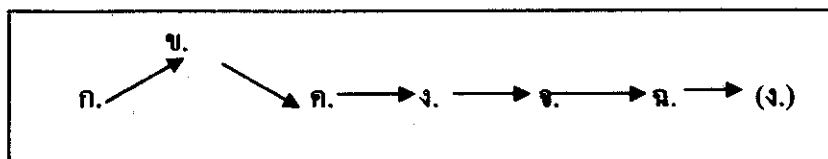

ความในมาตรา 971 นี้ สืบเนื่องมาจากมาตรา 917 วรรคท้าย ที่บัญญัติให้ตัวแลกเปลี่ยนที่ส่ง
จ่ายล่วงหน้าหมุนเวียนเปลี่ยนมือด้วยการสลักหลังโอนกลับคืนมายังผู้จ่าย ไม่ว่ารับรองตัวเงินนั้น
แล้วหรือไม่ หรือคู่สัญญาคนก่อนๆ คนหนึ่งคนใดก็ได้ เช่น ผู้ส่งจ่าย, ผู้สลักหลัง, ผู้รับอาวัล หรือ
ผู้สอคเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า บุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตัวแลกเปลี่ยนมาแต่เดิมนั้นคนใดคนหนึ่ง
ดังกล่าว หากได้รับสลักหลังกลับคืนมาอีกทอดหนึ่ง (ได้รับสลักหลังกลับคืนมาใหม่) นั้น ย่อม
ไม่ได้สิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาซึ่งตนต้องรับผิดชอบอยู่ก่อนแล้วตามตัวเงินนั้น

ตัวอย่าง

ตัวแลกเปลี่ยนฉบับหนึ่ง มีแดงเป็นผู้จ่าย ขาวเป็นผู้จ่าย ดำเป็นผู้รับเงิน ตัวแลกเปลี่ยนฉบับนี้มี
การสลักหลังโอนต่อเนื่องกันตามลำดับดังนี้ คือ ดำ เขียว เหลือง ฟ้า และน้ำเงิน ต่อมาน้ำเงินเป็น
หนี้เขียว จึงสลักหลังโอนตัวแลกเปลี่ยนนั้นชำระหนี้เขียว เขียวจึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ทรงที่ได้รับสลัก
หลังกลับคืนมาใหม่และขณะเดียวกัน เขียวก็เป็นผู้สลักหลังคนที่สอง ซึ่งต้องรับผิดชอบเหลือง ฟ้า
และน้ำเงินอยู่ก่อน (ตามมาตรา 914) ดังนี้ ถ้าตัวแลกเปลี่ยนนี้ขาดความเชื่อถือ เขียวไม่มีสิทธิไล่เบี้ย
เหลือง ฟ้า และน้ำเงิน เพราะเขียวต้องรับผิดชอบอยู่ก่อนแล้ว หากเขียวไล่เบี้ยเขาได้ เขาไล่เบี้ย
เขียวได้เช่นกัน และหากเขียวไล่เบี้ย เหลือง ฟ้า และน้ำเงินก็ยกข้อต่อสู้ได้ มาตรา 971 จึงบัญญัติ
ตัดบทเขียวเสีย เพราะ ไม่มีประโยชน์ในการไล่เบี้ยบุคคลที่ตนเองต้องรับผิดชอบอยู่ก่อนแล้ว

สรุป

ดังนี้ (ง) ไม่มีสิทธิไล่เบี้ย จ. และ ฉ. เพราะ ง. ยังคงต้องรับผิดชอบ จ. และ ฉ. อยู่ก่อนแล้ว

ถ้าเงินสลักหลังโอนตัวแลกเงินนั้นให้ชาวผู้จ่าย ชาวอยู่ในฐานะเป็นผู้ทรง เดิมชาว เป็นคู่สัญญาที่ยังไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบ เพราะยังมิได้รับรองตัว (มาตรา 900 วรรคแรก, 937) ชาวจึง มีสิทธิไล่เบี้ยคู่สัญญาในตัวเงินนี้ได้ทุกคน เว้นแต่ แดงผู้สั่งจ่ายที่จะยกข้อต่อสู้ในเรื่องมูลหนี้เดิม ขึ้นมาได้ แต่ถ้าชาวผู้จ่ายได้รับรองตัวเงินนั้นก่อนแล้ว ต่อมานำเงินสลักหลังโอนให้ ดังนี้ ชาว ไล่เบี้ยใครไม่ได้เลย เพราะชาวเป็นผู้รับรอง ต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นต่อผู้ทรงและต่อ ทุกๆ คนในตัวเงินนั้น

ถ้าเงินสลักหลังโอนตัวเงินนั้นให้แดงผู้จ่าย แดงย่อมไม่มีสิทธิไล่เบี้ยใครในตัวเงินนั้น ได้เลย

ข้อสังเกต

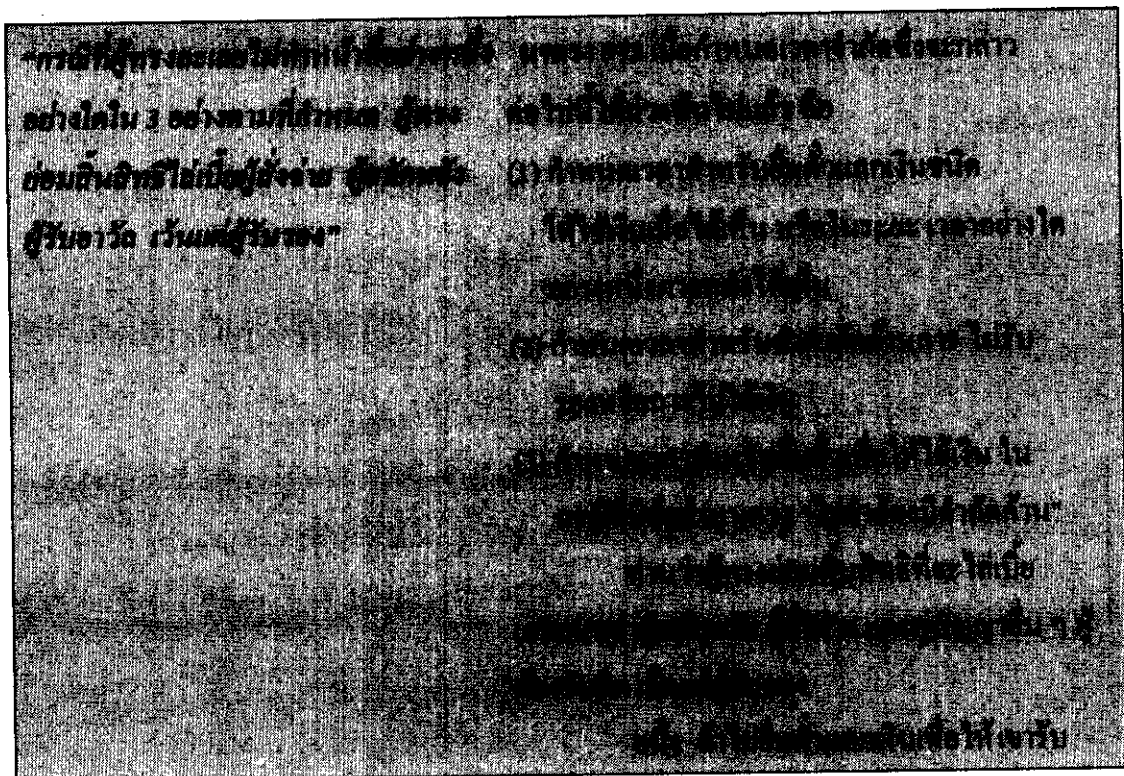
ความในมาตรา 971 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย (มาตรา 985 วรรค แรก และ 989 วรรคแรก)

"กรณีใช้สิทธิไล่เบี้ยภายหลังการรับรองบางส่วน" มาตรา 972 ในกรณีใช้สิทธิไล่เบี้ยภายหลังการรับรองแค่บางส่วน ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งให้เงินอันเป็นจำนวนเขาไม่รับรองนั้น อาจจะเรียกให้จระบุความที่ใช้เงินเมื่อไว้ในส่วนเงินและเรียกให้ทำใบรับคืนกลับได้ อนึ่งผู้ทรงตัวเงินต้องให้คำแนะนำเงินอันรับรองว่าถูกต้องแก่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งพร้อมทั้งค่าหักค่าแสวง เพื่อให้เขาสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยในภายหลังได้สืบไป

การที่ผู้จ่ายรับรองเพียงบางส่วน หากผู้ทรงยอมรับเอา ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องบอกกล่าวให้ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทราบตามมาตรา 936 วรรคสอง ผู้รับรองย่อมต้องรับผิดชอบ

เมื่อความแห่งการรับรองของตน (มาตรา 937) ผู้ทรงจึงเรียกร้องเอาจากผู้รับรองเท่าจำนวนที่เขา
รับรอง (บางส่วนนั้น ส่วนที่เหลือยังขาดอยู่จำนวนเท่าใด ผู้ทรงก็มีสิทธิไล่เบี้ยคู่สัญญาอื่นๆ ใน
จำนวนเงินเท่าที่เหลือนั้น ผู้ทรงต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ เหมือนกับไล่เบี้ยเต็มจำนวน
ตามมาตรา 960 คือทำคำคัดค้านในจำนวนเงินที่ผู้จ่ายไม่รับรองเพื่อสิทธิไล่เบี้ยจำนวนที่เหลือ
เพราะถือว่าตัวเงินยังขาดความเชื่อถืออยู่ และผู้ทรงต้องบอกกล่าวตามมาตรา 963 และได้สิทธิไล่
เบี้ยคนอื่นเท่าจำนวนที่เหลือนั้นให้แก่ผู้ทรงแล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะเรียกให้ผู้ทรงจระบุดความที่ใช้
เงินนั้นลงไว้ในตัวเงินและเรียกให้ผู้ทรงทำใบรับเงินให้ทั้งสำเนาตัวเงินที่มีการรับรองว่าถูกต้อง
พร้อมทั้งคำคัดค้าน ทั้งนี้ เพื่อที่ผู้จ่ายเงินจะได้นำหลักฐานเหล่านั้นไปใช้ไล่เบี้ยคู่สัญญาอื่นๆ ตาม
มาตรา 969 อีกต่อไป แต่ไม่มีสิทธิเรียกให้ผู้ทรงคืนตัวเงินให้เพราะผู้ทรงต้องนำตัวเงินนั้นไป
เรียกร้องเอาจากผู้รับรอง เพื่อให้ใช้เงินตามจำนวนที่รับรองไว้

ข้อสังเกต กรณีที่ผู้รับรองบางส่วนได้ใช้เงินบางส่วนตามจำนวนที่รับรองแก่ผู้
ทรงแล้ว ผู้ทรงคงต้องมีหน้าที่ดำเนินการตามมาตรา 972 นี้เช่นกัน และยังมีสิทธิเก็บตัวเงินนั้นไว้
เพื่อเป็นหลักฐานในการไล่เบี้ยเอาจำนวนเงินที่เหลือต่อไป

รองภายในเวลาจำกัดผู้ส่งขายได้กำหนดไว้ หากผู้
 ผู้ทรงยอมเสียสิทธิจะ ไม่เบียดเบียนหรือมิได้
 เงินและหรือการที่งานรับรองในขณะรับรอง
 ยึดอำนาจแล้ว ผู้ส่งขายจะขายหรือจะนำเงินไป
 พินิจกับประกันการรับรอง
 ถ้าผู้กำหนดการมีเวลา ยื่นเงินและเงินเป็นต้น
 ที่กำหนดแล้ว หากว่าเวลาที่ผู้ส่งขายส่งงานจะ
 ยื่นเงินหรือเงินในข้อกำหนดนั้นได้

ข้อกำหนดจำกัดเวลาตามมาตรา 973 นั้น เพื่อประโยชน์ของคู่สัญญาที่ต้องผูกพันรับ
 ผิดในตัวเงินโดยตรง เว้นแต่ผู้รับรอง ดังนั้น ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มิฉะนั้น
 จะสิ้นสิทธิไต่เบียดเขาเหล่านั้น ข้อกำหนดจำกัดเวลาดังกล่าว เช่น

(1) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวแลกเงินชนิด ให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น ตามมาตรา 913 (3)
 ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นตัวประเภทนี้ให้ผู้จ่ายได้เห็นด้วยการทวงถามให้ใช้เงินภายใน 6 เดือน นับ
 แต่วันที่ลงในตัวเงินนี้ หรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้ส่งจ่ายจะไ้ระบุไว้ (มาตรา 944
 ประกอบ 928)

- กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวแลกเงินชนิดให้ใช้เงินในระยะ เวลาอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ภายหลังได้เห็น ตามมาตรา 913 (4) ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นตัวประเภทนี้ให้ผู้จ่ายได้เห็นด้วยการ
 รับรองภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ลงในตัวเงินนั้น หรือภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้ส่งจ่าย
 จะไ้ระบุไว้ (มาตรา 928)

- ถ้าผู้ทรงไม่กระทำตาม (1) ย่อมสิ้นสิทธิไต่เบียดฯ ตามวรรคสอง

(2) กำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านการ ไม่รับรอง ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำ
 คัดค้าน(ร้องขอให้เขาทำ) เมื่อด้ขาดความเชื่อถือเพราะผู้จ่ายไม่รับรองภายในจำกัดเวลาซึ่ง
 กำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวเงินให้เขารับรอง (โดยผู้ส่งจ่ายหรือสลักหลัง) หรือภายในสามวันแต่นั้น
 (มาตรา 960 วรรคสาม)

- กำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านหรือการไม่ใช้เงิน ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านในวันซึ่งจะพึงใช้เงินตามตัวนั้น หรือวันใดวันหนึ่งภายในสามวันต่อแต่นั้น (มาตรา 960 วรรคสอง)

- ถ้าผู้ทรงปล่อยเวลาดังกล่าวใน (2) ให้ล่วงพ้นไป ผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิโต้แย้งฯ ตามวรรคสอง

(3) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตัวเพื่อให้ใช้เงิน ในกรณีที่มีข้อกำหนดว่า "ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน" ข้อกำหนดดังกล่าวกฎหมายบัญญัติให้เป็นผลตามมาตรา 915 (2) และ 964 ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องนำตัวเงินประเภทนี้ขึ้นให้ผู้จ่าย หรือผู้รับรองใช้เงินในวันถึงกำหนดตามมาตรา 941, 947 มิฉะนั้น ผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิโต้แย้งตามวรรคสอง

วรรคสอง ในกรณีที่ผู้ทรงไม่กระทำตาม (1),(2) หรือ (3) ดังกล่าวข้างต้น ย่อมเป็นผลให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิโต้แย้งผู้ส่งจ่าย บรรดาผู้สลักหลัง และคู่สัญญาอื่นๆ ซึ่งได้แก่ผู้รับอาวัล และผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า เว้นแต่ ผู้รับรองเพียงคนเดียวที่ยังคงต้องผูกพันรับผิดชอบเนื่องจากความที่ตนรับรอง (มาตรา 937) ผู้รับรองจะหลุดพ้นได้คือเมื่อได้วางเงินตามจำนวนที่รับรองไว้ ณ สำนักงานวางทรัพย์ตามมาตรา 947

วรรคสาม กรณีที่ผู้ส่งจ่ายลงข้อกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ผู้ทรงยื่นตัวเงินให้ผู้จ่ายรับรอง (ตามมาตรา 927 วรรคสอง) หากผู้ทรงไม่นำตัวเงินนั้นไปขึ้นให้ผู้จ่ายรับรองภายในเวลาที่จำกัดไว้ ต่อมาไม่มีการใช้เงินหรือรับรอง ผู้ทรงก็สิ้นสิทธิโต้แย้งฯ ตามวรรคสองเช่นกัน เว้นแต่ ผู้ส่งจ่ายหมายเพียงแต่จะปลดตนเองให้พ้นจากประกันการรับรอง เช่น ผู้ส่งจ่ายลงข้อกำหนดไว้ในตัวเงินนั้นว่า "ให้ผู้ทรงนำตัวเงินที่ขึ้นให้ผู้จ่ายรับรองภายใน 12 วันนับแต่วันที่ลงในตัวเงินนี้ หากพ้นกำหนดนี้แล้ว ไม่แนใจว่าผู้จ่ายจะรับรองหรือไม่" แสดงว่าผู้ส่งจ่ายมิได้กำหนดเวลาจำกัดไว้เคร่งครัด แม้ผู้ทรงจะไม่นำตัวเงินนั้นไปขึ้นให้ผู้จ่ายรับรองภายในจำกัดเวลาดังกล่าว ผู้ทรงก็ไม่สิ้นสิทธิโต้แย้งฯ ตามวรรคสอง

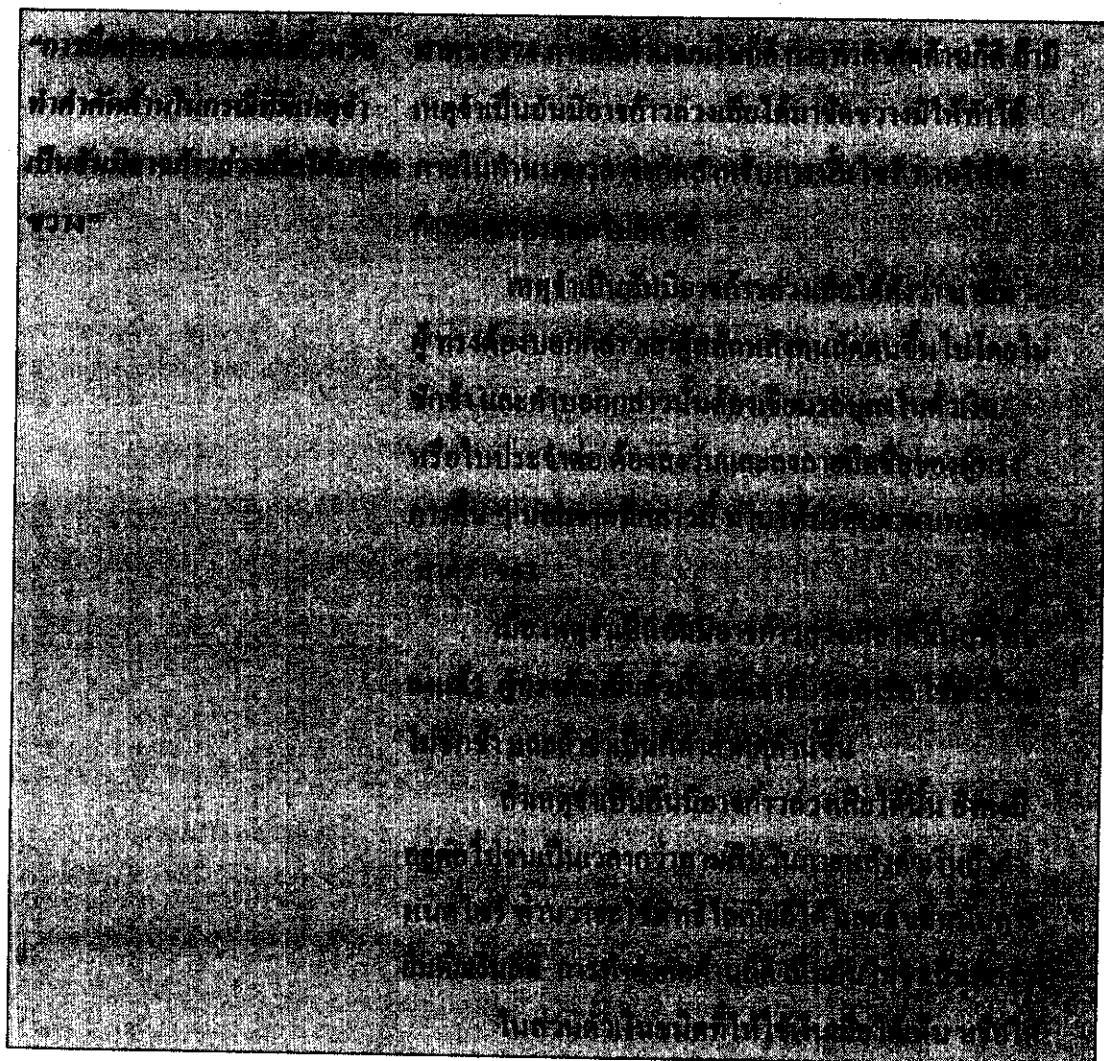
วรรคท้าย กรณีที่ผู้สลักหลังเป็นผู้ลงข้อกำหนดเวลาจำกัดไว้ให้ผู้ทรงยื่นตัวเงินให้ผู้จ่ายรับรอง (ตามมาตรา 927 วรรคท้าย) หากผู้ทรงไม่นำตัวเงินนั้นไปขึ้นให้ผู้จ่ายรับรองภายในเวลาที่จำกัดไว้ ผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิโต้แย้งเฉพาะผู้สลักหลังคนที่ลงข้อกำหนดเวลาดังกล่าวเท่านั้น จะนำวรรคสองมาใช้ไม่ได้

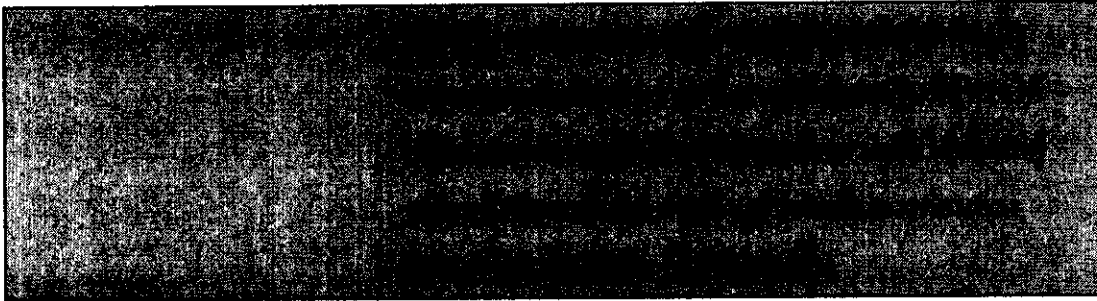
ข้อสังเกต

(1) กรณีตามมาตรา 973 วรรคแรก และวรรคสองแสดงให้เห็นอยู่ในตัวว่า ผู้ทรงไม่
ต้องทำคำคัดค้านตัวผู้จ่าย กรณีที่ไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน

(2) การที่ผู้ส่งจ่ายลงข้อกำหนดเวลาจำกัดไว้ในตัวเงิน ย่อมเป็นผลครอบคลุมถึง
คู่สัญญาในตัวทุกคน แต่หากผู้สละก้างเป็นผู้ลงข้อกำหนดเวลาจำกัดไว้ในตัวเงิน ย่อมเป็นผล
เฉพาะตัวผู้สละก้าง (ดูมาตรา 973 วรรคสามและวรรคท้าย) ทำนองเดียวกับมาตรา 915 (1)

(3) ความในมาตรา 973 นี้ นำไปใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คที่ออกจาก
ต่างประเทศด้วย (มาตรา 985 วรรคท้าย และ 989 วรรคท้าย)

วรรคแรก การยื่นค้ำประกันเงินให้ผู้ยืมใช้เงินหรือรับรองหรือการทำคำค้ำค้ำด้านดังกล่าวมาแล้ว หากมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ (Unavoidable necessity) เช่น เหตุสุดวิสัยตามมาตรา 8 หรือมีเหตุขัดข้องชั่วคราวตามมาตรา 212 อันเป็นเหตุให้ผู้ทรง (เจ้าหนี้) ไม่อาจปฏิบัติการดังกล่าวภายในเวลาจำกัดสำหรับการนั้นได้ ก็ให้ยืดกำหนดเวลาดังกล่าวออกไปอีกแล้วแต่กรณี

วรรคสอง ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องบอกกล่าวแก่ผู้สละถึงถัดตนขึ้นไปโดยไม่ชักช้า ทั้งต้องระบุเหตุจำเป็น วันเดือนปี และลงลายมือชื่อของผู้ทรงลงในค้ำเงินหรือใบประจำค้ำ และมีการบอกกล่าวต่อกันไปตามความในมาตรา 963

วรรคสาม เมื่อเหตุจำเป็นฯ ดังกล่าวสิ้นสุดลง ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องยื่นค้ำเงินให้เขารับรอง (กรณีมีข้อกำหนดเวลาจำกัด) หรือยื่นให้เขาใช้เงินโดยไม่ชักช้า และถ้าเขาไม่ยอมรับรับรองหรือไม่ยอมใช้เงิน หากจำเป็นก็ต้องทำคำค้ำค้ำตามมาตรา 960

วรรคสี่ ถ้าเหตุจำเป็นฯ ยังคงมีอยู่ต่อไปจนเกินกว่า 30 วัน นับแต่วันถึงกำหนด และเหตุจำเป็นนั้นจะสิ้นสุดลงหรือดำเนินต่อไปหรือไม่ก็ตาม ผู้ทรงจะใช้สิทธิไต่เบี่ยงก็ได้โดยไม่ต้องยื่นค้ำเงิน หรือทำคำค้ำค้ำ

วรรคห้า ค้ำเงินที่นับเวลาถึงกำหนดได้ทันที เช่น มาตรา 913 (1) หรือ (2) กำหนด 30 วันตามวรรคสี่ย่อมนับได้ง่าย แต่ในกรณีที่เป็นการค้ำเงิน ชนิดที่ให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นตามมาตรา 913 (3) หรือให้ใช้เงินในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นตามมาตรา 913 (4) ตราบใดที่ผู้ทรงยังมีได้นำตัว 2 ประเภทดังกล่าวไปยื่นให้ผู้ยืมได้เห็นเพื่อทวงถาม หรือเพื่อรับรอง ก็ไม่อาจคำนวณนับเพื่อทราบวันถึงกำหนดใช้เงินที่แน่นอนได้ ดังนี้ ให้นับแต่วันที่ผู้ทรงได้ให้คำบอกกล่าวเหตุจำเป็นฯ นั้น แก่ผู้สละถึงถัดตนขึ้นไปตามวรรคสอง และแม้วันที่บอกกล่าวนั้นจะมีมาก่อนวันที่กำหนดให้ยื่นค้ำเพื่อรับรองก็ตาม ก็ให้นับดังเช่นวรรคห้านี้

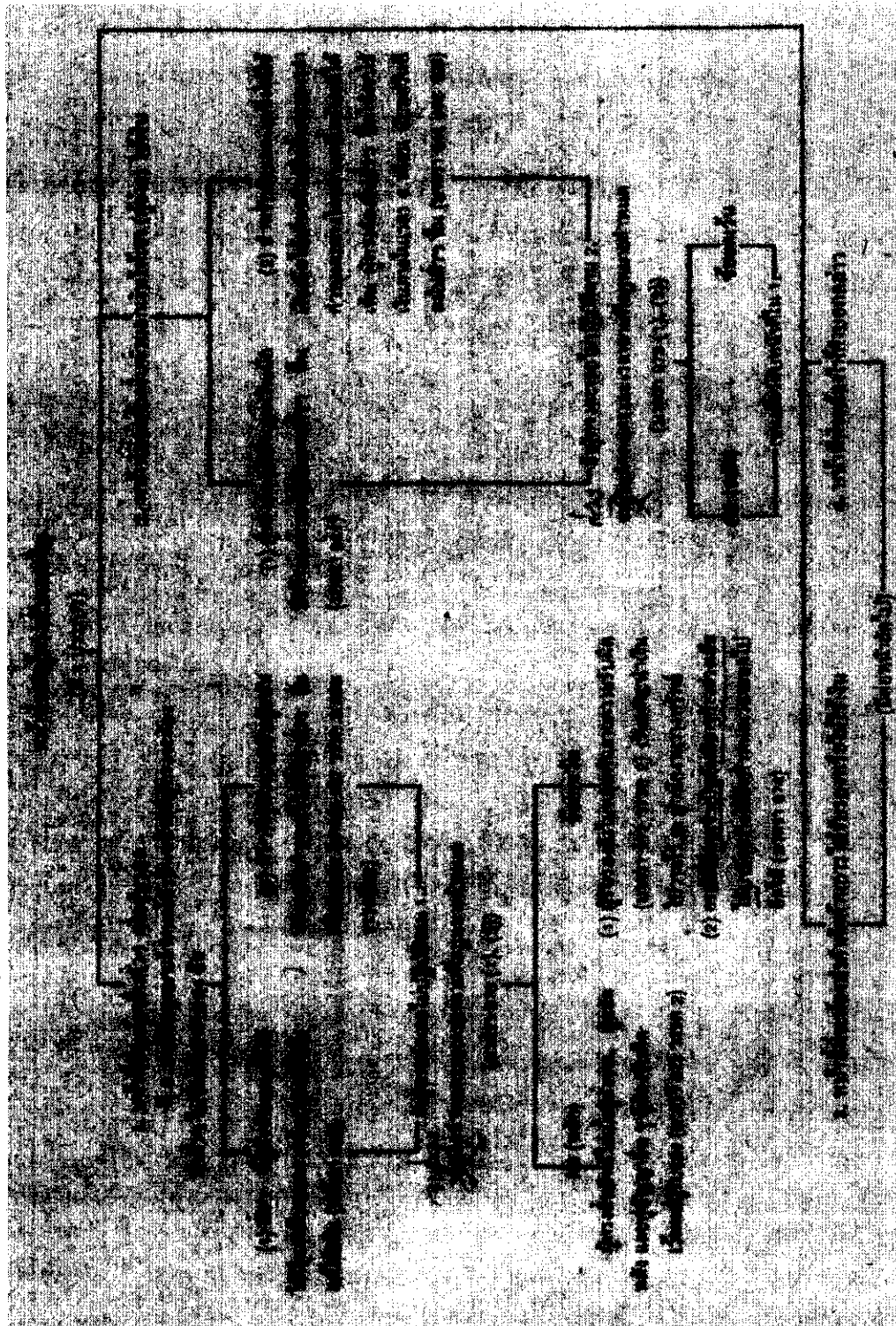
สิทธิและหน้าที่ของผู้ทรงหุ้นส่วนเงิน

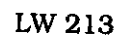
สิทธิของผู้ทรงหุ้นส่วนเงิน

1. สิทธิที่จะได้รับกำไรเงินตามส่วนเงินนั้น (มาตรา 914, 959, 967)
2. สิทธิที่จะปีติส่วนเงินไว้ (มาตรา 905, วรรค 2-3)
3. สิทธิที่จะให้หุ้นส่วนเงินนั้นให้เป็นประโยชน์แก่ตน เช่น อดิกร พันธ์โสมและสมชายศรีสมอด้วง มีให้แบ่งให้แก่เจ้าหนี้ของตน (มาตรา 917, 919, 918)
4. สิทธิที่จะบังคับไม่ให้ผู้สัญญาคนก่อนๆ ได้รับผิดหากตัวขาดความเชื่อถือ (มาตรา 914, 959, 967)
5. สิทธิที่จะวางเงื่อนไข หรือข้อกำหนดที่กฎหมายอนุญาต (มาตรา 915, 922)
6. สิทธิที่จะจัดข้อความหรือจวันออกตัว หรือวันรับรองตามความเป็นจริงได้ (มาตรา 932, 933)

หน้าที่ของผู้ทรงหุ้นส่วนเงิน

1. หน้าที่ที่จะถือหุ้นส่วนเงินเพื่อใช้ประกอบการ (มาตรา 927, 928, 973, 974)
2. หน้าที่ที่จะถือหุ้นส่วนเงินให้ตราไว้เงิน (มาตรา 941, 943, 944, 948)
3. หน้าที่ที่จะถือหุ้นส่วนเงินที่ตนได้ให้ตนแก่ผู้อื่นหรือไม่รับของ หรือโอนไป (มาตรา 940-942)
4. หน้าที่ที่จะถือหุ้นส่วนเงิน (มาตรา 943) พยานเทศ์ ๆ หรือการอื่นที่อาจเป็นผลเสียหาย

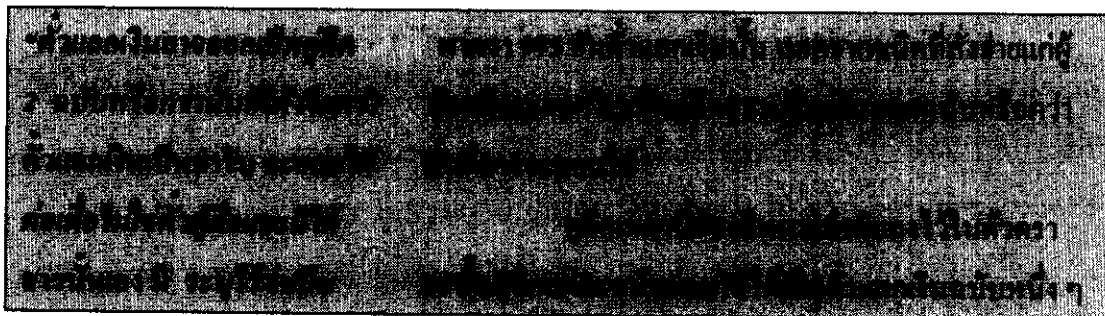

ส่วนที่ 7

ตั๋วแลกเงินเป็นสำรับ

(Bills of Exchange in a set)

ในสมัยเมื่อแรกเริ่มมีการใช้ตั๋วแลกเงินนั้น กิจการไปรษณีย์และการขนส่งหรือการคมนาคมยังไม่สะดวกและไม่เจริญก้าวหน้าและไม่เจริญก้าวหน้าดังเช่นทุกวันนี้ การส่งตั๋วแลกเงินระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ที่อยู่ต่างถิ่นต้องใช้เวลานาน อาจมีการสูญหายระหว่างทางทำให้ลูกหนี้ออกคิดไม่ได้ว่าถูกเจ้าหนี้โกงไม่ยอมส่งตั๋วแลกเงินให้ตามที่ตกลงกัน เจ้าหนี้ก็ออกคิดไม่ได้ว่าส่งตั๋วแลกเงินไปแล้ว ผู้ทรงกงได้รับแล้วแต่กลับแถลงว่ายังไม่ได้รับหรืออย่างไร ดังนั้นการออกตั๋วแลกเงินฉบับเดียวย่อมไม่เพียงพอ จึงนิยมออกตั๋วแลกเงินเป็นสำรับโดยมีต้นฉบับตั้งแต่สองฉบับขึ้นไป ซึ่งกฎหมายเรียกว่า “คู่ฉีก” มีข้อความถูกต้องตรงกันเหมือนกับสำเนาตั๋วแลกเงินนั้น ๆ นั่นเอง และมีหมายเลขลำดับลงไว้เพื่อจะได้ทราบว่าเป็นตั๋วแลกเงินเป็นสำรับ ผู้สั่งจ่ายจะทยอยส่งทีละฉบับ หากฉบับแรกสูญหายไป ก็ส่งคู่ฉีกฉบับอื่น (สำเนา) นั้นแทนต่อไป แต่ปัจจุบันนี้กิจการไปรษณีย์-โทรเลข และการขนส่งหรือการคมนาคมได้รับความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัยมากขึ้น ความจำเป็นในการออกตั๋วแลกเงินเป็นสำรับจึงหมดไป และไม่นิยมออกตั๋วแลกเงินเป็นสำรับอีก เพราะเป็นการเสี่ยงอย่างมากสำหรับผู้สั่งจ่ายตั๋วแลกเงินและคู่สัญญาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ตัวเดียว"

แยกเป็นตั๋วเงินต่างฉบับกัน

บุคคลทุกคนจึงเป็นผู้รับตั๋วเงินอันมิได้ระบุ
ได้ออกเป็นตั๋วเดียวกันนี้ จะเรียกให้ชงนอชงผู้ถือสองฉบับก็ได้
กว่านั้นแต่ตนก็ได้ โดยยอมให้ถือค่าใช้จ่ายแทนตน ในการ
นี้ผู้ทรงสั่งจ่ายกล่าวไปยังผู้สละหลังคนแรกก่อนจึงได้ และผู้
สละหลังคนนั้นก็จะจ่ายผู้รับว่ากล่าวให้และผู้ถือก็
ไปแลกเงินหรือไม่อีก ถ้าเงินนั้นไปแลกก็ออกชงนอชง
จึงผู้สั่งจ่าย อนึ่งผู้สละหลังทั้งหลายถ้าได้อะไรกับที่สละหลัง
ของตนเป็นความเดียวกันลงในฉบับผู้ถือใหม่แต่ตัวสละ
นั้นอีกด้วย

มาตรา 975 วรรคแรก ตั๋วแลกเงินเป็นสำรับนั้น จะเป็นตัวชนิดที่สั่งจ่ายแก่ผู้ถือ (ตัว
ผู้ถือ) ไม่ได้ ต้องเป็นตั๋วระบุชื่อเท่านั้น การออกตั๋วแลกเงินเป็นสำรับจะออกเป็นคู่ถือก็มี
ข้อความถูกต้องตรงกัน 2 ฉบับ หรือมากกว่านั้นก็ได้ กล่าวคือจะมีต้นฉบับตั๋วแลกเงิน 1
ฉบับ ถ้าออกเพิ่มขึ้นอีกโดยมีข้อความเหมือนกัน ก็จะระบุว่าเป็นคู่ถือฉบับที่ 1-2 หรือ 3 ฯลฯ
ตามลำดับ

มาตรา 975 วรรคสอง คู่ถือของตั๋วแลกเงินแต่ละฉบับจะต้องมีหมายเลขลำดับลงไว้
ด้วย ถ้าไม่มีหมายเลขลำดับลงไว้แล้ว ให้ถือว่าคู่ถือแต่ละฉบับนั้นยอมใช้ได้เป็นตั๋วแลกเงินต่าง
ฉบับกันโดยให้ถือว่าเป็นตัวเดียวกันเอง เท่ากับว่าผู้สั่งจ่ายออกตั๋วแลกเงินหลายใบต้องรับผิดชอบใน
ตั๋วแลกเงินนั้นทุกฉบับ ผู้สั่งจ่ายจะถือว่าออกเป็นสำรับไม่ได้ เพราะไม่มีหมายเลขลำดับกำกับ
ไว้ ผู้รับโอนตั๋วแลกเงินอาจไม่รู้ว่าตั๋วแลกเงินนั้นเขาออกมาเป็นตัวเดียวหรือเป็นสำรับ

มาตรา 975 วรรคท้าย ผู้ทรงตั๋วแลกเงินที่ไม่มีข้อความว่าออกให้เป็นตัวเดียว
กฎหมายให้สิทธิผู้ทรงนั้นเรียกร้องให้ผู้สั่งจ่ายออกตั๋วแลกเงินเป็นสำรับส่งมอบคู่ถือ 2 ฉบับ
หรือกว่านั้นแก่ผู้ทรงก็ได้โดยที่ผู้ทรงยินยอมเสียค่าใช้จ่ายในการนี้เอง และในการนี้ผู้ทรงต้อง
บอกกล่าวผู้สละหลังถัดตนขึ้นไป และผู้สละหลังคนนั้นต้องบอกกล่าวไปยังผู้สละหลังให้แก่
ตนต่อไปอีก (กรณีมีผู้สละหลังหลายคน) และบอกสืบต่อเนื่องกันไปเช่นนี้ตลอดสาย
จนกระทั่งถึงผู้สั่งจ่าย และตัวคู่ถือเหล่านั้นจะย้อนกลับลงมาตามลำดับโดยมีลายมือชื่อผู้สละ

หลังทั้งหลาย สลักหลังต่อเนื่องกันมาตามลำดับดังเช่นฉบับแรก มิฉะนั้นคู่ฉีกนั้นไม่อาจใช้
บังคับได้ ตามมาตรา 905

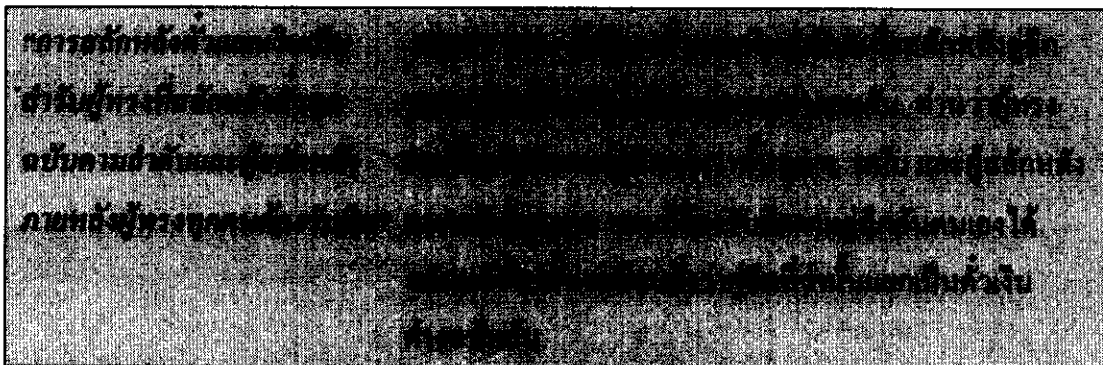
ข้อสังเกต

(1) ลักษณะที่สำคัญของตั๋วแลกเงินเป็นสำรับ คือ

(1.1) มีคู่ฉีกข้อความถูกต้องตรงกันตั้งแต่ 2 ฉบับขึ้นไป โดยผู้ส่งจ่ายมีจุด
ประสงค์ให้ใช้แทนกันได้ แต่ผูกพันรับผิดชอบฉบับเดียว และ

(1.2) มีหมายเลขลำดับ 1-2 หรือ 3 ลงไว้ในคู่ฉีกแต่ละฉบับเพื่อให้รู้ว่าออกตั๋ว
แลกเงินเป็นสำรับ

(2) ความในมาตรา 975 นี้ นำไปใช้บังคับกับเช็คที่ออกมาแต่ต่างประเทศด้วย
(มาตรา 989 วรรคท้าย)

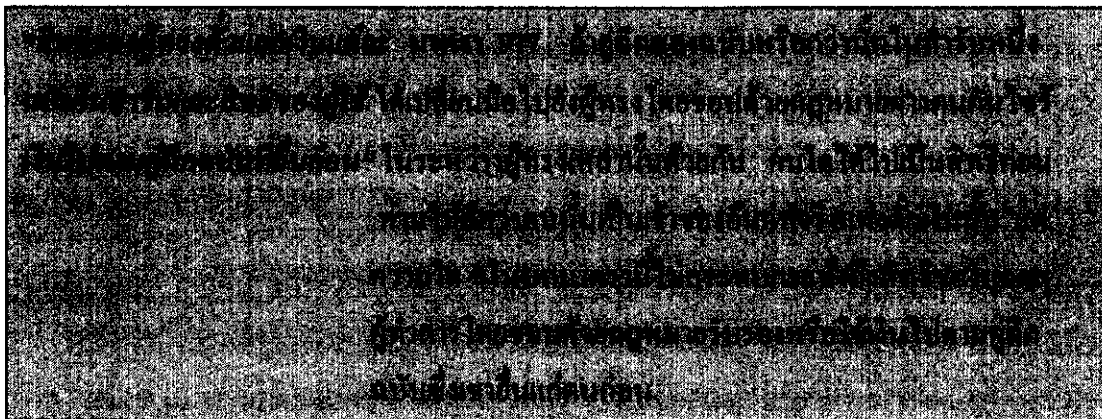
เมื่อผู้ส่งจ่ายออกตั๋วแลกเงินเป็นสำรับ โดยมีคู่ฉีกทยอยส่งไปให้ผู้ทรงตามที่ร้อง
ขอให้ออกตามความในมาตรา 975 วรรคท้าย และบรรดาคู่ฉีกเหล่านั้นก็ได้รับการสลักหลัง
ต่อเนื่องกันมาตามลำดับจนถึงมือผู้ทรง สมมุติว่ารวม 3 ฉบับ ต่อมาผู้ทรงได้สลักหลังตั๋วแลก
เงินทั้ง 3 ฉบับนั้นชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ 3 ราย ดังนี้ ให้ถือว่าผู้ทรงนั้นย่อมต้องรับผิดชอบตามคู่ฉีก
ทั้ง 3 ฉบับนั้น และหากคู่ฉีกนั้นมีการสลักหลังโอนต่อๆ กันไปอีก บรรดาผู้สลักหลังทุกคนก็
ต้องรับผิดชอบตามคู่ฉีกที่ตนเองได้สลักหลังไปนั้นเสมือนดังว่าคู่ฉีกที่วานั้นแยกเป็นตั๋วแลกเงินต่าง
ฉบับกัน สำหรับผู้ส่งจ่าย ผู้รับรอง และบรรดาผู้สลักหลังคนก่อนที่ผู้ทรงเดิมจะสลักหลังโอน
ตัวคู่ฉีกแต่ละฉบับนั้น จะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงโดยชอบที่ได้ตัวคู่ฉีกไปเป็นสิทธิก่อนเพราะถือว่า

เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งตัวแลกเงินนั้น (มาตรา 977) กล่าวคือต้องรับผิดชอบตามตัวแลกเงินนั้น เพียงฉบับเดียว

ข้อสังเกต

(1) ผู้ทรงที่สลักหลังโอนตัวคู่มือแต่ละฉบับนั้นไปให้คนอื่นต่างคนกัน ผู้ทรงย่อมต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้สลักหลัง (มาตรา 900 วรรคแรก, 914) แสดงว่ากฎหมายต้องการให้ผู้ทรงสลักหลังตัวแลกเงินทั้งสำรับให้แก่บุคคลเดียว

(2) ความในมาตรา 976 นี้ นำไปใช้บังคับกับเช็คที่ออกมาแต่ต่างประเทศด้วย (มาตรา 989 วรรคท้าย)

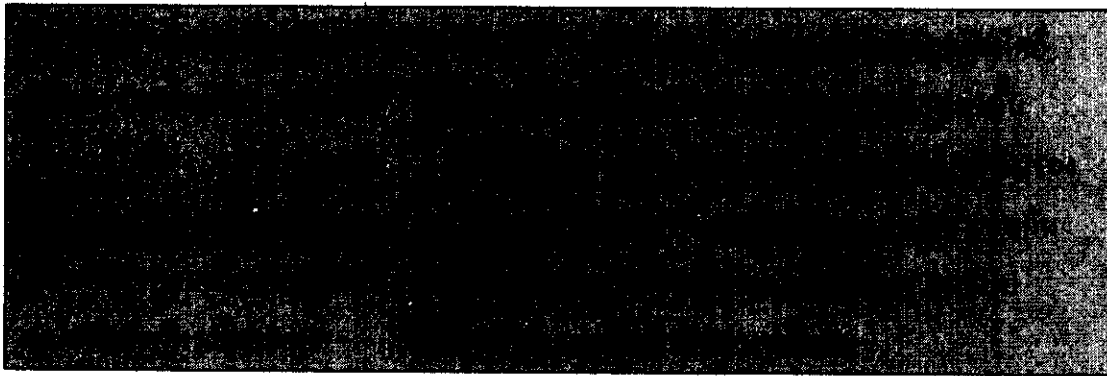
สืบเนื่องมาจากมาตรา 976 ตัวแลกเงินเป็นสำรับที่ผู้ทรงเดิมสลักหลังโอนคู่มือหลายฉบับให้บุคคลต่างคนกัน กลายเป็นตัวแลกเงินแต่ละฉบับ ตัวแลกเงินแต่ละฉบับได้มีการโอนเปลี่ยนมือต่อ ๆ กันไป จนอยู่ในความครอบครองของผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกัน แต่คู่สัญญาคนก่อน เช่นผู้ตั้งจ่ายและผู้สลักหลังคนก่อนที่จะมีการสลักหลังคู่มือ ย่อมต้องรับผิดชอบในตัวแลกเงินเพียงฉบับเดียว ขณะเดียวกันกลับมีผู้ทรงโดยชอบหลายคน เพื่อตัดปัญหานี้ มาตรา 977 จึงบัญญัติให้ผู้ทรงคนใดที่ได้ตัวแลกเงินนั้นไปเป็นสิทธิก่อนถือว่าเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งตัวแลกเงินนั้น กล่าวคือผู้ทรงคนแรกที่ได้สิทธิในตัวแลกเงินนั้นไปก่อนเป็นผู้มีสิทธิที่จะรับเงินหรือไถ่เบี้ยคู่สัญญาคนก่อน ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ดี หากผู้ทรงคนหลังคนใดได้นำตัวแลกเงินคู่มือของตนไปให้ผู้จ่ายรับรองก่อน หรือนำตัวฯ ไปยื่นให้ผู้จ่ายใช้เงินก่อน และผู้จ่ายได้รับรองหรือผู้จ่ายได้ใช้เงินไปโดยสุจริตเพราะไม่รู้ว่ามีตัวแลกเงินคู่มืออีกฉบับหนึ่งอยู่กับผู้

ทรงคนแรกที่มีสิทธิและอยู่ในฐานะเป็นเจ้าของอันแท้จริง ดังนี้ ผู้รับรอนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบ
ผู้ทรงคนแรกนั้น

ข้อสังเกต

(1) ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังคนก่อนรวมทั้งผู้จ่ายหรือผู้รับรองย่อมไม่ทราบว่าเป็นผู้
ทรงหรือเป็นเจ้าของอันแท้จริง โดยที่บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบตามตั๋วแลกเงินเพียงฉบับเดียวต่อ
ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนที่ได้ค้ำนั้นไปเป็นสิทธิก่อน

(2) ความในมาตรา 977 นี้ นำไปใช้บังคับกับเช็คที่ออกมาต่างประเทศด้วย
(มาตรา 989 วรรคท้าย)

มาตรา 978 วรรคแรก ผู้จ่ายจะรับรองตั๋วแลกเงินเป็นสำหรับซึ่งเป็นต้นฉบับหรือคู่ฉีก
ฉบับใดก็ได้เพียงฉบับเดียวเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องรับรองเฉพาะตั๋วแลกเงินที่เป็นต้นฉบับทำนอง
เดียวกันกับผู้ทรงที่สลักหลังโอนตั๋วแลกเงินคู่ฉีกแต่ละฉบับนี้ ต้องโอนให้แก่ผู้รับโอนเพียงคน
เดียวตามมาตรา 976

มาตรา 978 วรรคสอง ถ้าผู้จ่ายรับรองตั๋วแลกเงินเป็นสำหรับมากกว่า 1 ฉบับเช่น
รับรองจ่ายเงินทั้งต้นฉบับและคู่ฉีกฉบับแรก รวม 2 ฉบับ หากตั๋วแลกเงินทั้ง 2 ฉบับนี้ได้อยู่
ในความครอบครองของผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันแล้ว ผู้จ่ายซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้
รับรอนั้นจะต้องรับผิดชอบตั๋วแลกเงินทั้งสองฉบับนั้น เสมือนว่าแยกตั๋วแลกเงินเป็นต่างฉบับ
กัน

ข้อสังเกต

ถ้าต้นฉบับและหรือคู่มือทั้งหมดอยู่ในความครอบครองของผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนเดียวกันแล้ว แม้ผู้จ่ายจะรับรองตัวแลกเงินเหล่านั้นทุกฉบับ ก็จะนำความในมาตรา 978 วรรคท้ายนี้มาใช้บังคับกับผู้รับรองไม่ได้ ผู้รับรองคงต้องรับผิดชอบตามมาตรา 900 วรรคแรก , 937 ในตัวแลกเงินนั้นเพียงฉบับเดียว

“หากผู้รับรองไม่ได้ชำระเงินแล้ว ต้อง นอตรา ๗๗๐ ผู้รับรองตัวเงินซึ่งออกในสำหรับไว้เงิน เรียกคู่มือฉบับที่ตนรับรองฉบับ ไปฟ้องได้เรียกให้ส่งมอบคู่มือฉบับซึ่งตนรับรองของตนคืน มิฉะนั้นหากคู่มือฉบับนั้น บังคับให้ถอนและในระหว่างเงินถึงกำหนด คู่มือฉบับนั้นไป คลังเงินผู้ทรงโดยชอบแล้ว ผู้ ครอบครองเมื่อผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนใดคนหนึ่งใช้ รับรองจะถือว่ารับผิดของผู้ทรง โดยว่าผู้รับรองจะถือเป็นผิดของผู้ทรงคู่มือฉบับนั้น อีกฉบับนั้น”

โดยหลักแล้ว ในการยื่นตัวแลกเงินเพื่อให้ผู้จ่ายรับรองนั้น ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องปล่อยตัวแลกเงินนั้นไว้ในมือ (ในความครอบครอง) ของผู้จ่ายหรือผู้รับรองนั้น (มาตรา 930 วรรคแรก) เพราะผู้ทรงยังต้องนำตัวนั้นไปขึ้นเงินในวันตัวถึงกำหนด หรือเก็บไว้เพื่อไถ่เบียฯ หากตัวนั้นขาดความเชื่อถือ

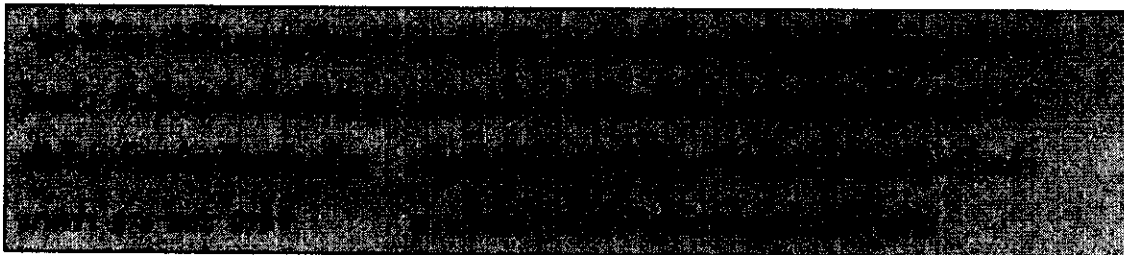
กรณีตามมาตรา 979 นี้ ผู้จ่ายได้รับรองตัวแลกเงินเป็นสำหรับไว้ในคู่มือฉบับหนึ่งแล้วต่อมามีผู้ทรงนำคู่มืออีกฉบับหนึ่งมีเนื้อความถูกต้องตรงกันมายื่นให้ผู้จ่ายใช้เงินเมื่อตัวเงินนั้นถึงกำหนดใช้เงิน และผู้จ่ายได้ใช้เงินไปตามตัวคู่มือฉบับนั้น โดยมีได้เรียกให้ผู้ทรงคนนั้นส่งมอบคู่มือฉบับที่ตนเองได้รับรองไว้กลับคืนมาเสียก่อน ต่อมาคู่มือฉบับที่ตนรับรองนั้นได้อยู่ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายอีกคนหนึ่งแล้ว ก็ให้ถือว่า ผู้รับรองนั้นจะต้องรับผิดชอบผู้ทรงคู่มือฉบับที่ตนรับรองไว้นั้น

ข้อสังเกต

- (1) ความในมาตรานี้เป็นเรื่องผู้จ่ายได้รับรองตัวแลกเงินเป็นสำหรับลงในคู่มือฉบับหนึ่ง

แล้วแต่กลับไปใช้เงินให้แก่ผู้ทรง (คนนั้นหรือคนอื่น) ที่นำคู่มืออีกฉบับหนึ่งยื่นให้ผู้จ่ายใช้เงินในวันตัวแลกเงินนั้นถึงกำหนด ผู้จ่ายได้จ่ายเงินให้ไปโดยที่มีได้เรียกคู่มือฉบับที่ตนเคยรับรองไว้กลับคืน ดังนั้น ผู้รับรองต้องรับผิดชอบตามคำรับรอง (มาตรา 900 วรรคแรก, 937) ต่อผู้ทรง โดยชอบด้วยกฎหมายจะอ้างว่าได้จ่ายเงินให้กับผู้ทรงไปแล้วไม่ได้ ผู้จ่ายคงต้องเรียกคืนเอาจากผู้ทรงตัวคู่มือที่มีได้มีการรับรองนั้นกลับคืนให้ฐานลามิควรรได้ ตามมาตรา 406

(2) ผู้จ่ายหรือผู้รับรองควรระลึกเสมอว่า ถ้าผู้ทรงไม่ส่งคืนตัวคู่มือที่ตนรับรองแล้ว คนก็มีสิทธิที่จะไม่จ่ายเงินให้

ข้อความที่ว่า “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายซึ่งกล่าวมาก่อนนั้น” หมายถึงเฉพาะบทบัญญัติเรื่องตัวแลกเงินเป็นลำดับตั้งแต่มาตรา 975 ถึง 979 กล่าวคือ หมายความว่าบทบัญญัติดังกล่าวหากไม่มีอะไรเป็นข้อขัดกับบทบัญญัติมาตรา 980 แล้ว ผลของการใช้เงินตามตัวแลกเงินเป็นลำดับต้องบังคับตามมาตรา 980 นี้

มาตรา 980 เป็นบทที่กล่าวถึงผลของการใช้เงินตามตัวแลกเงินเป็นลำดับ ซึ่งอาจเป็นต้นฉบับหรือคู่มือฉบับใดฉบับหนึ่งซึ่งบทก่อน ๆ และบทนี้ต่างมุ่งหมายให้ถือว่าเป็นตัวแลกเงินฉบับเดียวกัน ดังนั้น เมื่อได้มีการใช้เงินไปตามตัวคู่มือฉบับใดฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ทรง โดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งผู้จ่ายเงินอาจเป็นผู้จ่ายหรือผู้รับรองหรือคู่สัญญาคนใดคนหนึ่งที่ถูกผู้ทรงไล่เบี้ย ผู้ใช้นั้นย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามตัวแลกเงินนั้นทุกฉบับ และให้ถือว่าเป็นตัวแลกเงินทั้งสำรับนั้นได้มีการใช้เงินแล้วดังเช่นมาตรา 821 วรรคท้าย เว้นแต่กรณีจะต้องด้วยมาตรา 976 ที่กำหนดให้ผู้ทรงเดิมที่สลักหลังโอนตัวแลกเงินเป็นลำดับหลายฉบับให้แก่บุคคลต่างกัน และมาตรา 979 ที่ผู้รับรองใช้เงินไปโดยมิได้เรียกให้ส่งมอบตัวคู่มือซึ่งมีคำรับรองของตนกลับคืนมา ซึ่งผู้รับรองจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงโดยชอบที่ถือตัวคู่มือที่ตนรับรองไว้นั้น อนึ่งตัวแลกเงินเป็นสำรับนั้น นอกจากคู่สัญญาผู้จ่ายเงินจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบการใช้เงิน

แล้ว ดังเช่นตัวเดียวทั่วไปตามมาตรา 949 หรือ 1009 ยังหลุดพ้นเพราะประการอื่นอีก ก็ได้ เช่น ผู้ใช้เงินนำทรัพย์สินอื่นมาตีใช้หนี้แทนจำนวน เงินในตัวนั้น หรือผู้ทรงปลดหนี้ให้แก่คู่สัญญาคนใดคนหนึ่ง หรือคู่สัญญาคนนั้นก็ยอมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามตัวแลกเงินนั้นทั้งสำหรับ

ข้อสังเกต ความในมาตรานี้ นำไปบังคับกับเช็คที่ออกมาแต่ต่างประเทศด้วย

(มาตรา 989 วรรคท้าย)

“คู่สัญญาที่ส่งคู่ฉีกฉบับหนึ่งไป มาตรา 989 คู่สัญญาจึงส่งคู่ฉีกฉบับหนึ่งไปให้ผู้รับรอง หรือผู้รับรอง ซึ่งเขียนแถลงลงในคู่ฉีกฉบับอื่นว่า คู่ฉีกฉบับนั้นอยู่ในคู่ฉีกฉบับอื่นว่าคู่ฉีกฉบับนั้น โฉนดทุกฉบับใด ๆ ส่วนบุคคลนั้นได้ลงระบอตัวไปต่อคู่สัญญา และบุคคลที่ถูกระบุชื่อ ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายแห่งคู่ฉีกฉบับอื่นนั้น กับบุคคลที่บอกผิด ไม่ยอมให้ ส่วนคู่ทรวงจึงต้องให้คู่สัญญาคนใดคนหนึ่งรับเงินค่าได้ทำห้แก่คู่ทรวงความดังต่อไปนี้

(1) ว่าคู่ฉีกฉบับหนึ่งได้ส่งไปเพื่อรับรอนั้น หากไม่ลงระบอตัวลงแล้ว

(2) ว่าไม่ได้อ่านแถลง ให้เขาได้รับรองหรือใช้เงินค่าคู่ฉีกฉบับอื่นได้

คำว่า “คู่สัญญา” หมายถึงคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตัวนั้นคนใดคนหนึ่งคนใดที่ถือตัวแลกเงินเป็นสำรับนั้นไว้ แต่ตามปกติคือผู้ทรงเพราะเป็นผู้ครอบครองตัวแลกเงินทั้งสำรับไว้ในขณะนั้น และผู้ทรงได้ส่งคู่ฉีกฉบับหนึ่งไปให้ผู้จ่ายรับรอง ขณะที่ผู้ทรงรอคู่ฉีกฉบับนั้น ผู้ทรงอาจมีความจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากตัวแลกเงินนั้น ผู้ทรงจึงสลักหลักโอนตัวแลกเงินคู่ฉีกอีกฉบับหนึ่งชำระหนี้เจ้าหนี้ของผู้ทรงนั้น ในการนี้ผู้ทรงต้องเขียนแถลงลงไว้ในคู่ฉีกฉบับที่สลักหลักโอนด้วยว่าคู่ฉีกอีกฉบับหนึ่งที่ส่งไปให้รับรองนั้นอยู่ในมือของผู้รับรองหรือคู่สัญญาคนใดคนหนึ่งชื่ออะไร เพื่อที่ผู้รับโอนคนนั้นหรือคนอื่นต่อ ๆ มา จะได้เรียกให้เขาส่งคืนได้โดยสะดวก และบุคคลที่ครอบครองคู่ฉีกที่ผู้ทรงคนเดิมสลักหลักโอนให้ (มาตรา 981 วรรคแรก)

ถ้าผู้รับรองหรือคู่สัญญาคนอื่นที่ครอบครองคูณิกนั้นบอกปิดไม่ยอมคืนให้ผู้ทรงโดยชอบยังใช้สิทธิได้เบี่ยงไม่ได้ จนกว่าจะได้ทำคำคัดค้านโดยระบุข้อความดังนี้ ขึ้น

(1) คูณิกฉบับซึ่งผู้ทรงเดิมได้ส่งไปให้ผู้จ่ายรับรองนั้นผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่คืนให้ขณะเมื่อไปทวงถาม

(2) ผู้ทรงไม่สามารถจะนำคูณิกฉบับที่ถือไว้หรือฉบับที่เหลือไปให้ผู้จ่ายรับรองหรือใช้เงินได้ เพราะอาจทำสูญหายไปหรือถูกสลักไปได้ ฯลฯ (มาตรา 981 วรรคท้าย)

(3) ความในมาตรา 968 นี้นำไปใช้บังคับกับคำสัญญาใช้เงินด้วย แต่มิได้นำไปใช้กับเช็ค ดังนั้นการคิดดอกเบี้ยในเช็คคงคิดกันได้ตามหลักทั่วไป ในเมื่อมีการผิดนัดเนื่องจากธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โดยคิดอัตราร้อยละ 7 ครั้งต่อปี (มาตรา 224) และเริ่มคิดตั้งแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน มิใช่คิดตั้งแต่วันที่ลงในเช็ค

